ЛЕТОПИС
ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Год. I
Број 1
ISSN 2560-3388

ЛЕТОПИС

ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

2017.

ЛЕТОПИС

1. Књига у коју се хронолошким редом уписују важнији догађаји;
2. Пригодан запис неког догађаја; оно што је вредно да се унесе у летопис;
3. Чест назив за часописе или повремене списе

(*Речник српскохрватскога књижевног језика*, књига трећа, Матица српска – Матица хрватска, Нови Сад – Загреб, 1969, стр. 197)

САДРЖАЈ

Реч уредника. 7

Организационо сређивање Друштва – измене и допуне Статута 9

Органи Друштва – структура 21

Записници (о раду Друштва током 2016. године). 25

Правилник о раду подружница 59

Представљање подружница 67

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Београд. . 67

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Нови Сад 69

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Моравички округ. 70

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Колубарски округ 76

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Краљево . . 82

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ 87

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Шабац . . 92

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Врњачка Бања. 94

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Браничевски округ. 96

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Јабланички округ. 98

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Косово и Метохија 100

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Сомбор. . 102

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Топлички округ. 104

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Расински округ 105

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Ниш. . . 108

Промоција и популарисање активности Друштва 115

Међународни скупови 115

Најава XVI Међународног конгреса слависта у Београду 2018. 115

Редовни Републички семинар Друштва наставника српског језика и књижевности Републике Српске 117

Друштво – суорганизатор акција из образовања и културе 119
Стручно путовање као стваралачка делатност за промовисање и подстицај развоја културе и образовања 119
Извештај о реализацији стручног и студијског путовања „Путевима српског романтизма” 121
Сарадња Друштва за српски језик и књижевност Србије са заводима Министарства просвете и задужбинама. 127
Негујмо српски језик 133
Стручно и методичко усавршавање наставника Српског језика и књижевности 137
Републички зимски семинар 137
Ка савременој настави српског језика и књижевности II 140
Нови конкурс за најуспешнију методичку припрему за час српског језика или књижевности 142
Награђени рад „Жанровске варијације у стваралаштву ученика” (методичка припрема). 145
Издавачка делатност Друштва 165
О часопису *Књижевност и језик* 165
О часопису *Свет речи* 167
Наставна библиотека „Књижевност и језик” 168
Промоција нових издања Друштва . . . . . .
Предговор књизи „Методички цветник” 170
Рецензија монографије Весне Ломпар „Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)” 187
Значајан прилог српској правописној литератури (Вељко Брборић, *О српском правопису*) 189
Путеви народне књижевности у настави (Милорад Дашић, *Народна књижевност у наставним плановима и програмима*). 194
Такмичења Друштва 201
Правилник о установљењу награде „Проф. др Слободан Ж. Марковић” . . 201
26. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе за ученике основних и средњих школа 202
Такмичење „Књижевна олимпијада” 212
Уместо закључка – О Друштву за српски језик и књижевност Србије 225

РЕЧ УРЕДНИКА

Управа Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије одлучила је да се ове, 2017. године, први пут штампа *Летопис* Друштва (за протеклу 2016. годину).

Потреба за оваквом књигом произашла је из многобројних активности које наше удружење обавља. Различита обавештења, одлуке, писма, извештаји, обраћања јавности... редовно се постављају на сајт Друштва, али се старе информације брзо замењују новима и често се забораве.

Како се људи који организују послове у Друштву бирају за мандатни период од две године, свако нов у том послу нађе се пред истим изазовом: како да се упути у захтеве посла и редослед поступања; које активности треба да организује и спроводи. Писани траг, забележен у *Летопису*, остаје као поуздани сведок времена у ком је настао.

Други значајан разлог за штампање *Летописа* је и потреба да се шире упознамо са радом подружница Друштва, те је у овој књизи први пут уприличено њихово представљање. Председницима подружница остављена је слобода да сами осмисле како ће укратко описати рад своје подружнице, да ли у виду извештаја, хронике или најаве активности, па су и прилози у том смислу разнородни.

Уз *Информатор* са Републичког зимског семинара и уз часописе „Књижевност и језик" и „Свет речи", појава ове књиге ће обезбедити континуирано информисање наставника у нашој земљи о главним и споредним активностима Друштва током једне календарске године и учинити транспарентнијим наше напоре да се као добровољно Друштво бавимо питањима значајним за наставу српског језика и књижевности у Републици Србији.

Зона Мркаљ

ОРГАНИЗАЦИОНО СРЕЂИВАЊЕ ДРУШТВА – ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ СТАТУТА

У складу с одредбама чл. 12. и 22. Закона о удружењима („Службени лист РС", број 51/2009 и 99/2011), председник Друштва за српски језик и књижевност Србије, по овлашћењу Скупштине Друштва са седнице одржане 30. 06. 2016. године у Београду, сачињава пречишћени текст

СТАТУТА
ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

НАЧЕЛНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Друштво за српски језик и књижевност Србије (у даљем тексту: Друштво) основано је као невладино, непрофитно струковно удружење, на неодређено време, ради остваривања циљева из области српског језика и књижевности.

Оснивачка Скупштина Друштва за српски језик и књижевност Србије констатује да је у Регистру удружења, који води Агенција за привредне регистре, уписано и регистровано *Друштво за српски језик и књижевност Србије*, које је изворно основано и започело с радом још 15. 01. 1910. године, са седиштем у Београду, Студентски трг број 6. Садашње седиште Друштва је у Београду, на Филолошком факултету, Студентски трг 3. Друштво се ускладило са Законом о удружењима 2010. године.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ДРУШТВА

Члан 2.

Област остваривања циљева Друштва је окупљање научника и стручњака из области српског језика и књижевности, као и наставника тих предмета у свим врстама школа на подручју Републике Србије, затим, окупљање свих заинтересованих лица која се баве науком о језику и књижевности и наставом те групе предмета, као и грађана који се интересују

за унапређење језичке и књижевне културе, ради остваривања заједничких циљева и задатака утврђених овим Статутом.

Циљеви и задаци Друштва су:

- истраживање и изучавање општих и посебних питања о српском језику и књижевности, као и наставе тога предмета у свим врстама школа у којима се предаје (од основне школе до факултета);
- стручно и методичко усавршавање наставних кадрова;
- подстицање на рад младих научника и наставника и помагање њиховог индивидуалног рада и развитка;
- популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности;
- сарадња са Министарством просвете и његовим заводима (Завод за унапређивање образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања), Министарством науке, Министарством културе, центрима за усавршавање наставника, задужбинама, научним, просветним и другим институцијама и асоцијацијама у циљу унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- упућивање чланова на научну, стручну и методичку литературу из области језика и књижевности.

Члан 3.

Друштво своје задатке остварује:

- одржавањем општих и посебних састанака и стручних скупова на којима се расправљају научни и стручни радови чланова Друштва, као и о питањима која интересују чланове;
- самосталним или у заједници са другим организацијама организовањем семинара, предавања, трибина, промоција, курсева и других облика образовања у области унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- учешћем у изради наставних програма, уџбеника, приручника и других облика образовног садржаја;
- бављењем актуелним питањима српског језика и књижевности;
- издавањем/објављивањем књига, часописа и других публикација везаних за унапређивање наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- сарадњом са државним органима и организацијама, универзитетима, школама, другим стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве наставом српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- организовањем стручних екскурзија за чланове;
- организовањем разних такмичења и смотри.

Члан 4.

Ради остваривања својих циљева Друштво:

- преко својих представника у градовима и окрузима Републике Србије (изабраних према одредбама овог Статута) прати дефинисање и реализацију активности утврђених на нивоу Друштва, као и креирање платформе и сачињавање акционих планова за реализацију дефинисаних активности;
- своје задатке остварује одржавањем општих и посебних састанака и стручних скупова на којима се расправљају научни и стручни радови чланова Друштва и других позваних лица;
- самостално или у заједници са другим институцијама организује конгресе, семинаре, предавања, трибине, курсеве и друге облике активности, ради унапређивања свих научних дисциплина из оквира српског језика и књижевности;
- бави се актуелним питањима српске традиције, језика, књижевности и културе;
- издаје/објављује књиге, часописе и друге публикације везане за унапређивање науке о српском језику и књижевности, а у сарадњи и уз сагласност рецензената које за сваку публикацију именује Друштво;
- сарађује са државним органима и организацијама, универзитетима, школама, музејима и другим стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве изучавањем српског језика и књижевности, као и српске традиције, културе и историје;
- организује теренска истраживања;
- организује стручне екскурзије за студенте и чланове Друштва.

Члан 5.

Друштво се може удруживати у савезе сродних друштава и друге асоцијације у земљи и иностранству (Савез славистичких друштава, Међународни славистички комитет и др.).

Одлуку о удруживању из претходног става доноси Скупштина Друштва.

НАЗИВ И СЕДИШТЕ ДРУШТВА

Члан 6.

Назив удружења је: „Друштво за српски језик и књижевност Србије".

Седиште Друштва је у Београду; адреса: Студентски трг 3.

Друштво своју активност обавља на територији Републике Србије.
Друштво има статус правног лица.
За своје обавезе Друштво одговара целокупном својом имовином.

ИЗГЛЕД И САДРЖИНА ПЕЧАТА

Члан 7.

Друштво има печат округлог облика на чијој ивици је утиснут натпис „Друштво за српски језик и књижевност Србије".

Штамбиљ Друштва је правоугаоног облика са натписом „Друштво за српски језик и књижевност Србије", Београд, Студентски трг 3.

Меморандум садржи назив Друштва, седиште и друге податке који олакшавају комуникацију Друштва са трећим лицима (поштански фах, телефон, e-mail, ПИБ, матични број, назив пословне банке и број рачуна и сл.).

Друштво може имати и своје делове – подружнице, које немају статус правног лица. Уколико се подружнице самостално региструју као посебна правна лица (у складу са прописима о удружењима и законом о регистрацији) дужне су да своје циљеве, задатке и општа акта усагласе с правилима и организацијом рада Друштва. Однос подружница и Друштва регулише се посебним Правилником који доноси Управа.

ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНОСТИ РАДА

Члан 8.

Рад Друштва је јаван.

Јавност рада и начин обавештавања јавности о том раду обезбеђује се објављивањем плана и програма рада Друштва, годишњих обрачуна и извештаја о активностима на скупштинама Друштва.

Управни одбор се стара о редовном обавештавању чланства и јавности о раду и активностима удружења, непосредно, у електронској или штампаној форми, путем интерних публикација, односно путем саопштења за јавност, или на неки други примерени начин.

Годишњи обрачуни и извештаји о активности Друштва подносе се члановима на седници Скупштине.

УСЛОВИ И НАЧИН УЧЛАЊИВАЊА И ПРЕСТАНКА ЧЛАНСТВА

Члан 9.

Чланови Друштва су редовни и почасни.

Чланови Друштва могу бити: научни радници из области српског језика и књижевности, наставници тих предмета у свим врстама школа, сва лица која се баве науком о језику и књижевности и њиховом наставом, као и грађани који се интересују за унапређивање језичке и књижевне културе.

Почасни чланови Друштва могу бити заслужни наши и страни држављани, првенствено они који су допринели развитку српског језика и књижевности.

Изузетно, малолетно лице са навршених 14 година живота може се учланити у Друштво уз прилагање оверене изјаве његовог законског заступника о давању сагласности.

За лице млађе од 14 година пријаву подноси његов законски заступник.

Члан 10.

Одлуку о пријему у чланство доноси Скупштина, на писмено образложен предлог три члана, и о томе без одлагања обавештава подносиоца пријаве.

Члан може иступити из чланства давањем писане изјаве о иступању. За иступање малолетног члана није потребна сагласност законског заступника.

Чланство у Друштву може престати због дуже неактивности члана, непоштовања одредаба овог Статута или нарушавања угледа Друштва.

Одлуку о престанку чланства доноси Скупштина, на образложени предлог Управног одбора.

Члану се мора омогућити изјашњавање о разлозима због којих је поднет предлог за доношење одлуке о престанку његовог чланства у Друштву.

Члан 11.

Чланови Друштва имају једнака права и обавезе.

Члан Друштва има право да:

- равноправно са другим члановима учествује у остваривању циљева и задатака Друштва;
- преко својих представника учествује у одлучивању на Скупштини, као и другим органима Друштва;

- бира и буде биран у органе и радна тела Друштва;
- благовремено и потпуно буде информисан о активностима Друштва и његових органа;
- да даје предлоге, мишљења и примедбе на рад органа и радних тела Друштва.

Члан Друштва је дужан да:
- активно доприноси остваривању циљева Друштва;
- учествује, у складу с интересовањем, у активностима Друштва;
- плаћа чланарину;
- обавља друге послове које му повери Управни одбор Друштва.

УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА

Члан 12.

Органи Друштва су Скупштина, Управни одбор (у даљем тексту: Управа), Извршни одбор и Надзорни одбор.

Функцију заступника Друштва врше председник Друштва, који је уједно и председник Управе, као и заменик председника Друштва. Заступници Друштва региструју се у складу са законом.

Члан 13.

Скупштина је највиши орган Друштва.

Скупштина:

1) доноси план и програм рада Друштва, утврђује основне смернице рада Друштва;
2) усваја оснивачки акт и Статут, као и њихове измене и допуне;
3) усваја друге опште акте Друштва;
4) бира и разрешава чланове Управног, Извршног и Надзорног одбора;
5) разматра и усваја, најмање једном годишње, извештај о раду Управног и Надзорног одбора, који се упућују Савезу;
6) разматра и усваја финансијски план и годишњи финансијски извештај;
7) одлучује о статусним променама и престанку рада Друштва;
8) одлучује о удруживању у савезе и друге асоцијације у земљи и иностранству и бира своје представнике у њима;
9) бира почасне чланове Друштва.

Скупштину чине сви чланови Друштва који се делегирају за свако заседање из реда подружница, као и целокупни састав Извршног одбора, Управног одбора, Надзорног одбора, ширег састава Управе и сви почасни чланови Друштва.

Скупштина се редовно састаје најмање једном годишње, трећег дана Републичког зимског семинара за наставнике српског језика и књижевности, на Филолошком факултету у Београду.

Ванредна седница Скупштине може се заказати на образложени захтев Управног одбора, Надзорног одбора, као и на иницијативу најмање једне трећине чланова Скупштине и на њој се решава само о оним питањима ради којих је сазвана.

Захтев из претходног става се подноси Управном одбору у писменом облику и у њему се морају навести и образложити питања чије се разматрање предлаже.

Председник Управног одбора је дужан да најкасније осам дана пре одржавања ванредне Скупштине обавести чланове Друштва о њеном сазивању и дневном реду, а ванредна Скупштина се мора одржати најкасније у року од 30 дана од дана подношења захтева за њено сазивање. Председник Друштва, Надзорни одбор и уредници редакција подносе Скупштини писмене извештаје на крају мандатног периода.

Скупштина разматра и оцењује рад својих органа.

Седницу Скупштине сазива Управни одбор и писменим/електронским путем обавештава чланове о месту и времену одржавања седнице и предлогу дневног реда.

Седницом председава председник или заменик председника Управног одбора или други члан Управног одбора, које одреди председник Управног одбора, до избора Радног председништва за то заседање.

Радно председништво од пет чланова бира се јавним гласањем присутних чланова Скупштине.

Скупштина пуноправно одлучује ако је присутна најмање једна половина чланова.

Скупштина одлучује већином гласова присутних чланова, осим ако посебним законом или овим Статутом није предвиђена квалификована већина.

За одлуку о изменама и допунама Статута, статусним променама и престанку рада Друштва неопходна је двотрећинска већина гласова присутник чланова.

Скупштина може донети пословник о свом раду.

Члан 14.

Управни одбор, односно Управа је извршни орган Друштва који се стара о спровођењу циљева Друштва утврђених овим Статутом, извршава одлуке Скупштине и учествује у организацији научних састанака Друштва.

Управа посебно:

1) руководи радом Друштва између две седнице Скупштине и доноси одлуке ради остваривања циљева Друштва;
2) организује редовно обављање делатности Друштва;
3) поверава посебне послове појединим члановима;
4) доноси финансијске одлуке;
5) оснива радна тела, која имају функцију и саветодавних, техничких и стручних служби и именује чланове и координаторе тих тела, чији мандат не може бити дужи од трајања мандата Управног одбора;
6) доноси пословник о раду Управног одбора;
7) одлучује о покретању поступка за измене и допуне Статута, сопственом иницијативом или на предлог најмање пет чланова Скупштине и припрема предлог измена и допуна, који подноси Скупштини на усвајање;
8) одлучује о покретању поступка за накнаду штете причињену Друштву одлукама чланова органа Друштва, у складу са Законом и, по потреби, одређује посебног заступника за тај поступак;
9) бира комисије за спровођење такмичења, фестивала који реализују програм рада;
10) одлучује о другим питањима за која нису, законом или овим Статутом, овлашћени други органи Друштва.

Управа има 19 чланова.

Управа пуноважно одлучује ако је присутно најмање једна половина чланова, а одлуке доноси већином гласова присутних чланова.

Мандат чланова Управе траје две године и могу се поново бирати на исту функцију.

Председник Друштва је истовремено и председник Управе.

Листу кандидата за чланове Управе сачињава Кандидациона комисија, именована од стране Скупштине.

За чланове Управе изабрани су кандидати који су добили највећи број гласова присутних чланова – делегата Скупштине.

Управа може донети пословник о свом раду.

Члан 15.

Председник Управе сазива седнице Управе и руководи његовим радом.

У одсуству председника, седнице сазива и радом Управе руководи заменик председника. У одсуству председника и заменика председника, седнице сазива и радом Управе руководи један од потпредседника Друштва.

Члан 16.

Скупштина бира **Извршни одбор** у чији састав улазе: председник, заменик председника, три потпредседника, секретар и заменик секретара Друштва.

Извршни одбор непосредно руководи радом свих облика деловања Друштва и управља имовином Друштва.

Извршни одбор:

1) доноси планове и правилнике којима се ближе регулише рад Друштва;
2) предлаже мере и подноси предлоге за реализовање активности у надлежности Скупштине и Управног одбора;
3) врши избор радника за обављање стручних и административних послова;
4) врши и друге послове који проистичу из закона и овог Статута.

Председник Друштва:

1) представља и заступа Друштво;
2) одговара за законитост рада Друштва;
3) организује редовно обављање делатности Друштва;
4) спроводи и потписује одлуке и друга акта које доноси Управа;
5) брине о извршавању програма, планова, одлука и закључака Скупштине и Управе и финансијски је налогодавац за извршење финансијског плана;
6) стара се о остваривању циљева Друштва и права и обавеза чланова Друштва и предузима потребне мере;
7) подноси Скупштини годишње, а по потреби и периодичне извештаје о свом и раду Управе и Друштва;
8) брине се о вођењу прописаних евиденција и пословних књига;
9) одобрава службена путовања у иностранству;
10) поверава посебне послове појединим члановима;
11) одлучује о правима и обавезама запослених у Друштву;
12) обавља и друге послове у складу са Статутом и другим општим актима Друштва.

Потпредседници Друштва:

1) спроводе одлуке, закључке и препоруке Скупштине и Управног одбора;
2) координирају свим такмичењима Друштва;
3) организују издавачку делатност;
4) обављају дужности из тачака 5), 6) и 7) претходног става овог члана.

Секретар и заменик секретара Друштва:

1) баве се организационим пословима и питањима за потребе Друштва;
2) координирају рад подружница.

Члан 17.

За посебне резултате постигнуте у остваривању циљева и задатака Друштва, Друштво похваљује и награђује своје чланове, а за изузетан допринос и афирмацију Друштва додељује Повељу. Предлог подноси Управни одбор или комисија која се у ту сврху формира.

НАЧИН СТИЦАЊА СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА И РАСПОЛАГАЊЕ СРЕДСТВИМА

Члан 18.

Друштво прибавља средства од:

- чланарине својих чланова, чију висину за сваку календарску годину утврђује Скупштина;
- добровољних прилога;
- донација и поклона (у новцу и натури);
- спонзорства;
- финансијских субвенција;
- наследства и легата,
- камата на улоге,
- закупнине,
- на други законит начин.

Друштво може прибављати средства и од котизације за семинаре, скупове, конгресе и друге облике својих активности утврђених овим Статутом.

Друштво води пословне књиге, сачињава финансијске извештаје и подлеже вршењу ревизије финансијских извештаја, ако је то утврђено прописима о рачуноводству и ревизији.

Друштво, према потреби, издаје зборнике са одржаних скупова и конференција, периодичне публикације и повремене стручне публикације за стручно усавршавање својих чланова, као и билтене и информаторе о појединим активностима Друштва.

Главне и одговорне уреднике часописа, едиција и редакција бира Управни одбор.

Извештај о раду редакција саставни су део извештаја о раду Друштва у целини и подносе се Скупштини.

Члан 19.

Друштво прибавља средства и обављањем претежне привредне делатности:

85.60 Помоћне образовне делатности

Друштво се у складу са законом бави и издавањем књига, часописа и другом издавачком делатношћу, осталим образовањем, уметничким стваралаштвом, истраживањем и развојем у друштвеним и хуманистичким наукама, те подстиче бављење културним активностима.

Друштво набројане активности обавља у смањеном обиму у складу са Законом о удружењима без циља стицања добити.

Друштво може обављати и друге делатности укључујући и спољнотрговинску делатност у складу са законом.

Друштво ће с обављањем претежне привредне делатности отпочети по извршеном упису у Регистар привредних субјеката.

Добит остварена на начин из става 1. овог члана може се користити искључиво за остваривање циљева Друштва, укључујући и трошкове редовног рада Друштва и сопствено учешће у финансирању одређених пројеката.

Друштво нема ни једно стално запослено лице и већина послова обавља се на добровољној основи, волонтерски. За потребе обављања одређених послова у Друштву, Друштво може, у складу са законом, закључити одговарајући уговор о обављању конкретних послова.

Друштво може имати покретну и непокретну имовину.

ПРЕСТАНАК РАДА ДРУШТВА

Члан 20.

Друштво престаје с радом одлуком Скупштине Друштва, када престану услови за остваривање циљева Друштва, као и у другим случајевима предвиђеним законом.

ПОСТУПАЊЕ С ИМОВИНОМ ДРУШТВА У СЛУЧАЈУ ЊЕГОВОГ ПРЕСТАНКА

Члан 21.

У случају престанка рада Друштва, преостала имовина предаје се Филолошком факултету у Београду, Одсеку за српски језик и Одсеку за српску књижевност као институцији која има исти циљ као и Друштво, уколико Скупштина не одлучи да прималац његове имовине буде неко друго домаће недобитно правно лице које је основано ради остваривања истих или сличних циљева.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Овлашћује се Управни одбор да према потреби донесе пословнике којима ће се ближе уредити функционисање појединих органа (осим Скупштине) и радних тела Друштва.

Члан 23.

На сва питања која нису регулисана статутом непосредно ће се примењивати одредбе Закона о удружењима.

Члан 24.

Овај Статут усвојен је на Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије, одржаној 30. 06. 2016. године, којим даном и ступа на снагу.

Ступањем на снагу овог Статута престаје да важи Статут Друштва за српски језик и књижевност Србије, донет на Скупштини Друштва 13. 02. 2016. године.

Овлашћује се председник Друштва да сачини пречишћени текст Статута и региструје га код Агенције за привредне регистре, у складу с одредбама закона о регистрацији.

ПРЕДСЕДНИК ДРУШТВА
Проф. др Зона Мркаљ

ОРГАНИ ДРУШТВА – СТРУКТУРА

Ужи састав (оперативни део Управе):

- председник: Зона Мркаљ, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- заменик председника: Ана Батас, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- потпредседници: Вељко Брборић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Бошко Сувајџић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Александар Милановић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Зорица Несторовић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- секретар: Босиљка Милић, дугогодишњи члан Друштва у пензији
- заменик секретара: Мина Ђурић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- технички секретари: Милан Крсмановић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Валентина Тасић, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Управа:

1. Љубомир Поповић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. Душан Иванић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
3. Милорад Дешић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. Милан Стакић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
5. Љиљана Бајић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
6. Милка Андрић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
7. Душка Кликовац, Филолошки факултет Универзитета у Београду
8. Оливера Радуловић, Филозофски факултет, Нови Сад
9. Весна Ломпар, Филолошки факултет Универзитета у Београду
10. Славко Петаковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
11. Марина Јањић, Филозофски факултет, Ниш

12. Милан Алексић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
13. Велиша Јоксимовић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
14. Милорад Дашић, Девета гимназија „М. П. Алас", Београд
15. Валентина Питулић, Филозофски факултет, Косовска Митровица
16. Душица Мињовић, ОШ „Младост", Нови Београд
17. Јасмина Пивнички, Гимназија „Јован Јовановић Змај", Нови Сад

Почасни чланови Управе:
1. Љубица Ненезић, Крушевац
2. Надежда Милошевић, Београд

Шири састав Управе:
1. Вукосава Живковић, Земунска гимназија
2. Мирјана Грдинић, Гимназија „Јован Јовановић Змај", Нови Сад
3. Душко Бабић, Филолошка гимназија, Београд
4. Ненад Гугл, III београдска гимназија, Београд
5. Наташа Станковић Шошо, Филолошки факултет Универзитета у Београду
6. Весна Муратовић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
7. Славица Шокица, Карловачка гимназија, Сремски Карловци

Председници подружница:
Београд – Јасмина Станковић
Нови Сад – Оливера Ћурчић
Ниш – Светлана Медар
Краљево (Рашки округ) – Ана Милуновић
Ваљево (Колубарски округ) – Маријана Неговановић Обрадовић
Сомбор – Лидија Неранџић Чанда
Прокупље – Милка Тошић
Шабац – Миле Радовановић
Крагујевац – Данијела Ралетић (подружница у формирању)
Косовска Митровица – Марија Миљковић
Расински округ (Крушевац) – Душица Добродолац
Подунавски округ (Смедерево) – Миљана Кравић
Јабланички округ (Лесковац) – Душан Благојевић
Браничевски округ (Пожаревац) – Славица Јовановић
Моравички округ – Оливера Крупеж

Надзорни одбор:

1. Злата Златановић – председник
2. Верица Ракоњац Павловић – члан
3. Бранка Максимовић – члан
4. Јагода Жунић – члан
5. Бранка Јакшић Провчи – члан

Делегати у Савезу славистичких друштава:

1. Бошко Сувајџић
2. Љиљана Бајић
3. Вељко Брборић
4. Зона Мркаљ
5. Александар Милановић

ЗАПИСНИЦИ
(О РАДУ ДРУШТВА ТОКОМ 2016. ГОДИНЕ)

ЗАПИСНИК СА ГОДИШЊЕ ИЗБОРНЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ, ОДРЖАНЕ 13. ФЕБРУАРА 2016. ГОДИНЕ, У САЛИ ЗА СЕДНИЦЕ, НА ФИЛОЛОШКОМ ФАКУЛТЕТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Присутни: Александар Милановић, Зорица Несторовић, Вељко Брборић, Бошко Сувајџић, Зона Мркаљ, Босиљка Милић, Весна Ломпар, Радоје Симић, Љубомир Поповић, Славко Петаковић, Душица Мињовић, Злата Златановић, Бранка Максимовић, Сузана Јовановић, Душица Добродолац, Марија Виденовић, Јасмина Пивнички, Мирјана Грдинић, Славица Јовановић, Славица Шокица, Марина Панић, Ана Милуновић, Миљана Кравић, Татјана Лазаревић Милошевић, Нада Вулићевић, Миле Радовановић, Вукосава Живковић, Владимир Милојевић, Ненад Гугл, Ивана Лазаревић, Јасмина Станковић, Марина Стојановић, Лидија Неранџић Чанда, Јадранка Милошевић, Вера Ваш, Зорица Алексић, Јоле Булатовић, Јагода Жунић, Милка Тошић, Мара Бекић Војновић, Јадранка Радошевић, Драгана Јањић, Оливера Ђурчић, Марија Миљковић, Софка Радојичић, Мирка Дабовић, Милена Милошевић, Ненад Милошевић, Мина Ђурић.

Александар Милановић, председник Друштва за српски језик и књижевност Србије, потврдом о присутним делегатима констатује да постоји кворум за нормалан рад Скупштине. Поздрављајући присутне, председник отвара Скупштину и предлаже следећи **Дневни ред**:

1. Конституисање Скупштине и избор радног председништва;
2. Избор записничара и оверача записника;
3. Избор Кандидационе комисије;
4. Извештај о раду Управе Друштва, Надзорног одбора и уредника издања Друштва у периоду од 18. јануара 2014. до 13. фебруара 2016. године;
5. Из рада подружница;
6. Избор органа Друштва и допуна Статута.

Председник констатује да је Дневни ред једногласно прихваћен.

1. Конституисање Скупштине и избор радног председништва:

Након конституисања Скупштине Александар Милановић је предложио следеће радно председништво од 5 чланова:

1. Вељко Брборић, председавајући;
2. Бошко Сувајџић;
3. Љубомир Поповић;
4. Весна Ломпар;
5. Босиљка Милић.

Предлог за радно председништво је једногласно усвојен. Вођење Скупштине преузима радно председништво на челу са Вељком Брборићем као председавајућим.

2. Избор записничара и оверача записника:

За записничара је предложена Мина Ђурић, за оверače Записника Славко Петаковић и Јасмина Станковић.

Предлог је једногласно усвојен.

3. Избор Кандидационе комисије:

Радно председништво је за чланове Кандидационе комисије предложило Бранку Максимовић као председавајућу, Сузану Јовановић из Пирота и Оливеру Ћурчић из Новог Сада.

Предлог је једногласно усвојен.

4. Извештај о раду Управе Друштва, Надзорног одбора и уредника издања Друштва у периоду од 18. јануара 2014. до 13. фебруара 2016. године:

а) Извештај председника Друштва за протекли изборни период

Александар Милановић констатује да је претходни двогодишњи период рада Друштва био врло успешан, са оствареном намером да се сви сегменти деловања Друштва сачувају, а због већ превеликих обавеза да се ништа ново не уведе. Два зимска семинара су окупила преко 2500 учесника, на сваком око 1250 учесника, присутни су били и гости из Вуковара. Александар Милановић искрено захваљује свим сарадницима из Управе Друштва, што су успели да заједничким трудом и у тешким околностима за културу унапреде Друштво. Посебну захвалност дугује колегама Зорици Несторовић, Зони Мркаљ, Бошку Сувајџићу, Вељку Брборићу, Љубомиру Поповићу, Весни Ломпар. Александар Милановић захваљује свим члановима подружница са којима је Друштво сарађивало, са напоменом да Друштво не треба да решава унутрашње проблеме подружница нити да даје вредносне судове о подружницама, већ да их подржава као основне

покретаче Друштва. Захвалност припада и уредницима публикација Друштва на одличним бројевима часописа и издањима. Такмичења су се одвијала што су боље могла, а сматра се да су врло добро прошла. Александар Милановић изјављује да ће хроника двогодишњег рада Друштва бити објављена у часопису *Књижевност и језик.*

б) Извештај заменика председника Друштва за протекли изборни период

Зорица Несторовић истиче да на крају овог двогодишњег мандата не планира да се кандидује за место председника Друштва. Искрено захваљује свима на разумевању и помоћи у одбрани свега што је доводило у питање струку, због чега је Друштво увек реаговало. Захвалност Друштво дугује пријатељима и сарадницима из других установа и задужбина са којима је настављена сарадња утемељена претходним Управама: одржани су округли столови у сарадњи са Задужбином „Доситеј Обрадовић", Вуковом задужбином, Међународним славистичким центром, Центром за српски језик као страни, Филолошким факултетом, учествовало се на Сајму књига на трибини поводом односа језика, књижевности и медија, где су се придружили и представници акције „Негујмо српски језик". Финализацијом неких од акција Друштво је у претходном периоду добило и одликовања за целокупни рад и деловање, међу којима су и Повеља Матице српске, Награда Друштва „Свети Сава", Захвалница Задужбине „Доситеј Обрадовић". Зорица Несторовић изражава захвалност члановима подружница, председнику Друштва и свима из Управе.

Након извештаја председника и заменика председника Друштва Вељко Брборић констатује да Друштво вреди колико вреде његови сарадници, као и да издања Друштва вреде колико вреде аутори. Услед обима посла, пропуста свакако има, али Друштво нема професионалца који је ту запослен, а кроз такмичења од школског до Републичког нивоа годишње прође око 40000 учесника, подсећа Брборић. Посебна захвалност дугује се професорима Радоју Симићу и Љубомиру Поповићу, што увек свесрдно подржавају рад Друштва. Са друге стране, из Министарства просвете ове године на Семинару нико није био присутан нити је одговорио на позиве. У вези са датумима такмичења и поклапањима са другим предметима, о чему се често дискутује, Друштво нема надлежност да о томе одлучује, само Министарство.

в) Извештај председника Надзорног одбора – финансијски извештај

Увидом у финансијски извештај за 2015. годину Злата Златановић констатује да су укупни приходи: 5.251.967,29, укупни расходи: 5.128.541,30,

добит: 296.945,81. Извештај је саставила Снежана Милутиновић, детаљан и коначан извештај се очекује након фебруара.

г) Извештај Редакције часописа *Свет речи*

Зорица Несторовић извештава о раду претходне редакције часописа *Свет речи*, чији су главни уредници били Весна Ломпар и Зорица Несторовић: двоброј 39/40 изашао је на 140 страна, садржао је све рубрике, као и текстове који су се осврнули на рад Центра за српски језик као страни, Летње школе у Тршићу, Задужбине Иве Андрића, чиме се достојно обележио 40. број. Нова редакција је почела са радом. Из извештаја Милана Алексића сазнаје се да је прикупљање радова за нови број трајало до краја 2015. године, а број је комплетиран и припремљен за штампу током јануара месеца. Чланови садашње редакције планирају ускоро нови састанак, како би се на време почело са припремама следећег броја, продискутовало о рубрикама и евентуалном додавању нових.

д) Извештај Редакције часописа *Књижевност и језик* и Библиотеке „Књижевност и језик"

Вељко Брборић је присутне подсетио да током 15 година ниједан број часописа *Књижевност и језик* није закаснио са својим објављивањима двоброја 1/2 пред Републички зимски семинар, односно 3/4 пред Републичко такмичење у Тршићу. Изузетак је начињен 2013. године када је један од двоброја раздвојен не би ли се посветио радовима изложеним на Међународном славистичком конгресу у Минску. Двоброј припремљен за Републички зимски семинар 2016. године, штампан у 1300 примерака, подељен је учесницима у котизацијском пакету, те ће се нови бројеви за ауторе и библиотеке доштампати. Редакција часописа је међународна, секретар је Рајна Драгићевић. О његовом квалитету сведочи и податак да је надлежно министарство повећало број бодова часописа на 3, што га сврстава у категорију веома добрих часописа. У оквиру библиотеке *Књижевност и језик* очекује се скора објава књиге Весне Ломпар.

У отвореној дискусији Александар Милановић је поменуо разочарање аргументима петиције у вези са тим да дежурни професори на такмичењима из језика нису одговарали на питања, што никако није тачно и у шта су сви који су били на такмичењу имали прилике да се увере. Посебну захвалност у том смислу Милановић и сви из Друштва дугују професорима Милану Стакићу и Милораду Дешићу.

Вера Ваш актуализује питање да ли је могуће да се термини Републичког такмичења и пријемних испита у Филолошкој гимназији не поклапају. Вељко Брборић одговара да Друштво не одређује термине већ само предлаже Министарству, да је коначна одлука Министарства, а да Друштво

не добије информацију чак ни када су пријемни испити, дакле за таква питања адреса је превасходно Министарство просвете.

Душица Мињовић поставља питање о сатници такмичења и могућим померањима за послеподне. Александар Милановић истиче колико је пута баш Друштво за српски језик и књижевност померало термине, а не нека друга друштва, и колико се пута дешавало да некоме никад није одговарало и да су примедбе увек стизале, те да није сагласан да Друштво мења термине.

Бошко Сувајџић честита претходној Управи Друштва и ужем руководству на успесима, залагању и истрајности, са напоменама да Друштво никад није било присутније у јавности, о чему сведочи и актуалност организованог Округлог стола, нарочито што је томе присуствовао и директор ЗУОВ-а, као и изванредна организација Републичког семинара, о чему сведоче многи задовољни наставници. Бошко Сувајџић сматра да је изузетно важно што се увела награда „Слободан Ж. Марковић" за категорију литерарних секција, што сведочи о важности континуитета који се поштује и следи. На организацији Књижевне олимпијаде честита Зорици Несторовић, као и Милану Алексићу и Славку Петаковићу, а за сва залагања Управи Друштва, Босиљки Милић и свим члановима.

Радоје Симић истиче како је посао Друштва одлично настављен, са изванредним публикацијама, што је за све честитке, а посебно похваљује рад и залагање Вељка Брборића.

Јоле Булатовић примећује да је изузетно корисно на Републичком семинару било излагање Михајла Пантића о савременом роману и предлаже да сваког дана Семинара буде излагање из савремене књижевне продукције, драме и поезије.

Након завршетка дискусије закључено је да су сви извештаји једногласно усвојени.

5. Из рада подружница

Извештаје о раду петнаест подружница Друштва прегледала је Босиљка Милић и закључила да је неопходно да се афирмишу јаче и квалитетније подружнице као пример за рад осталих. Запажено је да су извештаји разнородни, од оних поновљених са оснивачких скупштина подружница до врло прецизних и обимних. Ускоро ће Друштво понудити табелу са валидним параметрима и критеријумима за вредновање рада подружница, мерљивим за све. Документација за формирање подружница биће доступна на сајту, подружнице морају поштовати редослед статута и пословника, записнике и потписе морају послати Управи Друштва, која одобрава план рада.

Јасмина Станковић из Београда захваљује Друштву на помоћи и сарадњи, наглашавајући да је преко 1000 ученика из Београда учествовало на такмичењима. Такође је покренула питање да ли може према сатима да се вреднује време које наставник проводи у раду подружнице или на дежурствима, односно да наставник буде ослобођен неких других мање важних послова у школама. Одговор Вељка Брборића јесте да се напише предлог, који ће Друштво послати осталим подружницама и даље проследити надлежнима. Предлог Јасмине Станковић начелно подржава и Бранка Максимовић, мада страхује да је тешко остварљив.

Колеге из Вуковара и Барање захваљују на изванредном Семинару и изражавају срећу што је овај Семинар укључен у каталог обавезних семинара.

Представници Подружнице из Краљева предлажу да се сајтови свих подружница повежу са сајтом Друштва, како би се имао бржи и бољи приступ, а било још видљивије шта је урађено у свакој од подружница, што би могло да мотивише и остале.

Сви извештаји су усвојени и једногласно је одобрен рад Друштва и његових подружница у протеклом изборном периоду. Скупштина једногласно формално разрешава стару и приступа избору нове Управе.

6. Избор органа Друштва и допуна Статута

Кандидациона комисија на челу са Бранком Максимовић изнела је предлоге за чланове оперативног дела Управе Друштва, за Управу, почасне чланове Управе, шири састав Управе, Надзорни одбор и делегате у Савезу славистичких друштава за наредне две године (наведено у поглављу: Органи Друштва – структура).

Једногласно је усвојен предлог Кандидационе комисије. Вељко Брборић закључује одлуку о избору и честита изабранима. Зона Мркаљ захваљује на избору и указаном поверењу. Најављује да ће се допуњени Статут Друштва детаљно поново проверити и уједначити у складу са терминологијом. Објашњава да изабрани заменик председника Друштва, доц. др Ана Батас, услед породиљског одсуства у првих шест месеци неће деловати активно присуством у Друштву, већ пре свега од куће, организационо и електронски, као добар и осведочен организатор. Посебно ће се настојати да се подружнице обавежу у вези са достављањем резултата окружних такмичења како би се простор за грешку у списковима за Републичко такмичење смањио и решиле досадашње честе стресне конфузије са листама, настајале услед пристизања разноврсних и непотпуних информација са неорганизованих извора. О ажурности и естетици сајта ће се и даље старати Милан Шиповац. Изражава се идеја да се уведе ново такмичење међу наставницима за најбољи угледни час: часови би се снимали, а

затим би се материјал слао Друштву, које би одлучивало о рангирању, те би се поводом најуспешнијих говорило на Републичком семинару. Очекује се акредитација пријављених семинара Друштва, као и помоћ и подршка од Душице Мињовић, која је у надлежним комисијама. Постојана је жеља да се настави сарадња са Градском библиотеком поводом програма у Римској дворани, као и да се Друштво прикључи акцији „Негујмо српски језик". Предложен је Ненад Гугл као нови члан шире Управе Друштва, што се и усвојило.

Душица Мињовић је похвалила обиман и богат материјал који је Друштво на 98 страна поднело као пријаву за акредитацију семинара.

Скупштина је овим закључила рад.

Записничар: Мина Ђурић

Оверачи записника:
Славко Петаковић
Јасмина Станковић

У Београду, 13. 02. 2016.

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕДСЕДНИЦЕ ДРУШТВА

Поштоване колеге,

Како је готово немогуће да се окупимо и непосредно поразговарамо о разним питањима која се тичу Друштва, а мени није тешко да пишем, обавештавам вас да сам од 13.02. кад сам именована, а нарочито од 01.03. кад сам депоновала потпис, учинила следеће:

1. Унели смо извесне измене у Статут Друштва, захваљујући нашем правнику, Мирку Брборићу; пронашли смо модус да Друштво обавља све делатности као и до сада, али без обавезе плаћања енормног пореза и увођења фискалне касе. Подружнице неће моћи да имају статус засебног правног лица у склопу Друштва, те ће се Смедерево и Краљево пререгистровати, али могу да се пријаве као засебна удружења (оформљена под идејним окриљем Друштва и у складу с Правилником о раду подружница Друштва) и добију правни статус (ко то жели, да би остварио прикупљање чланарине и сл.), што им омогућује финансијску самосталност. Оне подружнице које не желе ту врсту самосталности, неће је ни потраживати (од 18 подружница, у претходном периоду регистровале су се само две горе наведене, а такве амбиције имају још у Лесковцу). Да бисмо што прецизније

дефинисали рад подржница, почела сам да пишем Правилник о раду подружница и дала ту, почетну варијанту Боси Милић на разматрање (у прилогу шаљем и вама Статут и тај започети Правилник). Колегиница Милић инсистира да Мирко Брборић ипак неке садржаје у Статуту доправи, те ћемо се тиме бавити до краја јуна, кад ћу сазвати ванредну Скупштину Друштва, да бисмо те допуне и званично усвојили, као и нови Правилник о раду подружница.

2. Одржала сам састанак са представницима свих подружница у Србији (од чланова Уже Управе били су присутни Вељко Брборић и Боса Милић), у јеку најгорих изјава о Друштву на Фејсбуку и другим друштвеним мрежама, повике на Календар такмичења, састављаче тестова итд. У прилогу добијате и Записник с овог састанка, нема потребе да то препричавам. Драго ми је да су се утисци после састанка поправили, а коментари на друштвеним мрежама променили набоље. Иначе, имам одличну, готово свакодневну сарадњу са представницима свих подружница и преко личног мејла.
3. По налогу (боље речено по молби) Милке Андрић, Ана Батас и ја смо промениле датум такмичења које је падало кад и католички Ускрс. Незадовољство због разних преклапања такмичења и решавање постојећих проблема одузело нам је највише времена и снаге, али се Ана Батас и ја трудимо да на све одговоримо, као и да разна важна обавештења одмах проследимо Милану Шиповцу, да их он стави на сајт. Што се сајта тиче, подсећам вас да Шиповцу што пре пошаљете своје радне биографије и библиографије са сликом, унете у формулар који смо вам послали. Ред је да јавност сазна нешто више о нашем научном раду и труду, те да престане да нам спочитава нетранспарентност.
4. Према новом договору, у летњем семестру у Друштву од 11ч. до 15ч. понедељком дежура Александра Бјелић, која је задужена и за одашиљање тестова и информација за Књижевну олимпијаду, као и за прикупљање приговора. Уторком је ту Бојана Милорадовић. Она је задужена за Такмичење из језика и језичке културе. Средом је дежуран Саша Јефтић, четвртком Марија Запутил, а петком се ротирају Александра Бјелић, Бојана Милорадовић и Саша Јефтић (смењују се у три недеље). Шиповац нам сајт уређује од куће. За сада се као најпожртвованији показао Саша Јефтић. Пошто је његов задатак и да скоро сваког петка дежура у Школској управи Београд, код Весне Муратовић (пред оба такмичења Друштва, за општински и окружни ниво, посебно за основну, посебно за средњу школу), заиста се показао одго-

ворним и прецизним у реализовању свега што му је речено. Са Шиповцем је успешно завршио и предао извештај Министарству о протеклом Републичком зимском семинару, а са Бојаном Милорадовић је урадио попис књига Друштва, те сада имамо увид у тачно стање (записник о томе налази се у Друштву). Марија Запутил је задужена да организује рад колега од понедељка до петка, као и да ојача њихову међусобну комуникацију: колеге имају књигу у коју бележе поруке и важна обавештења једни другима, посебну свеску у коју бележе продате књиге, док не уведемо електронски попис; јављају се на телефон, пишу одговоре на различита питања (уз консултације са свима нама), сазивају састанке и сл. Ангажовање колега петком испоставило се као добро јер је продаја књига петком готово највећа.

5. Припремање такмичења функционише као добро уиграни механизам. За Књижевну олимпијаду супервизор је Зорица Несторовић, и ја ревидирам тестове, а координатори су Славко Петаковић и Милан Алексић. Што се тиче такмичења из језика, Ана Батас и Катарина Беговић су се одлично уклопиле и захваљујем се Аци Милановићу и Вељку Брборићу на правом избору. Секретар Милан Крсмановић је и даље беспрекоран у извршном деловању, а сада је добио помоћ и у секретару Катедре за српску књижевност с јужнословенским књижевностима, Валентини Тасић. Ток радњи на такмичењима свима нам је познат, али га није згорег забележити, да остане траг за будуће генерације: састављање тестова, ревизија тестова, умножавање тестова, писање пропратних писама за школе-домаћине у основној и средњој школи, дежурство у Школској управи Београд ради поделе тестова, одашиљање тестова поштом окрузима у Србији, комисијски одговори на приговоре и прослеђивање тих одговора, помоћ при изради спискова такмичара који се пласирају на одређени ниво такмичења. Након грдног времена, утрошеног на писање одговора родитељима који су нам се обраћали, Ана Батас и ја смо проследиле Шиповцу обавештење које се налази на сајту (у прилогу вам га достављам), али је питање ко ће га прочитати и да ли ће родитељи и наставници других предмета и даље наставити да нас узнемиравају и да нам прете.

И даље у вези с такмичењима, најлепше вас молим да ми доставите ко шта има од материјала из претходних година, који се тиче републичког нивоа оба такмичења, редоследа, сатнице, људства и сл. Пуно бисте ми помогли. Бошко Сувајџић је на састанку који смо имали у Друштву прошле среде (само је он био у прилици да дође) прихватио моју молбу да истражи ситуацију у

Сремским Карловцима: ко је директор или В. Д. директор; какав је сада статус колегинице Шокице (која је члан Управе Друштва). Зорица Несторовић нам је сугерисала да што пре закупимо „Белило", а мени треба, бар отприлике, број људи који ће тамо да ноћи, ако имате од пре. Ацу Милановића и Вељка Брборића молим да се чују с директором у Тршићу и све организују за Такмичење из језика и језичке културе (како су ми обећали кад сам се прихватала ове дужности). Обавезно предложите кад да сазовемо састанак пред републичка такмичења (обично смо то досад радили у Вуковој задужбини) и кога све да позовемо, да неког не заборавим.

6. Мене у априлу, поред тога што ћу бити на такмичењима (окружним за ОШ) 02.04. у ОШ „Јован Јовановић Змај" (субота КО) и 03.04. (недеља Језик) у ОШ „Данило Киш", као и на окружном за средњу школу у Филолошкој гимназији, 09.04, чека и учешће на Републичком семинару наставника српског језика и књижевности Републике Српске (крећем 15.04. и остајем до 17.04). На том сминару промовишем хрестоматију одабраних методичких текстова, *Методички цветник*. То је зборник најбољих радова српских методичара с краја 20. и почетка 21. века, који је управо издало Друштво у Републици Српској (а ја га приредила), на основу договора о томе који смо направили претпрошле године, кад смо Вељко Брборић, Рајна Драгићевић и ја били гости тог Друштва у Бања Луци, Бијељини и на Палама. Поред те промоције држаћу и предавање у пленуму и методичку радионицу, па неће бити лако. У договору с Вељком, а уз благослов вас осталих, предложила сам да откупимо 100 књига *Методичког цветника*, које ћемо поделити члановима Уже управе и најбољим наставницима на такмичењима. Обећали су да ће ме вратити њихов возач, па ћу ваљда некако те књиге допремити у Друштво.
7. Бошко је прихватио да у мају (два или три четвртка) организује у Библиотеци града, у Римској дворани, промоције нове књиге Весне Ломпар, *Методичког цветника* и, надам се, нове књиге Вељка Брборића, која би требало да изађе пре републичких такмичења. Колега Предраг Петровић неће стићи да приреди своју књигу до 10. априла, па ћемо га сачекати да то учини наредне године. Ако имате неки предлог чије књиге још можемо штампати, молим вас да ми га проследите. О осталој издавачкој делатности Друштва (укључујући и часопис „Књижевност и језик") брине Вељко, на чему му се посебно захваљујем.

8. На подстицај Снежане Кутрички, секретара у МСЦ-у, пријавила сам, у име Друштва, пројекат Министарству науке на тему: *Стручно путовање као стваралачка делатност*, које је патентирала и са ученицима Филолошке гимназије неколико пута извела колегиница Мирјана Стакић Савковић (на подтему – *Путевима српског романтизма*). Овај пројекат прилагодила сам раду са одраслима (шаљем вам комплетну пријаву пројекта у прилогу), а ако нам одобре икаква средства, могли бисмо их искористити за реализацију екскурзије за наше одабране чланове и председнике подружница. Уколико имате још идеја како да дођемо до додатних прихода и како да нађемо спонзоре, потрудите се да то спроведете у дело. Самоиницијатива није на одмет. Ако се слажете, могли бисмо да доведемо и друге издаваче (нпр. Завод, Едуку, Креативни центар и Клет са Логосом) на такмичење у Тршић, а да нам се они одуже тако што ће дати поклоне у књигама, платити аутобусе за ђаке или сл.
9. Мада очекујемо да ће потраживање нашег семинара *Ка савременој настави* бити веће најесен, у овом семестру за 07. мај заказали смо семинар у Краљеву, на који иду Весна Ломпар, Рајна Драгићевић и Славко Петаковић (по жељи тамошње подружнице). Семинар у Београду покушаћемо да изведемо у октобру или новембру. Уколико вам се неко обрати с другим захтевима, молим вас да ме о томе обавестите. Иначе, оба наша семинара добила су нову акредитацију за следећи период од две године (до 2018), захваљујући великом ангажовању Душице Мињовић (она је у тим комисијама), Бранке Шегрт и мојем. Да не бринете!
10. У јуну би ваљало да објавимо оглас за најбољи угледни час, за који би нам наставници достављали припрему и час снимљен на ЦД-у (наравно, уз прибављање сагласности родитеља да се деца могу снимати за потребе извођења јавног часа; о томе сам се већ договорила с Бранком Шегрт). Ово такмичење бих увела у нови *Информатор*, а додела награда би била на Зимском семинару. Даље, што се нових такмичења тиче, колегиница Вера Ваш је молила у више наврата да покушамо да организујемо и такмичење најбољих рецитатора под окриљем Друштва, без обзира на то што већ постојеће такмичење годинама организује Друштво аматера Србије. У међувремену ћу молити колегиницу да нам достави комплетан опис такмичења, како га она види, јер ја извођење садржаја овог типа не могу ни да замислим.
11. На Округлом столу који сам водила на Зимском семинару, а после и на Скупштини Друштва, наставници активни у подружници и на такмичењима молили су да им Друштво помогне

у увођењу једног или два часа у 40-часовну недељну радну листу (у зависности од обима њихових активности). О томе сам разговарала са Јадранком Милошевић из ЗУОВ-а и она ме је посаветовала како да напишем допис, са предлогом који би се уградио у Правилник о стручном усавршавању наставника. Ова акција је у току.

12. Молим вас све да подржите промовисање нашег „Света речи" по средњим школама, најбоље кад се буде организовано ишло по гимназијама и говорило матурантима шта се учи на нашем факултету, и да одредите млађе колеге с обе катедре који би обављали ове промоције.

Срдачно,
Зона Мркаљ

САСТАНАК ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Присутни: Бранка Максимовић, Вукосава Живковић, Јагода Жунић, Јасмина Станковић, Душица Добродолац – Крушевац, Маријана Неговановић Обрадовић – Љиг, Славица Јовановић – Пожаревац, Миле Радовановић – Шабац, Оливера Ђурчић – Нови Сад, Душица Мињовић – Нови Београд, Милан Алексић, Славко Петаковић, Мина Ђурић, Валентина Тасић, Миљана Кравић – Смедерево, Слађана Јелић – Азања, Оливера Крупеж – Чачак, Милка Тошић – Прокупље, Марина Панић – Краљево, Ана Милуновић – Краљево, Зона Мркаљ, Вељко Брборић, Катарина Беговић, Босиљка Милић.

Дневни ред:

1. Рад подружница
2. Такмичења
3. Семинари
4. Разно

1. Седницу отвара председник Друштва др Зона Мркаљ речима добродошлице и обавештењем да подржнице, преко својих представника, учествују у раду саме Скупштине Друштва, те их обавештава да ће доћи до измене и допуне Правилника о раду подружница, које неће моћи под непосредним окриљем Друштва да имају статус правних лица, али ће, уколико то желе, правни статус моћи да стекну региструјући се под индивидуалним именима (уколико и даље идејно припадају Друштву за српски језик и књижевност Србије). Нови Правилник требало би да буде разрађен до средине јуна, усклађен са изменама Статута Друштва и о њему ће се гласати на ванредној Скупштини Друштва крајем јуна 2016. године.

Као основ тог правилника, како је предложила члан Друштва Боса Милић, могле би се размотрити тачке из Правилника друштва математичара. Предлог је да треба доћи до општег правилника. Посебни правилници би потом били разрађивани по регионима, односно подружницама, али тако да обухватају општи правилник. До сада, од 18 подружница само су две регистроване као правна лица и то су огранци Смедерево и Краљево. Пошто се уводи другачији систем, оне би требало да се пререгиструју.

Један део Правилника требало би да се односи и на издавачку делатност Друштва, односно подружница, у том смислу да подружнице одговарају Друштву и да Друштво буде ревизионо одговорно за сву издавачку делатност подружница. Такође, требало би направити униформније извештаје који ће бити достављани на обједињеном формулару, али ће се и ти предлози усвајати у јуну на ванредном састанку Скупштине Друштва.

За реч се јавља Миљана Кравић из подружнице Смедерево и каже да би као правна лица требало да имају свој посебан пиб и рачун, али они то као правно лице немају. Такође наводи да би то довело и до повећања пореза, а аутоматски и до повећања чланарина. Разрешење овог питања до јуна ће размотрити правник Мирко Брборић који саветује Друштво. Потом се за реч јавља Боса Милић која објашњава даље шта би сваки извештај подружнице требало да садржи, те наводи: организациону структуру, број чланова подружнице, посебно одвојено вођење чланова основних и средњих школа, број чланова управе, састав управе, седнице подружнице са датумима и дневним редом, рад разичитих комисија и других органа, стручна усавршавања натавника и чланова подружница где се наводе семинари, фонд часова, размене искуства са другим подружницама, посете и екскурзије, затим објављивање прилога у стручној периодици као и радови и, наравно, резултати са различитих типова такмичења под окриљем Друштва. Такав предложак ће бити формулисан за наредну школску годину.

2. Председник Друштва отвара другу тачку дневног реда, у вези са такмичењима и проблемом померања термина. Померање сатнице је учестало што доводи до великих забуна и пометње и ствара тензију међу наставницима, ученицима и родитељима. Зона Мркаљ истиче да је календар наследила и да ће се настојати да се идуће школске године промене предупреде, односно да ће се радити на успостављању чврстог договора, како са подружницима, тако и са организаторима такмичења, пре него што нови календар (за школску 2016/2017. годину) буде званично усвојен. Ове године је створен велики проблем због Ускршњег распуста у Војводини, што се у Министарству просвете ненамерно превидело, те се за тај викенд планирало једно од такмичења Друштва. Померања су зато била неминовна. Председник Друштва истиче да јој је у Министарству саопштено да

је, према Закону о образовању, дозвољено да један ученик у току школске године иде на такмичења из највише два предмета. Како постоји ограничен број викенда у другом полугодишту (кад се такмичења организују), сигурно је да се нека такмичења морају преклопити. Министарство је до сада водило рачуна да се не преклапају такмичења из исте групе предмета, али се као већи проблем показало преклапање са математиком, физиком, географијом, хемијом и биологијом, па и техничким образовањем. Уз све то, председница Друштва добијала је разна писма родитеља у којима се она окривљује као неко ко нема разумевања за дечју креативност, жељу да се искажу на различитим пољима, те да демотивише ученике и наставнике. Ово све Зона Мркаљ је доживела као велику неправду јер се већ три деценије управо бори за дечја права и права наставника, као и за њихово усавршавање, што добро знају сви који са њом сарађују.

Председница Друштва је указала на проблем одржавања такмичења дан за даном, односно 2. и 3. априла (Књижевна олимпијада и Такмичење из српског језика за основне школе – окружно). Предложила је да се сатница или термин бар једног од та два такмичења помери јер се преклапа са такмичењима из других предмета. Друштво географа, а и друга друштва нису била расположена да своје сатнице померају. Један од предлога је да се такмичење из српског језика са 3. априла помери на 9. април, са почетком у 14 часова (истог дана је од 10ч. такмичење средњих школа). Због подуже расправе око такмичења, председница моли све присутне чланове да гласају за предлог измене термина такмичења. Након разматрања свих варијанти, једногласно је донета одлука да се ипак задрже садашњи термини, односно 2. и 3. април и да се то више не помера, јер како год да се помери, неком не одговара, а и маневарски простор је ограничен.

Представница из подружнице округа Смедерево се јавља за реч и каже да је наишла на неправилности на општинским такмичењима средњих школа. Наиме, истиче да већина средњих школа не обавља школско такмичење, већ наставници одабирају известан број ученика, што представља проблем организаторима такмичења и школи-домаћину, где се неретко дешава да има више такмичара из суседних школа него у школи-домаћину. Председник Друштва каже да би требало увести праксу да се унапред формирају спискови школа-домаћина такмичења за одређену школску годину.

Члан Друштва Душица Мињовић јавља се за реч. Она истиче да је, дежурајући на такмичењу заједно са колегама Славком Петаковићем и Александром Бјелић, доживела низ непријатности од стране и наставника и родитеља, који су сматрали да су задаци претешки за тај ниво (такмичење средњих школа). За реч се јавља др Вељко Брборић који каже да су тестови направили најбољи професори које две катедре тренутно имају

(мисли на Катедру за српску књижевност и Катедру за српски језик) и да притом треба решавати крупније проблеме од тога шта је и ко имао као проблем са дежурнима на такмичењима, јер се са тиме годинама суочавамо и ствара се одређена беспотребна тензија.

Председник Друштва др Зона Мркаљ, поводом коментара да су тестови припремљени за такмичење Књижевна олимпијада тешки ученицима средњих стручних школа, истиче да су наставници инсистирали да се уведе и Књижевна олимпијада за средње школе и да су, чак, претходне председнике Друштва оптуживали да неравноправно третирају професоре у гимназијама и у средњим стручним школама. Такође, она наводи и имена аутора свих тестова из језика и књижевности, као и координаторе такмичења, јер се на друштвеним мрежама могло прочитати да Друштво крије податке о томе ко су аутори тестова за такмичење.

Члан из подружнице Краљево, Марина Панић, јавља се за реч. Она предлаже да се промене које се дешавају, а везане су за такмичења или обавештења, буду постављене на друштвену мрежу Фејсбук како би сви били у прилици да их виде, јер су ажурирања на сајту Друштва недовољна. Председник Друштва се слаже са предлогом и каже да ће се овај предлог размотрити. Притом, Зона Мркаљ додаје да је веома важно да се у средствима јавног информисања штите интереси Друштва и да се чува углед професије, што досад на Фејсбуку није био случај.

Такође, Марина Панић истиче да је потребно да се снизи праг пролазности за окружна такмичења из српског језика за средње школе. Председник Друштва обавештава чланове да је донета одлука подружнице Ваљево да се ученику Младену Јанковићу, ученику другог разреда Десете београдске гимназије дозволи да изађе на такмичења и из српског језика и из књижевности 19. марта у 14 часова у Ваљевској гимназији код професора Вере Ваш.

За реч се јавља Оливера Крупеж и каже да треба да се смањи корпус текстова за окружно такмичење и где би то требало да уради једна централна комисија од 4 члана.

3. О семинарима није било времена да се разговара.

4. Поменута је ексурзија – *Путевима српског романтизма* која ће бити организована крајем лета.

Записничар:
Валентина Тасић

17.03.2016.

ЗАПИСНИК СА САСТАНКА ПОВОДОМ ТАКМИЧЕЊА „КЊИЖЕВНА ОЛИМПИЈАДА”

У среду, 04. маја 2016. године одржан је састанак на којем су присуствовали:

- проф. др Зорица Несторовић
- проф. др Славко Петаковић
- Јасмина Станковић
- Валентина Тасић
- Милан Шиповац
- У другом делу састанка присутне су биле и Бранка Максимовић и Александра Бјелић.
- Проф. др Зона Мркаљ и доц. др Милан Алексић били су оправдано одсутни.

Састанак је почео у 13.30 часова.

Основна тема састанка је била организација Републичког такмичења из књижевности „Књижевна олимпијада” (14. и 15. мај 2016. Сремски Карловци/Београд)

На основу расположивих сазнања и чињеница постављена су и решена бројна питања везана за техничку организацију такмичења. Будући да је у протекла два циклуса такмичења постављена матрица организације такмичења која је дала одличне резултате, разговарано је о тим аспектима и утврђено:

1. Координатори координирају активности уз консултације за председником Друштва проф. др Зоном Мркаљ (која ће оба такмичарска дана бити у Сремским Карловцима) и потпредседником Друштва задуженом за „Књижевну олимпијаду” проф. др Зорицом Несторовић (која ће оба такмичарска дана бити у Београду) – доц. др Милан Алексић за ОШ, а проф. др Славко Петаковић за СШ.

Напомена: С. Петаковић је ангажован у Сремским Карловцима оба такмичарска дана (14. и 15. маја), а М. Алексић је ангажован у Сремским Карловцима 14. маја, а у Београду 15. маја.

2. Ове године средњошколци се такмиче у суботу, 14. маја 2016. у Сремским Карловцима, а основци у недељу, 15. маја 2016. године и то: ученици 7. разреда у Београду (на Филолошком факултету), а ученици 8. разреда у Сремским Карловцима.

3. Током ове седмице треба упутити допис декану Филолошког факултета, проф. др Александри Вранеш, с молбом да присуствује додели награда у Београду и поздрави учеснике такмичења.

4. Будући да су на адресу Друштва стигле молбе да се оним ученицима 8. разреда који су остварили пласман и на Републичко такмичење

„Књижевна олимпијада” и на Републичко такмичење из биологије омогући да се такмиче у Београду са седмацима јер је и Републичко такмичење из биологије у Београду, након састанка са представницима организатора Републичког такмичења из биологије (одржаног у уторак 26. априла 2016. у просторијама Друштва) договорено је да оба Друштва пошаљу допис свим школским управама са молбом да нам проследе дописе о ученицима 8. разреда који су остварили пласман на оба републичка такмичења.

За ученике 7. и 8. разреда наше такмичење почеће према сатници. На основу до сада пристиглих дописа из школских управа утврђено је да има 12 ученика 8. разреда који имају пласман на оба такмичења и којима ће бити омогућено да полажу у Београду са ученицима 7. разреда. Њима треба послати обавештење о томе преко школских управа са напоменом да ћемо за њих организовати наше такмичење у Београду а да се када је у питању такмичење из биологије обрате организаторима овог такмичења јер се они старају о организацији свог такмичења.

5. Договорено је да распореде полагања по слушаоницама у Карловачкој гиманзији и основној школи за суботу и недељу у Сремским Карловцима, као и на Филолошком факултету у Београду за недељу најкасније буду прослеђени у понедељак 09. маја 2016. свим школским управама, Карловачкој гимназији и постављени на сајт Друштва за српски језик и књижевност Србије. До краја ове седмице сви спискови ће бити потпуни јер су комисије за ревизију тестова и за основну и за средњу школу, формиране одлуком председника Друштва, завршиле са радом.

6. Распоредима су предвиђени професори који су одређени за рад у комисијама за дежурство/прегледање/ревизију/дешифровање. У раду наведених комисија увек ће бити и представници Друштва за српски језик и књижевност. Будући да смо ове године у прилици да у недељу 15. маја имамо такмичење на два пункта – у Сремским Карловцима и у Београду, а да у Београду морамо урадити не само онај посао који радимо у Карловцима, већ и све оно што Карловци иначе раде у припреми такмичења, формирана је група састављена од професора и сарадника са Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, других научних и образовних институција која ће помоћи у пословима домаћина у Београду. Колеге Јасмина Станковић и Милан Шиповац проследиће предлоге за наставнике основних и средњих школа који су се одазвали позиву да помогну у спровођењу такмичења у Београду.

7. Када је у питању техничка потпора такмичења, будући да нисмо располагали потпуним списком оних колега које иду у Сремске Карловце, али смо знали да одређене колеге неће бити у Београду, дошли смо до следећег:

– Од секретара Друштва сви сем Александре Бјелић биће у Сремским Карловцима, а А. Бјелић ће бити у Београду и радити на

припреми такмичења и бити ангажована оба дана. Технички послови око рачунарске обраде података поверени су колеги Милану Шиповцу за Сремске Карловце, а колегиницама Валентини Тасић и Александри Бјелић за Београд.

– Будући да ће секретар који остаје у Београду бити ангажован око важних техничких послова, закључак је да се председнику Друштва предложи да одреди – ако сматра да је то неопходно – ко ће у време такмичења у Београду дежурати у просторијама Друштва за српски језик и књижевност.

8. Размотрено је шта је неопходно набавити за успешну реализацију такмичења на оба пункта:

– Велике коверте за паковање тестова и за Сремске Карловце и за Београд.
– Хемијске оловке за прегледање црвене боје и за Сремске Карловце и за Београд.
– Мале коверте за шифре за Београд јер то спада у нашу организацију.
– Кесе за награде.
– Вода и храна за учеснике у Београду.

Напомена: пошто Друштво нема услова да храну чува, а зарад успешне организације, усвојено је да се сваком ученику обезбеди бочица од пола литре обичне воде и један кроасан попут оних какви су Seven days јер је тај тип намирница одржив и не може се покварити. За те потребе треба проверити набавне цене (то ће у четвртак видети колегиница Бјелић) и о томе обавестити председника Друштва да размотри одобрење набавке ових намирница и постара се о реализацији ових аспеката. Када је реч о кетерингу за прегледаче и чланове комисија, о томе ћемо се накнадно консултовати и свакако и то обезбедити.

О овим питањима у вези са Сремским Карловцима размишљају колеге Петаковић и Алексић у договору са председником Друштва.

9. Волонтери

У реализацију техничких послова у Београду биће укључено 26 волонтера, студената прве године Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима. Њихови задаци су побројани и са њима ће током наредне седмице бити одржан састанак на којем ће им бити подељена задужења.

10. Утврђен је план активности везан за такмичење у Београду:

1. начини регистрација ученика;
2. начини обавештавања ученика и наставника;
3. задужења волонтера;

4. представа Секције сценских уметности Филолошког факултета у Београду „Покондирена тиква” након такмичења у Сали хероја;
5. рад комисија (тачна задужења по именима учесника комисија биће дата по пријему свих спискова оних који су потврдили своје учешће).

11. Током наредне седмице треба организовати поделу књига које ће бити дате за награде на део који се носи у Сремске Карловце и део који остаје у Београду.

Паковање књига за Београд биће организовано у суботу.

О томе ко ће ићи по књиге и одредити које су књиге намењене треба да одлучи председник Друштва. У вези са овим питањем је и превоз књига и професора за Сремске Карловце о чему такође треба да одлучи председник Друштва.

12. За Београд ће бити урађене ознаке везане за места полагања, облепљене слушаонице, смернице у ходницима, напомене да се не користе лифтови у новој згради нашег факултета јер се могу заглавити (један део ученика тест ће полагати на првом, другом и петом спрату нове зграде), као и остала обавештења неопходна за успешно организовање такмичења.

13. Распоред колега који ће у име Друштва бити ангажовани у спровођењу такмичења (дежурни у зборници током такмичења, комисије које пакују књиге и уручују награде, комисије које пишу дипломе и остало) у Сремским Карловцима саставиће координатори С. Петаковић и М. Алексић у договору са председником Друштва након добијања информација о томе ко све иде у Сремске Карловце.

Проф. др *Зорица Несторовић*

04.05.2016.

ЗАПИСНИК СА СЕДНИЦЕ УПРАВЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ, ОДРЖАНЕ 5. МАЈА 2016. ГОДИНЕ, У СВЕЧАНОЈ САЛИ ВУКОВЕ ЗАДУЖБИНЕ

Присутни: Зона Мркаљ, Босиљка Милић, Милан Стакић, Милорад Дешић, Александар Милановић, Вељко Брборић, Бошко Сувајџић, Љубомир Поповић, Славко Петаковић, Милан Алексић, Душица Мињовић, Злата Златановић, Верица М. Ракоњац-Павловић, Оливера Ћурчић, Бранка Максимовић, Јасмина Станковић, Јагода Жунић, Јасмина Пивнички, Мирјана Грдинић, Вукосава Живковић, Марија Запутил, Мина Ђурић.

Зона Мркаљ, председница Друштва за српски језик и књижевност Србије, потврдом о присутним члановима Управе Друштва и преношењем оправданих извињења одсутних чланова, констатује да постоји кворум за нормално одвијање Седнице. Поздрављајући присутне, председница отвара Седницу и предлаже следећи **Дневни ред**:

1. **Републичка такмичења ученика основних и средњих школа Србије**:
   4. Књижевна олимпијада;
   26. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе;
   а) Извештаји републичких ревизионих комисија;
   б) Организација такмичења:
   Књижевна олимпијада
   - У Сремским Карловцима ОШ (осми разред) и СШ;
   - У Београду ОШ (седми разред);

   Такмичење из српског језика и језичке културе:
   - У Тршићу;

   Именовање Организационог одбора, централних комисија и радних тела за спровођење такмичења.
2. **Разно**

Председница констатује да је Дневни ред једногласно прихваћен. Подсећа да је у марту одржан успешан састанак са представницима подружница, а најављује следећу седницу крајем јуна, када ће бити речи о осталим важним питањима којима се Друштво бави, а сада ће се пажња посебно посветити такмичењима.

1. Републичка такмичења ученика основних и средњих школа Србије: Књижевна олимпијада биће одржана 14. и 15. маја, а такмичење у Тршићу 28. и 29. маја. Након одржаног окружног такмичења *Књижевна олимпијада*, на Републички ниво пласирало се 900 ученика основне школе и сви ће учествовати. Уз подршку декана Филолошког факултета обезбеђене су просторије за одржавање такмичења у недељу, због чега је и дошло до рокаде дана такмичења основне и средње школе, што је Министарство

одобрило. Тиме је омогућено и такмичарима осмог разреда који учествују и на Републичком такмичењу из биологије да буду на истом месту на оба такмичења, са разликом у сатницама. Председница исказује наду да ће бити заједничког састанка свих председника друштава у септембру, те да ће следеће године календар бити значајно побољшан. За табеле и спискове захвалност се дугује Јасмини Станковић, Бранки Максимовић и Верици М. Ракоњац-Павловић. Констатује се да је за *Књижевну олимпијаду* сав посао у вези са ревизијом приговора обављен (остварило је пролазност укупно 420 ученика средњих школа, 347 ученика осмог разреда, који ће бити у Сремским Карловцима, 510 ученика седмог разреда, који ће бити у Београду, са још 12 осмака), а да се очекује да ће за неки дан бити прецизирани спискови и за такмичење из језика, након чега ће се имати тачан број ученика (за сада се зна да је пролазност остварио 251 ученик из основне школе, без ревидираних приговора). Дискутује се о евентуалном спуштању прага пролазности за трећи разред, такмичење из језика, али ће се коначна одлука донети након ревизије. Ажурирани спискови ће бити доступни на сајту Друштва, како би пре такмичења сваки ученик знао број учионице у којој ће радити тест (010, 011, 33, 34, 35, 229, 11, Амфитеатар 5). Уследило је именовање Организационог одбора, централних комисија и радних тела за спровођење такмичења:

4. Књижевна олимпијада

26. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе

Организациони одбор:

1. Зона Мркаљ, председник Друштва
2. Вељко Брборић, потпредседник Друштва
3. Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва
4. Зорица Несторовић, потпредседник Друштва
5. Александар Милановић, потпредседник Друштва
6. Босиљка Милић, секретар Друштва
7. Мина Ђурић, заменик секретара Друштва
8. Милорад Дешић, председник Централне комисије за српски језик и језичку културу
9. Милан Стакић, потпредседник Централне комисије за српски језик и језичку културу
10. Милан Крсмановић, секретар Централне комисије за српски језик и језичку културу
11. Славко Петаковић, председник Централне комисије за Књижевну олимпијаду
12. Милан Алексић, потпредседник Централне комисије за Књижевну олимпијаду

13. Валентина Тасић, секретар Централне комисије за Књижевну олимпијаду
14. Љиљана Бајић, Филолошки факултет
15. Миодраг Матицки, Вукова задужбина
16. Милка Андрић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
17. Јадранка Милошевић, ЗУОВ
18. Славко Вејиновић, Вукова задужбина
19. Гордана Радовић, Карловачка гимназија
20. Перо Трипковић, ОШ „Вук Караџић", Тршић
21. Дајана Ђедовић, Центар за културу, Лозница
22. Оливера Радуловић, члан Управе
23. Бранка Јакшић Провчи, члан Управе
24. Злата Златановић, члан Управе
25. Вукосава Живковић, члан Управе
26. Бранка Максимовић, члан Управе
27. Верица М. Ракоњац-Павловић, члан Управе
28. Јасмина Станковић, члан Управе
29. Јагода Жунић, члан Управе

Књижевна олимпијада

Централна комисија – Сремски Карловци:
1. Зона Мркаљ, председник
2. Славко Петаковић, председник
3. Милан Алексић, потпредседник
4. Босиљка Милић, секретар
5. Милан Крсмановић, секретар
6. Душица Миновић, члан
7. Милан Шиповац, члан

Централна комисија – Београд
1. Зорица Несторовић, председник
2. Милан Алексић, потпредседник
3. Мина Ђурић, секретар
4. Валентина Тасић, секретар
5. Наташа Станковић-Шошо, члан
6. Јасмина Станковић, члан
7. Јагода Жунић, члан
8. Александра Бјелић, члан

Што се тиче културног програма, у Сремским Карловцима биће обезбеђено разгледање града, у Београду ће бити представљен уметнички програм на додели награда.

Такмичење из српског језика и језичке културе

Централна комисија:
1. Милорад Дешић, председник
2. Милан Стакић, потпредседник
3. Вељко Брборић, потпредседник
4. Александар Милановић, потпредседник
5. Босиљка Милић, секретар
6. Милан Крсмановић, секретар.

Чланови комисија за дежурство, преглед, ревизију и дешифровање тестова биће још једном проверени и потврђени на дан такмичења, а, како обавештавају Славко Петаковић и Милан Алексић, који су били на састанку у Сремским Карловцима, у дежурству ће учествовати и наставници других предмета из Карловачке гимназије. На том састанку је било још речи о присуству медија који би известили о такмичењу, као и о могућности промоција књига. Чланови Вукове задужбине придружиће се такмичењу као покровитељи награда. Вода и сендвичи су у Сремским Карловцима обезбеђени, други дан је платило Друштво, пошто је школа имала 40000 динара за такмичење. За Београд ће Друштво обезбедити воду и кроасане. За превоз до Сремских Карловаца Друштво ће обезбедити и комби. Осим Друштва, спонзори награда су и издавачи акредитованих уџбеника и друге важне литературе, којима ће се омогућити да своја издања представе и током такмичења на штанду. Вукова задужбина донира 100 примерака својих издања и сребрњаке за Тршић, а и нови број часописа *Књижевност и језик* ће изаћи до Тршића. Договорено је да ће другог дана такмичење у Тршићу водити Вељко Брборић и Александар Милановић. Вељко Брборић подсећа на важност такмичења и указује на опасност да би, уколико буде велики број награђених, значај награда, а посебно у завршном разреду средњих школа, могао бити обезвређен од стране Министарства, што ова такмичења никако не заслужују. Зона Мркаљ обавештава да је као председник Друштва била на састанку са члановима Министарства, али да присутни нису имали право гласа, као и да је састанак завршен без закључака. Дискутује се о евентуалним мерама за ограничење броја пласираних такмичара на Републичком нивоу у будућности: Босиљка Милић предлаже да и простор буде нека врста ограничења, Љубомир Поповић да се у Правилник за такмичење уведе пролазност према одговарајућим процентима заступљености учесника.

2. Разно: За Библиотеку *Књижевност и језик* стигао је предлог за објаву рукописа Милорада Дашића, посвећеног рецепцији народне књижевности у настави, што је једногласно прихваћено. Председница је најавила учешће на конкурсу Министарства за културу, пријављен пројекат се темељи на докторској дисертацији Мирјане Стакић, а подразумевао би, између осталог, и пут траговима српског романтизма, као и организацију заједничке екскурзије. То би била награда члановима Друштва, а планирала би се, вероватно, крајем августа месеца, уколико се добију средства. Босиљка Милић обавештава присутне да је директор школе у Тршићу предложио организацију неке врсте летње школе за награђене ученике и наставнике, пошто је простор тамо за такве прилике оспособљен. Александар Милановић подсећа у том контексту на питање финансија.

Поздрављајући и захваљујући присутнима, са најавом следећег састанка у јуну, председница је закључила рад на овој Седници.

У Београду, 05.05.2016.

Записничар:
Мина Ђурић

ЗАПИСНИК СА ВАНРЕДНЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Скупштини су присуствовали: Зона Мркаљ, Милан Стакић, Вукосава Живковић, Босиљка Милић, Маријана Неговановић Обрадовић, Злата Златановић, Душица Добродолац, Миланка Станкић, Јасмина Пивнички, Светлана Медар, Миле Радовановић, Ана Милуновић, Лидија Неранџић Чанда, Данијела Ралетић, Славица Јовановић, Милорад Дешић, Надежда Милошевић, Миљана Кравић, Љубомир Поповић, Данијела Матић, Мирјана Грдинић, Оливера Ђурчић, Мирјана Стакић Савковић, Душица Мињовић, Славко Петаковић, Мирко Брборић, Верица М. Ракоњац Павловић, Јасмина Станковић и Вељко Брборић.

Оправдано одсутни: Љиљана Бајић, Бошко Сувајџић, Мина Ђурић, Бранка Максимовић, Александар Милановић, Јагода Жунић, Катарина Беговић и Оливера Крупеж.

Ванредно скупштинско заседање отворила је председница Друштва за српски језик и књижевност проф. др Зона Мркаљ.

1. Прва тачка дневног реда: Допуне и измене Статута Друштва и Правилника о раду подружница. Поводом прве тачке дневног реда проф. Мркаљ је истакла да је урађен предлог Правилника о раду подружница и да га је уобличио адвокат Мирко Брборић. Председници подружница су

замољени да добро проуче овај предлог и пруже повратне информације. Две подружнице (у Пожаревцу и у Краљеву) регистровале су се као огранци Друштва. Измене Правилника биће уграђене у Статут Друштва. Ко од подружница не жели да има статус правник лица не мора, а ко жели може са тим процесом да почне што раније и сам прави свој Статут. Рок за проучавање добијеног материјала и давање конкретних предлога је 20–25. август. До промене Статута долази због промене у Правилнику о раду подружница. На гласање су стављена два предлога и оба су једногласна усвојена: да рок за давање конкретних предлога буде 20–25. август и да се подржава досадашњи Статут. Ана Милуновић, председница подружнице у Краљеву, питала је да ли треба да нешто промени у правилнику своје подружнице. Проф. Мркаљ је похвалила тај документ и замолила Ану Милуновић да га проследи као пример осталим председницима подружница. Миљана Кравић је поставила питање да ли се може рачунати на помоћ адвоката, на шта је Босиљка Милић одговорила да представљени Правилник регулише односе подружница и Друштва без обзира да ли су регистровани или не. На сајту Друштва налази се све што треба и како треба да изгледају различити материјали за подружнице. Њихово финансијско пословање је самостално.

2.3. Друга и трећа тачка дневног реда: Извештаји о раду у протеклом периоду и Такмичења су обједињене. Проф. Мркаљ је истакла да очекује да јој се извештаји о раду шаљу. Такође, истакла је да су многи мимо протокола слали своје приговоре о такмичењима. Наведен је део садржаја писма Оливере Крупеж да је неправедно што су из система републичког такмичења изостављени ученици шестог разреда јер овај узраст учествује на такмичењу истог ранга из математике. Проф. Мркаљ сматра да масовна проходност доводи регуларност такмичења у питање, да је Друштво организатор два републичка такмичења, а да је све финансијски покривено новцем зарађеним на Зимском семинару. Истакнуто је да и за такмичења председник Друштва мора да обави четири састанка у Министарству, да је трезорски рачун затворен, а да отварање новог кошта 900 динара. Душица Мињовић је изнела мишљење да деца у шестом разреду не могу интелектуално да усвоје велики број термина потребних за такмичење. Проф. Стакић сматра да је оно што је у такмичењу у познавању језика идеално будући да се деца у петом и шестом разреду такмичењем до републичког нивоа навикавају на сам процес такмичења. Проф. Брборић је мишљења да је приговора са терена увек било али да резултати такмичења све и довољно говоре. Славко Петаковић је прочитао извештај о такмичењу Књижевна олимпијада. Зона Мркаљ наводи да смо сви извукли поуке из овог такмичења и да ће се међу темама на следећем Зимском семинару наћи и она о правопису. До краја октобра дати сугестије

како унапредити такмичења не би ли се предупредиле неке нежељене теме. Душица Мињовић ће бити задужена за формирање што бољег предлога календара такмичења, а у сарадњи са Зоном Мркаљ и Милком Андрић. Министарство се до сада трудило да не долази до преклапања друштвене групе предмета, али се догађају преклапања са природним предметима, а ученици се управо тако такмиче. Остварен је добар контакт и сарадња са Друштвом биолога. Такмичења се не смеју поклапати ни са великим верским празницима, нарочито са Ускрсом. Друштва су та која понуде термине, а Министарство их усклађује. Највише проблема се дешава у сарадњи са Школским управама јер не прослеђују информације на време. Данијела Ралетић (Крагујевац) замолила је да јој се календар такмичења лично проследи, будући да је имала проблема са прослеђивањем из своје Школске управе. Ана Милуновић сматра да свако у свом округу треба да обави разговор са својом Школском управом.

4. Четврта тачка дневног реда је била: Издавачка делатност и планови. У оквиру ње је проф. Вељко Брборић рекао да се ништа неће мењати у издавачкој делатности Друштва. У наредна четири месеца ће бити издато девет књига. Зона Мркаљ сматра да треба да буде штампан и Летопис Друштва. Штампање књига је у односу на прошлу годину поскупело дупло, а Министарство даје средства и мања него пре седам година.

5. Пета тачка дневног реда је била: Утврђивање новог такмичења Друштва за најбољу методичку припрему (услови и договор о расписивању конкурса). Ову идеју је изнела проф. Мркаљ на Скупштини Друштва у фебруару након Зимског семинара. Предлог је да наставници доставе снимљен угледни час и припрему, а родитељи да дају сагласност да деца могу бити снимана. Милан Шиповац треба да окачи на сајт пропозиције овог такмичења током лета, а материјал треба да стигне до 15. 12. Проф. Брборић је дао предлог да прве године такмичења наставници шаљу само писану припрему, а проф. Мркаљ је допунила да победник такмичења може доставити снимак часа и то приказати на Зимском семинару.

6. Шеста тачка дневног реда је била: Подела обавеза за наредни период (први семестар школске 2016/2017. године). Проф. Мркаљ је упутила позив комисијама да остану исте, а ако неко не може да се нађе замена. Замолила је председнике подружница да до 10.11. пошаљу своје извештаје, како би се они нашли у Летопису Друштва и да се и на тај начин види ко је шта и колико постигао током једне школске године. У вези са сугестијом Подружнице у Београду да рад у комисијама буде бодован, Јадранка Милошевић из ЗУОВ-а је обећала да постоји тачка у Правилнику у којој може учинити ту измену.

7. Седма тачка дневног реда је била: Екскурзија (пројекат прихваћен у Министрству за културу). Мирјана Стакић Савковић је изложила истраживачко-стваралачки пројекат „Путевима српског романтизма". Добијена је могућност да се од сада направи мрежа ове активности са ученицима у Србији. Заинтересовани наставници треба да контактирају њу и проф. Мркаљ. Изложен је детаљно план путовања од 15. до 19. августа. Све је замишљено као путујућа учионица–сцена за излагања у трајању од десет минута која ће касније бити преточена у посебан текст. Проф. Мркаљ је додала да је Министарство за културу одобрило двеста хиљада динара, што је довољно да се плати аутобус, а да је појединачна цена 150 евра, као и да чланови Друштва имају предност приликом пријављивања. Следећих дана, а најкасније до 4. јула, очекује се пријава заинтересованих.

8. Седма тачка дневног реда је била: Разно. Проф. Брборић је подржао идеју одржавања екскурзије. Проф. Мркаљ је за крај позвала све присутне да присуствују званичној објави о њеном именовању за редовног професора Филолошког факултета у понедељак 4. јула и саопштила да ће председницима подружница наредних недеља послати: све записнике са састанака почев од фебруарског, свој извештај о раду, поднети пројекат Министарству за културу, као и записник из Вукове задужбине и овај садашњи.

У Београду, 30.6.2016.

Записничар:
Вукосава Живковић

ЗАПИСНИК СА САСТАНКА УЖЕ УПРАВЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ОДРЖАНОГ У ПОНЕДЕЉАК 3.10.2016.

Присутни: Вељко Брборић, Александар Милановић, Бошко Сувајџић и Зона Мркаљ.

Оправдано одсутни су Зорица Несторовић и Ана Батас.

На састанку су изнети различити предлози и обавештења у вези са пословима Друштва у зимском семестру школске 2015/2016. године.

1. Вељко Брборић је обавестио чланове да је изашла његова нова књига **О српском правопису** и да је тренутно у прелому код Чигоја штампе књига колеге Милорада Дашића, **Народна књижевност у наставним плановима и програмима**. Даља издавачка делатност усмерена је ка припреми новог броја часописа **Књижевност и језик** и **Свет речи**, као и **Информатора** Друштва. Поред ових издања у плану је и израда **Летописа Друштва** за 2016. годину (приређивачи су Боса Милић и Зона Мркаљ), као и дорада Тестова са такмичење основних школа из српског језика и језичке културе (задужени су Марија Запутил и Милан Крсмановић) и Тестова са Књижевне олимпијаде (задужени су Милан Шиповац и Марија Запутил, која ће приређивати и Информатор). Поред ових публикација, пристигле су још две књиге које је Уредништво прихватило за штампање у наредном периоду (књига Ивана Златковића **Ка поетици смеха**, до 58. Републичког зимског семинара и књига Предрага Петровића **Авангардни роман без романа: поетика кратког романа српске авангарде**, до Републичког такмичења у Тршићу).

2. Вељко Брборић је обавестио је ужу Управу о пројекту сарадње са Министарством културе (**Неговање српског језика**), о чему ћемо тек имати детаљније разговоре са Владаном Вукосављевићем и Драганом Хамовићем. Планира се да до краја текуће школске године **Неговање српског језика** постане потпројекат акредитованог семинара Друштва **Ка савременој настави српског језика и књижевности II**, који ће бити реализован у двадесет градова Србије, за шта ћемо добити подршку и Министарства просвете и Министарства културе.

3. Договорено је да се са формирањем програма наредног РЗС-а започне крајем новембра, мада се појединци већ пријављују за извођење методичких радионица чији ће се избор накнадно извршити. Зимски републички семинар (58. по реду) одржаће се последње недеље зимског распуста, и то 9, 10. и 11. фебруара (од четвртка до суботе). Ове године распуст је требало да буде заједнички и за централну Србију и за Војводину, али се то опет није десило. Оглашавање РЗС-а биће у два наврата у „Просветном прегледу" (у децембру и у јануару пред почетак распуста).

4. Марија Запутил добила је задужење да обавести све подружнице о томе да доставе Друштву кратке извештаје: представљања на три до пет страна, уз фотографије, као и план рада за ову школску годину. Ови извештаји биће уврштени у Летопис Друштва.

5. Предложено је да председници комисија за такмичења до краја текуће године буду:

Бошко Сувајџић за литерарну секцију, Александар Милановић за лингвистичку секцију, Зорица Несторовић за најбољи други писмени задатак, Зона Мркаљ и Вељко Брборић за најбољу методичку припрему, Боса Милић за школске часописе. Чланови уже Управе рачунају и на остале колеге који су у ранијим годинама били у одређеним комисијама. Рокови за предају радова наведени су у Информатору, а комисије ће пристигле радове процењивати након закључних датума конкурса.

6. Календар Такмичења израдиле су Марија Запутил и Душица Мињовић, у договору са Зоном Мркаљ и предлог Календара послат је електронском и класичном поштом. За сад чекамо одговор, уз напомену да смо молили Министарство просвете да унапред изведе померање времена такмичења, уколико се нека од њих преклопе истог дана. Министарство просвете би требало да нам достави Календар такмичења после Божића.

7. Договорено је да састанак Управе Друштва у ширем саставу буде у периоду када је Сајам књига. Предложен је датум 28.10.2016. у 12 часова. (О просторији ћемо се договорити.) Бошко Сувајџић ће разговарати са Вуковом задужбином и Факултетом о могућности да Друштво своја издања изложи на Сајму књига.

8. Мирко Брборић је завршио посао око Статута и Правилника о раду подружница, а Министарство просвете и Министарство културе уплатили су средства за прошлу школску годину за оба такмичења и изведени пројекат **Путевима српског романтизма**.

У Београду, 03.10.2016.

Записничар:
Мина Ђурић

ЗАПИСНИК СА СЕДНИЦЕ УПРАВЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ, ОДРЖАНЕ 28. ОКТОБРА 2016. ГОДИНЕ, У ПРОСТОРИЈАМА МСЦ-А, НА ФИЛОЛОШКОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ

Седницу води: проф. др Зона Мркаљ.

Присутни: проф. др Милан Стакић, проф. др Милорад Дешић, проф. др Љубомир Поповић, проф. др Бошко Сувајџић, проф. др Душка Кликовац, доц. др Ана Батас, др Душица Мињовић, др Вукосава Живковић, Босиљка Милић, Злата Златановић, Надежда Милошевић, мр Милорад Дашић, Бранка Максимовић, Марина Јањић, Валентина Тасић, Јагода Жунић, Данијела Васић, Лидија Неранџић Чанда, Оливера Крупеж (Моравички округ), Мирјана Неговановић Обрадовић (Колубарски округ), Марина Банић (Рашки округ), Љубица Ненезић (Расински округ), Душица Добродолац (Расински округ), Оливера Ђурчић (Подружница Нови Сад), Јасмина Пивнички (Подружница Нови Сад), Јасмина Станковић (Београдска подружница), Миланка Станчић (Подружница Суботица), Данијела Ралетић (Шумадијски округ), Миле Радовановић (Подружница Шабац), Мина Ђурић.

Проф. Зона Мркаљ, председница Друштва за српски језик и књижевност Србије, поздравља присутне чланове Управе Друштва и захваљује свима на доласку. Преноси оправдана извињења одсутних чланова и констатује да постоји кворум за нормално одвијање Седнице. Председница отвара Седницу и предлаже **Дневни ред**, уз сугестију и молбу да се тачка у вези са радом подружница остави за крај Седнице:

Усвајање записника са претходне седнице

1. Обавештења
2. Мишљење Друштва о документима који се разматрају на Национално-просветном савету Србије
3. Рад подружница и усвајање Правилника
4. Припреме за Зимски семинар
5. Издавачка делатност Друштва
6. Разно

Председница констатује да је Дневни ред једногласно прихваћен, као и предлог о померању тачке посвећене подружницама за крај Седнице.

1. Обавештења: Након претходног разговора са колегиницом Милком Андрић, која се извињава због одсуства са Седнице, договорено је да ће се она лично старати за уклапање сатнице такмичења из нашег предмета на свим нивоима, те одмах предупредити сва евентуална поклапања померањем сатнице. У најбољем случају, календар се очекује почетком децембра, када ће бити омогућени и коментари.

Из Шабачке гимназије је стигао предлог да се, поводом њиховог јубилеја, Књижевна олимпијада одржи тамо. Управа се начелно сложила, са надом да ће се и друге школе тако мотивисати, али да се претходно увек обавести Карловачка гимназија. Управа Друштва ће о томе тек разговарати са представницима Карловачке гимназије (која је и један од покровитеља овог такмичења).

Верификоване су прошлогодишње комисије за литерарне, лингвистичке секције, часописе и школске задатке, а придодата је и нова за најбољи школски час. Теме за други школски писмени задатак, посвећене годишњицама Андрића, Црњанског, Диса, Бојића, Деснице, биће доступне на сајту; рок за пријем радова померен је на 20. децембар.

Семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* акредитован је на још две године, а из Министарства културе и информисања стигао је предлог да се Семинару придруже и садржаји акције *Негујмо српски језик*, као и да се приреди културно-уметнички програм, о чијем ће се концепту старати како колеге из Министарства, тако и из Друштва. При томе, неопходно је да се Семинар одржи до 20. маја на 20 места по Србији. Проф. Поповић предлаже да се у оквиру Семинара прецизирају и теме које би се бавиле стилом, што би усмерило дату формулацију из наслова акције. Планира се Семинар у Београду, цена је препоручена да буде свуда 550 динара. Семинар у Сомбору се договара за 26. новембар (померен на 3.12), Суботица је такође заинтересована, као и Крушевац, што ће се све прецизирати.

Извештај о пројекту *Путевима српског романтизма* саставила је колегиница Мирјана Стакић и биће унет у укупни извештај за Министарство културе, а јављају се идеје и за нова стручна путовања.

Што се тиче издавачке делатности, о којој ће бити и посебно речи, најављује се предлог Зоне Мркаљ о издавању посебне публикације, хронике са годишњим прегледом рада Друштва и подружница и предлогом за наслов *Из летописа Друштва*, поводом кога је и започела дискусија и разматрање да ли је назив архаичан или не. О коначној одлуци ће се још полемисати.

2. Мишљење Друштва о документима који се разматрају на Национално просветном савету: Проф. Љубомир Поповић актуализовао је питања са састанка Националног просветног савета, поводом којих Друштво такође треба да изнесе свој став. Проф. Поповић моли да се свима у Управи дистрибуира материјал који је послао.

Прво питање се тиче назива *босански/бошњачки језик,* што није више на дневном реду Националног просветног савета. У вези са тим питањем прочитано је писмо проф. Брборића. Проф. Сувајџић сматра да Друштво треба да има став, заснован на научним разлозима. Проф. Поповић

образлаже разлоге које је изнео и на Националном просветном савету, а који сачињавају став да у српском стандардном језику назив мора да буде бошњачки, према мотивној именици. Мада Бошњаци имају право да зову свој језик како желе, овде се јавља проблем што је наша држава потписала документ о мањинским језицима где се, међу осталим, наводи „босански", па због тога то мора да буде званично, што Национални просветни савет мора да има у виду. Оно што је важно јесте да Друштво потврди научну, а не политичку вредност проблема, те да се у свим службеним објавама на српском користи само назив бошњачки. Проф. Кликовац је сагласна и предлаже да се термин „босански", ако смо принуђени да користимо, увек ставља под знацима навода, као цитат туђег текста, што би и одговарало ономе што проф. Поповић предлаже као образложење у загради: босански (који се на српском назива бошњачки). Дакле, издваја се закључак: на основу лингвистичких разлога стандардни (званични) језик Бошњака зове се бошњачки стандардни језик. Проф. Стакић сматра да, не позивајући се на друге одлуке, Друштво као стручан орган за српски језик треба да чува претходно наведени став. Проф. Поповић ће прочитати став Друштва на следећем састанку Националног просветног савета.

Друга тема је у вези са стандардима и исходима. Национални просветни савет примио је и резултате рада у оквиру пројекта „Развионица", уз шта су стигли и стандарди, концепт наставе и исходи. Проф. Поповић дискутује о томе да треба подржати наведено као пројекат који модернизује, али не у сваком сегменту, јер су исходи болна тачка. Види се да су у њиховој крајњој обради учествовали психолози, али очигледно не и србисти. О томе сведочи пример 4. разреда средње школе, где је исписан исход само један, и то да је ученик у стању да на основу општег лингвистичког знања пореди језике по сродности. Из таквих исхода се не препознају образовни ни васпитни циљеви и задаци данашње наставе, већ се они идејно и идеолошки мењају, при чему се знање уопште и не помиње, а камоли све оно што носи настава синтаксе и других области предмета, што је, према мишљењу проф. Поповића, скандалозно. Из претходног проистиче да, и ако се подржава пројекат, треба преобликовати исходе (који, поред осталог, не смеју бити ограничени обавезујућом формом документа у оквиру пројекта Развионица), и то да их ураде србисти. Предложено је да се начини састанак Уже управе Друштва са проф. Бајић и проф. Поповићем и усагласе сви ставови за даље деловање, а пре следећег састанка Националног просветног савета. Оливера Крупеж је понудила да уради истраживање у вези са стандардима и упореди са неким другим земљама. Вероватно је да ће нека од тема на предстојећем Републичком зимском семинару бити посвећена стандардима.

3. Припреме за Републички зимски семинар: Припреме су већ у току. Радионице се пријављују. Због истовременог одржавања и других семинара повела се дискусија у вези са тим да ли да Семинар Друштва буде 2, 3. и 4 фебруара или 9, 10. и 11. фебруара. Проф. Стакић сматра да не треба Друштво да мења термине свог Семинара због других него обрнуто. Закључено је да ће се Зимски семинар одржати 9, 10. и 11. фебруара.

Датуми до којих доспевају прилози на конкурсе поводом различитих такмичења Друштва:

- Писмени задаци до 20. децембра;
- Литерарне секције до 15. новембра;
- Лингвистичке секције до 15. новембра;
- Листови и часописи до 30. октобра;
- Најбоља методичка припрема за час српског језика или књижевности до 15. децембра.

Састав комисија:

Писмени задаци – средња школа: Зорица Несторовић, председник, Верица Ракоњац Павловић, секретар, Љиљана Бајић, Радивоје Микић, Зона Мркаљ.

Литерарне секције и дружине: Бошко Сувајџић, председник, Босиљка Милић, секретар, Злата Златановић, Мина Ђурић и Бранка Максимовић.

Лингвистичке секције: Александар Милановић, председник. Надежда Милошевић, секретар, Весна Половина, Милан Стакић, Јагода Жунић.

Школски листови и часописи: Вељко Брборић, председник, Босиљка Милић, секретар. Милан Алексић, Весна Ломпар, Злата Златановић.

Методичке припреме: Зона Мркаљ, председник, Наташа Станковић Шошо, секретар, Вељко Брборић, Љиљана Бајић, Драгана Вељковић Станковић.

4. Издавачка делатност Друштва: Књига проф. Брборића је објављена и подељена члановима Управе. У штампу је послата књига колеге Милорада Дашића. Урађена је исправка појединих пропуста у књизи тестова *Колико познајеш књижевност*? проф. Мркаљ (одштампане исправке табеларно су приказане, а биће залепљене на прву страницу књиге и објављене на сајту Друштва) и друге збирке тестова су допуњене. Уносе се измене у нови Информатор. Планира се за објаву књига колеге Ивана Златковића. Проф. Предраг Петровић је доставио допуну за издање монографије о авангардном роману. За јубиларан број *Света речи* спремају се нове и богатије рубрике, а неки текстови ће се поновити.

5. Рад подружница:

Чланови Друштва су **једногласно усвојили Правилник о раду подружница**, који им је почетком лета дат на увид.

Свим подружницама су стигли формулари, које би требало попунити подацима у вези са оним што је било најбоље у претходном периоду рада подружнице, како би се то и штампало. Постављају се питања где су чланови осталих подружница. На предстојећем Семинару представиће се и начини вредновања рада у подружницама. Оливера Крупеж објашњава изазове и проблеме који се постављају при прелажењу са степена педагошког саветника на степен самосталног педагошког саветника. Пошто се продискутовало о проблемима у вези са Правилником о раду подружница, нови, измењен Правилник се једногласно усвојио. Још једном је објашњено како подружнице функционишу, како се именују (Друштво за српски језик и књижевност Србије – Подружница Нови Сад), да ли могу имати печате. Предлози су да се колеге међусобно договоре око конкретних годишњих циљева и задатака, као и начина вредновања. Оливера Крупеж указује на недостатке које би рад подружница могао да надомести, нпр. стварање антологије или збирке песама намењених рецитовању у млађим школским узрастима или пак прегледа новије литературе за младе, што би могли бити задаци подружница. Драгана Ралетић указује на проблеме које имају у вези са израдом диплома. Проф. Мркаљ истиче да би чланови подружница требало међусобно да комуницирају. Посебно питање се поставља у вези са тим шта ће бити са оним подружницама чији представници не долазе на састанке Друштва. Тема која се непрекидно указује као актуелна и важна јесте како да се повећа број часова српског језика.

Пред крај састанка констатовано је да је од претходног виђења до краја октобра пет чланова Друштва докторирало, што је наишло на посебно одушевљење присутних.

Поздрављајући и захваљујући присутнима, са најавом даљих припрема за Републички зимски семинар и наставка дијалога са подружницама, проф. Зона Мркаљ је закључила рад на овој Седници.

У Београду, 28. 10. 2016.

Записничар:
Мина Ђурић

ПРАВИЛНИК О РАДУ ПОДРУЖНИЦА

ПРАВИЛНИК О РАДУ ПОДРУЖНИЦА У ОКВИРУ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

I НАЧЕЛНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 1

Овај Правилник доноси Управа сходно одредбама Статута Друштва за српски језик и књижевност Србије (даље: Друштво) ради детаљнијег регулисања рада подружница Друштва, као и односа подружница и Друштва.

Подружнице Друштва су стручне организације које окупљају и представљају наставнике, научнике и стручњаке који се баве проучавањем српског језика и књижевности и наставом, ради остваривања заједничких циљева и задатака утврђених Статутом Друштва.

Чл. 2

Подружнице су делови Друштва за српски језик и књижевност Србије, са седиштем у Београду, на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Студентски трг 3. Као такве, оне немају статус правног лица. Уколико се подружнице самостално региструју као посебна правна лица (у складу са прописима о удружењима и законом о регистрацији) дужне су да своје циљеве, задатке и општа акта усагласе с правилима и организацијом рада Друштва.

Чл. 3

Подружница има свој печат, округлог облика, по чијој ивици је утиснут назив Друштва, а у унутрашњем кругу је утиснуто име подружнице и место рада. Меморандум садржи назив и адресу (поштански фах, телефон, имејл и сл.).

(Подружнице које се самостално региструју као посебна правна лица у наслове својих Статута уграђују назив, нпр: Друштво за српски језик и књижевност Србије – Подружница у Сомбору/ Подунавског округа/ града Београда – у зависности од тога да ли Подружница обухвата територију једне општине, округа или већих градова: Београда, Новог Сада, Ниша...)

Чл. 4

Рад подружница је јаван. Јавност рада подружница и начин обавештавања о том раду обезбеђује се објављивањем плана и програма рада појединачних подружница и извештаја на Скупштини Друштва. Обавештења може давати председник или овлашћени члан.

II ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Чл. 5

Циљеви и задаци рада подружница усклађени су са циљевима и задацима рада Друштва за српски језик и књижевност Србије. Најважнији циљеви и задаци су следећи:

1. Окупљање наставника српског језика и књижевности у свим врстама школа, научника и стручњака из области српског језика и књижевности и свих лица која се баве науком о језику и науком о књижевности.
2. Истраживање и изучавање општих и посебних питања о српском језику и књижевности, као и наставе тога предмета у свим врстама школа у којима се предаје Српски језик.
3. Уже стручно и методичко усавршавање наставних кадрова.
4. Подстицање на рад ученика и наставника и помагање њиховог индивидуалног рада и развитка.
5. Популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности.
6. Сарадња са Министарством просвете, Заводом за унапређивање васпитања и образовања, Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања, Министарством науке, Министарством културе, центрима за усавршавање наставника, културним центрима, задужбинама, Филолошким факултетом Универзитета у Београду, Филозофским факултетом Универзитета у Новом Саду, Филозофским факултетом Универзитета у Нишу и другим

научним и просветним институцијама, у циљу унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке културе.

7. Упућивање чланова на валидну научну, стручну, методичку и уџбеничку литературу из области језика и књижевности.

Чл. 6

Подружнице своје задатке остварују:

1. одржавањем општих и посебних састанака на којима расправљају о научним и стручним питањима и радовима својих чланова;
2. организовањем семинара, предавања, трибина, курсева и других облика рада на стручном и методичком усавршавању својих чланова;
3. учествовањем у анализирању и процењивању наставних програма, уџбеника и уџбеничких комплета за Српски језик; бављењем актуелним питањима и дилемама;
4. издавањем часописа, културно-научих публикација и књига (уз обавезну рецензију Друштва за српски језик и књижевност Србије, односно Извршног одбора Друштва);
5. учествовањем на разним такмичењима и смотрама, организовањем и спровођењем њихове реализације на нивоима испод републичког (у складу са Правилником о спровођењу такмичења, наведеном у Информатору Друштва);
6. организовањем студијских путовања.

III ЧЛАНСТВО

Чл. 7

Чланови подружница су редовни и почасни.

Чланови подружница могу бити наставници српског језика у свим врстама школа, научни радници из области српског језика и књижевности, сва лица која се баве науком о језику и књижевности и њиховом наставом, као и грађани који се интересују за унапређивање језичке и књижевне културе.

Почасни чланови подружница могу бити појединци и организације који су задужени и заслужни за развој српског језика и књижевности.

Чл. 8

Чланство у подружницама је добровољно. Чланови подружница имају једнака права и обавезе.

Члан подружнице има право да:

1. равноправно са другим члановима учествује у остваривању циљева и задатака своје подружнице, а под окриљем Друштва;
2. преко својих представника учествује у одлучивању на Скупштини одређене подружнице, као и у њеним другим органима.
3. бира и буде биран у органе и радна тела своје подружнице;
4. даје предлоге и мишљења, коментаре и аргументоване примедбе на рад органа и радних тела своје подружнице.

Члан подружнице је дужан да:

1. активно доприноси остваривању циљева подружнице;
2. учествује, у складу с интересовањима, у активностима своје подружнице;
3. плаћа чланарину (ако се подружница за ово определи);
4. афирмише углед своје подружнице и Друштва за српски језик и књижевност Србије у средствима јавног информисања и на друштвеним мрежама и води рачуна о одржању угледа и достојанства професије;
5. подноси извештаје о свом раду у оквиру подружнице.

IV ОРГАНИЗАЦИЈА ПОДРУЖНИЦЕ

Чл. 9.

Подружница има своју Скупштину која бира извршне органе (председника, потпредседника, секретара, надзорни одбор). Мандат изабраних органа траје две године и може се обнављати највише три пута.

Чл. 10.

Органи Подружнице су:

1. Скупштина
2. Управни одбор
3. Председник, потпредседник, секретар
4. Надзорни одбор

Чл. 11.

Скупштину сваке подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије сачињавају сви чланови подружнице ако Подружница броји до 100 чланова, а ако броји више, онда су њихови представници у Скупштини делегати:

– представници актива наставника српског језика и књижевности из сваке основне и средње школе (на 5 или 10 чланова по један представник;

Град Београд, са 195 основних и 85 средњих школа, из 17 општина има представнике у Скупштини према броју школа: на 5 ОШ/СШ 1 представник – делегат):

– чланови Управног одбора
– чланови Надзорног одбора
– почасни чланови.

Скупштина има мандат од две године. Подружница бира своје делегате за Скупштину Друштва, према одлуци коју доноси Управни одбор подружнице и Извршни одбор Друштва. Начин рада Скупштине подружнице регулише се Пословником који усваја та Скупштина.

Чл. 12.

Скупштина се одржава у термину који одређује председник. Редовно заседање је једном годишње, а ванредне се сазивају према потреби.

Скупштина разматра и усваја извештаје о раду председника подружнице и Надзорног одбора, те усваја програме и планове рада за наступајући период.

Поред послова предвиђених пословником Скупштине, она бира почасне чланове Подружнице, доноси Правилник Подружнице, решава о предлозима за измену и допуну Правилника Подружнице, утврђује основне смернице рада Подружнице, решава предлоге, жалбе и друга питања која се тичу Подружнице као целине.

Скупштина одлучује о начину избора председника, потпредседника, секретара и благајника.

Скупштина бира чланове Управног одбора и Надзорног одбора, одлучује о чланству у друге организације и бира представнике за одабране организације.

Скупштина одлучује о престанку рада Подружнице.

Скупштина одлучује о висини, начину прикупљања и располагања чланарином и средствима за рад Подружнице.

Чл. 13.

Скупштином председава председник Подружнице, а у његовом одсуству потпредседник.

Скупштина се сазива на захтев председника Подружнице или на писмено образложен захтев најмање пет чланова Подружнице и на захтев Управног одбора или Надзорног одбора. На њој се решава само о оним питањима ради којих је сазвана. Одлуке Скупштине морају бити у складу са Статутом Друштва за српски језик и књижевност.

Председник је дужан да најкасније седам дана пре одржавања (ванредне) Скупштине обавести чланове Подружнице о њеном сазиву и дневном реду.

Скупштина пуноправно одлучује ако је присутно више од половине чланова, а одлуке се доносе већином гласова присутних.

Скупштина бира председника, потпредседника, секретара и благајника и остале чланове Управног одбора (сходно територији коју обухвата и броју чланова подружнице: за општинске подружнице и по 1 члана из сваке школе, за окружне – по 1 члана из сваке општине, и из града, као што је Београд, по 1 члана из сваке општине), и чланове Надзорног одбора, са адекватним бројем чланова из основних и средњих школа). Остали органи се сами конституишу.

Чл. 14.

Управни одбор Подружнице чине: председник, потпредседник, секретар, благајник и председник Надзорног одбора, што чини укупно 5 чланова.

Управни одбор задужењима појединих чланова и комисија од три члана руководи организацијом такмичења под окриљем Друштва (за нивое за које је задужен), ваннаставним активностима, стручним и методичким усавршавањем чланова Подружнице и издавачком делатношћу (уколико је Подружница организује).

Руководи радом, извршава одлуке Скупштине, усклађује и усмерава рад Подружнице. Управни одбор пуноправно преиспитује постојеће одлуке и по потреби их може мењати и допуњавати у пуном саставу, а одлуке доноси већином гласова присутних чланова.

Председник сазива састанке Управног одбора и председава им. Њега замењује у свим дужностима потпредседник. У договору са председником, секретар подружнице организује административно-техничке и економско-финансијске послове и припрема седнице и скупове.

За покретање, организовање и спровођење значајнијих акција које произлазе из циљева и задатака Подружнице, Управни одбор сазива Скупштину.

Управни одбор координира и усаглашава рад Подружнице са програмираним активностима и организацијом коју спроводи Друштво.

У интересу заједничког планирања и рада на реализацији Подружница доставља свој Статут на одобрење и мишљење Извршном одбору Друштва. Сваке године Подружница такође доставља Извршном одбору Друштва свој извештај о раду и програм за наступајући период и преко својих делегата упознаје Скупштину Друштва са функционисањем Подружнице и дају предлоге и препоруке о заједничким квалитетнијим резултатима.

Чл. 15.

Надзорни одбор сачињава три члана, који између себе бирају председника. Надзорни одбор врши надзор над целокупним радом Подружнице и о томе подноси извештај Скупштини.

Чл. 16.

За посебне резултате постигнуте у остваривању циљева и задатака Подружнице, Подружница похваљује и награђује своје чланове, а за изузетан допринос и афирмацију Подружнице, додељује Повељу. Предлог подноси Скупштина или комисија која се у ту сврху формира.

V ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 17.

Одлуку о престанку рада Подружнице доноси Скупштина Подружнице и о томе без одлагања обавештава Извршни одбора Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Чл. 18.

Овај Правилник усвојен је на Састанку подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије – Београд, 30. јуна 2016. године, а ступа на снагу када га одобри Управа Друштва.

ПРЕДСЕДНИК УПРАВЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДРУЖНИЦА

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – БЕОГРАД

Београдска подружница окупља наставнике српског језика и књижевности у свим врстама школа, научнике и стручњаке из области српског језика и књижевности и сва лица која се баве науком о језику и науком о књижевности. Она је највећа подружница Друштва, зато и има најсложенију организациону структуру. Тренутно има 268 школа

(189 основних и 79 средњих) и преко хиљаду чланова. Делује под окриљем Друштва, уз међусобну подршку у остваривању свих циљева и задатака који су постављени у Статуту Друштва.

Рад Подружнице се остварује кроз рад 17 општинских подружница, које су организоване на територијалном принципу. Општинске подружнице чине председници стручних већа свих школа једне општине, које бирају председника општинске подружнице. До доношења новог Правилника о раду Београдске подружнице (20. новембра 2016. године) председници општинских подружница и почасни чланови су чинили делегате Скупштине. Нови Правилник је број делегата Скупштине регулисао према броју школа на свакој општини (један делегат на пет школа).

- *Управни одбор Београдске подружнице* (изабран 16. јануара 2016. године) чине:
  - Јасмина Станковић, председник
  - Владимир Милојевић, заменик за средње школе (Четрнаеста београдска гимназија)
  - Данијела Милићевић, потпредседник (председник Подружнице Вождовац)
  - Надежда Пурић Јовановић, секретар (председник Подружнице Раковица)
  - Ивана Лазаревић, благајник (председник Подружнице Савски венац)
  - Душица Мињовић, (председник Подружнице Нови Београд)
  - Марина Стојановић, (председник Подружнице Чукарица)
  - Мирка Дабовић, (председник Подружнице Земун)
  - Јоле Булатовић, (председник Подружнице Стари град)
  - Бојана Симоновић, (председник Подружнице Звездара)

- Татјана Тодоровић, (председник Подружнице Палилула)
- Бранкица Дракулић Дрезгић, (председник Подружнице Врачар)
- Соња Марјановић, (председник Подружнице Лазаревац)
- Габријела Марић, (председник Подружнице Младеновац)
- Тања Калуђеровић, (председник Подружнице Сурчин)
- Снежана Дабић, (председник Подружнице Гроцка)
- Слађана Славковић, (председник Подружнице Обреновац)
- Слађана Јанић, (председник Подружнице Сопот)
- Нада Кршанин, (председник Подружнице Барајево)
- Бранка Максимовић, почасни члан
- Вукосава Живковић, почасни члан
- Софка Радојичић, почасни члан

➢ *Надзорни одбор Београдске подружнице* чине чланови Управе Друштва:
- Јагода Жунић
- Душица Мињовић
- Милорад Дашић

Посебан задатак Подружнице је организација градских такмичења из српског језика и језичке културе, као и Књижевне олимпијаде. То су најмасовнија такмичења у земљи, на којима последњих година учествује од 750 до преко 1000 ученика. Уз подршку Друштва, Школске управе за Београд и општинских подружница, сва такмичења су успешно спроведена. Ове године смо имали срећу да се захваљујући ангажовању Данијеле Милићевић, потпредседника Подружнице, јаве школе које желе да буду домаћини градских такмичења – ОШ „Змај Јова Јовановић" (Књижевна олимпијада) и ОШ „Данило Киш" (српски језик и језичка култура). Захваљујемо се домаћинима оба такмичења на доброј организацији и пријатној и такмичарској атмосфери. Књижевна олимпијада за ученике средњих школа традиционално је одржана у Филолошкој гимназији, којој се захваљујемо на доброј организацији, а нарочито колегиници Јелени Срдић. Посебну захвалност дугујемо колеги Владимиру Милојевићу за успешно организовано такмичење средњих школа из српског језика и језичке културе у Четрнаестој београдској гимназији, као и за несебичну помоћ у организацији Републичког такмичења у Тршићу. Београдска подружница активно учествује у организацији свих републичких такмичења.

Београдска подружница се стара о стручном и методичком усавршавању наставника, учествујући на репобличким семинарима Друштва, као и на семинарима *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*. Председници општинских подружница упућују колеге на валидне семинаре из области српског језика и књижевности, који подстичу индивидуални рад и развитак наставника и ученика.

Неизоставна је сарадња Београдске подружнице са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Заводом за унапређивање васпитања и образовања, Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања, Министарством културе, центрима за усавршавање наставника, културним центрима, задужбинама, Филолошким факултетом Универзитета у Београду и другим научним и просветним институцијама, у циљу унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке културе.

Београдска подружница упућује своје чланове на валидну научну, стручну, методичку и уџбеничку литературу из области језика и књижевности.

Председник Подружнице
Јасмина Станковић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – НОВИ САД

У школској 2015/2016. г. Новосадска подружница Друштва за српски језик и књижевност свој рад је усмерила на неговање, очување, али и популарисање српског језика, језичке културе и књижевности у локалној заједници, па се интензивније повезала са органима локалне власти, институцијама културе и удружењима.

Пошто су колеге из већине основних и средњих школа благовремено започели са припремама за такмичења из српског језика и језичке културе као и из књижевности, нису изостали ни резултати. Успех није изостао. На Књижевној олимпијади основци су освојили 7 награда, а средњошколци 2. На такмичењу из српског језика и језичке културе основци су освојили 1, а средњошколци 7 награда. У Тршићу је руководилац Калиграфске секције Гимназије „Јован Јовановић Змај", др Јасмина Пивнички, за професоре менторе одржала радионицу, такмичарског карактера, а зидове школе домаћина су красили радови новосадског калиграфа Светозара Пајића. Чланови Подружнице су узели активно учешће у реализацији такмичења из Језика и језичке културе и Књижевне олимпијаде на свим нивоима такмичења.

Успехе ученика из српског језика препознала је и Влада АП Војводине па је три ученика Гимназије „Јован Јовановић Змај" за освојена прва места на такмичењима у земљи и иностранству као и њихове менторе Мирјану Грдинић и др Јасмину Пивнички наградила. Ученица Карловачке гимназије и њен ментор др Јелена Ратков Квочка су били добитници специјалне награде.

Да је светосавље темељ нашег културно-просветног рада доказује и постојаност Конкурса „Светосавље и наше доба" који организују 22 пут

Коло српских сестара Епархије бачке, Одбор за веронауку Епархије бачке, Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине и Друштво учитеља Србије. Завршна свечаности се одржала у току месеца маја када су биле додељене и награде даровитим појединцимаи њиховим профеоримаза калиграфска и литерарна остварења и уприличена је посета манастирима у Каћу и Ковиљу.

У Гимназији „Јован Јовановић Змај" обележен је и Дан словенске писмености, 24. мај, пригодном изложбом радова калиграфа Светозара Пајића. Том приликом је прослављено и 15 година постојања и рада калиграфске секције на очувању лепог писања у овој Гимназији који се у великој мери наслања на рад једног од њених славних професира Захарија Орфелина, па је у музичком програму учествовала група „Исон".

У организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, 17. децембра 2016. У Гимназији „Јован Јовановић Змај" одржан је семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* . Предавачи су били: проф. др Зона Мркаљ, проф. др Оливера Радуловић, проф. др Бранка Јакшић Провчи и проф. др Славко Петаковић.

Председник Подружнице
Оливера Ђурчић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА МОРАВИЧКИ ОКРУГ

Стручна сарадња професора српског језика и књижевности на нивоу Чачка и округа континуирано траје од 1997. године када је основан Општински актив који је окупљао наставнике заинтересоване за унапређивање наставне праксе и стручно усавршавање. Разматрана су питања организације и извођења васпитно-образовног рада, материјалне основе наставе, слободних активности, тестова са такмичења као и стручног усавршавања наставника.

Стручно удружење трансформисано је у Подружницу наставника српског језика и књижевности Моравичког округа 17. децембра 2007. године. Тежиште активности остало је исто: реаговање на појаве и догађаје у друштву који су од значаја за васпитање и образовање младих, разматрање проблема у вези са садржајем реформисаних наставних планова и програма као и докумената о образовним стандардима, компетенцијама наставника и др. Посебна пажња усмерена је на квалитет и концепцију уџбеника, квалификационих (завршних) тестова и начин њиховог вредновања.

У сарадњи са Регионалним центром и Школском управом, у мају 2008. године покренуто је издавање Часописа за педагошку теорију и праксу „Аз” у којем је предвиђено представљање примера добре праксе, публиковање истраживачког и стваралачког рада наставника српског језика и књижевности.

Резултати вишегодишње анализе наставних планова, програма и образовних стандарда упућени су у облику отворених писама Министарству просвете и свим образовним институцијама. Треће писмо садржи елаборат о проблематици наставних програма од 5. до 8. разреда, са посебним освртом на тешкоће у реализацији оних садржаја који нису усклађени са узрастом ученика. Истакнута је њихова нефункционалност, заснованост на високим терминолошким захтевима и необјективност у очекивањима да се веома амбициозни садржаји савладају у оквиру најмањег фонда часова матерњег језика на свету.

Сагледане су последице укидања домаће лектире: продубљивање кризе читања, губљење традиције, књижевне културе, духовно и језичко сиромашење. Указано је на потребу да се аналитички сагледају и програми од 1. до 4. разреда основне школе, зато што на том узрасту започиње утемељивање писмености. Предложено је, такође, да се на свим факултетима уведе полагање колоквијума из правописа. Анализа програмских садржаја показала је да наставне планове и програме треба растеретити по мери наставне праксе, да се квалитет наставе може подићи мерама које предлаже та иста пракса која најбоље познаје своје потребе, као и да изједначавање са европским образовним моделима треба да започне изједначавањем фонда матерњег језика и осталих сегмената наставних планова.

Установљена је пракса да се на такмичењима формира посебна комисија за верификацију тестова и понуђених решења. По угледу на нека стручна друштва, Подружница за Моравички округ 2010/11. године започела је са састављањем тестова за школски ниво такмичења из српског језика и језичке културе, а затим и за Књижевну олимпијаду. Сваке године пријављују се састављачи тестова, одређује се термин такмичења на нивоу округа, а Школска управа Чачак прослеђује тестове школама.

Полазећи од актуелних друштвених промена стања и потреба у систему образовања и васпитања, посебно од чињенице да се пад функционалне писмености и квалитета наставе не доводи у везу са реформисаним плановима и програмима и осталим корацима предузетим у реформи, одржана је 29. маја 2010. године у Чачку Оснивачка скупштина Удружења професора српског језика и књижевности Србије „Аз” са седи-

штем у Чачку. Окупили су се представници Моравичког, Рашког, Расинског, Колубарског и Јабланичког округа.

Главни циљеви Удружења односили су се на вршење утицаја на креирање образовне политике и допринос унапређивању наставног процеса, иницирање реформе и модернизације система образовања по мери наставне праксе, али и чување проверених и потврђених вредности просветно-педагошке баштине која није у супротности са савременим токовима.

Чланови Подружнице учествовали су 2012. године у дискусионим групама за ревизију стандарда за Српски језик. Полазећи од потешкоћа које су имали у њиховој имплементацији, предложили су функционалне измене које би допринеле примењивости у наставној пракси.

Како су основни задаци Подружнице да доприноси неговању и очувању језика и језичке културе, континуирано су вршене анализе пробних и завршних тестова које су, у тренуцима када је угрожавање писмености достигло скандалозан ниво, имале широк одјек у јавности. Подружница Друштва за српски језик за Моравички округ указивала је на опасност да ће се Упутством за оцењивање, у којем је занемарен правопис, маргинализовати важност његовог познавања и примене, чиме се поништава труд професора српског језика да ученици стекну базичну писменост. Јавности је скренута пажња да ово Упутство садржи напомену да се признају и одговори написани латиницом, што је противно Уставу Републике Србије јер допушта да ученици не познају службено писмо.

Примедбе и сугестије поводом садржаја завршних тестова прослеђиване су свим надлежним институцијама, а пре свега ЗВКОВ-у који је задужен за њихову концепцију и дистрибуцију. Први пут се Подружница тим поводом није огласила 2015/2016. године стога што су они напокон усклађени са програмским захтевима.

Чланови Подружнице реализатори су великог броја културних активности на нивоу града и округа: као сарадници Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис" (Дисово пролеће, промоције књига), Дома културе

(Летњи дани културе), Галерије „Надежда Петровић” и Народног музеја Чачак (обележавање јубилеја, меморијал Надежди Петровић), Огранка Вукове задужбине (Млади чувари Вукове традиције), Регионалног центра (Представљање издања Друштва за српски језик, промоције, презентације, стручни скупови), Школске управе Чачак (Завичајни писци у оку професора, 1, 2 и 3, Смотра школских драмских секција, Сајам школског издаваштва), Друштва пријатеља деце (такмичење у лепом говору), Дома ученика, Основне и средње школе „Први октобар” за ученике са посебним потребама, градских вртића (драмски програм), ЗУОВ-а (База креативне школе) и других установа и удружења.

Такмичење у лепом говору у Моравичком округу организује се већ четврту деценију. Циљ овог такмичења је неговање правилног, изражајног говора и развијање вештине уметничког казивања прозних текстова. Иако није у календару Министарства просвете, лепо је прихваћено на локалном нивоу зато што подстиче унапређивање говорне културе ученика и мотивише ученике за читање, односно учење српског језика и књижевности. Организује се на школском, општинском и окружном нивоу.

Билтени са републичких зимских семинара сведоче о успесима и резултатима ученика и наставника на конкурсима и такмичењима Друштва за српски језик и књижевност Србије и Министарства просвете.

Чланови Подружнице из више основних и средњих школа обележили су стогодишњицу Великог рата пригодним књижевно-драмским програмима. Пројекат обележавања 200-годишњице подизања Другог српског устанка ОШ „Таковски устанак” у Такову преточен је у документарно-образовни филм „Пут Такова” који је Министарство просвете, науке и технолошког развоја оценило као добар пример наставне праксе и препоручило школама широм Србије.

Учествовање у угледним активностима афирмише креативни рад наставника. Због чињенице да се дуже памти оно што се види и да је трансфер знања успешнији, а резултати учења трајнији, често се организују угледни часови у којима се промовишу иновације у настави. Овај вид размене професионалних искустава професора српског језика утиче на унапређивање наставне праксе, подстиче сарадњу између школа и развија особен начин стручног усавршавања. Сачувани снимак угледног часа из 1998. године на тему *Прве бразде* Милована Глишића сведочи о дугогодишњој, традиционалној сарадњи наставника нашег округа.

У Регионалном центру за професионални развој запослених у образовању Чачак, 23. новембра 2016. године организована је активност „Угледни часови српског језика – размена искустава”. Презентације угледних часова представника десет школа потврдиле су да је непосредни рад у пракси најбољи извор знања и вештина и најефикаснији облик усавршавања. Како

је евидентно да овакав вид окупљања доприноси развоју компетенција наставника, биће поново организован.

Осавремењивање наставе обухвата и нове видове комуникације са ученицима. Размена наставних материјала и задатака преко друштвених мрежа, фејсбука, гугл драјва, имејла, онлајн листова и часописа, олакшава припрему за такмичења, истраживања, систематизације наставних садржаја и подстиче стваралачки рад.

Чланови Подружнице на блоговима објављују актуелне теме из живота школе, извештавају о културно-образовним активностима ученика и наставника, представљају рад новинарских и других секција, доприносећи развијању писменог и усменог изражавања, сарадничких односа, креативности и др. Савремени начин обавештавања и писања присутан је на многим школским сајтовима (http://tanjadjordjevic.blogspot.rs; https://novaiskra2007.wordpress.com/; https://medicinskainfo.wordpress.com/contact/ и др).

О старању за квалитет школских часописа сведочи награда за најбољи школски лист на Сајму школског издаваштва Моравичког округа и освојене републичке награде: прва награда за школски лист ОШ „Танаско Рајић” *Нова искра* (2012/13. и 2014/15) и *Гимназион* чачанске „Гимназије” (2012/13. прва и 2014/15. друга награда).

Међу активностима у годишњим плановима рада Подружнице издвајају се и књижевне вечери и промоције стваралаштва ученика и наставника основних и средњих школа, али и других стваралаца. Велики је број објављених књига и награда на литерарним конкурсима.

У Основној школи „Милица Павловић” у Чачку, 9. новембра 2016. године, одржано је *Вече руске поезије и музике*. Књижевно вече окупило је љубитеље лепе речи, књижевности, уметности и музике уз подршку Оркестра „Абрашевић” и Хора „Вазнесењски”. Руску поезију, на српском и руском језику, казивали су ученици и професори, испољавајући изванредне музичке и рецитаторске способности, као и веома добро познавање руског језика.

У Основној школи „Свети Сава” у Чачку, 25. новембра 2016. године, одржано је књижевно вече сатиричне поезије и прозе – *Сатира из пера просветних радника.* У пријатној атмосфери преуређене наставничке канцеларије текстове су, углавном, читали аутори. С обзиром на то да материјала за овај жанр има сасвим довољно, може се очекивати да ово постане традиционална манифестација.

До краја школске 2016/17. године биће реализоване и друге активности из Годишњег плана рада: обележавање 100-годишњице од смрти Владислава Петковића Диса, конципирање студијског путовања које ће да промовише знамените ствараоце и културне особености Моравичког округа, стручни скуп из области историје језика: питање постанка словенске писмености из другог угла, стручни скуп из области имагологије: књижевне представе о Русима у српској књижевности / књижевности на српском језику.

Богата архивска грађа о вишегодишњем раду неформалног удружења наставника књижевности и српског језика, а затим Подружнице за Моравички округ ускоро ће бити доступна на сајту. Биће објављене све активности наставника на анализи наставних планова, програма, стандарда, уџбеника, стручних усавршавања, као и садржаји културно-образовних активности који сведоче о изузетном раду и залагању наставника на популаризацији књижевности, промовисању читања и неговању наставне праксе која доприноси чувању традиционалних вредности и националног идентитета.

Председник Подружнице
Др Оливера Крупеж

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА КОЛУБАРСКИ ОКРУГ

Представљање ове Подружнице најбоље је почети у сенци столетних стабала црквене порте у Бранковини и рећи да наш рад подсећа на тамошње собрашице, дрвене кућице намењене за окупљање народа. Наиме, попут собрашица растутих по порти, Подружница Колубарског округа окупља своје чланове, иако је разуђена на територију која обухвата све од искрајка Шумадије, где је смештен Љиг, па преко обронака Сувобора и Мионице, долином Колубаре до Лајковца и Ваљева, Тамнавом до Уба, а онда западно до Осечине.

Можда је и то један од разлога што Подружница која је званично формирана крајем 2006. године није успела да заживи као правно утемељено удружење, али активи наставника српског језика 28 основних и 11 средњих школа успешно сарађују користећи предности електронске комуникације, а окупљају се једном годишње, најчешће на окружним такмичењима из

језика и језичке културе, као и књижевности. Председнице Подружнице биле су Марија Максимовић, проф. Ваљевске гимназије, сада у пензији, Зорица Алексић, проф. Медицинске школе, Милена Милисављевић, проф. Ваљевске гимназије, а тренутно радом Подружнице координира Маријана Неговановић Обрадовић, проф. ОШ „Сава Керковић" у Љигу, завичају Миодрага Павловића. Нашег драгог Микице, који нас из неке своје „собрашице" и даље окупља својом племенитом духовношћу и мишљу о лепоти подучавања и сазнавања, више нема.

Подружница Колубарског округа постоји и захваљујући Ваљевској гимназији, својеврсној „матици" која има водеће место и значајну улогу у њеном раду. Она је водећа установа у подстицању размене искустава, подршци ученичке креативности и ангажовања у ваннаставним активностима, као и културним дешавањима и волонтерским пројектима.

Подружница, посредством Ваљевске гимназије остварује сарадњу са Филолошком гимназијом у Београду, Карловачком гимназијом, Друштвом за српски језик и књижевност Србије, Филолошким факултетом у Београду, Српском књижевном задругом, Матицом српском, Народном библиотеком Србије, Републичким центром за таленте, Задужбином „Десанка Максимовић", Матичном библиотеком „Љубомир Ненадовић", Центром за културу, КУД-ом „Абрашевић", Црквеном општином, Музичком школом.

Посебно су значајни програми којима се Подружница, кроз рад својих наставника и ученика представља широј локалној заједници и узима активно учешће у креирању њеног културног живота. Из бројних садржаја издвајамо:

У јануару 2016. у свечаној сали Ваљевске гимназије промовисане су две збирке песама Петра Пајића, добитника награде „Десанка Максимовић" за 2014. годину: Изабране песме (СКЗ, 2014) и Поезија (Задужбина „Десанка Максимовић", 2015), на којој су говорили: проф. др Радивоје Микић, Драган Лакићевић и Станиша Тутњевић, управник задужбине „Десанка Максимовић". Песник Петар Пајић је на крају вечери рецитовао своје стихове. У програму су чествовали и професор мср Вера Ваш и рецитатори Ваљевске гимназије . Истог дана одржан је „Ђачки округли сто о делу Петра Пајића". Учествовало је 11 ученика Ваљевске гимназије и по једна гошћа из Карловачке гимназије и Филолошке гимназије из Београда. Ђачки округли сто су осмислиле и припремиле професорке мср Вера Ваш и мр Милена Милисављевић.

Драмски студио Ваљевске гимназије припремио је позоришну представу „Сабирни центар" по тексту Душана Ковачевића, у режији професора Милана Поповића. Представа је имала и хуманитарни карактер, приходи од прикупљених улазница намењени су Фондацији Наташа Ковачевић. Представа је играна у „Звездара театру" и на позоришним сусретима гимназија у Крагујевцу где је матурант Јован Петровић освојио награду за најбољу споредну мушку улогу.

У Ваљевској гимназији, одржана је и промоција књиге Драгана Великића „Иследник" која је проглашена за НИН-ов роман године. О књизи је говорио професор др Зоран Пауновић; одломке из романа читао и са посетиоцима разговарао аутор Драган Великић. Тако је настављена традиција да се управо у Гимназији сваке године представљају лауреати НИН-ове награде.

Подружница подстиче и стваралаштво младих, па је тако 16. III 2016. одржано Вече младог песника Немање Грујичића, ученика осмог разреда, ОШ „Нада Пурић" из Ваљева, када су говорили професори Драган Павловић и Рајна Бранковић.

У априлу песнички портрет Раше Перића из Петровца на Млави представила је проф. Анђелка Видаковић Цврковић и чланови секција Ваљевске гимназије.

У Свечаној сали одржана је промоција књиге поезије „Целулозни рокенрол" Радмиле Петровић, прошлогодишњег победника Поетског конкурса „Десанка Максимовић". Говорио је књижевник Драган Лакићевић. Водитељ је била проф. Биљана Ерчић.

У мају 2016. у Ноћи музеја, на отварању изложбе посвећене стогодишњици дадаизма, учествовали су чланови литерарне секције Ваљевске гимназије.

У току истог месеца одржано је и представљање књиге „Био једном један народ" Мирка Младеновића, добитника награде Врата књиге. Говорили су професори Жељко Обреновић, Техничка школа Ваљево и Драган Павловић, ОШ „Нада Пурић" из Ваљева.

У сепембру је одржано вече књижевника Радована Белог Марковића у Матичној библиотеци на коме су учествовали чланови рецитаторске и литерарне секције Ваљевске гимназије. Књижевна сцена младих у Ваљеву била је тема о којој су такође у Матичној библиотеци говорили: Наташа Антонић, проф. ОШ „Сестре Илић", Весна Милутиновић проф. Економске школе и Драган Павловић , проф. ОШ „Нада Пурић" из Ваљева.

У октобру су професорке Економске школе из Ваљева Сузана Филиповић, Весна Милутиновић, Ана Миљковић, Звездана Цветановић и Наташа Митровић представиле докторат колегинице, проф. Снежане Адамовић, на тему „Петар II Петровић Његош у српској критичкој мисли XX века (Николаја Велимировића, Исидоре Секулић, Ива Андрића и Милована Ђиласа)". Свечаност је улепшао својом песмом хор Филолошког факултета „Лучинушка". Докторат је одбрањен 18. јула 2016. на Филолошком факултету у Београду.

Ученици Основне школе „Миле Дубљевић" из Лајковца, учествовали су на Фестивалу науке, који је одржан 09.10.2015. године. Представили су се чланови драмске и историјске секције припремивши све о српском селу уз помоћ наставника информатике, наставнице историје и наставнице српског језика Соње Миловановић. Под покровитељством Општине Лајковац, Удружење чувара српске традиције и обичаја „Прела и посела" организовало је културно-историјску манифестацију „Путевима српске војске". Ученици ОШ „Миле Дубљевић", чланови драмске секције „Весела дружина", узели су учешће у овом програму сценским приказом „Оџаклија".

Драмски студио Средње школе „Мионица" премијерно је извео представу „Случајеви" јуна 2016. у Културном центру „Мионица". Представа је рађена по мотивима неколико књижевних дела („Госпођа министарка", „Сумњиво лице", „Идиот"). Ова представа је изведена и на Мишићевим данима, а драмски студио води проф. српског језика мионичке средње школе Слађана Јевремовић.

Драмска радионица ОШ „Сава Керковић" из Љига у протеклом периоду остварила је запажен успех и популарност представом „Љутити човек", са којом је учествовала на Фестивалу хумора у Лазаревцу, а онда и

на Конкурсу за најбољу представу на тему насиља Инцест траума центра у Београду. Између тих наступа гостовала је у Ваљевској гимназији, Културном центру града Шапца и ОШ „Светолик Ранковић" у Аранђеловацу, Културном центру у Пожеги, као и у Књажевцу у оквиру Дана Књажевца. Сценарио за представу написала је Маријана Негованović Обрадовић, а реализована је у сараднњи са колегиницама из разредне наставе, као и наставницима ликовне и музичке културе.

Средња школа „1300 каплара" из Љига реализовала је низ програма са Градском библиотеком, међу којима се посебно издваја рад Биљане Јовановић, проф. српског језика и књижевности која је окупила групу бивших ученика љишке гимназије и режирала представу „Госпођа министарка", која је имала десет извођена, а учествовала је и на „Нушићијади" у Ивањици. Поред тога у оквиру Нушићевог јубилеја изведене су и представе „Сумњиво лице" и „Народни посланик".

Пред овогодишњи Сајам књига, који је на дан отварања организовано посетило 330 ученика и професора Ваљевске гимназије, гост је био др Михајло Пантић. У организацији Клуба читалаца и професора Вере Ваш и Милене Милисављевић, осамнаесторо ученика проницљиво је одгонетало и представило скоро читав приповедачки опус Михајла Пантића, а с обзиром на његово бављење музиком, у програму су учествовали и чланови музичке секције који су извели неколико рок композиција.

Драмска група Техничке школе „Ваљево" извела је у новембру представу „Како сам покварио рођено дете" за ученике ОШ „Нада Нурић". Представу је режирала Милка Ерић Васиљевић. Изванредна глума двадесет глумаца, ученика Техничке школе, и савремене и инспиративне теме одушевиле су ђаке. Музичка пратња оркестра младих средњошколаца које је припремио Ненад Блажић, професор музичког васпитања, употпунила је пријатан и поучан уметнички перформанс.

У новембру је представљен и стрип-роман „Картон сити" Жељка Обреновића, професора Техничке школе у Ваљеву.

Клуб читалаца Ваљевске гимназије организовао је разговор о роману *Кроз прстохват цимета* Александре Михајловић, професорке српског језика и књижевности Гимназије „Урош Предић" из Панчева. У Центру за Културу у Ваљеву изведена је представа Драмског студија Ваљевске гимназије „Јазавац пред судом" у режији професора Милана Поповића

Свој рођендан, 29. новембар, традиционално у Ваљевској гимназији прославља некадашњи гимназијалац Матија Бећковић. Овог новембра представљена је књиге Матије Бећковића *Праху оца Србије* у свечаној сали Ваљевске гимназије. Сем песника, гости су били проф др Стојан Ђорђић, Драган Лакићевић, управник СКЗ, и др Душко Бабић. Учествовали су рецитатори Ваљевске гимназије

О успешности рада Подружнице, њених наставника сведоче и успеси ученика на бројним републичким такмичењима и конкурсима: Првим местом на такмичењу Друштва за српски језик и књижевност Србије за најбољи писмени рад на тему „Стерија – наш савременик" награђени је матурант Ваљевске гимнаије Марко Тодоровић. Друга награда додељена је школском листу Гимназијалац, а трећа литерарној секцији Ваљевске гимназије, ОШ „Нада Пурић", из Ваљева, лингвистичкој секцији Ваљевске гимназије и ОШ „Браћа Недић" из Осечине. Рецитаторска секција, Ваљевске гимназије коју воде професори Вера Ваш и Вида Никић у прошлој години добила је највиша признања. Милица Ђурић, матуранткиња, била је апсолутни победник 48. Смотре рецитатора Србије. На републичком такмичењу из српског језика и језичке културе освојено је седам награда, а на Књижевној олимпијади пет награда.

На републичком књижевном конкурсу Гимназије „Бора Станковић" из Ниша „Борино перо", за најбољи есеј на тему „Ерос и етос у делу Боре Станковића", прво место освојио је Марко Тодоровић (ментор проф.српског језика и књижевности Вера Ваш).

У априлу 2016. Гимназија „20 октобар" из Бачке Паланке организовала је завршну свечаност Поетског конкурса „Мика Антић" на којој је Нини Станковић, ученици Ваљевске гимназије, финалисти поетског конкурса у категорији средњошколаца, уручена диплома и награда у виду књига.

Истог пролећа Сара Јовановић, Андријана Чарапић, Вукашин Вујанац, чланови литерарне секције и Клуба читалаца Ваљевске гимназије, представили су своје истраживачке радове у оквиру програма „Шекспир савремени и свевремени" у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић", ментор проф. Милена Милисављевић.

У мају 2016. у Ваљеву, одржано је финале 23. Поетског конкурса „Десанка Максимовић". Десет финалиста представило се са по две песме. О овогодишњем конкурсу говорили су Вера Ваш, проф. српског језика и књижевности, и Петар Пајић, песник, а одлуке образложио председник жирија Драган Лакићевић, књижевник.

Дана 16. маја 2016. на Десанкин дан – празник поезије, одржан је Поетски час ваљевских ђака на Тргу песништва. Анастасија Бијелић, победница средњошколског Поетског конкурса „Десанка Максимовић", говорила је своју поезију. Гости Ваљевске гимназије посетили су Бранковину, присуствовали уручењу награде за песничко дело песнику Моши Одаловићу.

Тих дана у Ваљеву и Ваљевској гимназији, у узвратној посети, боравили су ученици и две професорке Карловачке гимназије. У вечерњим сатима у свечаној сали приређено је поетско-музичко вече организовано у сарадњи Ваљевске гимназије и Музичке школе „Живорад Грбић". Последњег дана гости и домаћини били су учесници радионице креативног

писања инспирисане стваралаштвом Десанке Максимовић и радионице посвећене Шекспиру. Координатори узвратне посете били су професори Милена Милисављевић, Катарина Вићентијевић и Жељко Љубичић. Пријатни утисци и нове идеје повод су да се размена шири и обогаћује.

Јунских дана у Удружењу књижевника Србије, у Београду, Марији Стефановић (ментор мр Милена Милисављевић) уручена је Специјална похвала за поезију на Поетском конкурсу „Драгомир Брајковић".

Градска библиотека Љиг већ двадесет година организује Песнички маратон на коме се у литерарном стваралаштву надмећу ученици љишких школа, а све под будним оком неког истакнутог савременог песника и наставника српског језика.

Ово је део колорита који својом креативношћу и посвећеношћу стварају наставници српског језика и књижевности ове Подружнице. Иза свега стоји предани рад и стално настојање да се открије нова лепота скривена у језику и тумачењу књижевног дела. Огледни часови су један од путева ка томе, а у њиховој реализацији доминирају имена Милене Милисављевић, Вере Ваш, Милене Петровић, Снежане Адамовић, Оливере Ерцег Бајатовић, професорки Ваљевске гимназије. Своје искуство несебично су поделиле са другима кроз радове објављене у стручним часописима и Јелена Симић ОШ „Војвода Мишић" Пецка, Данијела Николић Ђорђевић ОШ „Сава Керковић" Љиг, Милена Петровић, Милена Милисављевић, Вера Ваш, Ваљевска гимназија, Вида Никић ОШ „Андра Савчић"...

Ово свакако није све. Собраније траје, умножава се, богати, а ова Хроника је осветлила тек део онога по чему се у времену препознајемо...

Председник Подружнице
Проф. Маријана Негованović Обрадовић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – КРАЉЕВО

На иницијативу данашње Председнице, Ане Милуновић, у августу 2012. године, основана је Подружница Друштва за српски језик и књижевност Краљево, која је окупила наставнике српског језика и књижевности града Краљева, али убрзо, и проширила своје окриље. Данас у активностима Подружнице учествују колеге из Краљева, Врњачке Бање, Чачка, Рашке, Баљевца, Јошаничке Бање, Новог Пазара, и сви се

трудимо да радећи заједно, размењујући примере добре праксе и делећи искуства, напредујемо.

Од самог оснивања, трудили смо се да циљеве Подружнице повежемо и са матицом, Друштвом за српски језик и књижевност Србије, али и да кроз сарадњу и искуства других Подружница по Србији боље одредимо и унапредимо сопствене активности. То нам је пошло за руком, па сада можемо да се похвалимо одличном комуникацијом и са осталим Подружницама на нивоу Србије.

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Краљево је препознатљива у својим делатностима. Своје активности увек прилагођавамо пре свега локалним темама и личностима, као и потребама наших чланова који су окупљени у ову стручну заједницу. Расписујући литерарне конкурсе, трудимо се да пронађемо личности из локалне средине и да их „оживимо" у ученичкој свести и сећањима да бисмо пробудили како истраживачки, тако и родољубиви дух наших ђака.

Први литерарни конкурс био је инспирисан делом Јоаникија Нешковића, учитеља и епископа који је у 19. веку живео и стварао у краљевачком крају, а теме које су инспирисале наше ученике:

- *Да нам опет пропјевају.*
- *Задужбине које не пјевају.*
- *Да не залутамо у овој ноћи односно путовања и рада, треба нам имати свеће запаљене.*
- *Оглас за пренумеранте.*

осмишљене су тако да указују на просветитељску и пренумерантску делатност Јоаникија Нешковића.

Следећи литерарни конкурс је изазвао и већу пажњу јер су ученици имали задатак да напишу драмски текст. У широки избор симпатичних текстова које су једни ученици написали, инспирисали су друге да те текстове на додели награда и одглуме: тако смо, и не слутећи, развили ученичку креативност до врхунца.

Трећи конкурс је одржан у знак сећања на страдале 14. октобра у Краљеву. Обележавајући догађај Подружница је успоставила и сарадњу са Завичајним друштвом града Краљева, које је донирало књиге награђујући најуспешније радове на задату тему.

Подружница је организовала још 2013. године **Књижевну олимпијаду** седмих разреда на нивоу свих основних школа у општини, као промоцију новог такмичења у најави Друштва за српски језик и књижевност Србије. Такмичење је одржано у амфитеатру Основне школе „IV краљевачки батаљон" у суботу 19. јануара 2013. године. Неколико месеци касније, у сарадњи са Школском управом, одржано је и званично такмичење које је у Календару такмичења – Књижевна олимпијада.

Наравно, такмичења која су већ била у Календару, наша Подружница редовно организује и можемо се похвалити изузетним успесима и наших ученика али и наставника који волонтерски припремају ученике за овакву врсту задатка.

Као специфично струковно удружење, Подружница Краљево се одлучила да оснује манифестацију под називом „Светосавски дани" која има за циљ, да кроз различита такмичења у вештинама и знањима које развија предмет Српски језик и књижевност, обележи свечаност поводом дана Светог Саве, али и промовише најбоље ученике и њихова знања. Сваке го-

дине имамо све више заинтересованих екипа из основних школа, а овакав начин рада скренуо је и пажњу локалних медија, али и локалне самоуправе која нам даје своје просторе за организацију оваквих догађаја.

Наша Подружница се, одлуком Скупштине, од првог дана самостално финансира из чланарине својих наставника, па се материјална средства прикупљена на тај начин користе, уз одлуке Управе Подружнице, за организацију стручних семинара или предавања која су у служби стручног усавршавања наставника.

Тако су до данас одржани следећи семинари:

„Савремени приступи у настави српског језика и књижевности" Филозофског факултета из Ниша;

„Ка савременој настави српског језика и књижевности II" Друштва за српски језик, уз предавања проф. др Зоне Мркаљ, проф. др Божа Ђорића и проф. Славка Петаковића;

„Ка савременој настави српског језика и књижевности II" Друштва за српски језик, уз предавања проф. др Весне Ломпар, проф. др Рајне Драгићевић и проф. Славка Петаковића.

У сарадњи са **Народном библиотеком „Стефан Првовенчани"** у Краљеву, чланови **Подружнице** су присуствовали низу предавања:

„**Језичке недоумице – језичка култура у медијима и њен утицај на друштво**" проф. др Рајне Драгићевић;

„**Теорија гротеске и естетика ружног у *Сеобама***", мр Ане Гвозденовић;

„**Српска књижевност у пожару столећа: ратни другови *Дана шестог***", Мине Ђурић, асистенткиње на Филолошком факултету у Београду;

„**О бугарској књижевности**", амбасадор Бугарске у Србији др Ангел Димитров, проф. др Михајло Пантић.

Често су и писци и уредници краљевачког часописа ***Повеља,*** Дејан Алексић и Гордана Тимотијевић, тесно сарађивали са нама помажући нам у процењивању литерарних домета наших ученика и пружајући нам подршку и потпору кад год затреба.

Чланови наше Подужнице самостално организују предавања представљајући примере добре праксе наставницима и указујући на важност добре комуникације и сарадње наставника српског језика нашег округа.

Рад наше Подружнице Друштва за српски језик и књижевност Краљево пре свега зависи од ентузијазма колега, њихових добрих и квалитетних професионалних, али и људских односа. Поносни смо на чињеницу да нам је задовољство да се окупимо и договарамо о плановима нашег малог удружења, а да је сваки састанак колико и радан, толико и претворен у једно лепо дружење. И у томе је кључ нашег успеха.

Председник и потпредседник Подружнице
Ана Милуновић и *Марина Панић*

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА ПОДУНАВСКИ ОКРУГ

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ остварила је у периоду од 2013. године, када је реактивирала свој рад, до краја 2016. године разноврсне активности којима је циљ стручно и методичко усавршавање професора, унапређивање образовно-васпитног процеса, популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности и, што је најважније, неговање љубави према српском језику и књижевности код ученика основних и средњих школа Подунавског округа.

Делатност Подружнице спроводи се кроз неколико сталних програмских садржаја:

1. организација и спровођење такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе;
2. организација стручних семинара;
3. обележавање значајних годишњица српске књижевности и културе (литерарни и мултимедијални конкурси за ученике основних и средњих школа, предавања еминентних стручњака о књижевницима чији се јубилеј обележава, пригодни културно-уметнички програми посвећени значајним ствараоцима у извођењу ученика основних и средњих школа);
4. сарадња са институцијама просвете, културе и културним манифестацијама (основне и средње школе Подунавског округа, Регионални центар за професионални развој запослених у образовању Смедерево, Народна библиотека Смедерево, Центар за културу Смедерево, Међународни фестивал поезије „Смедеревска песничка јесен" итд.);
5. награђивање ученика и наставника, најуспешнијих у годишњим такмичарским циклусима;
6. афирмација и представљање културно-уметничких активности у школама (литерарно стваралаштво, позоришне представе, уметнички перформанси, сценски игрокази и сл.);
7. хуманитарне акције (прикупљање књига за школске библиотеке).

Ови програмски садржаји представљају окосницу нашег рада. Настојимо да их континуирано реализујемо, проширујемо и обогаћујемо новим приступима, идејама и облицима. Улажемо значајне напоре да у раду Подружнице активно учешће узму сви њени чланови – 120 наставника српског језика и књижевности.

2013.

– Фебруар – април/мај 2013. године: учешће у организацији и спровођењу такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе за основне и средње школе (општински и окружни ниво, уз праћење учешћа ученика на републичком нивоу такмичења) у сарадњи са Школском управом Пожаревац.

Програми који су обележили ову годину и најавили даље правце и облике рада Подружнице свакако су семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II" и обележавање 120-годишњице рођења

Милоша Црњанског. Спој перфектне организације, корисних предавања трију еминентних предавача, професора Филолошког факултета Универзитета у Београду (др Мило Ломпар, др Весна Ломпар, др Александар Милановић) и присуство стотине професора српског језика и књижевности са територије Подунавског округа указали су на прави начин на могућности и значај рада Подружнице. Актуелна лингвистичка и књижевна проблематика представљена члановима Подружнице кроз овај семинар засигурно је обогатила и оплеменила њихову наставну праксу.

Годишњица Милоша Црњанског обележена је под називом „Пут, и бездан, у исти мах". Шездесет наставника Подунавског округа присуствовало је отварању изложбе београдског Студентског културног центра „Живот и коментари", део циклуса „Дневник о Црњанском". Приређивачи изложбе Весна Капор, уредник трибинског програма у СКЦ, и др Предраг Петровић, доцент Филолошког факултета Универзитета у Београду, говорили су о делу Милоша Црњанског. Мр Татјана Лазаревић Милошевић, професор Гимназије Смедерево, одржала је предавање „Црњански у настави књижевности".

Наредних дана 270 ученика смедеревских средњих, али и основних школа присуствовало је са својим наставницима српског језика и књижевности пројекцији документарног филма о Милошу Црњанском „Пут, и бездан, у исти мах" и разгледало постављену изложбу проучавајући фотографије и цитате из дела Црњанског.

2014.

- Фебруар – април/мај 2014. године: организација и спровођење такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе за основне и средње школе (општински и окружни ниво, уз праћење учешћа ученика на републичком нивоу такмичења) уз подршку Школске управе Пожаревац.
- – Фебруар – април/мај 2015. године: организација и спровођење такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе за основне и средње школе (општински и окружни ниво, уз праћење учешћа ученика на републичком нивоу такмичења) уз подршку Школске управе Пожаревац.

2016.

- Фебруар – април/мај 2016: организација и спровођење такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе за основне и средње школе (општински и окружни ниво, уз праћење учешћа ученика на републичком нивоу такмичења).
- Септембар 2016: акција „Негујмо српски језик" у Смедереву – изложба едукативних плаката у Градској галерији Смедерево, језичка радионица на Дечјем одељењу смедеревске Библиотеке и дељење листића са језичким недоумицама грађанима Смедерева и туристима из других градова (у сарадњи са локалном самоуправом).
- Новембар 2016: литерарни конкурс „Трагом великана" поводом 400 година од смрти В. Шекспира, 140 година од рођења Б. Станковића, 100 година од смрти П. Кочића, 210 година од рођења и 100 година од смрти Ј. С. Поповића за ученике основних и средњих школа Подунавског округа.

Активно укључивање наше Подружнице у акцију „Негујмо српски језик" (покровитељи и организатори Секретаријат за културу Града Београда, Филолошки факултет у Београду, Библиотека Града Београда и Радио-телевизија Србије) представило је Смедерево као град посвећен највишим културним и националним вредностима. По дужини трајања, распрострањености и масовности акције, која је била један од пратећих програма популарне манифестације „Смедеревска јесен", ова акција Подружнице Подунавског округа биће узоран пример повезивања рада Друштва за српски језик и књижевност Србије и његових подружница не само са просветним и културним установама већ и са локалним самоуправама и широм друштвено заједницом.

*

Најзад, ваља нагласити да су локална средства информисања (Телевизија Смедерево, РТВ Смедерево, смедеревски недељни лист „Наш глас" и регионални недељни лист „Наше новине") својим прилозима редовно пратили активности наше организације и тиме допринели популаризацији наставе српског језика књижевности рада Подружнице Подунавског округа.

*

Верујемо да ћемо и у наредном периоду наставити да делујемо на сличан начин, следећи постављене оквире и циљеве рада и дајући идејама, преданошћу, ентузијазмом и разноврсним активностима, испуњени љубављу према својој професији, велики допринос афирмацији и потврђивању богатих и светлих традиција Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Председник и члан Подружнице
мср Миљана Кравић и *мр Татјана Лазаревић Милошевић*

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – ШАБАЦ

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије у Шапцу постоји од самог почетка доношења одлуке о оснивању подружница. У почетној фази председник је била мр Љиљана Павловић Дабић, а руковођење су наставили Раде Алимпић и актуелни председник Миле Радовановић. Подружница је једна од оних која се својим радом не истиче превише у јавном оглашавању, али у свакодневном раду на основним задацима сваког професора језика и књижевности – подстицању ученика у стицању знања, ширењу љубави према књизи и лепој речи уопште, као и континуираном раду на стручном усавршавању и напредовању својих чланова, нимало не заостаје за оним транспарентнијим.

Чланови Подружнице редовно присуствују седницама Скупштине Друштва, а прате и издавачку делатност Друштва и такође редовно учествују на Републичком зимском семинару, чиме су у непрекидном контакту са радом Друштва. Били су укључени и у велики подухват вишемесечног семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*.

II филолошки камп – ОШ „Јанко Веселиновић", Шабац
(са одржаним часовима у основној и средњој школи, објављеним припремама и радовима из радионица: др Анђелка Лазић, мр Љиљана Павловић Дабић, Биљана Васић), доприносили су пласирању уџбеника кроз израду планова и припрема у првој фази увођења уџбеника према новим програмима (мр Љиљана Павловић Дабић – планови и припреме за 8. разред), рад на евалуацији и сл. Углавном се сарађивало са издавачком кућом Kllet, али се путем присуства презентацијама пратио рад и свих осталих издавача.

Сарадња са Друштвом одвијала се путем бесплатних семинара које су у граду углавном, у више наврата, држали Весна и Мило Ломпар и Душка Кликовац, а изостанак бројнијих сусрета условљен је близином Београда и присуством Зимском семинару. Сем тога, у Шапцу постоји и Регионални центар за стручно усавршавање, па је финансирање усмерено ка њему.

Такмичења из српског језика и из књижевности, као и (делимично) из рецитовања, од оснивања Подружнице су у њеној организацији, а сваке године постоје бројни представници ученика на свим нивоима такмичења. Не изостају ни **награде секција**: II награда литерарне секције ОШ „Мајур" 2006. године (руководилац др Ружица Јовановић) и вишеструке друге награде, од 2007. године за *Medicus* – часопис Медицинске школе „Др Андра Јовановић" (уредник мр Татјана Јовановић).

Запажен је и лист ученика ОШ „Јанко Веселиновић", „Ђачко срце", који је 2016. године добио 3. награду, а Шабачка гимназија може се похвалити и **издавачким подухватом** *Гимназијске свеске* – ученички радови из области језика. Филолошко одељење у тој школи сваке године има завидан број ученика који се усмеравају на филолошке факултете, што је одраз рада професора српског језика на свим нивоима. Гимназија је такође, у школској 2016/2017. године, када слави 180. година постојања, поднела захтев за домаћина републичког такмичења из књижевности.

Од зачетка такмичења из књижевности ученици и професори српског језика су активно учествовали у Књижевној олимпијади. За протекле четири године основци су на републичком такмичењу освојили 21 награду: 3 прве, 7 других и 11 трећих. Ови подаци казују доста о раду и ученика и њихових професора.

Сарадња са *Библиотеком шабачком* одвија се кроз бројне вишегодишње радионице у којима учествују ученици основних и средњих школа, књижевне вечери и дебатне клубове средњошколаца, као и одржавање, у више наврата часова **Школе креативног писања** за основце и средњошколце (мр Љиљана Павловић Дабић).

На нивоу града, у сарадњи са Канцеларијом за младе и градским властима, одржава се већ више година, током зимског распуста, веома посећен **Филолошки камп** у ОШ „Јанко Веселиновић" и ОШ „Лаза Лазаревић". Уз српски језик, у камповима се одржавају часови/радионице и из других језика (енглески, немачки и француски), чиме се остварује сарадња чланова Подружнице на ширем језичком плану.

Од школске 2016/2017. године, иницирањем руководства градског позоришта, отпочиње сарадња школа и Шабачког позоришта која ће резултирати припремањем позоришних представа у основним и средњим школама и враћањем на такмичарски (градски) ниво (пракса која је постојала пре више од две деценије на задовољство ученика, наставника и

грађана). Представе ће припремати чланови Подружнице – наставници српског језика, а помоћ и савете пружаће професионални глумци.

У наредном периоду треба објединити рад професора основних и средњих школа у окриљу Шабачке подружнице, активирати индивидуални рад чланова Подружнице на стручном и методичком усавршавању, проширити сарадњу Подружнице са другим подружницама, културним и научним институцијама, покренути издавачку делатност Подружнице, организовати посете, екскурзије...

II филолошки камп – ОШ „Јанко Веселиновић", Шабац

Мр Љиљана Павловић Дабић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – ВРЊАЧКА БАЊА

Подружница Врњачка Бања је основана септембра 2016. г. када су наставници основних и средњих школа са територије општине Врњачка Бања одлучили да постану део Друштва за српски језик и књижевност као многобројне породице, са циљем неговања и очувања српског језика и књижевности. Мотив је био потреба да као чланови Друштва, али и наставници дамо свој допринос у остварењу циљева Друштва. Како смо подружница „у повоју" са великим ентузијазмом приступамо Друштву у жељи да помогнемо у развијању љубави према матерњем језику међу најмлађима, али и учинимо јачим исти осећај међу старијим ученицима,

основцима и средњошколцима. Подружница Врњачка Бања тренутно има 26 чланова, 18 је чланова наставника основних школа и 8 је чланова, наставника средњих школа. Наш рад на промоцији Подружнице али и Друштва је почео одмах по оснивању исте. Активности које су предвиђене са тим циљем су садржане у годишњем плану рада Подружнице. У жељи да постану чланови Подружнице, а тиме и Друштва информације о раду и планираним активностима су достављене и некадашњим ученицима наших школа, сада песницима и прозним писцима који својим стваралаштвом богате српску књижевност и језик.

Подружница остварује сарадњу са локалном самоуправом и установама културе у њој, пре свега са Културним центром Врњачка Бања, а у оквиру те сарадње сваке године се реализује заједнички пројекат „Песниковање". То је вече поезије у знак обележавања Међународног дана поезије, као вид сарадње и са Активом учитеља Врњачка Бања.

Од значаја је и сарадња са градском библиотеком „Др Душан Радић" у којој се одржавају многобројне књижевне вечери у организацији и реализацији ученика основних и средњих школа. Такође, у просторијама библиотеке се држањем јавних и угледних часова обележавају јубилеји и годишњице знаменитих писаца, али на исти начин се не заборавља и Међународни дан књиге. Април је традицинално, у том смислу месец књиге, па се из тог разлога реализује пројекат колективног учлањења у библиотеку. Наградни литерарни конкурси су такође незаобилазни део тих активности.

Светосавска академија је још једна од активности Подружнице на нивоу Општине Врњачка Бања када заједнички, припремљеним програмом, чувамо име и рад Светог Саве. Многобројни литерарни конкурси су један од видова мотивације и подршке литерарном стваралаштву ученика, како бисмо неговали лепу реч међу онима који остају да чувају језичко благо нашег народа и пренесу га даље, кроз време, али и простор.

Већ традиционална, постала је и манифестација „На Десанкин дан". У сарадњи са ТО Врњачка Бања, сваке године, 16. маја припремљним програмом освежавамо сећање на живот и рад наше песникиње Десанке Максимовић. Тог датума знаменити српски песници, глумци, музичари казују своје, али и Десанкине стихове. Са посебним задовољством свему томе свој допринос дају и ученици, некадашњи и садашњи, уживајући у стиховима и лепоти осећања пробуђених и стиховима али чарима бањског парка и уз намерно присуство мештана, случајних пролазника и гостију Врњачке Бање.

У циљу неговања и очувања лепоте писане речи Подружница сарађује и са Врњачким новинама. Организују се новинарске секције и школа новинарства као слободна активност у школама, а ученици – новинари

у сарадњи са наставницима припремају извештаје о активностима и културним дешавањима школа који постају доступни широј јавности. То је још један од начина да се изборимо за културу изражавања и очување српског језика.

Наравно, Подружница подржава и такмичења у организацији Друштва: Књижевну олимпијаду, Такмичење из језика, Конкурс за најбољи писмени задатак и др. активности Друштва. Наставници, чланови Подружнице, свој допринос дају и припремајући ученике за смотру рецитатора „Песниче народа мог". Велика пажња се у свакој од школа посвећује и обележавању Међународног дана матерњег језика када наставници, чланови Подружнице, са ученицима припремају пригодне садржаје које презентују, како ученицима, тако и наставном особљу школе, истицањем да „док живи један језик, дотле живи и његов народ".

У плану је организовање стручних семинара у Врњачкој Бањи, у циљу децентрализације стручног усавршавања, а као одличан домаћин прошле године доказала се Угоститељско-туристичка школа са домом ученика у којој је један од семинара одржан. Трибине о актуелним питањима из области језика и књижевности, али и наставног процеса у целини, део су рада и предвиђених активности, а ту су и трибине о наставним програмима, уџбеницима и уџбеничким комплетима за Српски језик. Чланови Подружнице велику пажњу посвећују тимском раду, заједнички припремају угледне и огледне часове. Честе су и активности хуманитарног карактера извођењем представа у сарадњи са Удружењем деце ометене у развоју и другим удружењима на нивоу локалне самоуправе.

На крају, планова и идеја је доста, воље и мотива за рад још више. Ипак, највише је љубави према СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И КЊИЖЕВНОСТИ и одговорности према одабраној професији и наравно према деци за чију се језички и културолошки богатију будућност сви и боримо, за друштво у коме ће „лепа реч свака врата отварати". Задовољство је бити део породице чије је име Друштво за српски језик и књижевност.

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ

Друштво за српски језик и књижевност за Браничевски округ, са седиштем у Пожаревцу, окупља наставнике и професоре српског језика и књижевности из 35 основних и 11 средњих школа са подручја осам општина Браничевског округа (Кучева, Великог Градишта, Петровца на Млави, Жагубице, Жабара, Малог Црнића и Пожаревца).

Главне активности Друштва у 2016. години обухватиле су унапређивање образовно-васпитног рада, стручно усавршавање наставника и организовање такмичења ученика основних и средњих школа.

Стручно усавршавање

Чланови Друштва присуствовали су Зимском семинару за наставнике и професоре српског језика и књижевности који је одржан у фебруару 2016. годинена Филолошком факултету у Београду.

Остварено је и присуство на стручним семинарима које су организовали издавачи уџбеника.

Организовање такмичења ученика

Организована су и спроведена школска, општинска и окружна такмичења из српског језика и језичке културе, као и Књижевна олимпијада за ученике основних и средњих школа.

Општинска такмичења ученика основних школа из књижевности – Књижевна олимпијада одржана су 5. марта 2016. године у ОШ „Бранко Радичевић" у Голупцу, ОШ „Угрин Бранковић" у Кучеву, ОШ „Иво Лола Рибар" у Великом Градишту, ОШ „Милисав Николић" у Божевцу, ОШ „Ђура Јакшић" у Орешковици, ОШ „Моша Пијаде у Жагубици, ОШ „Дуде Јовић" у Жабарима и ОШ „Свети Сава" у Пожаревцу. Окружно такмичење одржано је 2. априла 2016. године у ОШ „Свети Сава".

Општинска такмичења ученика средњих школа, Књижевна олимпијада, одржана су 12. марта 2016. године у Средњој школи у Великом Градишту, Средњој школи „Младост" у Петровцу на Млави и у Пожаревачкој гимназији. Окружно такмичење одржано је 9. априла 2016. године у Пожаревачкој гимназији. На такмичењима је учествовао велики број ученика и показао завидне резултате.

Општинска такмичења из српског језика и језичке културе за ученике основних школа одржана су у свим поменутим школама Браничевског округа 19. марта 2016. године, у ОШ „Бранко Радичевић" у Голупцу, ОШ „Угрин Бранковић" у Кучеву, ОШ „Иво Лола Рибар" у Великом Градишту, ОШ „Милисав Николић" у Божевцу, ОШ „Ђура Јакшић" у Орешковици, ОШ „Моша Пијаде" у Жагубици, ОШ „Дуде Јовић" у Жабарима и ОШ „Десанка Максимовић" у Пожаревцу. Окружно такмичење одржано је у ОШ „ Десанка Максимовић" у Пожаревцу 3. априла 2016. године.

Општинска такмичења из српског језика и језичке културе за ученике средњих школа одржана су 26. марта 2016. године у у Средњој школи у Великом Градишту, Средњој школи „Младост" у Петровцу на Млави и у

Пожаревачкој гимназији. Окружно такмичење одржано је 23. априла 2016. године у Пожаревачкој гимназији.

Остали послови

На повременим састанцима расправљало се о актуелним питањима из наставне праксе (остваривање наставног плана и програма, квалификациони испити, напредовање наставника...).

Чланови Друштва посетили су Сајам књига у Београду и учествовали на бројним манифестацијама у својим срединама (Фестивал младих, обележавање годишњица школа....). Остварени су и запажени резултати на књижевним конкурсима за ученике основних и средњих школа.

Председник Друштва
Славица Јовановић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА ЈАБЛАНИЧКИ ОКРУГ

Подружница је у 2016. у потпуности реализовала све планиране активности, сем пререгистрације коју смо из техничких разлога одложили за 2017. годину.

- Изборна Скупштина 25. фебруара 2016.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из српског језика и језичке културе за ученике основних школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из књижевности – *Књижевна олимпијада* културе за ученике основних школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из српског језика и језичке културе за ученике средњих школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из књижевности – *Књижевна олимпијада* културе за ученике средњих школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинске и окружне смотре рецитатора за ученике основних школа (нижих и виших разреда) – *Песниче народа мог* на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинске и окружне смотре рецитатора за ученике средњих школа – *Песниче народа мог* на територији Јабланичког округа.

- Додела диплома и награда најуспешнијим ученицима и наставницима на крају свих циклуса такмичења.

(Кроз све нивое такмичења на територији Јабланичког округа прошло је 970 ученика; награђено је 235 ученика и тридесет наставника. Из сваког разреда и у свим категоријама имали смо републичке такмичаре који су остварили завидан резултат.)

- Организација јавног часа – **угледног часа *Један дан у електронској преписци*** колегинице **Биљане Ђорђевић.**
- Организација трибине – промоције књиге ***Зрно, расад, жетва (Српска књижевна историографија / српска књижевна критика)*** **мр Јована Пејчића,** на којој су говорили др Драгана Тодоресков, виша стручна сарадница Матице српске, мр Биљана Мичић, професорка Гимназије у Лесковцу, Драган Радовић, уредник ЛКЦ-а и аутор.
- Презентацију нових уџбеничких комплета из српског језика за пети и шести разред основне школе.

Све активности су реализоване у периоду од марта до јуна 2016. Остале активности су одлуком Управе Подружнице заустављане због неадекватног односа Друштва према Подружници.

Подружница је све време сарађивала са Центром за стручно усавршавање Лесковац, Лесковачким културним центром као и школама-домаћинима такмичења.

Рачун Поружнице је пре десет дана угашен, а трошкови завршног рачуна су измирени.

Активности Подружнице могли сте пратити и на Фејсбук страници:

https://www.facebook.com/Друштво-за-српски-језик-и-књижевност-Лесковац-1541503179475323/

Координатори и реализатори активности:

1. Душан Благојевић, председник
2. Владимир Мичић, председник Скупштине
3. Наташа Томић, потпредседница Подружнице
4. Милица Мишић, потрпередседница Подружнице
5. Биљана Мичић, члан Управе
6. Биљана Ђорђевић, члан Управе
7. Ивана Бошковић, координатор
8. Јован Илић, координатор

Председник Подружнице
Душан Благојевић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – КОСОВО И МЕТОХИЈА

Подружница за Косово и Метохију основана је 1972. године у Приштини. Први председник Подружнице био је Мишо Дошлић, а након њега, њоме су председавали Слободан Марковић, Владета Вуковић, Даница Андрејевић, Милан Крњевић и Дамјан Петровић.

Сада је председник Друштва проф. др Валентина Питулић, потпредседник Марија Миљковић, секретар Данијела Милисављевић.

Рад Подружнице за Косово и Метохију може се поделити на два периода: период пре рата 1999. године и послератни период под којим се подразумева и рад Подружнице данас.

У предратном периоду Подружница је организовано радила. Поред Републичког зимског семинара у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, Подружница за Косово и Метохију сваке године, у мају месецу, организовала је семинаре у Приштини, Призрену, Косовској Митровици и Гњилану на којима су биле заступљене теме из области језика, књижевности и методике. Предавачи на изузетно посећеним семинарима били су наставници са Универзитета у Приштини, али и професори Универзитета у Београду. Рад Подружнице у овом периоду карактерише и обележавање јубилеја, сто година од рођења Милоша Црњанског, када је у његову част, за време председавања Данице Андрејевић, организовано предавање којем је присуствовало неколико стотина људи. Подружница је у овом периоду имала и своју издавачку делатност која се првенствено односила на издавање два часописа: „Српски језик" и „Просветар" у којима су своје радове објављивали професори српског језика у средњим школама на Косову и Метохији. У том периоду Подружница је сарађивала и са Међународним славистичким центром. У оквиру Подружнице, сваке године организована је и општинска и окружна смотра рецитатора, одакле су се многи ученици пласирали на Републичку смотру рецитатора остварујући запажене резултате. Нажалост, фотографијама са свих активности које је Подружница спроводила, не можемо да обогатимо овај прилог јер је сав материјал остао у Приштини.

Рад Подружнице није прекидан ни након исељавања великог броја Срба са Косова и Метохије (1999. године), али је Подружница, што је донекле и било очекивано, не својом вољом, престала са спровођењем редовних активности, ослањајући се на индивидуални рад наставника српског језика у основним и средњим школама које су, у отежаним условима, наставиле рад у српским срединама на Косову и Метохији. Услед недостатка техничких помагала, међусобна сарадња наставника чија су интересовања била усмерена на бављење српским језиком и његовим

очувањем на овим просторима била је готово онемогућена. Наставници српског језика и књижевности и даље су били учесници Зимског семинара и трудили су се да личним ангажовањем буду укључени у рад Друштва.

У сарадњи са Филозофским факултетом у Косовској Митровици и проф. др Валентином Питулић, а уз велику подршку Школске управе за север Косова и Метохије и тадашњег начелника, господина Предрага Стојчетовића, Подружница успева да окупи наставнике и професоре српског језика који, својим напорним радом, почињу активније да доприносе успешнијем и организованијем делању Подружнице. Тако је договорено да, уз несебичну помоћ Школске управе, Подружница има увид у остварење одређених циљева и задатака предвиђених Правилником о раду подружница.

Ученици основних и средњих школа на простору Косова и Метохије (укључујући и централно Косово и Метохију и Косовско Поморавље) редовно и активно учествују на такмичењима које организује Друштво за српски језик и књижевност Србије остварујући запажене резултате, од којих ипак треба издвојити оне постигнуте на такмичењу из Књижевне олимпијаде. Уже стручно и методичко усавршавање наставних кадрова са Косова и Метохије заснива се на сталном учествовању на Републичком зимском семинару у Београду, док на овим просторима прате семинаре, како обавезне тако и оне изборне, акредитоване од стране Министарства просвете и технолошког развоја Републике Србије. Поменуте семинаре организује школа или, пак, *Народна техника* у Косовској Митровици са којом Подружница има добру сарадњу.

Извештај о раду Подружнице у 2015/2016. години

Подружница Друштва за српски језик и књижевност за Косово и Метохију у школској 2015/2016. години наставила је да ради у отежаним условима.

У протеклој години настављена је сарадња са Школском управом у Косовској Митровици.

Због опште политичке и друштвене ситуације, Подружница за Косово и Метохију није била у прилици да оствари предвиђене циљеве и реализује задатке Друштва. Школе су, у оквиру својих редовних активности, радиле на унапређењу наставе српског језика и књижевности. Наставници и професори српског језика и књижевности су у својим школама активно учествовали у редовним активностима, а у оквиру ваннаставних активности у раду секција и унапређењу језичке културе. У средини у којој је перманентно угрожен српски језик указала се потреба за чешћим присуством Друштва за српски језик и књижевност како би се на терену решавали

проблеми и наствницима дале конкретне смернице у будућем раду. Како је Друштво за српски језик и књижевност покренуло акцију у очувању српског језика и ћирилице сматрамо да би било значајно да постери који су том приликом штампани дођу и до наше средине.

Надамо се да ће у текућој години Подружница реализовати предвиђене активности, у складу са одлукама донетим на Скупштини Друштва за српски језик и књижевност.

Предлажемо да, уколико Друштво планира семинаре ван свог седишта, било њима буде обухваћена и територија Косова и Метохије, с обзиром на то да је управо на овој територији српски језик угрожен, а просветни радници улажу додатан напор да у тешким условима обављају своје наставне и ваннаставне активности.

Председник Подружнице
Проф. др Валентина Питулић
Асс Марија Миљковић, заменик

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – СОМБОР

Подружница је основана 2012. године. Од 2012. године до 2014. предсеник је била мр Снежана Клерпић, а заменик др Лидија Неранџић Чанда. Од 2014. године до 2016. преседник Подружнице је др Лидија Неранџић Чанда, а заменик Вања Вулин. Од 2016. на нови мандатни период изабрана је др Лидија Неранджић Чанда, а заменик је мср Лана Матијевић. Имамо укупно 55 чланова (31 из основних школа и 24 из средњих школа). У петочланој Управи Друштва налази се четворо професора средњих школа и један члан из основне школе.

Чланови, који су у могућности, похађају традиционални Зимски семинар на Филолошком факултету, а као Подружница, врло смо поносни и задовољни што смо у сарадњи са Друштвом за српски језик и књижевност Србије одржали 3. 12. 2016. семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II" са укупно 56 учесника.

У оквиру размене искустава одржавамо и посећујемо угледне часове. Наводимо оне у току шк. 2015/2016:

- 8.2.2016. тема: *Кроз васиону и векове: Милутин Миланковић*
  Предавач: Милица Миличевић
- 14.3.2016. тема: *Спортизација политичког дискурса појмовном метафором*
  Предавач: Лана Матијевић

Подружница има добру сарадњу са установама културе:

1. Сарадња са Народним позориштем у Сомбору:
   а) Организација одлазака на позоришне представе од стране ученика и професора
2. Сарадња са библиотеком Карло Бјелицки у Сомбору:
   а) Одржавање предавања *Вукови противници* (20.10.2016)
   б) Организација Књижевног фестивала (13.5.2016)
   в) Организација књижевних вечери и промоција књига (у сарадњи са Гимназијом „Вељко Петровић" Сомбор):
      – Књижевно вече Зорана Богнара (23.10.2015)
      – Промоција сабраних дела Давида Албахарија (18.11.2015)
      – Промоција романа Душана Савића *Парајмос* (8.11.2015)
      – Промоција романа *Иследник* Драгана Великића
   г) Подршка при организовању манифестације „Ћирилица пише срцем" (20–24.5.2016)
3. Сарадња са Гимназијом „Вељко Петровић" у Сомбору
   а) Организација књижевних вечери и промоција књига (в. тачку 2)
   б) Подршка при организовању манифестације „Ћирилица пише срцем" (20–24.5.2016)
   в) Обележавање „Вељкових дана" кроз промоције романа *Ереја*, Милоша Михаиловића, те збирке приповедака Михаила Пантића. (10–11.12.2015)

Сарадња са завичајним удружењем „Корјени"

а) Организација манифестације „Ћирилица пише срцем" (20-24.5.2016)

Подружница је организатор посета, стручних путовања:

1. Посета Сајму књига (31.10.2015, Београд): развијање читалачких навика и љубави према књижевности код ученика, те могућност стручног усавршавања професора.
2. Посета Матици српској (3.2.2016, Нови Сад): посета изложби у МС са ученицима, те успостављање корелације са градивом које се обрађује у школи.

   Посете позоришту (током целе школске године): неговање и развијање културе одлажења у позориште како код ученика, тако и код професора. Успостављање корелација са градивом које се обрађује у школи.
4. Посета Вишеграду и знаменитостима које су у вези са Ивом Андрићем (2.10.2015. у оквиру стручног путовања *Путем Андрића, Дучића и Држића):* стручно усавршавање.

5. Посета Дучићевом гробу и обилазак града (Требиње, 3.10.2015. у оквиру стручног путовања *Путем Андрића, Дучића и Држића*): стручно усавршавање.
6. Посета кући Марина Држића и обилазак града (Дубровник, 4.10.2015. у оквиру стручног путовања *Путем Андрића, Дучића и Држића*): стручно усавршавање.
7. Посета Венецији и одржавање амбијенталне наставе са ученицима другог разреда Гимназије; обрада песме Santa Maria della Salute.

Ескурзије у организацији Подружнице:
1. 10–13.11.2016. Венеција. Амбијентална настава – обрада песме Santa Maria della Salute, ученици 2. разреа Гимназије.
2. 2–4.10.2015. Вишеград – Требиње – Дубровник: *Путем Андрића, Дучића и Држића.* Стручно усавршавање професора.

Председник Подружнице
др Лидија Неранџић Чанда

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА ТОПЛИЧКИ ОКРУГ

Подружница је основана 29.11.2004. године, првобитно као општинска подружница са седиштем у Прокупљу. На окружни ниво прешла је спонтано, како је расла заинтересованост међу колегама у Блацу, Куршумлији и Житорађи, а формална одлука донета је на Скупштини Подружнице 2007. године.

Идеју о подружничком раду подстакао је семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, који је организовало Друштво од априла до децембра 2003. на Филолошком факултету у Београду. Полазници тог семинара су покретачи и први председници Подружнице: Милка Тошић и Драгана Петровић.

Наше активности нису амбициозно планиране, можда ни довољно креативне и разнородне, али на свој тих и ефикасан начин испуњавамо основне циљеве Друштва. Бринући се за квалитет наставе, стручно усавршавање наставника и ученичка такмичења, опстали смо у средини у којој се наставничка стручна удружења брзо гасе. Никада нисмо убирали чланарину, те је и то утицало на наше годишње планирање и представљање.

Ипак, ОШ „Ратко Павловић Ћићко", у којој је седиште Подружнице од оснивања и чији су наставници оснивачи, добила је 2013. године од

Филолошког факултета у Београду Повељу захвалности за изузетан допринос развоју наставе српског језика и књижевности.

Друштво је, на позив Подружнице, два пута организовало регионални семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* у Прокупљу, али смо се за истородне и друге акредитоване стручне семинаре одазивали и на позив подружница из Ниша и Лесковца, било као гости или домаћини.

Највише се можемо похвалити континуираним успесима наших ученика и наставника на републичким такмичењима и из језика, и из књижевности.

Пошто више од деценије сарађујемо са институцијама културе (библиотекама, музејима, домовима културе...) на реализацији и популаризацији заједничких садржаја (Драинчеви сусрети, ФЕДЕС, Ноћ музеја, Дани европске баштине, Видовдански конкурс, Сретењски сусрети, Ђурђевдански конкурс...) најприсутнији смо на локалном нивоу и једна од његових полуга.

Прокупље, 25.12.2016.

Председник Подружнице
Милка Тошић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА РАСИНСКИ ОКРУГ

Наставници и професори српског језика и књижевности у Расинском округу врло су посвећени свом послу, изузетно су отворени за све видове стручног усавршавања и напредовања, али и чувања и неговања српског језика као битног националног обележја. Значајан подстицај и љубав према струци пружила је и пренела мр Љубица Ненезић, која је дуго обављала посао просветног саветника, па је добро познавала структуру, образовање и друге специфичне услове везне за рад професора на нивоу округа. Посао Љубице Ненезић наставио је педагошки саветник Аца Лапчевић, који је дао свој допринос подизању свести о значају самог предмета, али и остварености васпитних и образовних циљева у основношколском, па и средњошколском образовању.

Данас ова Подружница броји око 180 наставника и професора, који се непрекидно стручно усавршавају, па међу њима има магистара и доктора наука. Своју посвећеност предмету и струци исказују у непосредној свакодневној настави, а резултати су видљиви на свим нивоима такмичења, где постижемо највиша републичка признања. Изузетно су добри

резултати округа на републичким такмичењима из језичке културе, али и у познавању књижевности на такмичењу Књижевна олимпијада.

Како у редовној настави, тако и у ваннаставним активностима, наставници постижу изузетне успехе. Такмичења лингвистичких секција, школски листови, литерарне секције добијају значајна признања за непосредан стваралачки рад ученика и професора.

Услови и прилике рада професора временом се мењају, али жеља, инвентивност и стваралачки подстицај наставника не пролазе. Некада је локална заједница имала више разумевања за такмичења и буџетом општина била су планирана средства за одлазак на републичко такмичење. Обично је то био организован одлазак за цео округ, чему је нарочито допринела способност мр Љубице Ненезић, да обезбеди превоз и смештај и да се на такмичење крене дан раније. То путовање се често претварало у занимљив излет, јер смо успут обилазили манастире, неке географске знаменитости, а пауза је најчешће била у Ваљеву и подразумевала је обилазак Гимназије. Без обзира на резултате на такмичењу, ученици су памтили ово путовање као лепо дружење и једно ново богато искуство. Последњих година наставници и професори суочавају се са великим тешкоћама да би организовали одласке ученика на такмичења. Општине својим буџетом не планирају средства за такмичења, па су тако школе и директори принуђени да сами решавају питање путовања и смештаја такмичара. Дешава се да ученици и професори путују ноћу из Александровца или Трстеника, а онда ученици освоје неко од прва три места. Треба издвојити Општину Варварин, која је увек имала разумевања и пружала је подршку и подстицај наставницима и ученицима, јер је обезбеђивала средства неопходна за пристојно путовање и смештај.

Подружница непрекидно прати рад Друштва за српски језик и књижевност у Београду, ради на промоцији њихових издања и често организује представљање неке нове књиге или стручни семинар у организацији Друштва. Издвајамо промоцију часописа *Свет речи* и *Књижевност и језик*, као и других издања Друштва, које је одржано 2005. године у Гимназији у Крушевцу. Поред професора овом стручном скупу присуствовали су и ученици, па су многи показали интересовање за студије српског језика и књижевности. Гости су били професори Вељко Брборић, Бошко Сувајџић и писац и професор Михајло Пантић. Органузују се и семинари везани непосредно за струку, али и друге педагошке и васпитне захтеве које савремена настава захтева од нас. Наставници и професори активно су укључени у све нове методе и технике учења, коришћења електронских података и других непосредних извора знања. Нарочито се инсистира на језичкој култури, као и чувању ћирилице. У неколико школа Расинског округа обележава се 21. фебруар, Дан матерњег језика. Занимљиво је да

у Гимназији у Крушевцу програм за овај дан припрема увек филолошко одељење четврте године, тако што сви ученици учествују у јавном часу посвећеном језику. Програм је обично музичко-сценски, у коме ученици показују своје таленте за глуму, вербално изражавање, али и свој музички таленат. Овом часу обично присуствују наставници и професори из других школа у Општини

Подружница организује и сусрете са познатим писцима, па често гостују Драган Петровић, Љиљана Хабјановић, Драган Великић и други познати писци.

Поред врхунских резултата на такмичењима из српског језика и књижевности, одлични су резултати и у ваннаставним активностима. Бавећи се струком на занимљив, нов начин, користећи савремене методе пружања знања, наставници и професори развијају љубав према српском језику и књижевности, па се све већи број младих људи усмерава ка студијама овог предмета. Резултати на пријемним испитима потврђују знање које су понели из школских клупа, а успех на студијама показује њихову љубав и заинтересованост за матерњи језик.

Актив професора српског језика учествује непосредно у свим областима стручног усавршавања: обавезан је Зимски семинар на Филолошком факултету у Београду, конгреси слависта, као и други семинари везани за савремене проблеме ученика и наставника у савременом наставном процесу.

Стручно усавршавање подржава и Центар за стручно усавршавање у Крушевцу, који нам излази у сусрет када су састанци чланова Подружнице, јер нам обезбеђује простор и друге техничке могућности за рад.

Међу наставницима и професорима има и оних који се баве књижевним радом. Неки од њих су већ познати по објављеним збиркама. Поменућемо неке: мр Љубица Ненезић, мр Драгослав Ђорђевић, Дајана Цветковић Лазић, из Крушевца, као и професор Љубиша Красић, Гимназија Брус, и професорка Љиљана Павловић, Варварин. Професори српског језика припремају и објављују монографије везане за јубилеје школа, па тако остављају значајну документарну и архивску грађу везану за развој школства у Округу. Непрекидна је сарадња са свим институцијама културе у Округу: музеји, библиотеке, културни центри. Активности последњих година биле су изложбе, књижевне вечери посвећене обележавању 200 година од издања Вукове Писменице српскога језика. Сви активи професора српског језика подржали су акцију Филолошког факултета и Града Београда „Негујмо српски језик", па се на видном месту у школама налазе плакати који опомињу и подсећају на значај језичке културе. Креативношћу и ентузијазмом посебно се истиче актив професора ОШ „Јован Поповић" у Крушевцу, који су се

више пута опробали као редитељи и глумци представа, које се изводе у Крушевачком позоришту.

Подружницу Друштва за српски језик и књижевност Расинског округа чине врло вредни, посвећени и стручни људи, који својим васпитно-образовним радом подижу свест у својој средини о значају учења, али и чувања језика и писма као основе националног идентитета нашег народа.

Председник Подружнице
мр Душица Добродолац

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ – НИШ

Подружница Друштва за српски језик и књижевност у Нишу свој рад заснива на очувању српског језика и културе промовисањем вредности које доноси окупљање научника и стручњака из области српског језика и књижевности ради стручног и методичког усавршавања наставног кадра са циљем унапређивања и осавремењивања наставе српског језика на свим нивоима образовања. Нишка подружница има 213 чланова и окупља професоре српског језика основних и средњих школа, научне раднике у области српког језика и зинтересоване грађане за питања језика и језичке културе.

Нишка подружница Друштва за српски језик и књижевност обновила је активности и почела са радом 22. 2. 2003. године оснивачким актом Скупштине коју су чинили професори српског језика 30 основних и 17 средњих школа града Ниша. Усвојен је Статут Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије и именовано преседништво, Управни и Надзорни одбор. За председника је именована Светлана Савић, наставник српског језика у ОШ „Учитељ Таса” у Нишу.

Рад Нишке подружнице заснован је на промоцији резултата науке и наставе српског језика и књижевности, организацију свих нивоа такмичења ученика у знању српског језика и књижевности, сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Школском управом у Нишу, Филозофским факултетом у Нишу, Регионалним центром за професионални развој запослених у образвању, Огранком Вукове задужбине «Вук Стефановић Караџић» и осталим културним и јавним институцијама и удружењима грађана града Ниша.

2003–2004.

Нишка подружница учествује у организацији и промоцији семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* којим је предвиђено 100 сати стручног усавршавања наставника кроз јединствен програм предавања у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије и практичне примене стечених методичких знања и вештина кроз иновације у настави. Практична примена организована је држањем угледних чаоова у београдским основним и средњим школама уз присуство свих учесника стручно вођених методичким упутсвима професора Вељка Брборића и Зоне Мркаљ. Овако организовани часови били су јединствена прилика за размену искустава великог броја професора српског језика и књижевости из различитих делова Србије.

2004–2005.

У сарадњи са Управом Друштва Нишка подружница организује велики семинар за 243 професора основних и средњих школа Нишког округа у сарадњи са Природно-математичким факултетом. Гостујући предавачи су Вељко Брборић, Бошко Сувајџић, Горан Максимовић, Рајна Драгићевић, Душка Кликовац.

Дана 29.11.2004. нишка подружница помаже оснивању подружнице у Прокупљу чији је председник Милка Тошић.

2005–2006.

Нишка подржница помаже оснивање подружнице Друштва у Лесковцу организовањем Оснивачке Скупштине која бира председника Наташу Томић.

Састанци Нишке подружнице организују су просторијама основних и средњих школа. Теме су актуелни проблеми наставе српског језика и критеријуми стицања услова за успешније резулате на такмичењима у знању српског језика ученика основних и средњих школа.

2006–2007.

Нишка подружница активно сарађује са Огранком Вукове задужбине у Нишу, Филозофским факултетом у Нишу, Нишким културним центром, Студентским културним центром и локалним медијима. Представници Друштва промовишу важност неговања и очувања српског језика и креирају програме којима се унапређује познавање књижевног језика у нишкој говорној средини.

Општинско такмичење у знању српског језика организовано је по општинама града Ниша. Овакав вид организације захтевао је ангажовање већег броја дежурних наставника и показао се као нефункционалан.

2007–2008.

Дана 12.5.2007. је одржан семинар „Ка савремној настави српског језика и књижевости II" за 129 наставника српског језика Нишког округа одржан у ОШ „Свети Сава". Семинару присуствовали и наставници из Пирота, Зајечара, Неготина, Лесковца, Алексинца, Прокупља и Књажевца. Гостујући предвачи професори: Рајна Драгићевић, Вељко Брборић, Горан Максимовић.

Нишка подружница остварује сарадњу са Нишким културним центром у области организације такмичења у рецитовању ученика основних и средњих школа. Друштво делегира чланове жирија како би се успоставили јасни и транспарентни критеријуми по којима се вреднује изражајно казивање ученика у складу са њиховим узрастом.

2009–2010.

Дана 28.3.2009. одржан је семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II" за 202 наставника српског језика основних и средњих школа у свечној сали ОШ „Свети Сава". Реализатори семинара су Зона Мркаљ, Вељко Брборић, Александар Милановић, Бошко Сувајџић.

Нишка подружница покреће иницијативу већег укључивања ученика средњих школа у часопису Друштва „Свет речи". Гимназија „Светозар Марковић" представља радове резултате својих ученика у области предмета српски језик.

Дана 16.3.2010. на седници Скупштине Подружнице Друштва за српски језик и књижевност у Нишу донета је одлука у преименовању подру-жнице у Подружницу Друштва за српски језик и књижевност Нишавског округа због обавеза у организацији окружних такмичења у знању српског језика за ученике основних и средњих школа са територије Нишавског управног округа. Договорена је регистрација удружења у АПР-у. За оснивače су предложени: Светлана Медар, Маријан Мишић, Јелена Пецарски. Чланови Управног одбора: Светлана Медар, Весна Станојевић, Невена Стевановић, чланови Извршног одбора: Сузана Петровић, Милена Марковић, Валентина Божић; чланови Надзорног одбора: Рајка Затезало, Милица Милићевић, Невенка Божовић. По предаји докумената стигло је обавештење из АПР да се удружење не може регистровати као део Душтва за српски језик и књижевност Републике Србије због неусаглашености

републичког закона и закона о удружењима већ само као самостално удружење под другим именом. Како је Нишка подружница сатавни део Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије до регистрације није дошло.

Проширена је сарадња са Регионалним центром за професионални развој запослених у образовању у Нишу кроз могућност бесплатног коришћења просторија овог центар за одржавање састанака Нишке подружнице Друштва за српски језик и књижевност и остале активности у организацији Друштва.

2010–2011.

Нишка подружница организује стручне састанке актива наставника српског језика у циљу поспешвања размене искустава и унапређењу квалитета наставе српског језика и популаризације такмичења ученика у знању из ове области.

У сарадњи са Управом Друштва 12.6.2010. у ОШ „Свети Сава" реализован је бесплатни семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II" са гостујућим предавачима Душка Кликовац, Зона Мркаљ и Александар Милановић. Семинару је присуствовало 133 наставника основих и средњих школа.

2011–2012.

Дана 27.11.2011. у ОШ „Свети Сава" одржан је бесплатни семинар„Ка савременој настави српског језика и књижевности II" под покровитељством Управе Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије. Гостујући предавачи: Милан Стакић, Славко Петаковић и Милан Алексић. Семинару је присуствовало 178 наставника српског језика основних и средњих школа.

Велики број ученика основних и средњих школа остварује изузетне резултате на окружном Такмичењу из српског језика и језичке културе, те Подружница остварује сарадњу са локалним туристичким агенцијама како би најбољи представници Нишког округа имали организовани превоз посебним аутобусом и одговарајући смештај у близини Тршића где се традиционално организује републичко такмичење. Сарадња са Вуковом задужбином и Филозофским факултетом.

2012–2013.

Дана 17.11.2012. у ОШ „Свети Сава" одржан је бесплатни семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II" за 160 учесни-

ка. Реализатори семинара: Рајна Драгићевић, Александар Јерков, Вељко Брборић и Михајло Пантић.

Нишка подружница остварује сарадњу са Филозофским факултетом у Нишу и учествује у реализцији пројекта који за циљ има стручно усавршавање професора и наставника српског језика и књижевности. Резултат је дводневни семинар „Савремени приступи у настави српског језика и књижевности" одржан 8. и 9. 12. 2012. Семинару присуствовало 105 наставника.

У складу са захтевима савременог наставника и боље комуникације међу члановима, Подружница Друштва за српски језик и књижевност у Нишу формира свој сајт са адресом http://drustvosjnis.weebly.com/

2014–2015.

Подружница Друштва за српски језик и књижевност у Нишу одржала је 6 састанака на којима су обрађиване теме актуелне за осавремењивање и унапређење наставе српског језика. Ови стручни скупови учесницима су обезбедили по 2 сата стручног усавршавања у установи сходно Правилнику о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника:

- ✓ 12.11.2013. *Примена веб алата у настави српског језика и књижевности*
- ✓ 12.12.2013. *Портфолио наставника и ученика*
- ✓ 12.2.2014. *Планирање стручног усавршавања*
- ✓ 12.3.2014. *Улога и значај луткарства*
- ✓ 5.10.2014. *Менторство као изазов – лични развој и унапређење професије*
- ✓ 5.11.2014. *Ортоепија као ситуациони и култоролошки аспект у говору Ниша и околине*

Одабране теме привукле су не само професоре српског језика, већ и ширу јавност што је допринело интензивирању сарадње Друштва са другим организацијама и удружењима. Тако је Друштво постало суоснивач организације МОР (Мрежа образовног развоја) чији је циљ унапређење инклузивне праксе у систему образовања и окупљање свих професора града Ниша.

Посебну сарадњу Друштво остварује са подружницом Вукове задужбине у Нишу као коаутор књижевног и културног програма и стручни жири у селекцији литерарних радова на конкурсима које расписује Вукова задужбина.

Друштво је учествовало у покретању и организацији фестивала *Пролећне риме, слике и ноте* у ОШ „Ћеле Кула" маја 2014, реализованог

кроз мултидисциплинарни конкурс који укључује литерарне, ликовне и музичке радове ученика основних школа са простора Републике Србије.

2015–2016.

У сарадњи са Мрежом образовног развоја, 4.3.2015. у Регионалном центру за професионални развој запослених у образовању, организован је форум Родна (не)равноправност и образовање – Женска читанка. Гост форума била је Вера Копицл, ауторка „Женске читанке" у којој су објављени релевантни текстови 19 српских књижевница од средњег века до данас са изузетном уметничком и књижевном вредношћу. Форум је понудио радионице и програмске садржаје којим се скреће пажња на недовољно осветљену улогу жена писаца у српској култури.

Поводом 40 година од смрти Иве Андрића, 20.4.2015. у Регионалном центру Нишка подружница Друштва за српски језик и књижевност обележила је овај јубилеј посебним програмом у чијој је реализацији учествовало 9 основних и 5 средњих школа са преко 350 ученика учесника литерарног конкурса, изложбе ликовних радова и драмских представа на ову тему.

Дана 16.11.2016. Скупштина подружнице Друштва за српски језик и књижевност Нишавског округа усвојила је начелне одредбе предлога Правилника о раду подружница у оквиру Друштва за српски језик и књижевност Србије и именовала чланове Управног одбора: за председника Светлану Медар, потпредседника Наташу Стојановић, секретара Сузану Петровић и благајника Ирену Златковић. За чланове Надзорног одбора именовани су Јасмина Станковић, Весна Митровић, Јелена Васовић и Јанко Ивановић.

Председник Подружнице
мр Светлана Медар

ПРОМОЦИЈА И ПОПУЛАРИСАЊЕ АКТИВНОСТИ ДРУШТВА

Међународни скупови

Најава XVI међународног конгреса слависта у Београду 2018.

У периоду од 20. до 27. августа 2013. године одржан је XV Међународни конгрес слависта у Минску (Белорусија), на коме је Република Србија једногласно добила подршку Међународног комитета слависта (МКС) да организује XVI Међународни конгрес слависта у Београду 2018. године.

Међународни конгрес слависта је најзначајнија међународна славистичка научна смотра у свету, која се одржава сваке пете године. Управо је на Међународном састанку слависта који је одржан у Београду од 15. до 21. септембра 1955. године донета одлука о формирању Међународног комитета слависта, у циљу неговања међународних веза из области славистике и обнављања традиције славистичких конгреса, који су организовани почев од првог Међународног конгреса словенских филолога у Прагу 1929. године.

Организација и научни програм Међународног конгреса слависта у Минску, под руководством др Александра Лукашанеца, тадашњег председника МКС-а, били су беспрекорни, и поставили су високе критеријуме организаторима наредних славистичких конгреса. Рад Конгреса се одржавао на Белоруском државном универзитету, а у склопу славистичке манифестације уприличене су презентације капиталних славистичких научних издања, изложбе књига, студијске екскурзије. Усвојена тематика Конгреса одражавала је најактуелније теме и проблеме савремене славистике. Забележено је повећано интересовање за теме које се тичу језичког заграничја, словенске лингвогеографије и дијалектологије. Досадашњи координатор комисија у МКС-у, др Станислав Гајда (Пољска), припремио је вредну монографију у којој је представљена историја рада комисија МКС-а од оснивања до данас.

Србија је у историји славистике једном већ добила прилику да организује Међународни конгрес слависта. Академик Александар Белић, тадашњи председник САНУ, године 1939. успешно је спровео припреме за одржавање III Конгреса слависта у Београду. Конгрес, међутим, није одржан због избијања Другог светског рата, мада су конгресни материјали

већ били одштампани. Конгрес који се планира за 2018. годину биће први Међународни славистички конгрес који се после 70 година одржава у Београду.

Београд ће 2018. године постати средиште светске славистике. У складу са одлуком да се XVI Међународни конгрес слависта одржи у Београду, на XV Конгресу у Минску изабрано је ново руководство Међународног комитета слависта, које ће народних пет година предводити светску славистику, и то у саставу: **проф. др Бошко Сувајџић, председник; проф. др Љиљана Бајић, потпредседник; проф. др Петар Буњак, секретар (Србија)**. **Координатор комисија при МКС-у је проф. др Петер Жењух (Словачка)**.

У току су свеобухватне припреме за одржавање XVI Међународног конгреса слависта у Београду. Формирани су организациони и програмски одбори, размотрена је, дефинисана и усвојена тематика Конгреса. Одржана су три заседања Међународног комитета слависта (Београд, 2014; Праг, 2015; Букурешт 2016). Одређен је датум одржавања Конгреса (20–27. август 2018), потврђени су организатори (Међународни комитет слависта, Савез славистичких друштава Србије) и суорганизатори (Филолошки факултет Универзитета у Београду). Седиште Организационог комитета и МКС-а је на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Председник Организационог комитета је проф. др Вељко Брборић. Конгрес се одржава под високим покровитељством председника Републике Србије, под научним покровитељством САНУ као и покровитељством Града Београда.

У средишту пажње програмског и организационог комитета Конгреса су утврђивање опште тематике Конгреса, као и прецизирање облика рада, утврђивање квота учесника, избор тематских блокова, формулисање пленарних реферата, као и друга техничка и организациона питања.

При изради тематике XVI Међународног конгреса слависта у Београду 2018. године, врло пажљиво су консултовани сви претходни конгреси слависта.

На последњем Конгресу у Минску, 2013. године, организоване су 3 секције: **1) лингвистика; 2) књижевност, културологија, фолклористика; 3) историја славистике.**

На Првом славистичком конгресу у Прагу 1929. године такође су биле организоване 3 секције: **1) историјско-књижевна; 2) лингвистичка; 3) педагошко-методолошка.**

На XVI Међународном конгресу слависта у Београду 2018. године предвиђене су четири секције: **1. језик; 2. књижевност, култура, фолклор; 3. питања славистике; 4. специјалне теме Конгреса.**

Специјалне теме Конгреса су:

4.1. Двеста година *Српског рјечника* Вука Стефановића Караџића и Вуков значај у славистици;
4.2. Александар Белић у историји славистике;
4.3. Година 1918. и развој словенских језика и књижевности и њиховог проучавања.

Све активности које се предузимају у склопу припреме Конгреса у Београду морају имати у виду дугогодишњу традицију постојања и рада Међународног комитета слависта, и бити усмерене на развијање и неговање славистике у свим земљама света. Мора се водити рачуна о равномерној заступљености свих славистичких центара и земаља света, и о сталној потреби да се славистика као наука, али и особени вид културне и друштвене мисије, и академске размене људи, мисли и идеја, у овим земљама, развија и унапређује.

У времену кризе хуманистичких наука, предстојећи Конгрес у Београду, као и све активности МКС-а на плану унапређења и развоја славистике у свету, добијају посебан значај. Питања која ће бити на дневном реду XVI Међународног конгреса слависта треба да буду усмерена у правцу модернизације славистике и афирмисања њених најважнијих области изучавања. Ниво развоја српске славистике, број славистичких центара у Србији, као и заступљеност славистике на свим српским универзитетима, представљају најбоље гаранте научног успеха предстојећег Конгреса.

Председник МКС-а
Проф. др Бошко Сувајџић

Редовни републички семинар Друштва наставника српског језика и књижевности Републике Српске

Пале – Јахорина

16. април 2016.

11.00–12.00 Регистрација учесника, подјела котизацијског пакета наставницима и отварање семинара
Пленарна предавања:

12.00–12.30 **Српска средњовјековна књижевност у настави књижевности основне и средње школе,** проф. др Бранко Летић

12.30–13.00 **Смисао и значај античке митологије за наставу књижевности,** проф. др Зоран Арсовић

13.00–13.30 **Историја српског језика у школској настави,** проф. др Зорица Никитовић

13.30–14.00 Промоција књиге **„Методички цветник", Зона Мркаљ, Ранко Поповић, Душко Певуља.**

14.00–15.00 кафе пауза

Радионице: 15.00–16.30

1. **Вјештина читања са разумијевањем – типови текстова и радни налози** проф. др Зона Мркаљ
2. **Методолошки приступ и учење о страдању Срба у Другом свјетском рату (геноциду над Србима) у настави књижевности**, проф. Тања Аничић

Радионице: 16.45–18.15

1. **О ијекавским рефлексима јата,** доц. др Драгомир Козомара
2. **Библија као наставна јединица – нови наставни изазов,** мр Владан Бартула

17.00 Скупштина Друштва наставника српског језика и књижевности

19.00 ВЕЧЕРА

17. април 2016. Пленарна предавања:

9.00–9.30 Путеви његовања српског језика и књижевности у савременој настави, проф. др Зона Мркаљ

9.30–10.00 Статус и функција псовке у књижевности, проф. др Ранко Поповић

10.00–10.30 Нови НП 6–9 разреда у пракси, мр Силва Добраш

10.30–10.50 Презентација сајта Друштва наставника српског језика и књижевности и упуте за његово коришћење.

11.00 Подјела увјерења о учествовању на Семинару и затварање семинара

Друштво – суорганизатор акција из образовања и културе

Стручно путовање као стваралачка делатност за промовисање и подстицај развоја културе и образовања

ПОДАЦИ О ПРОЈЕКТУ И ОПИС ПРОЈЕКТА	
2.1. Време и место реализације пројекта (тачан датум или период)	Од 10. јуна 2016. до 10. октобра 2016.
2.2. Кратак опис пројекта (максимално 50 речи)	Први део пројекта обухватаће истраживање културних садржаја, неопходних за припрему реализације стручног путовања као стваралачке делатности, које ће бити спроведено у различитим срединама сходно темама (научноистраживачка делатност подразумева рад у библиотекама, задужбинама и легатима): *Литерарно путовање средњовековном Србијом*, *Путевима српског реализма*, *Међуратна кретања у српској књижевности*. Други део пројекта састојаће се од примене тј. реализовање стручног путовања, према претходно сачињеним истраживачким предлошцима појединаца, које ће се извести по маршрути: Београд (Саборна црква, Вуков и Доситејев музеј) – Сремски Карловци – Нови Сад – Будимпешта – Беч – Београд. (Овај пројекат ослониће се на истраживање мр Мирјане Стакић Савковић, професорке Филолошке гимназије и члана Друштва за српски језик и књижевност Србије).
2.3. Циљ пројекта (кратка и јасна формулација)	Циљ пројекта је да се унапреди и омогући даљи развој стручног путовања и понуди школама као модел стручних екскуризја. Мотив за унапређење стручних ексурзија је недостатак довољно квалитетних садржаја (и произвољност кад су одредишта у питању) на постојећим студијским и стручним путовањима. Идеја Друштва за српски језик и књижевност, је да се усавршавањем професора (и њиховом обуком путем стручних екскурзија) подстакне активна култура сећања и у простору (као и у времену) оствари континуитет неговања и перманентног мапирања вредности српске књижевности и уметничке баштине где год она постоји. Осим тога, оваква сарадња Друштва за српски језик и књижевност Србије са образовним институцијама и установама културе у земљи и иностранству потпомогла би да се посетама и обиласцима као и кроз непрестану сарадњу оснаже разлози за даљу бригу и очување легата, задужбина, родних кућа и сл. а културно-географска мапа Србије добије своје стварне живе центре.

2.4. Циљна група којој је пројекат намењен	Непосредни учесници: чланови Друштва за српски језик и књижевност Србије, председници подружница (округа) у Србији, награђени професори српског језика и књижевности. Посредна циљна група: образовне групе у школама, одељења, наставни кадар...

2.5. Очекивани резултати након реализације пројекта

А) Ширење свести код образовног кадра о значају и могућностима које стручне екскурзије могу да заузму у друштву и образовном систему кад је реч о упознавању људи свих узраста са књижевном и културном баштином Србије и њеном популарисању.
Б) Оспособљавање учесника у овом пројекту за постављање и извођење стручних путовања, излета и екскурзија, као стваралачке делатности; даље ширење стечених знања о изворним вредностима српске културе преко стручног усавршавања у оквиру Друштва.
В) Стварање нових модела стручних путовања, по узору на модел предложен овим пројектом.
Г) Ширење свести и укључивање ученика у програме истраживања и реализације стручних путовања.

2.6. АКТИВНОСТИ НА ПРОЈЕКТУ

Опис активности
Активности у оквиру овог пројекта, њихов квалитет, значај и садржајна иновативност огледају се у сложеном концепту припремања стручних путовања, тематски везаних за писце и њихове градове у којима су они стварали, провели значајне периоде свога живота, или у њих путовали и тамо оставили трага. Како смо ове године намерни да поставимо и реализујемо стручно путовање на тему *Путевима српског романтизма*, истраживања ће се везати за **теренски рад и сарадњу са Музејем Вука и Доситеја, Народним музејем, Народном библиотеком, Филолошким факултетом, Карловачком гимназијом, Матицом српском, Амбасадом Аустрије и Амбасадом Мађарске у Србији, са аустријском Националном библиотеком, сарадницима из Јерменског манастира, Цркве Светог Саве у Бечу, из Српске гимназије, Цркве Светог Георгија и Текелијанума у Будимпешти.**
У припремној фази овог пројекта, задужени појединци припремиће сегменте овог стручног путовања (које ће се, као централни део пројекта, и непосредно реализовати), базиране на истраживању живота и дела Вука Стефановића Караџића, Бранка Радичевића, Петра Петровића Његоша, Јована Јовановића Змаја, Ђуре Јакшића, Лазе Костића. Истраживачки рад ће у првој фази извођења допринети умрежавању установа културе са Друштвом за српски језик и књижевност Србије.
Очекујемо да ће успешност овог пројекта омогућити његово даље масовно коришћење и стварање нових истраживачких предложака по узору на делатности у оквиру *Путева српског романтизма*, те да ће се изнедрити и истраживања на теме: *Литерарно путовање средњовековном Србијом*, *Путевима српског реализма*, *Међуратна кретања у српској књижевности* итд.
Задужени појединци из целе Србије, чланови Друштва, својим радом на терену допринеће разноликости културних израза у смислу поставке и сагледавања сегмената овог пројекта и допринеће интеркултурном дијалогу, као и одрживости и дугорочности овог пројекта.
Сарадња са културним институцијама у Бечу и Будимпешти омогућиће и унапређивање међународне сарадње Друштва за српски језик и књижевност Србије.
Посебно истичемо да ће овако осмишљено стручно путовање допринети професионалној сарадњи и повезивању актера у пољу културе са образовањем, науком и туризмом.

3. СТРУЧНОСТ И КАПАЦИТЕТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	
3.1. Које пројекте у области културе и уметности је ваша организација до сада реализовала?	Друштво за српски језик и књижевност Србије (видети Прилог 2) до сада је реализовало више од 50 Републичких зимских семинара за професоре српског језика и књижевности, на којима је, као обавезни сегмент програма увек била укључена и разноврсна делатност на пољу културе: представљање награђених романа у протеклој години; наступи наших угледних глумаца; позоришне представе аматерских друштава, омладински (студентски) фолклорни и музички ансамбли; пројекат Неговање српског језика; сусрети с писцима итд.

НАПОМЕНА: Шири опис овог пројекта, који овде нећемо наводити, урађен према поставци Мирјане Стакић Савковић, професорке Филолошке гимназије у Београду, редиговала је и уприличила за потребе овог конкурса Зона Мркаљ.

Извештај о реализацији стручног и студијског путовања „Путевима српског романтизма”

Прво путовање које је у оквиру овог пројекта изведено реализовано је у периоду 15–19. 08. 2016. Реч је о истраживачко-стваралачком концепту стручног путовања *Путевима српског романтизма* чији је аутор и реализатор др Мирјана Стакић Савковић, професорка београдске Филолошке гимназије. Маршрута путовања садржала је следеће дестинације: Београд – Нови Сад – Будимпешта – Сентандреја – Беч.

Друштво за српски језик и књижевност Србије одлучило се за овакав приступ стручном путовању због иновативних домета и истраживачко-стваралачких исхода које је у савременој настави њиме могуће остварити. Наставници из разних школа и из различитих крајева Србије у пројекту *Стручно путовање као стваралачка делатност за промовисање и подстицање развоја културе и образовања* били су и полазници путовања и непосредни сарадници (аутори стручних прилога и излагачи радова). По увиду у начин рада и као директни учесници пројекта ови наставници су обучени и подстакнути да осмисле и да, у сарадњи са Друштвом за српски језик и књижевност Србије, реализују нове, оригиналне идеје, маршруте и стваралечке приступе наставном раду кроз форму стручних путовања.

ОПИС РАДА НА ПРОЈЕКТУ

Припремне радње

– На Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије (30. 06. 2016) проф. др. Зона Мркаљ, председница Друштва, упознала је присутне чланове са идејом и предстојећом реализацијом

пројекта *Стручно путовање као стваралачка делатност за промовисање и подстицање развоја културе и образовања.* Том приликом члановима Друштва детаљно је образложен и концепт првог истраживачко-стваралачког путовања *Путевима српског романтизма*. Проф. др. Зона Мркаљ и др Мирјана Стакић Савковић присутнима су предочиле методичко-методолошки приступ раду, маршруту путовања и очекиване исходе. Представници подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије добили су су све потребне информације и податке о пројекту, као и задужења да о томе известе чланове својих подружница.

– Пријављивање учесника и окупљање групе наставника трајало је током јула месеца. Пријављивање полазника путовања одигравало се у Друштву за српски језик и књижевност где је одржано и неколико радних састанака на којима су наставници додатно информисани о пројекту и подстицани да за путовање осмисле и реализују своје стручне прилоге.
– До поласка на путовање проф. др Зона Мркаљ и др Мирјана Стакић Савковић биле су у непрестаној комуникацији са пријављеним учесницима које су обавештавале о свим детаљима пројекта и о предстојећем путовању. Најважнији сегмент припремних радњи подразумевао је мотивисање наставника да приреде своје радове и да у контексту тематске области у којој се путовање заснива реализују одговарајуће истраживачко-стваралачке прилоге.
– Консултације са учесницима пројекта трајале су до самог поласка на пут. Током јула и августа наставници су пријављивали теме, добијали тражене одговоре, реализаторкама пројекта слали су довршене радове, тако да је припремна фаза рада на пројекту успешно довршена и у потпуности омогућила даљи успешан рад на предстојећим дестинацијама и предвиђеним локалитетима.

Ток путовања

Маршрута и локалитети

15. 08. 2016 – Окупљање групе у Београду и полазак за Нови Сад и Будимпешту.

Нови Сад: гостовање у Матици српској (обилазак здања, библиотеке, одељења старих и ретких књига); одлазак пред Платонеум;

Будимпешта: обилазак цркве Светог Георгија и Ангелијанума; одлазак у Текелијанум (обилазак здања и рад у свечаној сали);

На свим наведеним локалитетима учесници су излагали своја саопштења.

16. 08. 2016 – Обилазак Будимпеште, одлазак у Сентандреју и полазак у Беч.

Будимпешта: локални разглед Пеште и Будима; рад на локалитетима (подсећање на Табан, на гостиону *Код златног јелена*, на кафану *Код Јозефа*; обилазак бисте Вука Караџића у Будиму, рад пред палатом Деспота Стефана Лазаревића...)

Сентандреја: обилазак сентандрејских цркава (Пожаревачка, Благовештанска и Саборна црква); саопштења радова у порти Саборне цркве и у Музеју будимске епархије, на тргу Вука Караџића, испред куће Јакова Игњатовића, пред кућом Евгенија Думче, пред зградом Препарадије;

На свим наведеним локалитетима учесници су излагали своја саопштења.

17. 08. 2016 – Обилазак Беча у потрази за траговима српског романтизма.

Посета цркви Светог Саве; рад пред кућама и спомен-плочама које чувају успомене на живот наших романтичара у Бечу (Његош, Вук, Бранко Радичевић); одлазак пред кућу у којој је своје последње дане провео Вук Стефановић Караџић; одлазак пред кућу у којој је живео Бранко Радичевић, а затим обилазак Универзитетског кампуса (некадашње опште болнице у којој је Бранко преминуо); обилазак Доситејеве куће у Бечу, Грчког сокака и грчке православне цркве; одлазак у Ландштрасе и потрага за Вуковим бечким адресама; рад пред Вуковом бистом у предграђу Ландштрасе;

На свим наведеним локалитетима учесници су излагали своја саопштења.

18. 08. 2016 – Посета Јерменском манастиру и обилазак здања бечке конгрегације мехитариста; одлазак на гробље Светог Марка (обилазак првобитних гробних места Моцарта и Вука Караџића); саопштење радова пред Ликовном академијом (где се некада школовао Ђура Јакшић); обилазак здања у којем је Лаза Костић провео своје последње овоземаљске дане (некадашњи бечки санаторијум);

На свим наведеним локалитетима учесници су излагали своја саопштења.

19. 08. 2016 – Посета Хофбургу и Националној библиотеци; полазак за Београд.

Опис путовања и теме радова

Специфичност оваквог начина рада огледа се у истраживачко-стваралачком приступу путовању које је постало повод за размену књижевноисторијских, књижевнотеоријских и педагошко-методичких искустава свих учесника и то у одговарајућем декору посећиваних локалитета. Овом приликом, др Мирјана Стакић Савковић преузела је улогу стручног вође путовања. Она је припремила кошуљицу путовања, примарне и секундарне текстове, дидактички материјал (музику на текстове српских романтичара; ликовне радове, стрипове и избор из текстова ученика који су претхоно учествовали у истраживачко-стваралачком пројекту *Путевима српског романтизма*), те су учесници били у могућности да се сусретну и са импресивним стваралачким постигнућима ученика за које је овакав приступ изванучионичком наставном раду, очигледно, врло продуктивна мотивација. Сличну мотивацију доживели су и наставници, учесници овог пројекта. Поред оних прилога које су током припремне фазе рада припремали и приређивали за полазак на путовање, а које су саопштавали на предвиђеним локалитетима, многи наставници су своју инспирацију за даља истраживања проналазили и током самог путовања. Неки су водили дневнике, неки су писали прозу или стихове, неки су цртали, неки певали пригодне романтичарске песме, многи су рецитовали и беседили, а сви су слушали, анализирали и коментарисали радове учесника. Учесници овог пројекта једногласни су у закључку да је *стручно путовање као стваралачка активност/делатност* изузетан иновативни наставни метод који би у различитим варијантама требало да се умрежава у савремени наставни процес. С тим у вези, учесници су се изјаснили да ће и сами покушати да осмисле оригиналне маршруте засноване у наставном раду које би постале повод реализацији неког будућег, оригиналног пројекта.

Теме радова које су учесници излагали током путовања (избор)

- Зона Мркаљ, *Типови мотивисања ученика*;
- Мирјана Стакић Савковић, *Српски романтизам и српски романтичари у Будимпешти и Бечу*;
- Хелена Бајец Петровић, *Мотив путовања код Доситеја Обрадовића и српских романтичара*;
- Александра Антић, *Миленијум српске азбуке*;
- Марија Живковић, *Психолошка анализа и културно-историјски контекст у приповеткама Ђуре Јакшића;*
- Наташа Кљајић, *Бранко Радичевић и локална историја Бољеваца*;
- Марија Марковић, *Песме Лазе Костића о српским песницима*;

- Сања Анђелић, *Стручно путовање као мотивација за изучавање романтизма*;
- Оливера Крупеж, *Бранко Радичевић у наставним програмима за основну школу* и *Вук под присмотром полиције*;
- Видан Богдановић, *О Хиландару и Сентандреји у српској књижевној традицији;*
- Босиљка Милић, *О Сентандреји и Јакову Игњатовићу*;
- Дубравка Матовић, *Полемика Светозара Марковића и Лазе Костића*;
- Слађана Хаџић, *Доминантне особине романтизма у Змајевом, Јакшићевом и Његошевом делу (методички приступ раду у основној школи)* и *Стилска и идејна улога глаголских облика у Јакшићевој песми Отаџбина*;
- Жељко Тешић, *Приступ појму романтизма и српске романтичарске поезије у осмом разреду основне школе*;
- Милица Јевђенијевић, *Српска романтичарска драма*;
- Ирена Плаовић, *Слика Јована Дамаскина – од Лазе Костића до Ивана В. Лалића*;
- Тања Ракић, *Руђер Бошковић у Бечу*;
- Јасмина Станковић, *О музици насталој поводом поезије Ј. Ј. Змаја*;
- Ана Милуновић, *О песнику Павлу Петронијевићу*;
- Иван Станковић, *Казивање и тумачење Бајронове поезије у контексту утицаја на српске романтичаре.*

Накнадна прерада

По повратку са путовања учесници су приложили своје истраживачко-стваралачке радове. Током септембра и октобра довршили су и оне текстове који су инспирисани њиховим учешћем у пројекту и новим сазнањима која су током рада стекли.

Проф. др Зона Мркаљ и др Мирјана Стакић Савковић и даље су у непрестаној комуникацији са учесницима пројекта. Оне сада прикупљају и приређују текстове који ће бити објављени у посебном зборнику као и у *Летопису* Друштва за српски језик и књижевност Србије.

О искуствима рада на овом пројекту заинтересовали су се бројни часописи и институције:

- вести о пројекту објављене су на сајту Матице српске;
- приређују се текстови за часописе *Свет речи*, *Школски час* и *Књижевност и језик*;
- резултати рада представљени су на Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије (28. 10. 2016);

- резултати рада представљени су у ЗУОВ-у;
- учесници пројекта су у својим школама организовали огледне часове, трибине и презентације пројекта.

Евалуација

Након вишемесечног заједничког рада, наставници су попуњавали и упитнике о раду на пројекту, те смо у прилици да начинимо избор из неколико њихових коментара:

Марија В. Живковић (Кљајићево, ОШ „Никола Тесла”):

Стручно путовање које је организовано у славу српског романтизма, односно књижевне традиције коју поштујемо и изнова истражујемо као резултат имало је нова познанства која би могла да прерасту у будућу сарадњу, отварања нових питања у вези са српским романтизмом, примену научених знања и развијање научно-истраживачке способности, са посебним тежиштем на *методу стручног путовања као стваралачке активности*, јер је већина учесника путовања своје радове саопштавала на местима која су била у вези са темом, тј. аутором који је стварао у романтичарској епохи. Петодневно ходочашће нас је упутило и на занимљиве истраживачке радове који су се тицали књижевне историје, теорије књижевности, књижевне критике, историје, музике, географије, културе свакодневице, историје уметности, методике наставе, те смо могли да научимо како да у настави осмислимо и реализујемо наставне јединице које су у вези са стилском епохом романтизма, али и да разменимо искуства и да се упознамо са новим чињеницама, а које би нам користиле у истраживању, односно у постављању нових хипотеза приликом истраживања.

Наташа Кљајић (Прогар, ОШ „Бранко Радичевић”):

Стручно путовање *Путевима српског романтизма* сматрам једним од најузбудљивијих и свакако најпоучнијим путовањем у свом животу. Модел радног и стваралачког путовања који се може применити и међу професорима и међу ученицима у основној и средњој школи враћа наду да ће ђачке екскурзије од нестручно вођене и неретко неконтролисане забаве са понекад и трагичним последицама постати путовање са јасно дефинисаним и у потпуности реализованим васпитним, образовним и функционалним циљевима. Сазнања која сам стекла на путовању, као и фотоматеријал, већ сам почела да примењујем у настави и резултати су одлични, уз детаљније податке које ћу добити из радова колега кад буде објављен зборник. За разлику од досадашњих конгреса и научних скупова који су статични, јер се заснивају на излагању радова у затвореном простору, овде смо на локацијама по граду, на местима где су живели, учили, боравили српски романтичари излагали своје радове, што је било посебно узбудљиво. За мене, као наставника У ОШ *Бранко Радичевић* у Прогару и великог љубитеља Бранкове поезије, најдирљивији моменат је био обилазак болнице у којој је Бранко Радичевић умро, а која је данас универзитетски центар. Модел стваралачког путовања до сада сам примењивала и примењиваћу у локалној средини, резултати су у раду са основцима били одлични, а надам се да ће Друштво за српски језик сваке године организовати стваралачка путовања за наставнике, студенте и ученике, у иностранству и по Србији, као један више него ефектан вид едукације.

Жељко Тешић (Земун, ОШ „Лазар Саватић”):

Стручно путовање *Путевима српског романтизма* одличан је пример активности и садржаја који доносе разнолике користи наставницима и ученицима. Несвакидашње, креативно, подстицајно и стваралачко путовање *Путевима српског романтизма* као такво приказало се и пред његовим овогодишњим учесницима из реда наставника. Мноштво уочених појединости из српске културе 19. века – онога чега је било у знању учесника или онога што се као сазнање појавило тек ту – учинило је да се и у мом наставничком промишљању конституише више планова, задатака и циљева везаних за непосредну наставу и рад са ученицима. Оправданост оваквих пројеката где се негује изванучионичка настава, настава стваралачка и креативна, чини да се учини могућим учење спрам духа и сензибилитета младих (ученика). Ученици изузетно позитивно, мотивисано за рад, прихватају наставникове предлоге који се тичу учења и стицања вештина путем својеврсних истраживачких посета одређеним локалитетима. Вредност путовања *Путевима српског романтизма* управо је у следећем – подстичу се и ученици и наставници да на афирмативан, темељан, посвећен и креативан начин упознају одређене феномене и споменике културе, као и личности књижевности и њихова дела која су настајала у времену које се везује за нагли напредак српске државе и културе.

Утисци и запажања која су, закључује се из претходно реченог, врло позитивна, налазе, дакле, своје утемељење у резултатима наставничког рада већ у првим месецима нове школске 2016/2017. године јер су одређене идеје и планови у вези са наставничким радом и његовим унапређењем потекли управо са путовања које су организовале проф. др Мркаљ и др Стакић Савковић.

САРАДЊА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ СА ЗАВОДИМА МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И ЗАДУЖБИНАМА

САРАДЊА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ И ЗАВОДА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, институција чији је оснивач српска *Влада*, сарађује са *Друштвом за српки језик и књижевност Републике Србије* од времена свог конституисања – како би се поставили кључни циљеви изучавања српског језика и књижевности, унапредило вредновања квалитета наставе српског језика и књижевности и неговала језичка српска културна баштина у српским основним и средњим школама. Наставници из школа и са факултета, чланови Друштва, чине бројне стручне комисије *Завода.* Тако је *Друштво,* преко својих подружница, учествовало у предлагању образовних стандарда за наставне предмете Српски језик у основној школи, Српски језик и књижевност у средњој школи и Српски као нематерњи језик у школама у којима националне мањине прате наставу на свом матерњем језику. Поред учешћа комисија у дефинисању стандарда, писању приручника за наставнике и припреми и вођењу обука за примену образовних стандарда, подру-

жнице *Друштва* имале су прилику да у оквирима јавне расправе изнесу своје коментаре и предлоге за редефинисање образовних стандарда. А у редовима *Националног просветног савета* представник *Друштва* има посебан значај приликом усвајања међупредметних компетенција и образовних стандарда – који треба да омогуће ученицима, уз одговарајућу наставну праксу, да стекну знања и умења из области српског језика и српске и светске књижевности – ради сопственог усавршавања, очувања и богаћења националне културе. Значајна професионална сарадња *Завода* и *Друштва* односи се на припрему тестова знања за полагање завршних испита у основној школи; на састављање критеријумских тестова за иницијална и сумативна тестирања у основној и средњој школи; за припрему концепта будућих матурских испита и учешће у посебним пројектима за вредновање међупредметних компетенција у којима је комуникација на српском језику на првом месту. Саветницима за српски језик и књижевност из *Завода* указана је прилика, током протеклих традиционалних зимских семинара за наставнике на Филолошком факултету у Београду – да излажу на актуелне теме о образовним стандардима, као и о тестовима и задацима којима се испитује оствареност основних циљева учења у настави српског језика и књижевности.

Ката Симић Мишић и мр Ана Пејић

САРАДЊА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ И ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Друштво за српски језик и књижевност годинама успешно сарађује са Заводом за унапређивање образовања и васпитања активно учествујући у изради стратешких докумената који су веома важни за квалитетно образовање наших ученика у Србији. Реч је о следећим документима:

- Програми од 1. до 8. разреда основне школе;
- Програм основног образовања у иностранству;
- Норматив простора, опреме и наставних средстава у школи;
- Иновирани програми за гимназије и средње стручне школе;
- Програми за Филолошку гимназију;
- Програми за Музичку школу за таленте у Ћуприји;
- Стандарди квалитета уџбеника;
- Исходи за све нивое предуниверзитетског образовања (1. циклус, 2. циклус, гимназије и средње школе).

С друге стране, саветници Завода за унапређивање образовања и васпитања учествују у реализацији многих активности предвиђених

Годишњим планом рада Друштва за српски језик и књижевност, као што је:

- Учешће у комисијама за реализацију такмичења из српског језика и језичке културе;
- Учешће у комисијама за реализацију такмичења из књижевности ученика средњих школа Србије;
- Присуствовање округлом столу (у време одржавања традиционалног Републичког зимског семинара).

Представници Друштва и Завода размењују искуства, следећи примере добре праксе, посебно се залажући за стручно усавршавање наставника и стручних сарадника путем семинара и у оквиру многих других истраживачких пројеката.

Обострана сарадња Друштва за српски језик и књижевност и Завода за унапређивање образовања и васпитања доприноси заједничком интересу ових стручних и научних институција а то је креативни и стваралачки приступ настави српског језика и књижевности.

Др Јадранка Милошевић

САРАДЊА ВУКОВЕ ЗАДУЖБИНЕ И ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

У сусрет обележавању 30 година од оснивања Вукове задужбине

Вукова задужбина ове године обележава свој вредан јубулеј: ***30 година од оснивања и рада Вукове задужбине***. Подсећамо да је прва седница Скупштине Вукове задужбине одржана 6. новембра 1987. године на Коларчевом народном универзитету, у чијем је раду учествовало више од 500 оснивача и суоснивача, повереника, задужбинара, представника многих удружења, установа и гостију Задужбине.

Вукова задужбина основана је као невладина, самостална народна установа која се бави свим областима народног живота и стваралаштва, у духу трајних вредности Вуковог дела. Њени оснивачи (21) били су представници Српске академије наука и уметности и других најзначајнијих научних, образовних и културних организација и институција у Србији. Сви су они касније, 16. јула 1987. године, потписали и посебан *Споразум о оснивању Вукове задужбине*.

У протеклих 30 година Вукова задужбина остварила је крупне резултате. Истичемо тек неке најзначајније:

- Изашла су 24 годишта ***Данице*** Вукове задужбине (Прво годиште *Данице* објављено је 1994) и IX годиште ***Данице за младе*** као посебно издање;
- Публикована су ***фототипска издања*** свих пет годишта Вуковог забавника ***Даница***, који је излазио у Бечу почетком 19. века (1826–1929. и 1834);
- Објављена је ***Преписка XIII (1863–1864).*** „Издање о стогодишњици смрти Вука Стефановића Караџића, 1864–1964. и двестагодишњици његовог рођења, 1787–1987." Издавањем XIII књиге *ПРЕПИСКЕ* (1863–1864), после 50 година, заокружен је рад на *Сабраним делима* Вука Караџића, најзначајнијем архивском извору за проучавање српске књижевности и културе XIX века. Књигу су уредили др Миодраг Матицки и проф. др Бошко Сувајџић;
- Објављена је и књига ***О језику и књижевности III/2***, Вук Стефановић Караџић. Издавачи: Вукова задужбина и *Просвета а.д.* Београд, 2014. Други том треће књиге Вукових списа *О језику и књижевности* је последња књига из едиције Вукових *Сабраних дела.* Књига обухвата раздобље од средине 1847. године, па до краја Вуковог живота. Књигу је приредио проф. др Александар Милановић; уредили др Миодраг Матицки и проф. др Бошко Сувајџић;
- Објављено је фототипско издање ***Ковчежића за историју, језик и обичаје Срба сва три закона,*** Вука Стефановића Караџића. Ова значајна књига изашла је за Вукова живота и у његовој редакцији, у Бечу 1849. године. Садржи неколико чланака, од којих су прва два Вукова (*Срби сви и свуда* и *Бока Которска*), док остали обухватају драгоцену фолклорну грађу коју је Вуку послао његов верни сарадник и сакупљач – поп Вук Поповић. Фототипско издање *Ковчежића* за штампу је приредила и поговор написала академик Нада Милошевић-Ђорђевић. *(Фототипско издање Вукове задужбине, 2014)*;
- **Вук Стеф. Караџић 1787–1864–2014, *Mündliches Volksgut der Serben (Српска усмена народна баштина).*** Књига је објављена на ***немачком језику*** и садржи најзначајније Вукове текстове српске усмене народне баштине. Она показује у којој мери српска књижевност дугује немачкој култури за њен улазак у круг европске и светске књижевности. Вукове народне песме су се, почев од 1814. Године, у немачкој периодици, после превода и писања о њима (Грим, Гете, Тавјева, Јернеј Копитар) биле прихватане као *жива хомерска традиција;*

- **Вук Стефанович Караджич,** ***Сербское устное народное наследие (Српска усмена народна баштина).*** Књига садржи најзначајније Вукове текстове српске усмене народне баштине на ***руском језику***, које је приредио проф. др Бошко Сувајџић. Главни и одговорни уредник издања је др Миодраг Матицки; уредник је ма Мина Ђурић, Јекатерина Јакушкина преводилац, редакција превода Марина Петковић, а ликовни уредник Милијана Симоновић. Обим књиге је 330 страна и илустрована је великим бројем фотографија у боји. Књигу су заједнички објавиле Вукова задужбина и *Чигоја* штампа из Београда, под покровитељством Министарства културе и информисања Републике Србије;
- Објављена је и књига ***Вук Стефановић Караџић, „Српска усмена народна баштина"*** на енглеском језику. Тиме је, уствари, завршен дугогодишњи пројекат који је започео у години после великих јубилеја – обележавање 150 година од Вукове смрти (1864) и 200 година од појављивања прве Вукове збирке народних песама и прве граматике српског језика (1814). Књига „Вук Стефановић Караџић *Српска усмена народна баштина"* на енглеском језику тежи да европској и светској јавности, пре свега у земљама на енглеском говорном подручју, поново скрене пажњу на сву комплексност и драгоценост научног дела Вука Караџића. У том смислу, књига се ослања на научне студије и биографска истраживања живота и дела Вука Караџића, као што су научне монографије Љубомира Стојановића и Миодрага Поповића, те на вредне прилоге Голуба Добрашиновића, Живомира Младеновића, Владана Недића, Миленка С. Филиповића и др. Сматрамо изузетно значајним да се на овај начин и данашњим генерацијама наших сународника који живе у земљама енглеског говорног подручја пружа прилика да они енглески језик уче на усменом благу српског народа које је забележио Вук Стеф. Караџић. Књигу је приредио проф. др Бошко Сувајџић, уредници су др Миодраг Матицки и мср Мина Ђурић; преводилац је Сандра Јосиповић, редактор превода и рецензент Ивана Трбојевић, ликовни уредник Милијана Симоновић;
- Лист ***Задужбину*** – Вукова задужбина издаје од 1988. године. То је публикација препознатљивог изгледа и садржаја, која прати најважнија збивања у култури, науци, просвети, уметности, народној књижевности, историји и бележи све значајне догађаје из живота народа и народног стваралаштва. У њему сарађују многи познати посленици из области културе, науке, уметности и јавне речи из земље и света. До сада су изашла 102 броја листа.

* * *

У ових протеклих 30 година, Вукова задужбина обављала је и многе активности просветно-педагошког карактера, као што су организовање и покровитељство школа српског језика и ћирилице, кампови фолклористике, рад са истраживачима и записивачима народног блага.

У оквиру ових активности Задужбина већ годинама остварује ***добру сарадњу с Друштвом за српски језик и књижевност Србије***. Покровитељ је важних друштвених активности које покреће и води Друштво, као што су: Републичко такмичење из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа у Тршићу, *Књижевна олимпијада* у Сремским Карловцима, Ђачки Вуков сабор у Тршићу и Републички зимски семинар за наставнике и професоре српског језика и књижевности. Као дугогодишњи покровитељ ових такмичења и сарадник Друштва за српски језик и књижевност, Вукова задужбина је награђивала победнике вредним књигама, као и њихове професоре, а ученицима који су освојили прва места даривала је сребрењак са Вуковим ликом.

Подсећамо да су, у оквиру обележавања 150-годишњице од смрти Вука Среф. Караџића, Вукова задужбина и Друштво за српски језик и књижевност Србије расписали литерарни конкурс за ученике гимназије и средњих школа, на теме: *Вукови европски сусрети, Шта би Вук данас рекао* и *Вук и дигитална азбука.* На Конкурс је пристигло 97 ученичких радова, а Жири у саставу: проф. др Зона Мркаљ, проф. др Зорица Несторовић и проф. др Бошко Сувајџић, издвојио је укупно 16 радова и доделио 6 првих, 5 других и 5 трећих награда. Свечано проглашење победника и уручење диплома и награда уприличено је у Карловачкој гимназији, 11. маја 2014. години, у време одржавања *Књижевне олимпијаде* за ученике средњих школа. Награђени радови били су објављени у *Даници за младе VII.* Вукова задужбина је и овога пута победнике даривала књигама и сребрењацима са Вуковим ликом.

О свим овим педагошко-просветним активностима Вукова задужбина редовно је обавештавала велику *вуковску породицу* у зељи и свету и најширу јавност путем свог листа *Задужбина*, књиге *Даница за младе* и путем трибина које је организовала у свом Дому у Београду.

Проф. др Бошко Сувајџић,
председник Управног одбора Вукове задужбине

Током 2016. године Друштво за српски језик и књижевност Републике Србије наставило је плодоносну сарадњу са Задужбином „Доситеј Обрадовић”. Ова угледна задужбина је уз Друштво и Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије организатор Такмичења из књижевности за најбољи писмени задатак када победнике овог престижног такмичења републичког карактера за ученике средњих стручних школа и гимназија награђује комплетима књига, а на свом сајту оглашава резултате овог такмичења.

У духу дивне сарадње Доситејева задужбина увек излази у сусрет Друштву за српски језик и књижевност Републике Србије и приликом награђивања најбоље пласираних на Републичком такмичењу из књижевности „Књижевна олимпијада” када као награде донира нешто од својих издања. На томе је Друштво захвално и узвраћа својим издањима када год је то потребно за награде конкурса које спроводи Доситејева задужбина.

Сарадња Друштва за српски језик и књижевност Србије са Задужбином Милоша Црњанског наставила се и током 2016. године поводом Конкурса за најбољи основношколски и средњошколски часопис на којем победници као награду добијају вредна критичка издања неког од дела Милоша Црњанског која издаје Задужбина овог великог писца.

Проф. др Зорица Несторовић

Негујмо српски језик

(**Напомена**: Овај прилог представља незнатно измењен и за ову прилику прилагођен текст који је објављен у дневном листу *Политика*, 22. новембра 2016. године.)

Акцију *Негујмо српски језик* идејно су осмислили почетком 2015. године Владан Вукосављевић, тада секретар за културу града Београда, а сада министар за културу и информисање Републике Србије и Вељко Брборић, управник Катедре за српски језик Филолошког факултета у Београду. После тога је направљен споразум о сарадњи Филолошког факултета у Београду и Секретаријата за културу града Београда, а акцији су се прикључили и Библиотека града Београда (управник Јасмина Нинков) и Радио-телевизија Србије (медијски спонзор).

Намера је била да се скрене пажња на статус српског језика и статус језичке културе, да се акцијом обавежу одговорни на важан државни и друштвени задатак и да се афирмише брига о српском језику, језичкој култури и матичном писму (ћирилици).

Оправданост акције није било нужно доказивати, јер то није било спорно, али смо хтели скренути пажњу јавности, медија, школског система и бројних институција о улози и значају српског језика, хтели смо да опоменемо и подсетимо да поред бројних акција „сумњивог квалитет" може да „живи" и акција *Негујмо српски језик*.

Одабрали смо да се акција зове *Негујмо српски језик*, да то у исто време буде и слоган, сматрајући да то неће бити спорно, да никога не ружимо, да никога не прозивамо, али да направимо нови модел. Изабрали смо више од тридесет познатих и неспорних јавних личности: глумаца, спортиста, музичара, писаца и новинара (Р. Ђуричин, А. Добра, С. Гонцић, Т. Станић, М. Љубичић, В. Мујовић, С. Мићаловић, М. Манојловић, Е. Кустурица, М. Белучи, А. Ђорђевић, Б. Богдановић, А. Живковић, И. Шпановић, М. Мандић, Н. Радуловић, Т. Милошевић, Ј. Мемедовић, Р. Ђурић и др.), они најчешће у форми дијалога дају добре језичке поруке, указујући на фреквентне грешке, на огрешења о норму, али и језичке заблуде и дублете, и све то уз помоћ неспорних приручника, речника и граматика. Језичке поруке (подуке) осмислили су сарадници Катедре за српски језик и Института за српски језик САНУ.

Одлучили смо се да за акцију користимо фотографије следећих књига: *Правопис српскога језика*, *Нормативна граматика српског језика*, *Речник српскога језика*, *Средњошколска граматика* и *Српски језички приручник*. Ово су основне нормативистичке књиге, њих консултујемо када желимо проверити неко решење. Направљено је само неколико изузетака, па су се на фотографијама нашли и неки језички саветници. Тако смо у пролеће 2015. изашли у јавност са првим постерима и првим језичким порукама, представили их на јавним местима (улице Београда, јавне гараже, Аеродром „Никола Тесла", факултети, школе и још нека места...). Чекали смо реакцију јавности и медија. Реакција је била изванредна, акција је била веома лепо примљена и прихваћена, али је било и негативних коментара.

На Сајму књига (2015. и 2016) приређена је изложба постера *Негујмо српски језик*, посета је била изванредна, пријем одличан и изложба је постала саставни део акције. Аутор изложбе је Жељко Јовановић, фотограф листа „Политика", идејно решење плаката урадили су сарадници Библиотеке града Београда. Изложба је састави део наше акције, одлично је била посећена и примљена у неким нашим градовима (Београд, Нови Сад, Смедерево, Лазаревац, Бањалука...).

Придружио нам се и глумац Светислав Буле Гонцић са сарадницима, урадили су неколико веома лепих спотова који подржавају акцију и додатно афирмишу цео пројекат. На ФЕСТ-у 2016. године уз сваки филм ишао је спот акције *Негујмо српски језик*.

После је акција стигла и у Републику Српску, са ијекавским слоганом, додате су нове поруке и нове личности и пријем акције *Његујмо српски језик* у Републици Српској био је одличан, Бања Лука је била град где је акција доживела најбољу афирмацију. Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и Љиља Петровић Зечић знањем и љубављу учинили су да акција у Републици Српској буде запажена, хваљена и препознатљива.

Данас постери и поруке акције *Негујмо српски језик* красе многе сајтове, постали су видљиви и препознатљиви, ученици и студенти их „размењују, хвале и коментаришу" (Филолошки факултет у Београду, Библиотека града Београда, сајт Језикофил, али и многе дуге институције и установе).

На Републичком зимском семинару за наставнике и професоре српског језика и књижевности из целе Србије (фебруар 2016), коме је присуствовало око 1200 професора, урађена је промоција акције и подељен пропагандни материјал. Тако су многе школе у Србији додатно оснажиле нашу акцију и ученици постали наши промотери.

Радио-телевизија Србије је постала медијски спонзор акције, прилози о језику су емитовани редовно, а искрено се надамо и установљењу емисија и квизова који ће подржати акцију *Негујмо српски језик*.

У саставу акције одржан је циклус предавања на Коларчевом народном универзитету (В. Брборић, Р. Драгићевић, Р. Стијовић, В. Ломпар), а предавања је било и на другим местима. Направљена је лепа сарадња са управом Града Београда и њихова помоћ била је драгоцена.

Акција *Негујмо српски језик* је добила и две награде (Матице српске и Културно-просветне заједнице Београда).

У октобру 2016. године министар културе и информисања Републике Србије Владан Вукосављевић образовао је посебан (републички) Одбор акције *Негујмо српски језик* са циљем да се систематски и свестрано подстакне брига за очување и развијање српског језика и језичке културе. Чланови Одбора су: Владан Вукосављевић, министар културе и информисања, Младен Шарчевић, министар просвете, науке и технолошког развоја, Горан Весић, градски менаџер Београда, Јасмина Нинков, директор Библиотеке града Београда, Небојша Брадић, главни и одговорни уредник Културно-уметничког програма РТС, Вељко Брборић, професор Филолошког факултета у Београду, Зорица Несторовић, професор Филолошког факултета у Београду, Светислав Гонцић, драмски уметник, и Драган Хамовић, књижевник.

Акција *Негујмо српски језик* биће проширена на целу Србију, биће усмерена и према школској популацији, наставницима српског језика, ученицима основних и средњих школа, али и широј јавности. Тако ћемо у 2017. години акцијом обухватити двадесетак градова Србије, где ћемо организовати семинаре за наставнике и професоре, али и низ других, пратећих активности. Волели бисмо да се акција пренесе и на целу Републику Српску и верујемо да у реализацију тог пројекта у 2017. години.

Желимо да акција траје неколико година, Србија и Филолошки факултет у Београду ће бити домаћини Светског конгреса слависта (август 2018) и тада очекујемо око 1400 слависта из целог света. То ће бити прилика да достојно обележимо два века *Српског рјечника* (1818) и да се додатно афирмише српски језик и српска култура уопште.

Хоћемо да акција буде саставни део школског живота, да стигне до српских градова, од Лесковца до Суботице, али и Бањалуке и Требиња и свих школа и места где се српски говори и пише.

Волели бисмо да нам се прикључи и „Политика" и да акцију *Сачувајмо српски језик* прикључи акцији *Негујмо српски језик*, јер се обе баве озбиљним националним задатком, брига о језику је заједничка обавеза.

Проф. др Вељко Брборић

СТРУЧНО И МЕТОДИЧКО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Републички зимски семинар

57. Републички зимски семинар одржан је од 11. до 13. фебруара 2016. на Филолошком факултету у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, уз присуство 1208 наставника и професора основних и средњих школа из целе Србије, и то у 44 група.

На семинару су традиционално додељене награде за најбољи школски часопис основних и средњих школа, награде за најбољи други писмени задатак и за литерарне и лингвистичке секције. Награђивање ученика и наставника потпомогли су покровитељи ових такмичења: поред Друштва за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Задужбина „Доситеј Обрадовић" за најуспешнији писмени задатак, Вукова задужбина за линвистичке секције, Задужбина „Десанка Максимовић" за литерарне секције и Задужбине „Милош Црњански" за најбоље школске часописе.

Сва три дана су одржавана пленарана излагања, а прва два су организоване и богате методичке радионице, које су поновљене двапут, као и Округли сто о образовању. Трећег дана је гост Републичког семинара био приповедач и романсијер Владан Матијевић са којим је, у пуној Сали хероја, пред полазницима семинара, разговарао проф. др Михајло Пантић.

На овом семинару је, на годишњој изборној скупштини Друштва, за председника Друштва за српски језик и књижевност Србије изабрана проф. др Зона Мркаљ.

Програм 57. Републичког зимског семинара

Четвртак, 11. фебруар 2016.

ПЛЕНАРНА ИЗЛАГАЊА

9.00–9.30	Пријављивање учесника и дељење семинарског материјала
9.30–10.00	Отварање Семинара Поздравна реч председника Друштва (проф. др Александар Милановић) Поздравна реч декана Филолошког факултета (проф. др Александра Вранеш)

Поздравна реч представника Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
10.00–10.45 Борисав Станковић и модерна српска проза (проф. др Радивоје Микић)
10.45–11.30 Српски језик између великих и малих језика (академик Предраг Пипер)
11.30–12.15 О могућностима тумачења народне поезије (о песми, варијантама, жанру) (проф. др Зоја Карановић)
12.15–13.15 Додела награда награђеним ученицима и наставницима: књижевност, литерарне секције, лингвистичке секције, листови и часописи основних и средњих школа
13.15–14.00 *Коштана* Борисава Станковића у извођењу Омладинског позоришта Техничке школе Смедерево
14.00–15.00 ОДМОР
15.00–16.00 РАД У СЕКЦИЈАМА
16.00–17.00 РАД У СЕКЦИЈАМА

Напомена: *Свака секција ће бити поновљена у истој сали са истим предавачем. Тако ће сваки наставник моћи да присуствује раду две секције.*

1. Форме учтивости у језику и у настави (др Бојана Милосављевић)
2. Српски дијалекти у новијим граматикама и настави (мср Сања Огњановић)
3. Грађење императива као наставни проблем (мср Данило Алексић)
4. Синонимија и антонимија у настави српскога језика (мср Весна Николић)
5. О неким могућностима употребе дигиталних фотографија јавних натписа са грешком у настави правописа (мср Саша Чорболоковић)
6. О казивању епске и лирске народне поезије (Ратомир Рале Дамјановић)
7. Анализа мисаоне песме у настави (М. Црњански *Ламент над Београдом*, В. Попа *Очију твојих да није*, И. В. Лалић *Ветар*) (доц. др Милан Алексић)
8. Поетички и онтолошки смисао „матерње мелодије" Момчила Настасијевића (др Душко Бабић)
9. Програми Музеја позоришне уметности Србије и настава књижевности (Ирина Кикић)
10. Стерија и Држић – избор по сродности (мр Лидија Неранџић Чанда)
11. Електронске платформе за учење у настави српског језика и књижевности (Марина Панић)
12. Методички приступ демонолошким предањима (са мотивом вампира) у настави српског језика и књижевности (мср Александра Бјелић; Драгана Цукић)

Петак, 12. фебруар 2016.

ПЛЕНАРНА ПРЕДАВАЊА

9.30–10.15 Синтакса и правопис (проф. др Љубомир Поповић)

10.15–11.00 Идеја ништавила у Стеријиној и Сарајлијиној поезији (*Надгробије самом себи* и *Разврат*) (проф. др Мило Ломпар)

11.15 –12.00 Лексика славеносрпског језика (доц. др Исидора Бјелаковић)

12.00–13.00 Стваралаштво Иве Андрића у светлу библијске мудрости и народних пословица (проф. др Оливера Радуловић)

13.15–14.00 Разговор са писцем – Владан Матијевић (разговор води проф. др Михајло Пантић)

14.00–15.00 ОДМОР

15.00–16.00 РАД У СЕКЦИЈАМА

16.00–17.00 РАД У СЕКЦИЈАМА

17.15–18.30 ОКРУГЛИ СТО: Актуелна питања образовне реформе у Републици Србији

Напомена: *Свака секција ће бити поновљена у истој сали са истим предавачем. Тако ће сваки наставник моћи да присуствује раду две секције.*

1. Кратка историја културе – од пергамента до твита (проф. др Славко Петаковић)
2. Интертекстуалност као мотивацијски поступак у анализи лирске песме (др Вукосава Живковић, мр Валентина Вукмировић Стефановић)
3. „Жена оженита": наставно упоредно тумачење лика писарчића у *Јазавцу пред судом* и саборског говора *Језик у законским текстовима*у светлу Кочићеве борбе за очување српског језика (унутар предметна корелација: књижевност – језик – језичка култура) (мср Јелена Журић)
4. Улога и израда тестова знања из књижевности у средњој школи (мср Милан Шиповац)
5. Могућности проучавања хумора у настави књижевностиу основној школи (др Душица Мињовић)
6. Иновативни тематско-мотивски приступ љубавној лирици српске модерне у настави књижевности средњих школа (*Залазак сунца*, *Искрена песма*, *Можда спава*) (мр Сузана Јовановић)
7. Почеци српскословенског језика (доц. др Виктор Савић)
8. Лексички модел за усвајање акцента речи у настави (мр Александра Антић)
9. Концепт добра и зла у фразеологизмима: примењивост у настави (мр Душица Добродолац)

10. Творбене морфеме грчког и латинског порекла у српском језику (медицинска терминологија) (мср Јелена Срдић)
11. Жаргон у настави (мср Владимир Вукомановић Растегорац)
12. Писмени задатак – употребљив у животу? (Формално писмо у настави језичке културе) (мср Тина Поштић)

Субота, 13. фебруар 2016.

ПЛЕНАРНА ПРЕДАВАЊА

9.30–10.15 „Могућности које пружају анотирани језички корпуси у изучавању различитих аспеката језика" (академик Александар Костић)
10.15–11.00 Зашто је Бора Станковић писао драме? (проф. др Зорица Несторовић)
11.00–11.45 Путописи у настави књижевности (проф. др Слађана Јаћимовић)
11.45–12.30 Српски роман у 2015. години (проф. др Михајло Пантић)
12.30–13.15 Негујмо српски језик (проф. др Вељко Брборић и Владан Вукосављевић)
13.15–13.30 Промоција издања Друштва (проф. др Зона Мркаљ)
13.30–14.00 Завршна реч и подела Потврда о учешћу на 57. РЗС
14.00 Годишња изборна скупштина Друштва

Ка савременој настави српског језика и књижевности II

Дана 20. новембра 2016. године, у недељу, на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, одржало се пет семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*. На семинар је у пет група укопно било 136 наставника и професора основних и средњих школа из Београда. Сваки наставник је добио на поклон по једну књигу у издању Друштва. Потврда са семинара вреди 8 бодова.

Структура Семинара:

9.00–10.00 Пријављивање учесника (слушаонице 33, 34, 35 и 11)
10.00–11.00 Прво пленарно предавање, уз радионичарски рад (слушаонице 33, 34, 35 и 11)

Пауза

11.15–12.15

Друго пленарно предавање, уз радионичарски рад (слушаонице 33, 34, 35 и 11)

(предавачи: Весна Ломпар, *Утврђивање врста речи*, Зорица Несторовић, *Нови приступи и методе проучавања драмског текста у настави*,

Предраг Петровић, *Књижевност и филм*, Зона Мркаљ, *Типови мотивисања у настави књижевности* – свако понавља своје предавање два пута, а наставници бирају комбинацију коју желе да прате)

Пауза

12.30–13.00 (слушаоница 11) Обраћање наставницима председнице Београдске подружнице, Јасмине Станковић (поводом актуелних питања у вези са радом Подружнице)

13.15–14.45 Представљање пројекта „Негујмо српски језик" и упознавање скупа са наредним активностима (Вељко Брборић и Зорица Несторовић)

Пауза

15.00 – 16.00 Разговор с писцем Владимиром Кецмановићем (водитељ: Марко Крстић)

16.00 – 17.00 Евалуација семинара и подела диплома

Ка савременој настави српског језика и књижевности II

У Сомбору је 8. децембра 2016. у гимназији „Вељко Петровић" одржан семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* на коме је учествовало 53 наставника и професора основних и средњих школа из Сомбора и околине, и то у две групе.

Уверење са семинара вреди 8 бодова.

Предавачи су били проф. др Александар Милановић са темом *Вукова реформа и српске научне и културне институције у 19. веку*, проф. др Бошко Сувајџић, са темом *Кратки говорни облици у настави,* Мирјана Стакић Савковић, која је говорила о *Стручном путовању као стваралачкој активности и тема проф. др* Зона Мркаљ је била *Типови мотивисања у настави књижевности.*

Ка савременој настави српског језика и књижевности II

У Гимназији „Јован Јовановић Змај" у Новом Саду 7. децембра 2016. године, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, одржан је семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, на коме је учествовало 120 наставника и професора из основних и средњих школа из Новог Сада и околине.

Уверење са семинара вреди 8 бодова.

У оквиру семинара су се одржала следећа предавања:

- проф. др Зона Мркаљ: Типови мотивисања у настави;
- проф. др Оливера Радуловић: Тумачење *Сеоба* Милоша Црњанског у контексту *Књиге Проповедника*;

- проф. др Бранка Јакшић Провчи: Елементи параболе у наставном проучавању *Проклете авлије*.
- проф. др Славко Петаковић: (Не)Култура читања у XXI веку

НОВИ КОНКУРС ЗА НАЈУСПЕШНИЈУ МЕТОДИЧКУ ПРИПРЕМУ ЗА ЧАС СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЛИ КЊИЖЕВНОСТИ

Ново такмичење из методике наставе српског језика и књижевности наставника основних и средњих школа у школској 2016/2017. години

ОБЈАВА ТАКМИЧЕЊА

ПОЗИВ НА КОНКУРС ЗА НАЈБОЉУ МЕТОДИЧКУ ПРИПРЕМУ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЛИ КЊИЖЕВНОСТИ

Друштво за српски језик и књижевност Србије расписује нови наградни конкурс за најбољу методичку припрему часа српског језика или књижевности.

Поред уобичајених параметара које развијена припрема за час садржи, дозвољено је додати и различите прилоге (у зависности од наставне јединице која се обрађује).

Критеријуми који ће бити полазиште за процену квалитета припреме односиће се и на оригинални приступ и решења поставке часа. Вредноваће се стручност, креативност, примереност узрасту и допринос припреме методици као науци о настави.

Један наставник на конкурс може послати само једну припрему.

Обим припреме може бити од 12 до 15 страница (не рачунајући прилоге који, уколико се додају, могу имати обим до 5 страница). Фонт који се користи је Times New Roman, величина слова 12 (осим у напоменама, кад је 10). Припрема сме да садржи илустрације које је обавезно потписати, уколико су преузете (величина фонта 11). Препоручује се да припрема на крају садржи и литературу. Овај део уредити према критеријумима за уређење литературе у часопису „Књижевност и језик". За припрему не постоји формулар. Сваки наставник има право да на свој начин обликује и графички уреди методичку припрему с којом конкурише.

Рок за слање припрема је 15. децембар 2017. године.

Додељиваће се три награде за најбоље припреме намењене основној школи и три награде за најбоље припреме намењене средњим стручним школама и гимназијама.

Сви пристигли квалитетни прилози биће, после Републичког зимског семинара наставника српског језика и књижевности, изложени на сајту

Друштва за српски језик и књижевност Србије (уз обавезно навођење аутора) и, самим тим, доступни за даље коришћење у наставној пракси.

У комисији за одабир најквалитетнијих припрема налазиће се професори Методике наставе српског језика и књижевности са Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Са радошћу новог дружења и у нади да ћемо од овог такмичења сви имати вишеструке користи, срдачно вас поздрављам!

РЕЗУЛТАТИ ТАКМИЧЕЊА

На Такмичење наставника српског језика и књижевности за најбољу методичку припрему пристигло је 58 прилога, које су као угледне часове осмислили и послали на овај конкурс наставници српског језика и књижевности из целе Србије.

На основу детаљног увида чланова Комисије у квалитет методичких припрема, одлучено је да је непотребно раздвајати основну од средње школе и рангирати посебно успехе наставника који раде са млађим или старијим ученицима, те се ове године награде додељују здружено: једно прво место, два друга места и три трећа места.

Надамо се да ће одзив наставника, као и квалитет прилога које ће нам они убудуће слати, бити на још вишем нивоу, што ће се одразити и на број награђених наредних година.

Најбоља методичка припрема биће одштампана у *Летопису* Друштва за 2016. годину, а остале награђене припреме наћи ће се на сајту Друштва, након реализације Републичког зимског семинара.

ПРВА НАГРАДА

1. Мирјана Стакић Савковић, Филолошка гимназија, Београд
   Тема: *Жанровске варијације у стваралаштву ученика*

ДРУГА НАГРАДА

1. Саша Чорболоковић, Основна школа „3. октобар", Бор
   Тема: *Извођење (суфиксација)*
2. Весна Сеничић, Гимназија Краљево
   Тема: Хорхе Луис Борхес *Чекање* (са освртом на *Алеф* и *Пешчану књигу*)

ТРЕЋА НАГРАДА

1. Наташа Ивковић, Костолац
   Тема: *Примање писмености код Срба*

2. Цица Бацић, ОШ „Жабаре", Крушевац
   Тема: *О драми и позоришту на примеру текста „Биберче", Љубише Ђокића*
3. Марко Глишић, ОШ „Светозар Марковић", Крагујевац
   Тема: *Књижевни родови*

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ КОМИСИЈЕ

Методичка припрема *Жанровске варијације у стваралаштву ученика*, колегинице Мирјане Стакић Савковић, професорке у Филолошкој гимназији у Београду, представља веома добро осмишљену припрему за час, сходну завидним потенцијалима ученика Филолошке гимназије. Ова амбициозно замишљена методичка поставка, са исходима изнад просека, показује се као примењива и у другим средњим школама, јер обликована структура часа и наставни садржаји представљају изазов за ученике, подстичу машту, креативност и развој културе изражавања кроз интраобласну корелацију. Предуслов успешног рада на часу јесте ваљана обрада приповетке Лазе Лазаревића *Први пут с оцем на јутрење*, али и утемељено стечено знање из теорије књижевности. Ученички домаћи радови, заправо тематски усмерене жанровске варијације, истовремено омогућавају интензивније и инвентивније понирање у свет Лазаревићевог дела, а такође показују степен познавања и могућности употребе изражајних средстава народне поезије и прозе, те сагледавање приповедне проблематике из различитих ракурса. Највећи квалитет ове првонагађене припреме јесте креативно ангажовање ученика подстакнутих на ширење знања кроз стваралаштво.

Републичка комисија
1. Проф. др Љиљана Бајић, члан Управе Друштва
2. Проф. др Зона Мркаљ, председник Друштва и Комисије
3. Проф. др Вељко Брборић, потпредседник Друштва
4. Проф. др Драгана Вељковић Станковић, члан Комисије
5. Др Наташа Станковић Шошо, секретар Комисије

Награђени рад

МИРЈАНА М. СТАКИЋ САВКОВИЋ
Филолошка гимназија
Београд

ЖАНРОВСКЕ ВАРИЈАЦИЈЕ У СТВАРАЛАШТВУ УЧЕНИКА (МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА)

У припреми су приказани методички подстицаји и поступања за реализацију часа књижевности који сам насловила *Жанровске варијације у стваралаштву ученика.* Иако овакав час примарно реализујем у првом разреду средње школе, методички концепт се показао примењив и функционалан и за креирање часова у старијим разредима. У овој припреми презентовани су текстови који сведоче о креативним потенцијалима и пробуђеном стваралаштву међу ученицима првог разреда, а предочен је и методички приступ којим су остварени овако значајни стваралачки домети ђака.

Час који представљам реализован је при систематизацији првих гимназијских изучавања књижевних родова и врста, књижевнотеоријских појмова и књижевноуметничких текстова предвиђених наставном темом *Увод у проучавање књижевног дела*. С тим у вези чини се важном напомена да методичкој организацији оваквог часа претходи двочас на којем су читани и анализирани домаћи задаци који ће сада бити полазиште за даљу анализу и корелације између одабраних ученичких текстова и предвиђених књижевнотеоријских појмова (бајка, балада, епска песма). На одржаном двочасу читани су и они ученички радови који садрже огрешења о инструкцију задатка, подбацивање у форми, жанру, изразу, тематској корелацији и сл. Поменута огрешења и мање успешни радови били су драгоцени колико и најбољи задаци јер, поред саопштења ученичких текстова, овако осмишљен час равноправно почива и на њиховим коментарима, на уочавањима и образлагању погрешака, на аргументовању и критичком промишљању ваљаних страна чутих задатака, што је, уз стваралачка постигнућа, један од кључних исхода за концепцију предстојећег часа.

Будући да сам у својој наставној пракси неколико пута примењивала овакав концепт рада (у различитим одељењима и генерацијама), на основу провераваних и оствариваних исхода, верујем у акцелеративност, продуктивност и креативност часова заснованих у оваквом методичком поступању.

МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА

Наставна тема
Увод у проучавање књижевног дела (тема бр. I)

Наставна јединица
Књижевне врсте – приповетка, бајка, епска песма, балада.

Тип часа
Систематизација.

Циљ часа
Стваралачки приступ наставним садржајима кроз разноврсне типове задатака и у различитим врстама естетских изражаја (аналитичко-стваралачки приступ књижевноуметничком тексту у контексту одговарајућег жанровског одређења; примена књижевнотеоријских знања у стваралачкој продукцији ученика подстакнутој претходним тумачењем примарних текстова и корелирање задатака са задатим књижевнотеоријским појмовима).

Облици рада
Фронтални, индивидуални, групни.

Наставни методи:
Обавештајни (комуникациони) методи
- Текстовни метод:
  - текстовни метод функционалног читања (логичког, доживљајног, истраживачког, интерпретативног, критичког, изражајног, стваралачког);
  - текстовни метод писања (стваралачка продукција ученичких радова заснованих у наставним садржајима, бележење, допуњавање).
- Дијалошки метод:
  - радни налози (образложења и појашњења захтева);
  - методичко вођење питањима;
  - сарадничко повезивање ученика и интензивно размењивање естетских доживљаја, књижевнотеоријских знања, чулних утисака и стваралачких искустава.
- Монолошки метод:
  - стваралачки (продуктивни) вид монолошког метода – наставник (подстицање, инструктивно делање, етапна казивања, анализирање, синтетизовање, упоређивање, итд.);
  - продуктивни вид монолошког метода – ученици (представљање стваралачке продукције, критички осврти, кази-

вање, образлагање и аргументовање, анализирање, синтетизовање, упоређивање, итд.).

– Метод запажања и показивања:
  - метод запажања (чулна имагинација и унутрашња очигледност при доживљавању и тумачењу књижевноуметничких текстова; метод запажања и принцип чулности у функцији актуализовања и продубљивања књижевних знања, стваралачких и критичких умећа ученика);
  - метод показивања (тематски структурирани цртежи, гусле).
– Метод самосталних ученичких радова у којем се комбинују:
  - метод читања (ауторских радова);
  - метод показивања (ауторских радова);
  - метод музичког интерпретирања (ауторских радова);
  - метод казивања/бесеђења/рецитовања (ауторских радова);
  - дијалошки метод (разговор о прочитаним ауторским радовима);
  - метод расправљања (о ауторским радовима);
  - метод анализе (ауторских радова);
  - метод закључивања (поводом ауторских радова);
  - метод вредновања (ауторских радова);
  - метод исправљања (ауторских радова);
  - метод запажања (посматрање/слушање ауторских радова).
– *Општи (логички) методи* (примена у рецепцији и анализи књижевних дела; примена у корелирању постојећих књижевнотеоријских знања ученика са њиховом стваралачком продукцијом заснованом у протумаченим примарним текстовима):
  - поредбени метод;
  - индуктивни метод;
  - дедуктивни метод;
  - метод анализе;
  - метод синтезе;
  - метод апстракције;
  - метод конкретизације;
  - метод одабирања;
  - метод допуњавања;
  - метод вредновања;
  - метод стваралачког маштања;
  - асоцијативни метод.
– *Стручни (специјални) метод* (примена у рецепцији и анализи књижевних дела; примена у корелирању постојећих књижевнотеоријских знања ученика са њиховом стваралачком продукцијом заснованом у протумаченим примарним текстовима):

- аналитичкосинтетички метод;
- поредбени и контрастивни метод;
- метод трансформације;
- метод транспозиције;
- метод корелације;
- књижевнонаучни методи:
  - психолошки,
  - импресионистички,
  - компаративни,
  - рецепционистички.

Образовни циљеви часа:

- стицање, утврђивање и систематизовање знања помоћу различитих облика наставног подстицања стваралачких компетенција ученика: изражених у медијумима разних уметности (књижевност, ликовне уметности, музика), а заснираних у протумаченим текстовима и разматраним књижевнотеоријским појмовима;
- изучавање, разумевање и памћење (књижевнотеоријских појмова, сижејних окосница протумачених дела, карактеризације ликова);
- проблематизовање постојећег знања и развијање критичког мишљења;
- усвајање научног погледа на свет;
- подстицање примене знања у креативном чину осмишљавања ауторских радова ученика (стваралаштво, тумачење чутих вршњачких радова);
- разумевање књижевнонаучне терминологије;
- упознавање стилских могућности језика;
- увиђање и сазнавање естетског света дела и стваралачких поступака у његовој структури;
- разумевање корелативности у процесу тумачења књижевног дела.

Функционални циљеви часа:

- афирмација естетске рецепције и усмереност наставног рада према ученицима;
- подстицање ученичке иницијативе и оригиналности у приступу наставним садржајима и активностима;
- примена различитих стратегија учења и усвајање нових знања и вештина коришћењем претходних знања, вештина и индивидуалних компетенција ученика (креативни и стваралачки приступ учењу и асимиловању претходних знања);

- подстицање ученичког стваралаштва у функцији разумевања и продубљивања значења света дела (функционална примена и операционализација књижевнотеоријских појмова);
- интегрисање чулног доживљаја у интерпретативну компетенцију приступа тумачењу
- самоиспољавање, самопотврђивање и афирмисање ученика (стварање, саопштење, анализа, коментари);
- увид у стечена знања (кроз примену знања у продуковању и анализи ученичких радова);
- развијање говорних способности ученика;
- трајност и практичност знања.

Васпитни циљеви часа:

- развијање љубави према књижевној уметности;
- охрабривање стваралачких покушаја ученика, подстицање и афирмисање њихових индивидуалних креативних потенцијала; развијање смисла за уочавање важних детаља и корелативних односа;
- стварање читалачких навика и развијање љубави према националној културној традицији;
- оспособљавање ученика за различите модалитете комуникације;
- оспособљавање ученика за активан рад у контексту критичког, а толерантног промишљања разноврсних стваралачких приступа тематизовању и престилизацији књижевних дела;
- обогаћивање личног искуства увидом у естетскту димензију различитих уметничких стилова и сусретањем са специфичним естетским преференцијама својих вршњака;
- јачање чулног, језичког, књижевно-научног и литерарног сензибилитета ученика.

Очекивани исходи у односу на предвиђене *опште стандарде постигнућа*[1]:

- 2. СЈК.1.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и доводи је у функционалну везу са примерима из књижевних текстова предвиђених програмом.
- 2.СЈК.1.2.3. У тумачењу књижевноуметничких и књижевнонаучних дела разликује методе унутрашњег и спољашњег приступа.

[1] Исходи су селектовани и преузети из *Правилника о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета (специфична предметна компетенција: КЊИЖЕВНОСТ)*

- 2.СЈК.1.2.7. Анализира издвојене проблеме у књижевном делу и уме да их аргументује примарним текстом.
- 2.СЈК.2.2.1. Интерпретира књижевни текст увидом у његове интеграционе чиниоце (доживљајни контекст, тематско-мотивски слој, композиција, ликови, форме приповедања, идејни слој, језичко-стилски аспекти...).
- 2.СЈК.2.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и књижевнотеоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом.
- 2.СЈК.2.2.7. Самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста.
- 2.СЈК.3.2.2. Влада књижевнотеоријском терминологијом и теоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевноуметничких и књижевнонаучних дела која су предвиђена школским програмом и других дела ове врсте различитих жанрова, изван школског програма.
- 2.СЈК.3.2.3. У процесу тумачења књижевноуметничког и књижевнонаучног дела, одабира, примењује и комбинује адекватне методе унутрашњег и спољашњег приступа.
- 2.СЈК.3.2.4. Уочава и тумачи поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевнонаучних текстова у оквиру школске лектире и изваншколског програма; процењује и пореди стилске поступке у наведеним врстама текстова.
- 2.СЈК.3.2.7. Самостално уочава и тумачи проблеме и идеје у књижевном делу и своје ставове уме да аргументује на основу примарног текста и литерарно-филолошког контекста.

Наставна средства:
- Читанка
  - Душко Бабић, *Читанка за први разред средње школе*. Београд: БИГЗ, 2010.
  - Миодраг Павловић, *Читанка: Уџбеник за први разред гимназија и средњих стручних школа*. Београд: Klett, 2012.
- Стваралачки прилози ученика првог разреда: ауторски текстови (Софија Тодоровић, Анђела Станковић, Олга Тодоровић, Андреја Јаношевић), цртежи ученика (Милица Катић, Катарина Станчић); гусле; табла.

Место извођења часа
Кабинет за књижевност (бр. 18)

Кључне речи (појмови):
приповетка, бајка, балада, епска песма.

Литература и додатни материјал:

- Кузмић, Александра и Стакић Савковић, Мирјана. *Збирка задатака са књижевнотеоријским појмовима: српски језик и књижевност за први разред гимназија и средњих стручних школа*, Београд: Klett, 2016.
- Мркаљ, Зона. *Наставно проучавање народних приповедака и предања*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2008.
- Николић, Милија. *Форме приповедања у уметничкој прози Лазе Лазаревића*. Београд: Научна књига, 1973.
- Николић, Милија. *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике, 2012.
- Пешић, Радмила и Милошевић-Ђорђевић, Нада. *Народна књижевност*. Београд: Требник, 1997.
- Проп, Владимир. *Морфологија бајке*. Превели Петар Вујичић, Радован Матијашевић и Мира Вуковић. Београд: Просвета, 1982.
- Поповић, Тања. *Речник књижевних термина*. Београд: Логос Арт, Едиција, 2010.
- *Речник књижевних термина*. Београд: Нолит, 1986.
- Самарџија, Снежана. *Облици усмене прозе*. Београд: Службени гласник, 2011.
- Солар, Миливој. *Теорија књижевности*. Загреб: Школска књига, 2005.
- Сувајџић, Бошко. *Певач и традиција*. Београд: Завод за уџбенике, 2010.
- Тартаља, Иво. *Теорија књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1998.

Фотографије са уводног и завршног дела часа

Портрет Митра

Портрет Марице[2]

Ток часа

Уводни део часа

до 5 минута:

Портрети Митра и Марице, ликова из приповетке *Први пут с оцем на јутрење* Лазе Лазаревића, послужиће да подстакну присећање на ово дело које ће у даљем току часа оживети као тема ученичких радова (њихових бајки, баладе и епских песама). Зато спочетка часа ученике усмеравам да локализују текст (аутор – Лаза Лазаревић, књижевни правац – реализам, књижевни род – епика, књижевна врста – психолошка приповетка). Ученике затим подстичем да се присете теме дела (*пропадање породице због очевог коцкарског порока и васкрснуће, избављење породице захваљујући мајчинској врлини и снази*) и ликова који се појављују (Митар, Марица, дечак Миша, његова старија сестра и млађи брат Ђокица, момак Прока, Пера Зелембаћ...). Потом ће уследити карактеризација главних јунака (Митар: вредан, угледан, својеглав, осорљив, хладан, неприступачан, озбиљан „преко јего", а затим слаб, поводљив, искључив, тврдоглав итд.; Марица: постојана, привржена, нежна, одана породици, повучена, ненаметљива,

[2] Ауторка портрета Митра и Марице је ученица првог разреда **Милица Катић**. Портрети су настали поводом рада на Лазаревићевој приповеци. Ученици су том приликом добили домаћи задатак да на основу карактеризације ликова (након интерпретације дела) израде цртеже или компонују музичку фразу којима би представили своје виђење Митра и Марице.

храбра, верна, мудра, сналажљива...). На крају уводног дела часа обновићемо одлике приповетке:

> То је књижевна врста која се јавља и у народној и у ауторској књижевности; реч је о краткој приповедној форми која, у односу на новелу дозвољава већу тематску разноврсност (свакодневни живот, предање, историја); у њој се јављају и сведеније дигресије, не захтева нужно конфликт и напетост, продубљеније слика психолошке профиле јунака... У односу на роман, приповетка је сведенија, те слично новели слика „један оделит исечак живота личности или друштва, један посебно издвојен догађај или појаву" (Д. Живковић).

Главни део часа

30 минута:

Пошто смо се присетили психолошких особина протагониста и жанровских особености приповетке, ученике подсећам на радни налог који су пре неколико часова добили како би осмислили и урадили своје домаће задатке. Инструкција за домаћи рад је гласила:

> *задржати психолошке одлике јунака као и сижејну окосницу Лазаревићеве приповетке, те све ово транспоновати у жанровске оквире бајке, баладе, или епске песме.*

Будући да сам ученичке радове већ прегледала и да смо их заједно процењивали[3], за овај час издвојила сам неколико најприкладнијих који ће бити прочитани. Задатке сам умножила и сваки ученик у одељењу пред собом има текст чије интерпретативно читање слуша. Ти ученички стваралачки прилози постаће повод за тумачење и дискусију у даљем току часа. Тема разговора са ученицима овога пута односиће се на то колико су / како су одабрани задаци одговорили на конкретан захтев, тј. које специфичне жанровске одреднице појединачних књижевних врста сваки од одабраних ауторских радова садржи.[4]

• Пре читања бајке подсећамо се неких познатих наслова (*Златна јабука и девет пауница, Немушти језик, Баш Челик...*). Ученике затим усмеравам да пажљиво слушају издвојени задатак, да на радним листовима записују и трагају за жанровским одликама бајке у тексту који ће бити прочитан.

---

[3] Већ је напоменуто да су ови домаћи задаци ученицима добро познати зато што смо их на претходним часовима читали и анализирали. Тада смо успостављали везе са тематско-мотивским аспектима Лазаревићеве приповетке, а овом приликом примарно трагамо за жанровским одликама анализираних књижевних врста.

[4] Напомена: на табли су већ постављени цртежи ученице **Катарине Станчић**. Она је била у групи ученика који су добили задатак да ликовно изразе персонификовану представу бајке, баладе и епске песме.

У ком духу је написана ова бајка? Шта примећујете у вези са жанровским обележјима? Шта је Софија у свом тексту применила? Да ли су основни мотиви и ликови који се у бајци појављују остали верни Лазаревићевој концепцији? Шта се променило при транспоновоњу ауторске приповетке у народну бајку?

Следи *читање бајке*. Уважавајући задате инструкције, ученица Софија Тодоровић написала је бајку подражавајући дух народног стваралаштва.

Како је неки чоек нечастиву силу побиједио

У давна времена у некој далекој земљи живио неки чоек, у којега бијаше жена, два сина и шћи јединица. Ама је они чоек поваздан неке црне мисли по глави претурао. И кад би му гођ који од сељана на путу Бога називао, онај би га чоек само мрко поглеѐдао и ни ријеч му не би одговарао.

И прође тако много љета, кадли они чоек једне ноћи виђе чудан сан. Као да му на груди засједе нека сила зелена, гуштер крилати, те му притиште срце. И док се чоек преметаше сад на ову, сад на ону страну, она му је сила људскијем гласом говорила: „Узми оне новце што их у ковчежићу испод постеље чуваш, течевину своју којом жену своју и чељад своју раниш, пак отиди у варош у механу и стави оне новце на коцку, а ја ћу ти онда помоћи, пак ће ти се они новци свакијем даном већма умножавати". Сјутрадан урани чоек прије првих пијетлова, те се брже-боље маши за они ковчежић. Кад би пред капијом, рекне му жена: „Куд ћеш, чоече?", а чоек ће њој: „Идем у варош код тога и тога чоека по еспап". И отиде тако не рекавши ни ријеч више. Пође онда читав један дан, а од чоека ни трага ни гласа. У кући – ударе жена и ђеца у плач. А ђеца ондар навале матер своју запиткивати: „Камо га бабо, хоће нам се дома вратити?"

Кад је било касно у ноћ, ето ти га чоек. Жена га узме кроз сузе питати ђе је био, шта је радио. А чоек јој рекне: „Окани ме се, море, жено, видиш ђе сам нешто уморан", па продужи даље. Тако је и сјутрадан било, и дан послије њега и онај тамо дан, и цијела нећеља дана.

Неки дан ето ти њега са златнијем сахатом ђе му златали-синџирић о џепу виси. „Откуд тебе златни сахат?", стане га жена запиткивати. „Купио", одговори чоек. „А отклен тебе новци?", пита га жена. „Зарадио", одговори јој чоек, па се истом маши друга посла. И тако сваки дан. Од куће се ваздан износило: накит, дукати, а напошљетку и врана коња одведоше. Срце у матере да пресвисне од јада. Канђело пали, пак се Богу пред иконом моли, а ш њом ђечица – за скуте се мајци уватила, па и она Божје име призивају.

Кад је било вечери једне, петак на суботу, доведе чоек себи у кућу другове своје у коцки, пак се стану коцкати и дукате харчити. И тако цијелу ону ноћ. Сву је течевину своју за једну ноћ растурио. Сјутрашњи му дан у црнијем мислима протекне. Кад је било навече, изиђе чоек пред капију: хтједе себи од муке живот прекратити. Но у тај час устави га жена: „Шта си наумио, црни чоече"? „Све сам, жено, прохарчио", одговори чоек. „Нека си", вели му жена, „Само ти нама жив и здрав био, а новце ћемо већ ласно поново зарадити". Та ти ријеч некако поврати чоека, дадне му снаге. Као да у они час заборави све што се дотлен збило. И послушавши женине ријечи, омиље му живот и присјети се ђечице своје и да има рашта живјети.

Кад је јутро освануло, узме чоек ђецу за руке, пак их у цркву поведе.

*

И тако су они чоек и жена му са ђецом у срећи и берићету живјели до краја њихова вијека. А она сила нечастива, змај зелени, што чоеку у срце отров сипао, ено га ђе у паклу горећи и дан дањи своје зло испашта.

Софија Тодоровић

Након Софијиног читања бајке коју је засновала у мотивима приповетке *Први пут с оцем на јутрење* следе ученички коментари, аргументација и дискусија.

Одговоре ученика записујем на табли, поред цртежа којим је визуализована бајка. Подсећамо се да се бајка јавља и у народној и у ауторској књижевности, а затим настојимо да увидимо устаљена својства бајке која су садржана у осмишљеном тексту. Дакле, на табли записујем жанровске одлике бајке, а сваку уочену одлику ученици би усмено требало да аргументују илустративним примерима из Софијиног текста:

- стереотипни почетак (У давна времена у некој далекој земљи живио неки чоек...);
- стереотипни завршетак (породица овога човека до краја века живела је срећно и у берићету; змај зелени је због својих злодела горео у паклу);
- употреба стереотипних (устаљених) бројева (*три* детета: два сина и кћер јединица);
- стереотипни мотиви (посрнуће јунака у грех и његов потоњи преображај, искушења и изазови са којима се јунак сусреће, сан као динамички мотив и најава будућих дешавања, осиромашење и повратак изгубљеног блага, морално васкрснуће јунака уз помоћ оданог сапутника/помагача...);
- постоје одмагачи (другови у коцки, нечастиве силе);
- постоје помагачи (жена овога човека, милостиви Бог);
- појављују се натприродна бића (сила зелена / гуштер крилати);
- постоје препреке (змај зелени / гуштер крилати који је човеку отров, тј. страст према коцкању у срце сипао; човек је прокоцкако целу своју имовину; пробуђена савест човека подстиче да дигне руку на себе);
- јунак савладава искушења и изазове (уз помоћ жене, човек надвладава страст према коцки која га је запосела; после разних искушења добро побеђује зло: човек се одриче порока, враћа се хришћанској вери и својој породици);
- ликови су неименовани и неодређених су година (иако је јасно да се алудира на Митра и Марицу ликови нису именовани);

- радња није везана за одређено време или за место збивања (у давна времена, у некој далекој земљи);
- присутна су епска понављања (Тако је и сјутрадан било, и дан послије њега и онај тамо дан, и цијела нећеља дана. / И тако сваки дан. / И тако цијелу ноћ...).

Ученици закључују да је Софијин текст написан у духу *народне бајке*, те да је у концепцији свог рада применила већину жанровских одлика бајке (иако су ликови и основни мотиви остали верни Лазаревићевом предлошку).

- Након бајке (и одговарајућих коментара), уследиће читање баладе. Написала ју је ученица Анђела Станковић.

Задатак је истоветан. Ученици би требало пажљиво да слушају и да бележе своје коментаре у вези са жанровским одликама баладе које су препознали у Анђелином тексту.

Митар и Марица

Двоје су се замилили млади,
Митар момче, Марица девојка.
Волели се дугих десет лета
Изродили троје миле деце.
Није Митре на децу мислио
Ни на своју сиротицу Мару,
Већ је Митре све на коцки дао.
Закукала верна љуба Мара,
Закукало нежно срце њено,
Што гледаше господара свога,
Как не слуша драгога јој Бога,
Већ он коцки душу своју дао,
Душу врагу, а образ ђаволу.
Изгубио свога коња вранца,
Коња вранца и златнога сата.
Моли њега верна љуба Мара:
„Остави се, брате, лудовања,
Већ ти чувај своје беле дворе,
Чувај дворе, остаће ти пусти."
Не чује је Митре господаре
Како љуби брижно срце пуца,
Већ доводи Зелембаћа Перу:
У дворима љути мегдан деле,
Ко ће више накупит' дуката.
Моли Бога добра љуба Мара:
„Боже мили, ти ме види јадну,
Дај ти мени храбрости и снаге,
Да помогнем Митру господару,
Да не пукне младо срце моје
Гледајући порушене дворе."
Што молила, Бога домолила,
Бог јој дао храбрости и снаге,
Да опрости Митру господару.
Ал' господар дворе рарзрушио
И последње новце потрошио.
Све однесе Зелембаћу Пера.
Касно Мара своме Митру стиже.
Закукали сиротани њени:
Паде Митре без иједне речи
Не могавши да издржи тугу,
Да погледа своју лепу Мару,
Да погледа у очи јој чарне.
Када виде свога господара,
Где је лег'о препуклога срца,
Цикну Мара кано кукавица:
„Е мој брате, Митре, господине,
Земљица нас црна отхранила,
Нек нас она, црне, и састави."
То изусти, а душицу пусти.

Анђела Станковић

Коментари и дискусија биће усмеравани следећим питањима:

Да ли Анђелин текст одговара одликама баладе? Због чега? Да ли су основни мотиви и ликови који се појављују у овој балади остали верни Лазаревићевој концепцији? Образложите тврдње. Каква сте одступања приметили у односу на Лазаревићев текст и јесу ли она оправдана? Зашто?

Запажамо да је ова балада написана *у духу народног стваралаштва*, али назначавамо да се дата врста јавља и у ауторској књижевности. Очекивани одговори ученика требало би да образложе епско-лирска својства жанра (наративност, догађајност, заснивање фабуле у дијалогу и радњи, емоционалност...), да потцртају баладу као књижевну врсту која обједињује лирско, епско и драмско начело (иако је њена емоционална боја углавном наглашено лирска). Дакле, жанровска својства баладе ученици би сада требало да препознају у балади коју је написала Анђела, и да своје тврдње аргументују примерима из њеног текста:

- балада се углавном бави неком ситуацијом од суштинског значаја за живот јунака (Митрово занемаривање породице због коцкарске страсти у коју је огрезао);
- фабула представља концизан низ хронолошки поређаних догађаја (ашиковање Митра и Марице, заснивање породице, Митрово предавање коцки, Маричина патња због мужевљевог порока, покушаји да га одврати са странпутице, Митрова потпуна пропаст, Митрова смрт, Маричина смрт);
- догађаји се развијају убрзано водећи ка трагичном расплету („Касно Мара своме Митру стиже", не долази до сусрета у којем би Марица успела да одврати Митра од трагичног исхода);
- карактерне особине ликова само се назиру (Митрова тврдоглавост, осорљивост, прекост, брзоплетост...; Маричина добродушност, великодушност, храброст, оданост...);
- драмски елемент је појачан, односно збивања у балади нису испричана већ су интезивно приказана, тако да неочекивано откривају сукобе и страсти јунака (изненадна Митрова страст према коцкању, Маричина страствена оданост мужу; Митров унутрашњи сукоб између страсти према коцки и срамоте због последица које је коцкање изазвало; Маричина унутрашња драма и подељеност између љубави коју осећа према Митру и страховања због свега што њен муж чини);
- наратор је имперсоналан, тако да изостају коментари везани за мотивацију (не појашњавају се Митрови разлози ни поводи због којих се предаје коцкарском животу; не коментаришу се разлози Маричиног праштања и непребола);

- описи и детаљи у вези са местом збивања сведени су на најмању могућу меру (није прецизирано ни када ни где се радња одиграва; наслућује се само да Митар и Марица имају шта да изгубе: „Остави се, брате, лудовања, / Већ ти чувај своје беле дворе, / Чувај дворе, остаће ти пусти”);
- балада је синтеза епског, лирског и драмског начела (кроз испричане догађаје о Митру и Марици и кроз фабуларни ток испољене су мисли и осећања јунака; посебно се указује на Маричине зебње и емоционална превирања јунакиње, на њена психолошка стања и унутрашње сукобе; нагон је са спољашњег пренесен на унутрашњи, пскихолошко-емоционални план јунака; догађајност је подређена у односу на емоционалну доживљајност);
- монолози и дијалози потцртавају психолошки осећај неизбежности, тј. неминовне судбине јунака и трагичног исхода (у том смислу посебно су карактеристични Маричини монолози који антиципрају несрећу и неминовност трагичног усуда).

Одговоре ученика записујем на табли поред цртежа који представља персонификовани визуелни израз баладе. Након разматрања Анђелиног текста закључујемо да је он у потпуности написан у духу народне баладе. С тим у вези, морало је доћи до другачијег расплета, те у сагласности са одликама ове књижевне врсте, долази до страдавања и Митра и Марице. Ово јесте уочљиво одступање у односу на приповетку, али је сасвим оправдан поступак у контексту концепције догађаја и ликова о који су тематизовани у народној балади.

• Најзад, након разговора у вези са бајком и баладом, у трећем сегменту главног дела часа уследиће читање епске песме чија је ауторка ученица Олга Тодоровић.

Инструкција је добро позната:

Пажљиво саслушајте ову песму и размислите да ли је реч о духу ауторске или народне књижевности? Образложите разлоге. Које особине народне епске песме препознајете у чутом тексту? Забележите епске технике које препознајете. Којим стихом је песма испевана? Да ли је доследно и ваљано спроведен? Дакле, у тексту који следи трагајте за жанровским одликама народне епске песме и записујте их.

У Марице од Бога је душа

Марица је своје очи клела:
„Чарне очи, да би не гледале!
Све гледасте, данас не вијесте
Ђе се Митре коцке доватио,
Све је кућно похарчио благо,
Похарчио, на коцку бацио!”
Бјеше Митре честит дућанџија,
Ради Митре од јутра до мрака,
Ђецу рани својијем рукама,
Једну ћерцу и двоје синова.
Ал’ је Митре мрка ока био,
Оком гледа, из очи му сијева,
Нит’ се смије, нит мило погледа,
Нит’ би сузу за ким припуштио.
Ал’ се Митре лоша друштва вати:
Обилази по селу механе,
Обилази, рујно вино пије,
Пије вино и на коцку меће,
Меће Митре новце и дукате.
Кад је Митре и ђога продао,
Вјерна љуба стаде бесједити:
„Море, Мито, ман’ се бекријања,
Јер зло добра донијети неће,
А ситној се досадило ђеци
Све чекајућ оца на починак!
Одговара Митре дућанџија:
„Море, жено, окан’ се дивана
Привати се женскијех послова!”
Вјерна љуба око оборила,
Сузу рони низ бијело лице,
Пак је себи тијо бесједила:
„Куку мене, до Бога милога,
Ђе ми мужу нестаде памети!”
Губи Митре у механи благо,
Благо губи, ал’ губи и душу.
Кад је било петак на суботу,
Окупи се Митрова дружина,
Пак засједе у Митрове дворе.
Вино пију, гласно повикују,
Пак имање Митру расипају.
Док је Митре дукате харчио,
Дотлен Мара под иконом клечи,
Клечи Мара и Богу се моли,
Око Маре све ситна ђечица.
Кад ујутро јутро освануло,
Већ је Митре благо погубио,
Све му благо у пропаст отиде!
Сједи Митре цео б’јели данак,
Сједи Митре, у земљицу гледи,
Ал’ се Митру срце отровало,
Хоће њему срце препукнути,
Пак се јадан бритке сабље вати,
Не би л’ сабљом муке прекратио!
Ал’бесједи Марица госпођа:
„Што си, брате, сабље доватио?
Не видиш ли нејаке ђечице,
Хоћеш ђецу саму оставити,
Троје ђеце и мене сироту?”
Кад је Митре ријеч разумио,
Сажали се срце у човјека,
Пак је Митре сабљу одбацио,
И своју је љубу пригрлио.
Кад је било јутром у нећељу,
Уранио Митре домаћине,
Уранио прије јарка сунца,
Повео је жену и ђечицу
Да у цркви свијећу запале,
Да слушају Божу летурђију,
Да захвале Богу јединоме
Што им вјеру сачува ришћанску!

Олга Тодоровић

После интерпретативног читања епске песме, следи још један сегмент часа који је предвиђен за коментаре и дискусију. Док су слушали Олгин рад, ученици су истовремено трагали за жанровским одликама епске песме у њеном тексту:

- приповедним начином опева се какав значајан догађај (приповеда се о Маричиној врлини и чојству којима је успела да избави мужа из невоље и сачува своју породицу);

- епску песму карактерише устаљеност форме (у овој песми уочљиви су формулни почетак, епска понављања, доследна примена епског десетерца);
- животни реализам (ликови и догађаји су приказани објективно и уверљиво, поступци ликова добро су засновани и убедљиво мотивисани);
- уз епску песму везује се и термин *епска техника*, тј. скуп књижевних поступака и средстава карактеристичних за епску поезију; у овом раду могу се уочити: епска понављања (Митрово коцкање / харчење блага, Маричина молитва Богу; анафоре, палилогије), стални епитети (*вјерна* љуба, *бијело* лице, *ситна* ђечица, *бритка* сабља, *јарко* сунце), устаљени почетак (Марица је своје очи клела...).

Одговоре и закључке до којих су дошли записујем на табли поред цртежа који представља персонификовану визуализацију епске песме. Закључујемо да је Олгина песма испевана у духу народне епске традиције и да се са народним епским песмама може повезати, пре свега на основу заступљеног епског десетерца, стилско-језичког израза и примењене епске технике. Олгина верзија одступа од принципа историчности, а основни разлог је у томе што се у њеној песми говори о задатим књижевним ликовима, а не о историјским догађајима или личностима.

Завршни део часа

10 минута:

У завршном делу часа поразговараћемо о још неким својствима народне епске песме. Наиме, након овог часа, према наставном плану требало би да уследи анализа народних епских песама. Зато сам се одлучила да завршни део часа истовремено буде прикладан увод за предстојеће наставне јединице. Сматрам да ће најуспешнији домаћи задатак (стваралачки прилог) бити примерен подстицај осталим ученицима и адекватна мотивација за њихов рад при савладавању предстојеће наставне области.

Будући да се народне епске песме кратког стиха називају још и десетерачке, јуначке или гусларске, ово је прилика да ученицима *покажем гусле* и да укажем на значај тог гудачког инструмента у нашој народној традицији (чињеница је да у свакој причи о нашој народној епској поезији неизоставно одзвања и звук гусала). Иако међу нама нема гуслара, ученик Андреја Јаношевић одважио се да заигра улогу народног певача и да делове своје епске песме о Митру и Марици отпева гуслајући.

Час завршавамо Андрејином гусларском интерпретацијом стихова из изузетне песме коју је написао у духу народног епског стваралаштва, а према инструкцији датој за израду домаћег задатка.

Митар и Марица

Боже мили чуда великога!
Јали грми, јал се земља тресе
Јал се бије битка на Косову,
Јал пуцају топовски гранати
Мрких топа са кула Вренђија?
Нити грми, нит се земља тресе
Нит се бију косовски јунаци,
Нит пуцају топови са кула,
Већ се друго чудо одиграва,
Друго чудо, чудо преголемо,
Тако чудо очи не гледаше:
У онога Митра господара
Нарав прека, велики иметак,
Три чељадах и љубовца мила.
Митре ђецу врло миловао,
Сваку ђеци милост доносио.
Бабо ђеци доносио дреје,
Таке дреје нико не имао,
Те му нејач била одевена
Ка некаки књажевски ђетићи.
Ал' их Митре врло строго држо,
Строго држо и лепо васпито,
Те честита Митру чељад била,
Сва честита и сва му поштена.
И љубовцу врло неговао,
Неговао, ал' је и грдио.
. . .
Митар беше стаса врло гордог,
Стаса гордог и ношења турског.
На њем вазда чудно одијело,
На њем бињиш од чоје зелене,
Под бињишем кадифни џемедан
Сав џемедан од златних конацах,
Па се злато на њем исијава
Таког нема ни у кога другог.
Кад опаше ковану арбију
А арбија од слонове кости,
Таке нема ни у кога другог.
На главу је тубнос наденуо
Наденуо пак га накривио,
Кадно бјеше о Ђурђеву дане,
Тад се Пера Митру одазвао,
Те удари јунак на јунака,
Мегдан бише читава три дана!
Ишле Перу стално карте јаке:
Пружи руке Пера Зелембаћу,
И повуче даму на осамнес',
Те је одно коња и фијакер,
Коња врана, каквог није имо
Ни цар часни, а камоли књаже.
Стиже Пери нека чудна снага,
Те он узе Митру господару
Господару, преком дућанџији
Сву ризницу и штапа и сата.
Кад се Митре мало освијести
Онда Митру друга снага дође,
Друга снага и срце јуначко,
Те он ману и тамо и амо,
Те поврати Митре све имање,
Све имање и свог коња врана
Каква нема ни у ког на свету.
Тад се Митре много осилио
И не виде сву снагу Перину,
Јер је Пери јача снага стигла,
Те он узе сав иметак Митров:
Не остаде ништа од иметка,
Не остаде ни за ђецу љеба.
Све му узе Зелембаћу Пера
Те и онај тубнос господарски.
Обрука га Пера Зелембаћу,
Тад изгуби сву част своју Митар.
Када рано јутро освануло
Рано јутро прије летурђије
Стаде Митре ђецу обилазит
Обилазит и у чело љубит,
Па се стаде са њима опраштат.
Није мого Митре од срамоте
Није мого јадан даље живјет,
Пак решио на се дићи руку.
Ал' да видиш чуда великога,

Таки тубнос нема ни у кога.
Има само један фесић мали
Фесић мали у једнога Пере,
У једнога Пере Зелембаћа
Јер се Пера Митру наругао
Кад обрука Митра господара
Обрука га пред целом дружином.
Тад се Митре наврзо на Перу,
Шћаше Митре повратити части
Шћаше Митре његов фес узети
Пак позивље Перу Зелембаћа
Пак позивље он на мегдан Перу.
Мили Боже, чудног ли мегдана!
Таки мегдан досад не бејаше,
Не бејаше, нити ће га бити!
За столом се мегдан одиграва
И са чудним оружијем, Боже!
Место мача и сабље коване
Мест' топуза и хитрога копља
Тај се мегдан са картама бије
Са картама и са коцком клетом!
Те да видиш женскога јунака,
Те да видиш Марице љубовце:
Јака жена и од јаче вере,
Од Бога је сву снагу добила,
И од Бога и од Светог Ђорђа,
Кроз молитву и у часном посту.
Кад угледа свога господара
Кад разазна шта је наумио,
Цикну Мара као соколица:
„Митре, брате, господару драги,
Што си, јадан, наумио чинит?
Зар ћеш себе ласно погубити,
Погубити, ђецу оставити?"
Ал' говори Митре господару:
„Морам, Маро, мила душо моја,
Све сам, Маро, благо изгубио,
Изгубићу ја и себи главу,
Ја не могу у срамоти живјет."
Тад с' узвиси Марица госпођа
Узвиси се у Божјој милости
Па је Митру стала беседити:

„И ако си, Митре, изгубио.
И ако си, нек ти је на славу.
Штоно јеси, Митре, потрошио,
Оно ти си, брате зарадио,
Па ћеш опет зарадити ласно!
Брате мили, мужу, господару,
Није, мужу, благо у новцима,
Но је, брате, благо у рукама,
У рукама твојим господару.
А злато је у оној нејачи,
У нејачи твојој милованој."
Тад ухвати љубовица мужа,
Тад ухвати свога милог Митра,
Ухвати га за руке вриједне
И одведе милој ђеци њиној.
Те да видиш чуда великога
У нећељу прије јарка сунца
Кадно прва зазвонила звона:
Ено Митра са ђецом на служби.

Андреја Јаношевић

Изглед табле

Жанровске варијације у стваралаштву ученика

Епика	Епско-лирска врста	Епика
БАЈКА	БАЛАДА	ЕПСКА ПЕСМА
Ауторка цртежа је ученица **Катарина Станчић**		
стереотипни почетак; стереотипни завршетак; стереотипни бројеви; стереотипни мотиви; присуство помагача и одмагача; препреке и савладавање изазова (човек надвладава натприродне силе, а доброта побеђује зло); радња није везана за одређено време или за место збивања; разгранат и симетричан ток радње; појава натприродних бића и фантастичних предмета...	**епизода од животног значаја; убрзан ток догађаја; трагични расплет; лирско, епско, драмско начело; страсти и сукоби јунака; нарација узбудљива и тајанствена; имперсоналан аутор; сведеност описа и детаља; брзина развијања радње; психолошка непродубљеност ликова**	**наративност; догађајност; историчност; идеализација ликова и догађаја; животни реализам; епска техника; ретардација; епизода; епска понављања; устаљени почеци; устаљени завршеци; стални епитети; епски десетерац...**

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ ДРУШТВА

О часопису „Књижевност и језик”

Часопис *Књижевност и језик* делује већ педесет година у области српског језика, књижевности, школства, науке и културе. У средини у којој стручни и научни подухвати нису дуговеки, пола века трајања и активног деловања једног часописа израз су животне потребе и упорности његових покретача и преданог окупљања и неговања сарадника који са преданошћу учествују у сагледавању појединих питања у струци, њиховом разрешавању и уграђивању у школску праксу и друге видове рада на унапређењу говорне и књижевне културе, односно писмености.

После Другог светског рата осетила се потреба да се посленици у области језика и књижевности окупе и да заједничким снагама раде на актуелним текућим и кључним темама и питањима из српског језика и књижевности у школској настави, стручном раду и научним изучавањима.

Оснивано је Славистичко друштво у јуну 1948. године, у коме су се окупили слависти свих усмерења, а у коме су преовлађивали наставници српскохрватског и руског језика и књижевности. Године 1954. због различитости интересовања, великог броја чланства и ширине области у којој су се окупили Славистичко друштво се раздвојило на два друштва: једно је окупљало чланове који раде у области српског језика и књижевности, а друго руског језика и књижевности и осталих словенских језика.

Наставници, стручни и научни радници у српском језику и књижевности обновили су том приликом Друштво за српски језик и књижевност, које је основано 1910. године и деловало до Другог светског рата. Конституисали су се и наставили свој рад у духу програма и традиције које је остваривало ово Друштво претходне три деценије свога богатог деловања. На скупштини на којој је Друштво обновљено донета је одлука да се покрене нов часопис Друштва.

Часописи које су покренули и издавали чланови Друштва у претходне три деценије, око којих су се окупљали и у којима су сарађивали, обновљени су и излазе и даље, али Прилоге за књижевност, језик, историју и фолклор издаје Катедра за југословенску књижевност Филозофског факултета у Београду, а Наш језик издаје Институт за српски језик САНУ, због чега су добили нешто специфичнији карактер и улогу. Нови часопис Друштва требало је да својим садржајем повезује претходне часописе, који претежно

објављују резултате научних истраживања српске књижевности и српског језика. Уз научну страну и објављивање прилога из језика и књижевности, часопис је требало да посвети посебну пажњу практичним питањима српског језика и књижевности, нарочито у школској пракси. Новоосновани часопис Друштва је и својим именом изражавао стремљење и програмски карактер – Језик и књижевност у школи. Требало је да подстакне чланове Друштва на стручни и научни рад, да се обавесте о резултатима изучавања језика и књижевности, да им буде стручни ослонац у неговању говорно-језичке и књижевне културе у школи. Први број часописа *Књижевност и језик* у школи појавио се априла 1954. године. То је доба када се стварало у Југославији и Србији обавезно осмогодишње школовање и када се нагло повећао број ученика у средњим школама и студената на факултетима, што је појачавало потребу деловања у неговању писмености, на обогаћењу и усавршавању знања из језика, као и упознавању највреднијих уметничких остварења у књижевности. Такође, у то време долази до колонизације људи из сиромашнијих крајева земље у плодније, посебно у Војводину. Из села се досељавају људи у градове и организују свој лични и породични живот. Та сусретања и мешања људи из различитих крајева и средина, говорних подручја и дијалеката допринели су да се у говорној и писаној речи није увек поштовала норма књижевног језика. Чланови Друштва за српски језик и књижевност сматрали су да у школи још већу пажњу треба посветити настави матерњег језика и књижевности, неговати говорну културу, предупредити последице друштвених појава на књижевни језик код ученика и путем школе утицати на средину.

Часопис *Књижевност и језик* у школи треба да помогне наставницима српског језика и другим школским радницима да систематски прате развој струке, да усавршавају знања из језика и књижевности и да их оспособљава да у настави своја знања успешно пренесу ученицима. Тиме се у школи и средини може деловати и утицати на подизање нивоа опште писмености. Председник обновљеног Друштва за српски језик и књижевност (1954. године) и један од његових оснивача 1910. године, а који је био и председник Славистичког друштва, Александар Белић, написао је у уводнику првог броја часописа *Књижевност и језик* да у школи треба непрекидно посвећивати пажњу неговању књижевног језика и упознавању његових правих литерарних вредности. И напоредо са тим треба да иде и познавање језика, његових изражајних могућности, његове снаге и лепоте.

Проф. др Вељко Брборић

О часопису „Свет речи”

Ове године излази јубиларни, двадесети, број „Света речи”. Мењао се у међувремену изглед часописа, смењивале су се рубрике у њему, а смењивале су се и редакције задужене за њега, али су основни циљеви, постављени у уводнику првог броја остали исти. Намењен је пре свега средњошколцима за предмет *Српски језик и књижевност*, а тек потом онима који се за њега заинтересују.

Наука о језику и наука о књижевности покривају бројне области, обухватају различите дисциплине и далеко су шире од онога што се налази у плану и програму предмета *Српски језик и књижевност*. Оне спадају данас у централни део друштвено-хуманистичких наука и са другим наукама ступају у сложене интеракције, стварајући низ интердисциплинарних области. Њихова природа је изузетно динамична; смењују се теорије, тумачења, аспекти посматрања појава. Изнова се доказује и оповргава оно што је од античких времена (не)познато.

Због свега тога, обавезни уџбеници и приручници нису довољни, постају, у неком погледу, застарели истог тренутка када се објаве. Места где савремена наука живи јесу научни часописи, научне монографије и домаће и међународне конференције. Средњошколцима су они или недоступни или, чак и кад су доступни, неприступачни; препуни непознатих термина, у њима се подразумевају многа знања која ученици средњих школа не могу имати, језик којим су ти текстови писани углавном је језгровит и штедљив, јер се у њима ништа не објашњава.

У том пресеку, између популарно написаних уџбеника, који нужно следе наставни план и програм, и непопуларно писаних научних радова, отворило се пре двадесет година место за часопис који ће омогућити средњошколцима да завире дубље у језик и књижевност. Редакције од почетка, на челу са проф. Јованом Деретићем, настоје да прилозима у часопису информишу, оживе и продубе градиво, да начин на који су текстови писани буду разумљиви, занимљиви, а опет без вулгаризације и претераног упрошћавања.

Многе рубрике се протежу кроз све бројеве. У једној од њих, *Писци говоре*, гостовали су савремени српски писци од Светлане Велмар Јанковић (у првом броју), до Весне Капор (у последњем). Интервјуе одликују актуелна, релевантна и занимљива питања.

У сваком броју налази се или рубрика *Свет језика* или *Свет речи*, а има и бројева са обема. У њима су окупљени чланци из различитих лингвистичких дисциплина, као што су лексикологија, семантика, синтакса, фразеологија, ономастика, морфологија, фонологија, акцентологија, дијалектологија и друге. Темама се обично покривају они

проблеми који се ретко у настави сусрећу, а савремени су, интересантни и инспиративни.

Оно што су ове две рубрике за лингвистику, то је рубрика *Тумачења* за књижевност. У њој су се сусрели бројни домаћи писци и писци опште књиженвости, бројне епохе, правци, разни књижевни родови, народна и уметничка књижевност, просветитељство и савремена (у прошлом броју Доситеј Обрадовић и Васко Попа).

Од почетка је замисао била да постоје интерактивне рубрике. Од њих су две преживеле све редакције до данас – *Квиз* и *Лекс-инфо*. У квизу се не тестира школско градиво на начин на који се то ради у школама или на такмичењима из Српског језика и језичке културе. Питања су постављена да се над њима мало замисли и *мозга* код куће. *Лекс-инфо*, као што и сам наслов каже, на веома занимљив и сажет начин информише ученике о ретким, чудним или страним или архаичним речима.

На самом крају, а чини некад и трећину часописа, налази се *Школски живот*. У њему су разни пригодни текстови, објављују се награђени најуспешнији писмени задаци, даје се преглед активности најуспешнијих лингвистичких секција и школских часописа, излажу се резултати републичког такмичења из Српског језика и језичке културе и резултати са Књижевне олимпијаде. Као што се на основу овог кратког прегледа може јасно видети, „Свет речи" с разлогом траје и истрајава оволико година.

Доц. др Ана Батас,
Заменик главног уредника „Света речи"

Наставна библиотека „Књижевност и језик"

Током 2016. године, у оквиру Библиотеке „Књижевност и језик" изашла је књига Весне Ломпар **Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)**, као и нова књига Вељка Брборића, **О српском правопису.** Крајем године штампан је приређени магистарски рад колеге Милорада Дашића, **Народна књижевност у наставним плановима и програмима**. Даља издавачка делатност била је усмерена ка припреми нових бројева часописа **Књижевност и језик** и **Свет речи (јубиларни број)**, као и **Информатора** Друштва. Друштво је откупило знатан број књиге **Методички цветник**, коју је Зона Мркаљ приредила, а објавило ју је Друштво за српски језик из Бања Луке. Поред ових издања, први пут је сачињен и **Летопис Друштва** за 2016. годину (приређивачи су Боса Милић и Зона Мркаљ). Дорађени су **Тестови за такмичење основних школа из српског језика и језичке културе** (задужени су Марија Запутил и Милан Крсмановић) и **Тестови за**

Књижевну оликмпијаду (задужени су Милан Шиповац и Марија Запутил, која ће приређивати и Информатор). Поред ових публикација, пристигле су још две књиге које је Уредништво прихватило за штампање у наредном периоду: књига Ивана Златковића **Ка поетици смеха**, изаћи ће до 58. Републичког зимског семинара и књига Предрага Петровића **Авангардни роман без романа: поетика кратког романа српске авангарде**, која ће бити штампана до Републичког такмичења у Тршићу).

Библиотека града Београда
и Друштво за српски језик и књижевност Србије

вас позивају на

представљање зборника одабраних текстова из методике наставе књижевности и српског језика

МЕТОДИЧКИ ЦВЕТНИК

који је приредила проф. др Зона Мркаљ

Учествују рецензенти зборника: проф. др Љиљана Бајић, проф др Милка Андрић и проф. др Зона Мркаљ

Четвртак, 19. мај у 12 сати
Римска дворана

Предговор књизи „Методички цветник”

Идеја о формирању зборника одабраних методичких прилога који се везују за наставу српског језика, књижевности и језичке културе, потекла је од председнице Друштва за српски језик и књижевност Републике Српске, доц. др Зорице Никитовић. Као гости и учесници на првом Републичком семинару овог друштва, одржаном током априла 2014. године у Бањалуци, на Палама и у Бијељини, присутни чланови уже Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије подржали су оснивање Друштва у Републици Српској, одржавање Републичког семинара за наставнике српског језика и књижевности и иницијативу за формирање стручне библиотеке овог друштва, намењене пре свега наставницима, али и другим заинтересованим стручњацима.

Као члан уже Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије, у својству потпредседника Друштва, и као наставник на методичкој групи предмета на Катедри за српску књижевност с јужнословенским књижевностима, Филолошког факултета Универзитета у Београду, замољена сам да за потребе Друштва за српски језик и књижевност Републике Српске приредим књигу у којој ће се наћи одабрани прилози из науке о настави аутора који су допринели развоју Методике наставе српског језика и књижевности у Републици Србији.

Упутила сам позиве на адресе оних методичара који су дали највећи допринос методици као науци о настави српског језика и књижевности у последњим деценијама XX и почетком XXI века. Аутори свих деветнаест текстова уврштених у овај зборник самоиницијативно су одабрали текстове које су послали. Неки од прилога репрезентују најзначајније теме којима су се позвани методичари бавили у својим истраживањима, а неки су одабрани у односу на своју данашњу актуелност. Сви прихваћени радови претходно су објављени у монографијама, зборницима са различитих конгреса, или у часописима (порекло радова у књизи је прецизно наведено), подлегли су провери научне и стручне јавности, али до њих није увек лако доћи, па здружено читање репрезентативних текстова олакшава коришћење будућим читаоцима.

Структуру ове књиге приказује следећи садржај:

- РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА
- Милија Николић: ЈЕЗИК И МЕТА-ЈЕЗИК У НАСТАВИ И УЏБЕНИЦИМА СРПСКОГ ЈЕЗИКА
- Љиљана Бајић: ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ И САВРЕМЕНА ПЕДАГОГИЈА
- Милорад Дешић: МЈЕСТО ДИКЦИЈЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

- Вељко Брборић: ПРАВОПИСНЕ ВЕЖБЕ У НАСТАВИ
- Драгана Вељковић Станковић: ПОЛИСЕМИЈА У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
- Љиљана Петровачки: МЕТОДИЧКИ АСПЕКТИ У САГЛЕДАВАЊУ ВАЛЕНТНИХ СПОСОБНОСТИ ГЛАГОЛА
- Милка Андрић: ЗАСНИВАЊЕ И РАЗВИЈАЊЕ НАСТАВНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ
- Зона Мркаљ: ЈЕЗИЧКОСТИЛСКИ ПОСТУПЦИ У ПРОУЧАВАЊУ УСМЕНИХ ПРОЗНИХ ОБЛИКА
- Вук Милатовић: ЧИТАЊЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
- Оливера Радуловић: АНДРИЋЕВО СТВАРАЛАШТВО У НАСТАВИ
- Бранка М. Јакшић Провчи: ОСНОВНИ НАСТАВНИ ПРОБЛЕМИ У ПРОУЧАВАЊУ ТРАГЕДИЈЕ *РОМЕО И ЈУЛИЈА*
- Сања Голијанин Елез: МЕТОДОЛОШКА ПОЛАЗИШТА ИНТЕРТЕКСТУАЛНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ
- Тиодор Росић: ИМАНЕНТНО-МЕТОДИЧКО ТУМАЧЕЊЕ ПЕСНИЧКОГ ТЕКСТА
- Симеон Маринковић: ГОВОРНА КУЛТУРА
- Марина Јањић: ПРИМЕНА ДРАМСКОГ МЕТОДА У САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
- Зорица Цветановић: ГОВОРНО ИЗРАЖАВАЊЕ ДЕЦЕ ПОДСТАКНУТО БАСНОМ
- Снежана Марковић: ИСТРАЖИВАЧКИ ЗАДАЦИ У ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ НАРОДНИХ ПЕСАМА И ПРИЧА У РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ
- Маја Димитријевић: ЧИТАЛАЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ У РАЗУМЕВАЊУ ЖАНРА БАСНЕ
- Миодраг Павловић: ПЛАНИРАЊЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
- О АУТОРИМА

На крају сваког рада уврштеног у овај зборник налази се попис литературе и сажетак на страном језику, док поглавље *О ауторима* доноси кратке биографије српских методичара, чији су радови издвојени за појављивање у овој књизи.

Књига *Методички цветник* (на 250 страница) представља хрестоматију репрезентативних текстова одабраних методичара наставе српског језика и књижевности. Сам наслов нас упућује на својеврсну антологију научних истраживања посвећених настави. Сабрани у једној књизи, текстови деветнаест аутора (о којима се подробније сазнаје из биографских белешки на крају књиге) омогућују сваком кориснику да сагледа у чему

се огледа значај вишеструког доприноса развоју научне мисли у области савремене Методике српског језика и књижевности и да прати теме које су биле кључна интересовања сваког појединог аутора.

Београдска методичка школа, на челу са професорима Милијом Николићем и Милорадом Дешићем, дала је значајан број угледних методичара који су својим радом на проучавању наставне теорије и праксе допринели развоју српског школства у области Српски језик и књижевност.

Магистранди и докторанди професора Николића на Катедри за српску књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду, чији су радови заступљени у овој књизи, били су: Љиљана Бајић (сада редовни професор Филолошког факултета), Милка Андрић (један од рецензената ове књиге, запослена у Министарству просвете, науке и технолошког развоја Србије), Вук Милатовић (редовни професор Учитељског факултета, прерано преминуо), Симеон Маринковић (некадашњи ванредни професор на Универзитету у Нишу и директор Издавачке куће „Креативни центар") и Зона Мркаљ (докторирала код проф. Љиљане Бајић, након одласка проф. Милије Николића у пензију; сада ванредни професор Филолошког факултета). Проф. др Милорад Дешић био је ментор својим најближим сарадницима на предмету Методика наставе српског језика и књижевности на Филолошком факултету у Београду (Катедра за српски језик): Вељку Брборићу (сада ванредном професору Филолошког факултета), Драгани Вељковић Станковић (сада ванредном професору Филолошког факултета), као и колегиници Марини Јањић, сада ванредном професору на Филозофском факултету у Нишу.

Сарадња београдске са новосадском методичком школом од самог почетка се развијала преко Друштва за српски језик и књижевност Србије, Филолошког факултета у Београду и Филозофског факултета у Новом Саду, захваљујући професорки др Љиљани Петровачки и њеним најближим сарадницама на предмету, проф. др Оливери Радуловић, проф. др Бранки Јакшић Провчи и проф. др Сањи Голијанин Елез (која је свој магистарски рад одбранила у Београду, код проф. др Љиљане Бајић, докторат код проф. др Оливере Радуловић у Новом Саду, а ради као професор на Педагошком факултету у Сомбору).

Као професор Методике на Учитељском факултету Универзитета у Београду, др Вук Милатовић је био ментор Зорици Цветановић, која га је наследила и сада је у звању ванредног професора.

Професорка Бајић је, као члан Комисије, допринела избору проф. др Тиодора Росића на место професора Методике на Факултету педагошких наука у Јагодини. Код проф. Росића докторирала је доц. др Снежана Марковић, а колегиница мср Маја Димитријевић, београдски ђак, докторанд је код проф. др Зоне Мркаљ.

Захваљујући избору професорке Бајић, методичари су у својим редовима имали и мр Миодрага Павловића који је, мада нас је прерано напустио, оставио за собом значајан корпус методичких прилога и дао широки допринос наставној пракси.

Мада теме при позиву за слање радова за *Методички цветник* нису биле наметнуте, испоставило се да су се прилози ипак здружили око следећих садржаја:

- употреба наставне методологије као „деликатни наставни проблем" (Милија Николић *Језик и метајезик у настави и уџбеницима српског језика*);
- васпитна улога наставе књижевности и улога хумора и смеха као васпитног средства (Љиљана Бајић *Доситеј Обрадовић и савремена педагогија*);
- специфичности наставе граматике, лексике, правописа и језичке културе (Милорад Дешић, *Мјесто дикције у настави српског језика и књижевности*, Вељко Брборић, *Правописне вежбе у настави*, Драгана Вељковић Станковић, *Полисемија у настави српског језика* и Љиљана Петровачки, *Методички аспекти у сагледавању валентних способности глагола*);
- стваралачки, истраживачки и проблемски приступ проучавању народне књижевности у школи (Милка Андрић, *Заснивање и развијање наставне интерпретације народне лирске песме*, Зона Мркаљ, *Језичкостилски поступци у проучавању усмених прозних облика* и Снежана Марковић, *Истраживачки задаци у интерпретацији народних песама и прича у разредној настави*);
- методички и методолошки проблеми тумачења књижевноуметничког дела (Оливера Радуловић, *Андрићево стваралаштво у настави*, Бранка Јакшић Провчи, *Основни наставни проблеми у проучавању трагедије Ромео и Јулија*, Тиодор Росић, *Иманентно-методичко тумачење песничког текста*, Сања Голијанин Елез, *Методолошка полазишта интертекстуалне интерпретације*);
- проблеми читања и говорне културе у настави (Вук Милатовић, *Читање у настави српског језика*; Симеон Маринковић, *Говорна култура*; Зорица Цветановић, *Говорно изражавање деце подстакнуто басном*; Марина Јањић, *Примена драмског метода у савременој настави српског језика*; Маја Димитријевић, *Читалачке компетенције у разумевању жанра басне*);
- планирање у настави српског језика и књижевности (Миодраг Павловић *Планирање у настави српског језика и књижевности*).

Методички цветник отвара се текстом проф. др Милије Николића: *Језик и метајезик у настави и уџбеницима српског језика*. У раду се на погодним примерима објашњавају функције метајезика и његов однос према природном језику. Метајезик је дефинисан као језик о језику и говор о говору. Истраживачка пажња је свестрано усмерена према метајезику у настави српског језика и граматике. Истакнуте су везе између народног и стручног метајезика и расправљано је о употреби домаће и стране терминологије у настави. Објашњена је корисна употреба екстремног метајезика, презасићеног терминима. Увид у предмет и методолошку усмереност рада пружају и сами наслови његових сегмената: *Предметност и функција метајезика*, *Народни метајезик*, *Стручни метајезик*, *Термини као подстрек и кочнице*, *Нужност таутолошког казивања, Наметљивост метајезика* и *Разлаз између метајезика и језика.* Овај рад придодат је као ново поглавље проширеном и допуњеном издању књиге проф. др Милије Николића *Методика наставе српског језика и књижевности* (2010).

Проф. др Љиљана Бајић представила се у овој хрестоматији радом *Доситеј Обрадовић и савремена педагогија.* Бавећи се васпитном улогом наставе књижевности, ауторка образлаже Доситејеву улогу у васпитавању и просвећивању људи, која се повезује са његовом личношћу, педагошким програмом и књижевним врлинама. Доситеј је поседовао способност да на комику из живота реагује смехом, па је васпитање савременика отварао за хумор, шалу и здрав, забаван смех. Подстичући на добро расположење и користећи афективно и катарзичко деловање смеха, у исто време је припремао читаоца и за поуке које ће усвајати. Другим речима, Доситеј је у хумору и смеху нашао мотивациони и дидактички (сазнајни и васпитни) потенцијал, који је у свом педагошком деловању користио у виду поуке кроз смех. Зато се у овом раду анализира Доситејева способност да на комику из живота реагује смехом и да шалу и здрав, забаван смех уведе у васпитавање савременика. Том страном свога духа и дела он је ушао у време савремених васпитаника/ученика. Ово истраживање надовезује се на интересовања проф. Бајић за тему *Проучавање хумористичке прозе у настави*, како гласи и наслов једне од њених књига.

Проф. др Милорад Дешић се у свом раду *Мјесто дикције у настави српског језика и књижевности* бави теоријским и практичним аспектима наставе дикције и сагледава ову област кроз више аспеката: прво, говори о дикцији као о области која, у оквиру науке о језику, проучава различите нивое говорног језика: некултивисан, култивисан и уметнички обликован говор. О појму „некултивисан" аутор каже да је то народни говор (са мањим или већим дијалекатским и жаргонским одступањем од

књижевног језика), а такав може да буде интимно-фамилијарни говор (у кругу пријатеља и породице, усклађен са стандардом, али може бити и дијалекатски и жаргонски обојен) и разговорни језик (комуникација са непознатим особама на улици, у продавници и сл., који је у основи књижевни језик, са израженом тежњом ка стандарду и са могућим одступањем од норме и грубљим говорним изразом). Он образлаже и појам култивисаног говора који је, пре свега, правилан (усаглашен са књижевнојезичком нормом), али и логичан, јасан, поетичан, поштује говорни бонтон; оплемењен је, удаљен од дијалекта, без сировости. Уметнички обликован говор обухвата култивисан и некултивисан говор. Врло је експресиван, богат изговорним нијансама, зависно од способности интерпретатора, често праћен мимиком, гестовима и покретима тела. То је говор глумаца, рецитатора, беседника, приповедача. У другом аспекту овог рада истиче се да се у основи дикције као научне дисциплине налази фонетика (артикулација, респирација, прозодија, изговор речи, блокова, реченица и већих говорних целина), али су укључене и друге области: ортоепија (наука о правилном изговору), синтакса, дијалектологија, лингвостилистика (стилистика говорног језика), теорија књижевности, реторика, психолингвистика, па и теорија комуникације (усклађивање вербалног и невербалног, изговорене речи, с једне стране, и мимике, усмеравања погледа, геста, удаљености између говорника и слушаоца итд., са друге стране). Треће, дикција означава и начин усменог изражавања. Узимајући то у обзир, посебно се издвајају следећа подручја; говорна култура или култура говора (односи се на култивисан говор и култивисање говорног израза), затим позоришна дикција (сценски говор), рецитовање, изражајно читање, беседништво (говорништво; врсте уметнички обликованог говора). На крају, аутор говори о дикцији као о педагошкој дисциплини и наставном предмету који у свом програму обједињује теорију и праксу.

У раду проф. др Вељка Брборића *Правописне вежбе у настави* анализира се и коментарише настава правописа, тј. правописне вежбе на свим образовним нивоима (основна школа, средња школа и универзитетска настава). Извршен је осврт на правописне вежбе у постојећој методичкој литератури и понуђени су нови облици правописних вежбања, који могу унапредити наставу правописа и свеукупно правописно знање наших ученика и студената.

Аутор истиче да настава правописа и правописно знање наших ученика и студената нису на задовољавајућем нивоу. То, наравно, није новина за наставнике и професоре у основним и средњим школама, а ни за оне који раде са студентима на нашим филолошким/филозофским и учитељским факултетима (са будућим професорима српског језика и књижевности

и учитељима). Наставни планови и програми морају бити конкретизован за сваки образовни ниво у делу који се односи на правопис. Сада се не зна колико часова у току једне школске године или у укупном школовању припада настави правописа, те се у овом раду закључује да је настава правописа у целини препуштена процени предметних наставника.

Проф. Брборић у свом раду доноси значајне закључке попут: уџбеници и приручници из нашег предмета (али и из свих других предмета) морају бити у целини усклађени са стандардним правописним решењима; не сме се допустити да основни уџбеници одступају од правописних решења ни у појединостима; сви наставници у школи морају познавати српски правопис, а не само наставници српског језика и књижевности; када је посреди правописно знање веома је важно с каквим правописним (пред)знањем, добијеним од учитеља, долазе ученици у пети разред основне школе; правопису би се и на универзитетским студијама морало дати значајно место; све школе у Србији и основне и средње морале би имати минималну приручну библиотеку намењену наставницима, смештену у наставничкој зборници. Та библиотека би у свом фонду морала имати и *Правопис српскога језика*; ако је у школској употреби више правописних приручника, као што је то сада случај, они морају бити у потпуности усклађени (јасно је и то да у школској употреби могу бити само правописни приручници с одобрењем министарстава просвете); добро би било да се зна који је основни правопис, док би се сви преостали позивали на њега (били би нека врста његових извода); сигурни смо да би јединствена правописна решења на свим образовним нивоима морала покрити језички простор српскога језика у Србији, Црној Гори и Републици Српској, али и другде где је српски мањински језик. Не би било добро да један језик има три различита правописа, односно различита правописна решења.

У раду проф. др Драгане Вељковић Станковић *Полисемија у настави српског језика* приказан је и образложен комуникативни методички модел обраде полисемије у средњој школи, заснован на когнитивном приступу. Поред тога, у раду је представљено повезивање прагматике и методике наставе, које се огледа у примереној адопцији и сврховитој примени Грајсових категорија релације и модалитета (Грајс 1987), као и афирмацији принципа релеванције (Спербер и Вилсон 1995). Примена принципа релеванције доприноси (а) побољшању инвентивности и адаптабилности структурних елемената наставних садржаја, (б) интерактивности стечених знања и нових информација, (в) подстицању когнитивних активности и (г) стварању оптималних услова за унапређење прагматичке и комуникативне компетенције ученика.

У складу с дидактичким принципима, овај модел – који укључује већи број релевантних примера – обликован је са циљем бољег разумевања

појмовне и лексичке метафоре и метонимије. Посебна пажња посвећена је уочавању и правилном тумачењу процеса преноса номинације са једног семантичког садржаја на други, запажању разлике између метафоричког и метонимијског развоја значења, представљању лексичке синегдохе и указивању на облике повезивања наставе језика и књижевности.

Проф. др Љиљана Петровачки послала је за овај зборник два своја прилога. Без обзира на врхунски квалитет оба рада: *Методички аспекти у сагледавању валентних способности глагола* и *Лексички слојеви у говору ликова из романа Поп Ћира и по Спира Стевана Сремца*, определили смо се за први јер је радова посвећених методици наставе граматике у овом зборнику мање него радова посвећених методици настави лексике и књижевности. Професорка Петровачки је методичар који се једнако квалитетно и продуктивно бавила истраживањима обе врсте (у том смислу посебно указујемо на књигу *Методичке апликације*, насталу у коауторству са Горданом Штасни). У раду уврштеном у овај зборник, показује се како сагледавање валентности глагола као комплексне семантичко-синтаксичке категорије доприноси бољем разумевању устројства реченице и методички се разматра валентност глаголских предиката као њихова способност да око себе окупљају и повезују друге реченичне чланове и тако утичу на моделовање просте реченице. Показује се, на одабраним примерима, како ученици и студенти уз одређивање валенце глагола, лакше откривају и принципе по којима се структурирају основни реченични модели. Посебно се анализирају модели са обавезним допунама: рекцијским конструкцијама и прилошким допунама.

Заснивање и развијање наставне интерпретације народне лирске песме, одабрани рад проф. др Милке Андрић, представља средишњу етапу процеса проучавања песме у настави. Пошто успешност проучавања књижевноуметничког дела пресудно зависи од изабраног и оствареног методолошког пута кроз његово естетско биће, у разматрању проблема заснивања и развијања наставне интерпретације народне лирске песме највише пажње посвећено је методолошким и методичким захтевима којима треба да удовољи узорна методичка интерпретација народне лирске песме.

На примеру тумачења народних лирских песама *Српска дјевојка* и *Виша је гора од горе*, показано је да методолошки и методички прилази за које се ауторка залаже, не познају и не признају утврђене методолошке и методичке системе, које би требало применити у интерпретацији сваке поједине песме, већ да у сваком конкретном случају, на ваљаним естетским, методолошким и методичким разлозима, треба утемељити избор вредносних чинилаца према којима ће бити усмеравани интерпретативни токови.

Текст *Језичкостилски поступци у проучавању усмених прозних облика* проф. др Зоне Мркаљ одломак је из књиге *Наставно проучавање народних приповедака и предања*. Одабран је као репрезентативан за овај зборник са жељом да се њиме истакну улога и смисао језичкостилске анализе као значајног интеграционог чиниоца наставне интерпретације. На одбараним примерима народних бајки, приповедака, предања и кратких народних прозних форми показује се да предмет језичке и стилске анализе могу бити проблем формулативности и варијантности, лексичко богатство народног језика, преображавање или метаморфоза, реченична метрика, интонација и ритам и бројни садржаји из граматике, што доприноси функционалном повезивању наставе језика и књижевности.

Текст проф. др Вука Милатовића, *Читање у настави српског језика*, објављен је у књизи *Методика наставе српског језика и књижевности у разредној настави* две године након изненадног растанка са њеним аутором. Читању се, као једној од најзначајнијих методичких радњи, у овој књизи поклања посебна пажња. Поред наставе почетног читања, разматрају се и изражајне вредности читања, указује се на врсте читања; наставници се упућују на то како се мери брзина читања; истичу се и образлажу технике читања књижевног дела, а ученици се подстичу да док читају, обавезно воде белешке и дневник читања. Све ово повезано је и са развијањем вештине читања с разумевањем, а самим тим и са техникама учења које се активирају приликом читања сваког писаног текста.

Читање је веома сложен процес и представља један од највећих феномена савременог човека. Управо му се из тог разлога посвећује доста пажње не само у школама и универзитетима, већ и много шире. Аутор наглашава да би се могло рећи да је читање пре способност него вештина, или је пак више способност него вештина. Савремена наука, као и савремена истраживања, понајвише се баве испитивањем брзине читања и разумевања прочитаног. Посебно се истражују могућности како човек да чита брзо и како да схвати смисао прочитаног.

Читање у основној школи започиње тзв. почетним читањем, тј. ишчитавањем, потом се из године у годину стално ради на унапређивању читања и то је један од најважнијих задатака наставе српског језика. Никада не би требало губити из вида чињеницу да је читање процес и да ученик мора континуирано да развија ту способност. Практично, читању се највише посвећују пажње у прва четири разреда основне школе, и то методички осмишљено и систематично, а касније наставници све мање показују интересовања за ово наставно питање.

Вук Милатовић истиче главне задатке наставе читања у млађим разредима основне школе: овладавање техником читања; правилно и течно читање; увођење ученика у изражајно читање; оспособљавање ученика за

разноврсне облике читања; савладавање технике тихог читања; развијање брзине читања; оспособљавање ученика за разумевање прочитаног; развијање читалачких навика; изграђивање односа према књизи и читању.

Централном проблему у настави – интерпретацији књижевних дела, у овом зборнику је посвећена посебна пажња. Потреба да се, уместо догматске и репродуктивно-експликативне наставе књижевности, настава усмери на иманентно-методичку интерпретацију уметничког текста, довела је до откривања релевантних елемената поетског текста на његовим различитим нивоима: фонетском, морфолошком, граматичком, синтаксичком и лексичко-семантичком. Иманентно-методичка интерпретација открива непоновљиву структуру песничког текста и бави се питањима унутрашње имплициране поетике самог дела; омогућује да се сваком књижевном делу приступа са позиције његове уметничке посебности.

Рад проф. др Оливере Радуловић *Андрићево стваралаштво у настави* почива на дугогодишњем методичком истраживању чија је идеја коришћење актуелних методологија науке о књижевности у методици наставе. Приступ изучаваној проблематици је заснован на примени интертекстуалности као доминантне методе и образложен је на наративном опусу Иве Андрића који је доведен у контекст усмене књижевности, словенске митологије и библијских легенди. Циљ оваквог приступа је очување старе књижевности у универзитетским и школским програмима која се доводи у интертекстуалне релације са савременом књижевношћу. Ауторка запажа да је праћење постигнућа студената и ученика у овако заснованом интерпретативном приступу показало знатно боље резултате од класичних наставних приступа.

Наставно проучавање Шекспирове трагедије Ромео и Јулија проф. др Бранке Јакшић Провчи, под називом *Основни наставни проблеми у проучавању трагедије Ромео и Јулија*, засновано је на препознавању традиције елизабетанске драме, одређивању композиционих елемената, успостављању релација међу лицима и њиховим драмским карактеризацијама и тумачењу аристотеловских одредница трагичне радње (трагични јунак, трагична кривица, катарза) у мери коју захтева принцип примерености. Методологија рада заснована је на основним методичким корацима који могу да варирају у конкретним поставкама на часу. Минимални број часова предвиђен за изучавање ове трагедије јесте три наставна часа, два захватају подручје књижевности, а трећи културу усменог и писменог изражавања. На првом часу ученици би требало да се упознају са елизабетанском атмосфером Шекспировог позоришта, елизабетанским периодом и, у кратким цртама, са Шекспировим животом и стваралаштвом. Затим се ученици упућују да запазе организацију драмског текста и започну његову композиционо анализу. Други час може бити посвећен корела-

ији са основним поставкама Аристотеловог дефинисања трагедије (коју реафирмише ренесансни дух), затим, карактеризацији ликова у њиховим међуодносима представљеним драмском радњом, те маркирању основних мисаоних токова на одређеним чворишним местима трагедије. Трећи час може имати поставку корелацијског односа са више филмованих дела ове трагедије или се може поставити у виду различитих драмских игара, процес драме, форум театра, театра слика... где би ученици били носиоци наставног процеса, не само активни учесници у њему.

У студији Сање Голијанин Елез истиче се да ваљана и поуздана методологија у науци и настави може да пружи неопходну подршку да читалац „на својим ногама" (Б. Поповић) прође кроз свет *дијалогичности* и *вишегласности* дела (Бахтин) као онај „други", као естески освештена и интелектуално радознала личност (попут дечака Марка из књиге Светлане Велмар Јанковић). А сама прича у наносима својих морфолошких промена најуверљивија је када покаже да и у тој калеидоскопској структури трајно веже читалачку пажњу сећањем на *праситуацију усменог приповедања*, упркос низу преобликовања те ситуације у писаном тексту. Тако се и *ритуални интензитет приче* увек јавља оног тренутка када нас свет дела понесе ка етимолошкој задатости самог појма приповетке, што илустративно показује универзалну поетичку премису њене уверљивости, залог и ток развоја приче данас, у временима *приповедања на дигиталној мрежи*. У светлу нових методолошких путева и књижевних теорија, на које се ауторка осврнула у овом раду (Бремон, Гремас, Амон, Тодоров, Женет, Квас), сам чин читања чини да књижевно дело очитује свој иманентно динамички карактер. У таквим методолошко-методичким околностима тумачења, читалац (ученик) следи различите перспективе које му текст нуди и међусобно усаглашава његова различита структурна обележја и „схематизоване аспекте", а на тај начин он сам „ставља дело у покрет" (Iser).

Савремени наставни модели рађени су на основама нове стратегије курикулума која подстиче креативнији и флексибилнији приступ програмској грађи. На темељу претходних емпиријских истраживања у настави и потврђеног афинитета, али и недовољне упућености наших ученика у разумевање савремене српске књижевности за децу, представљене су нове могућности књижевних истраживања која разумевање књижевног развоја виде кроз однос између елемената у делу (*конструктивна функција*), кроз однос између врста и жанрова књижевних текстова (*књижевна функција*), те кроз однос књижевног низа са другим низовима (системима) у култури (функција књижевног низа – система).

У компаративном сагледавању мотивски сродних дела Сања Голијанин Елез истиче да се у делима савремених аутора афирмише један у основи *онтолошки приступ* стваралаштву, који је тематски густо саздан

на укрштању духовности прошлог и садашњег и када актуализује тему детињства и одрастања, љубави, отуђења и угрожености човека у драматици модерног света, али и када у густом поетском ткању посеже за обрасцима народног предања, мита, историје, легенде, библијског света – све до наслућених хоризоната нове објаве.

У раду Тиодора Росића *Иманентно-методичко тумачење песничког текста*, применом аналитичко-синтетичког приступа анализирају се могућности иманентно-методичке интерпретације песничких текстова у старијим разредима основне школе и средњим школама. Дефинише се појам иманентности и иманентне методике. Приступа се анализи структуре песничког текста и откривању естетски релевантних елемената на његовим различитим нивоима. Притом се издвајају фонетски, морфолошки, граматички, синтаксички, лексичко-семантички нивои. Главни циљ овог рада је да се подстакне стваралачко осећање за језик као унутрашњу суштину књижевности. Анализирају се и неки од модела методичких поступања који омогућују целовитост тумачења песничког текста. Они су настали из методичке стратегије која је примерена иманентности песничког текста.

Методолошко полазиште у истраживању представља иманентан (унутрашњи) приступ, превасходно интерпретативни и рецепцијски, у чијем је средишту књижевноуметничко дело и читалачки однос према њему. Но, истраживање примене структурно-семиотичког и наратолошког приступа у настави, као и уметничка природа и богатство значењских слојева књижевног дела намећу плуралистички прилаз као сазнајни корелат (импресионистички, феноменолошки, биографски, социолошки, психолошки, лингвостилистички). Обједињавање наведених методолошких приступа најпоузданија је и најцелиходнија смерница у доживљавању и спознавању естетске вредности књижевноуметничког дела и књижевних јунака. Сходно предмету истраживања, методолошки плуралитет огледа се и у заступљености методе теоријске анализе.

Говорна култура Симеона Маринковића представља одломак из књиге *Методика креативне наставе српског језика и књижевности* овог аутора. У раду се истиче значај говорне културе за развој личности и предлажу се различити облици говорних вежби у настави српског језика и књижевности, као што су: изражајно читање и рецитовање; учење и говорење одломака, афоризама; вежбе креативне говорне комуникације; разговорне игре; пословни разговор; загонетање; усмена драматизција; расправа; најава наступа и др. Одабрани текст погодује увођењу стваралачких активности у наставу српског језика и књижевности, учењу кроз игру и утврђивању функционално важне наставне области за живот ученика.

У раду Марине Јањић *Примена драмског метода у савременој настави српског језика* говори се о озбиљној имплементацији драмске педагогије у настави, ради подстицања и развоја културе изражавања ученика основних и средњих школа. Метода сценске комуникације представља најновији вид савремене интерактивне наставе, заснован на усмераваној игри и непосредној очигледности. Ученици путем сценске игре, у којој се симулирају и опонашају животне и проблемске, тј. комуникативне ситуације, активно уче и самоангажманом испољавају креативност, стваралаштво, способност за самостални рад, истовремено усвајајући разнолике форме богатог функционалног језичког раслојавања и културе усменог изражавања. У интеграцији са лепим уметностима (музиком, књижевношћу, сликарством...) на часовима језика развијају се говорне компетенције и стичу правилне говорне навике у условима пријатне атмосфере, игре и забаве.

Ауторка истиче да у савременом друштву култура комуникације ширих друштвених слојева често бива нарушена утицајем супстандардних идиома (дијалеката и социолеката), те не смемо заборавити улогу школе коју би она требало да има у подстицању, неговању и развоју културе изражавања ученика. Истраживањем наставне праксе и говорних компетенција ученика дошло се до закључка да се прави резултати могу постићи увођењем принципа тзв. савремене школе, односно, школе мишљења, са пуним уважавањем савремене светске педагогије. Настава говорне културе добија своје право утемељење и даје очекиване ефекте применом драмског метода (тј. методе сценске комуникације) у наставном процесу.

Говорно изражавање деце подстакнуто басном Зорице Цветановић усмерено је на рад са децом предшколског узраста, са којом се могу организовати разне вежбе говорног изражавања. То могу бити игре, драматизације или разни облици усмених вежби, а најчешће су препричавање, причање и описивање. Ауторка у свом раду разматра најчешће типове игара.

Језичке игре се веома успешно могу остварити након тумачења басне. У најмлађим групама почиње се од дијалошких и ситуационих игара. Са предшколцима се, након разговора о тексту који је прочитао васпитач, могу организовати игре, чији је основни циљ развој говора, богаћење речника и формирање реченице.

Дијалошке или разговорне игре подстичу развијање дијалога. Свакодневна комуникација подразумева разговор, а овим играма ради се управо на томе – да деца развијају своје говорне способности кроз изражавање мисли, емоција и кроз питања и одговоре у говорним ситуацијама. Разговорне игре имају и функцију богаћења речника. Дете води разговор у форми игре обично с ликовима из басне и тако се развија код деце култура вођења разговора – култура постављања питања, одговарања и култура

слушања саговорника. Игре се бирају у зависности од узраста деце. То могу бити игре „Разговор животиња", „Кажи животињи из басне" или „Питај ме".

Ситуационе игре подразумевају да се деца ставе у одређену ситуацију којој треба да прилагоде свој говор. Због специфичности садржаја, након тумачења, честе су и импровизације животних ситуација, које имају облике стваралачког причања, а подстакнуте су басном. То су тзв. ситуационе игре или стварносне ситуације.

Ликови животиња и њихови поступци у басни привлаче пажњу деце. Ауторка истиче да се на основу заплета или расплета басне може организовати *дебата* у којој ће деца вођено заступати или критиковати поступке ликова и исход басне.

Басне су веома погодне за *драматизацију*, јер имају фабулу конципирану попут кратке драме са супротстављеним карактерима и радњом која садржи једну или евентуално две ситуације. Деца могу да науче драмски текст напамет и покушавају да буду глумци.

У раду Снежане Марковић *Истраживачки задаци у интерпретацији народних песама и прича у разредној настави* истакнут је значај истраживачких задатака као поступка којим се ученици мотивишу за читање и тумачење народних песама и прича. Истраживачки задаци формулишу се на начин примерен узрасним способностима и могућностима ученика, на шта је у раду указано конкретним примерима.

Истраживачки задаци у млађим разредима основне школе укључују се у читање, доживљавање и анализу књижевног текста са варијацијама које су условљене развојним могућностима ученика, степеном изграђености њихове читалачке вештине, као и осталим радним околностима и посебностима књижевноуметничких текстова. Истраживачким задацима се у настави књижевности у млађим разредима могу сматрати задаци којима се у читање појединих текстова упућују ученици трећег и четвртог разреда. Ученици претходних разреда припремају се за самостално читање књижевног текста подстицајима и радним налозима чија је сврха да продубе доживљај и усмере пажњу ученика ка чиниоцима књижевног текста који ће бити предмет интерпретативног разговора. Помоћу истраживачких задатака ученици се непосредно мотивишу за читање и доживљавање, сугеришу им се одговарајући облици и начини читања, нуде им се гледишта на уметнички свет књижевног дела и путеви за решавање битних литерарних проблема у тексту. Осмишљеним и функционалним истраживачким задацима ученицима се имплицитно указује на најважније елементе књижевног дела, односно доминантне чиниоце интерпретације текста, чиме се ствара основа за разумевање и усвајање суштине књижевнотеоријских појмова који се уче у старијим разредима основне школе.

Функционалним скупом радних захтева и питања читалачка пажња ученика се усмерава према битним уметничким чиниоцима текста. Уочени и постављени литерарни проблем рашчлањује се на неколико радних захтева, тј. саодносних подстицаја који упућују ученике на истраживања водећих уметничких чинилаца текста.

Текст Маје Димитријевић представља сегмент докторске тезе *Књижевни јунак у прозним делима за млађи школски узраст*, која је у изради. Прозни жанрови својим конвенцијама и особеностима условљавају поступак уобличавања књижевних ликова. Отуда се у истраживању указује на повезаност жанровског обрасца и типа књижевног јунака, сагледава се однос теоријске и методичке интерпретације књижевног јунака и приказује могућност прожимања различитих методичких нивоа карактеризације јунака у прозним делима за млађи школски узраст.

У одломку наведеном у овом зборнику, *Читалачке компетенције у разумевању жанра басне*, ауторка разматра ниво читалачких компетенција у рецепцији народне и ауторске басне у млађем школском узрасту. У овом раду указује се на проблем жанровске проводљивости између народне басне и народне приче о животињама. Упоредном анализом издвајају се њихове дистинктивне црте како би се у оквирима предтеоријског тумачења унапредио степен ученичког разумевања оба књижевна жанра. Истиче се улога типског јунака у моделовању адекватног методичког приступа овим прозним врстама и указује се на неколико интерпретативних параметара – од узрасног нивоа, преко жанровски разноврсних прозних дела и типолошки разнородних јунака, до разноликих методичких концепата у којима се књижевном јунаку додељује доминантна позиција у рецепцији и тумачењу књижевноуметничког дела.

Међу научним радовима мр Миодрага Павловића посебно место заузима методичка монографија под насловом *Припремање наставника и ученика за тумачење књижевних дела.* У њој се на теоријски и практичан начин систематично истражује и поуздано анализира припремање наставника и ученика за стваралачку наставу књижевности у основној и средњој школи. У поглављу *Планирање у настави српског језика и књижевности*, одабраном за *Методички цветник*, аутор се осврће на методичку, дидактичку и педагошку теорију о припремању и планирању наставе. Он наводи да се припремање схвата као суштинска наставна активност, као темељни део сложене структуре наставног процеса. Уочљиво је да се планирање, дистрибуција наставних садржаја у жељене, одговарајуће временске оквире и саодносе, тиче сваког појединачног чиниоца наставног процеса, као и да су припремањем обухваћени и програмирани сви посебни и општи односи између наставних садржаја.

Припремање је динамичан процес током кога се обезбеђују услови за стваралачку и истраживачку наставу књижевности. Зато се методичким радњама и поступцима којима се ученици припремају за тумачење књижевних дела у књизи даје приоритетан значај. Посебно се разматрају облици функционалног припремања (врсте, извори и поступци мотивисања у настави књижевности, врсте читања, истраживачки задаци, локализовање, вантекстовне околности, тумачење непозантих речи и израза, план текста) и илуструје се њихов значај у настави. Уз мноштво примера, коментара и анализу ови облици рада обрађени су на начин који истиче њихову прворазредну улогу за развијање истраживачких способности и саморадње ученика. Образлаже се да су припремне радње корелативне и испитује се како оне у конкретним наставним ситуацијама могу да се повезују. Тако настају ауторови бројни, према пракси отворени, оперативни пројекти, који представљају значајан прилог наставној теорији и пракси.

***

Радови афирмисаних методичара, који су обележили развој Методике наставе српског језика и књижевности као научне дисциплине, здружени у књизи *Методички цветник*, сачињавају вредан и значајан зборник методичких огледа и студија. Ова књига намењена је, пре свега, наставницима и професорима српског језика и књижевности у основној и средњој школи, али и студентима који се припремају за наставнички позив. *Методички цветник* може се читати и као хрестоматија текстова. У овом антологијском избору налази се већина аутора задужених за развој Методике наставе српског језика и књижевности у Републици Србији. Верујемо да ће наставници у Републици Српској, а и на другим просторима где се српски језик учи и чита, од ове књиге имати вишеструке користи и да ће их текстови, наведени у овом зборнику, подстаћи на критичка разматрања и дати им креативни подстицај. Верујемо да ће овај својеврсни методички приручник наћи своје место и у наставној пракси и утицати да настава српског језика и књижевности буде још квалитетнија, садржајнија, теоријски утемељена и стваралачка.

Захваљујем се Друштву за српски језик и књижевност Републике Српске што ми је понудило могућност да приредим *Методички цветник* као важну и антологијски вредну књигу, за добробит свих нас којима је српски језик матерњи, а настава српског језика и књижевности, пре свега, љубав и инспирација за даља постигнућа.

Захваљујем се свим ауторима који су ми послали своје биране радове и дозволили њихово објављивање у овом зборнику.

Посебно се захваљујем свима који ће материјално подржати овај пројекат и омогућити штампање књиге *Методички цветник*: Министарству просвјете и културе Републике Српске и Друштву за српски језик и књижевност Републике Српске, на челу са Зорицом Никитовић.

Приређивач:
Проф. др Зона Мркаљ,
Филолошки факултет Универзитета у Београду

Библиотека града Београда и Друштво за српски језик и књижевност

вас позивају на

представљање књиге

„Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)“ ауторке Весне Ломпар

Учествују:
Вељко Брборић, Зона Мркаљ и ауторка

Четвртак, 26. мај 2016. у 12 сати
Римска дворана

Рецензија монографије Весне Ломпар „Врсте речи и граматичк пракса (од Вука до данас)”

Рукопис *Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)* ауторке Весне Ломпар представља за штампу припремљену верзију рукописа њене докторске дисертације, која је под насловом *Систематизација врста речи и њихових категорија у сербокроатистичким граматикама* одбрањена 2005. год. на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Рукопис се састоји од *Увода*, једанаест поглавља, *Закључка* и списка литературе.

У *Уводу* су одређени предмет, циљ и значај рада, специфицована методологија, образложен избор грађе и дата структуру рада. Треба истаћи да су анализиране не само сербокроатистичке граматике него и *Речник српскохрватскога књижевног језика* Матице српске и *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ, као и четири лингвистичка енциклопедијска лексикона. Такође треба истаћи ауторкино инсистирање на потреби терминолошке стандардизације и налажења адекватних примера.

У првом поглављу су третирана теоријска и методолошка питања везана за систематизацију и дефинисање врста и подврста речи и њихових категорија, као и за налажење одговарајуће терминологије.

Свако од осталих десет поглавља посвећено је исцрпном прегледу обраде једне од десет стандардних врста речи. За анализу сваке врсте речи је успостављен аналитички оквир, а резултати анализе су представљени табеларно, са хронолошким редоследом. За сваку врсту речи је показано њено место у систему врста речи, критички су размотрене понуђене дефиниције, супкласификације, природа граматичких категорија и избор илустративних примера. Овде треба истаћи успешно аналитичко повезивање морфолошких, синтаксичких и семантичких аспеката врста речи, систематичност и прегледност постигнуте примереним табеларним приказима, аргументовану критику појединих решења и предлоге за побољшање граматичког описа, за терминолошку стандардизацију и за што бољу егземплификацију.

У *Закључку* је ауторка дала критичку синтезу досадашње обраде врста речи, њихових назива, дефиниција и подела, као и обраде одговарајућих граматичких категорија.

Закључна оцена

Област врста речи и њихових граматичких категорија не само што представља једну од кључних компоненти граматике, него и пружа основу за обраду промене речи, творбе речи и синтаксе, као и за лексикографску

обраду језика и за корпусну лингвистику. Зато монографија Весне Ломпар *Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)*, која пружа обухватан, систематичан и врло прегледан историјски приказ обраде врста речи и њихових категорија у граматикама посвећеним српскохрватском и српском стандардном језику, представља вишеструко користан допринос нашој науци о језику и њеној историографији.

С обзиром на то, најтоплије препоручујем за штампање рукопис Весне Ломпар *Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)*.

У Београду, 12. јануара 2016. год.

Проф. др Љубомир Поповић, с. р.

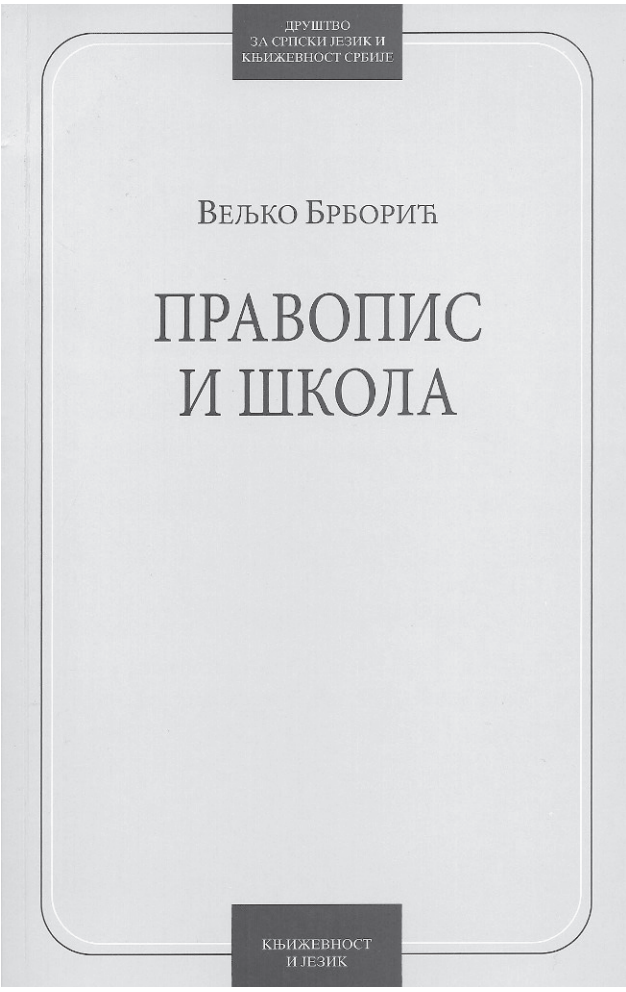

Значајан прилог српској правописној литератури

(Вељко Брборић, *О српском правопису*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2016)

У септембру 2016. године издавачка делатност Друштва за српски језик и књижевност Србије постала је богатија за још једно ново издање – монографију *О српском правопису* проф. др Вељка Брборића – чиме је битно употпуњена празнина која у српској литератури постоји када су посреди правописна историја и правописна проблематика. Радови окупљени међу корицама ове књиге пружају широк увид у правописна питања, како по временском раздобљу које се у ортографској проблематици прати, тако и по разноврсности тема које су у њима обрађене. Услед саме сложености и озбиљности покренутих питања, публикација која је пред нама намењена је првенствено стручној лингвистичкој публици, али ће због важности и актуелности обрађених тема бити незаобилазно штиво и за далеко ширу читалачку публику, односно за све оне којима је стало до тога да негују свој писани језички израз.

Монографија *О српском правопису* започиње *Уводном напоменом* (5–6), у којој аутор објашњава да ова књига представља избор његових радова објављених током последњих неколико година у различитим публикацијама (часописима и тематским зборницима) – што се уз сваки рад прецизно наводи – а да се рад посвећен Александру Белићу први пут овде објављује.

За овим уводним сегментом књиге следи 16 радова различите правописне тематике, од којих је први *Српски правопис на прелазу из XIX у XX век* (9–20). У раду који отвара читаву монографију аутор даје приказ стања у српској ортографији од краја 19. века (након победе Вукове реформе 1868. године), преко *Правописа српскохрватског књижевног језика* А. Белића из 1923. године, па све до актуелних правописних решења. На страницама овог рада читалац се може упознати са најважнијим правописима и правописним решењима с краја 19. и почетка 20. века и видети, што уосталом и сам аутор експлицитно наводи, да је српски правопис у 20. веку претрпео само мање измене, које су имале карактер дораде и усавршавања Вукових решења, а да се озбиљније разликује, што је и очекивано, само писање речи, имена и израза из страних језика (стр. 19–20).

Након ширег прегледа историјата српског правописа, следи рад који се први пут у овој књизи објављује, а који је посвећен ортографском раду Александра Белића. У раду под насловом *О правописном раду Александра Белића* (21–34) В. Брборић даје драгоцен списак свих правописа и радова о правопису које као аутор (или члан редакције) потписује А. Белић. На овом списку нашло се чак 26 библиографских јединица, због чега аутор

књиге с правом закључује да је Белићев допринос српском правопису импозантан и да је наш савремени правопис, на неки начин, не само вуковски већ и белићевски, будући да је његов *Правопис српскохрватског књижевног језика* први прави целовити правопис који су добили српска култура и српски језик и који је у званичној употреби био 37 година, односно од 1923. до 1960. године, тј. до појаве *Правописа српскохрватског књижевног језика* Матице српске и Матице хрватске. Значајан део овог рада представља и преглед садржаја Белићевог правописа и правописних решења која се у њему могу наћи.

Трећи рад у књизи носи наслов *Предговори наших правописа* (35–48) и, након теоријског одређења самог појма *предговор*, доноси у целости предговоре четири наша најзначајнија правописна приручника: *Правописа српскохрватског књижевног језика* А. Белића из 1923, *Правописа српскохрватског књижевног језика* Матице српске и Матице хрватске из 1960, *Правописа српскога језика* Матице српске из 1993. и *Правописа српскога језика* Матице српске из 2010. године.

У тексту *Српски изговори и писма у XX веку кроз уставна и законска решења* (49–57) В. Брборић прати место изговора (екавског и ијекавског) и писама (ћирилице и латинице) у уставима и законима који су били на снази од стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године, па све до последњег Устава Републике Србије, оног из 2006. године. Поред тога, аутор се, уз озбиљну аргументацију у виду цитата из званичних докумената, осврће и на стање које у овом сегменту језичке проблематике влада у бившим југословенским републикама. Закључак рада јесте да српски језик и данас има два изговора и два писма, као што је то било и пре стотину година, али да многа питања и проблеми и даље постоје (питање српског језичког корпуса, запостављање ћирилице, мањкавост постојећих законских решења и сл.) (стр. 56–57).

Питање писама даље се разрађује, па је управо то централна тема и наредног рада – *Писма у савременим правописима „српскохрватског" језика на почетку XXI века* (59–69). Овога пута акценат је на месту ћирилице и латинице у савременим националним правописима у Србији, Босни и Херцеговини, Хрватској и Црној Гори. Анализа одељака који се тичу статуса писама, као и начина писања и изговарања слова, показала је да три национална правописа (српски, босански и црногорски) доносе и азбуку и абецеду, док хрватски доноси само латинична слова. Такође, не могу се у свим правописима наћи облици писаних слова, као ни њихов изговор, што свакако треба сматрати пропустом.

Следећи текст – *Неке дилеме око писања великог и малог слова* (71–80) – прати проблем дефинисан у наслову из неколико углова: велико слово у наставном плану и програму, велико слово у нашим правописима (уз

навођење специфичности у сваком од њих; нпр. *Балканско Полуострво*, *Топчидерско Брдо*, *Охридско Језеро* и сл. у Белићевом *Правопису*) и актуелни проблеми и недоумице (нпр. проблем писања имена насељених места и делова насељених места и сл.). Будући да указује на бројне проблеме и нелогичности када су постојећа решења у вези са писањем великог и малог слова посреди, овај рад би могао бити од велике користи и свакако би га требало узети у обзир при изради неког измењеног и допуњеног издања *Правописа.*

Правописна партија којој је посвећен наредни тексту у књизи јесу скраћенице. Као и у претходним радовима, аутор и у тексту *Скраћенице у правописима и правописним речницима „српскохрватског" језика на почетку XXI века* (81–90) најпре даје преглед стања у ранијим издањима *Правописа*, а затим се фокусира на актуелна решења не само у *Правопису српскога језика* (2010) већ и у правописима бивших истојезичних република. Оваквом упоредном анализом аутор долази до закључка да је видна „већа подударност *Правописа српскога језика* и *Правописа црногорскога језика* на једној страни, док су на другој страни „ближи" *Хрватски правописи* и *Правопис босанскога језика*" (стр. 90), као и да највећи број дублетних решења, често непотребних, доноси управо наш национални *Правопис.*

Сложеним питањем писања назива насељених места, њихових становника и присвојних придева од њих изведених В. Брборић се бави у раду *Називи насељених места, њихови етници и ктетици у правописним речницима српског језика* (91–102). Аутор, након дефинисања појма *правописни речник*, даје преглед решења у вези са овом проблематиком почевши од *Српског правописа за средње школе* М. Петровића (1914), па све до важећег *Правописа српскога језика* из 2010. године, чиме читалац стиче потпуну слику еволуције овог ортографског питања. Највећи проблем овде јесте тај што се у правописним речницима често могу наћи примери који ни по чему нису спорни, а изостају они који могу изазвати недоумице. Аутор рада на крају предлаже иновирање постојећих правописних речника пре свега избацивањем неактуелних примера и уношењем оних спорних, уједначавањем начина доношења етника и ктетика, као и свођењем дублета на најмању могућу меру.

Као што је и у самом тексту *Правописа* (2010) истакнуто, посебан нормативни проблем представља писање почетних саставница страног порекла са статусом форманта или префиксоида (нпр. *фото-*, *ауто-*, *авио-* и сл.) и управо се овим комплексним и важним питањем В. Брборић бави у раду *Творба речи и правопис – писање сложених детерминативних формација са првом страном компонентом* (103–114). Тест у главном делу доноси истраживање које је аутор са студентима докторских студија

спровео у току 2011/12. године, а које се тицало начина бележења ових сложених формација са страном препозитивном компонентом у уџбеницима за 7. разред основне школе и у културним водичима. Анализа прикупљене грађе показала је низак степен познавања правописних правила када је ова проблематика посреди, што посебно забрињава када су у питању публикације намењене нашим ученицима.

Искуство универзитетског професора који се бави методичким и правописним питањима В. Брборић је преточио у радове *Место правописа у наставном процесу* (115–125) и *Настава правописа српског језика у настави за странце* (127–134). У првом раду, аутор најпре анализира начин на који су правописне партије дефинисане у наставним плановима и програмима од почетка основне до краја средње школе, а затим указује и на проблем непостојања наставе правописа на многим филолошким и учитељским факултетима у Србији. Други рад посвећен је настави српског језика као страног и доноси наставни програм – израђен у Центру за српски као страни језик на Филолошком факултету у Београду – за шест нивоа учења српског као страног језика: А1, А2, Б1, Б2, Ц1 и Ц2, пратећи притом посебно место правописа у њему. Аутор закључује да програм свих шест нивоа српског језика као страног наводи правописне области, али да нису све заступљене (нема, на пример, састављеног и растављеног писања речи), као и да велики проблем представља недостатак правописне обуке у уџбеницима српског језика за странце (стр. 134).

У раду под насловом *Правописна норма данас: (не)оправданост измена* (135–148) прате се измене које су у области писања великог слова, гласовних односа, писама и спојеног и растављеног писања речи начињене у *Правопису* из 2010. у односу на решења која су постојала у издању из 1993. године. Посебан допринос овога рада јесу прегледни табеларни прикази свих измењених решења (нпр. ***к**убанска револуција* (П 1993): ***К**убанска револуција* (П 2010), *до ђавола* (П 1993): *дођавола* (П 2010), *до виђења* (П 1993): *довиђења* (П 2010) и сл.), којима се на једном месту пружа увид у промене које је наша ортографска норма претрпела и даје могућност сагледавања оправданости или неоправданости учињених измена.

Сва четири рада која затварају књигу *О српском правопису* посвећена су интерпункцијској проблематици. У првом раду из овога блока – *Интерпункцијска терминологија од Вука до данас* (149–157) – В. Брборић, након указивања на проблем дефинисања правописне (и уже, интерпункцијске) терминологије, даје преглед интерпункцијских термина кроз историју, па се тако на страницама овога рада могу срести називи интерпункцијских знакова које су употребљавали још С. Мркаљ, В. Караџић, Љ. Стојановић, С. Новаковић, А. Белић и други знаменити српски лингвисти. На крају текста, аутор даје табелу у којој су представљена досадашња терминолошка

решења, али и она која се предлажу у циљу уједначавања и кодификације интерпункцијске терминологије. У раду који следи, аутор се окреће будућности српске интерпункције, што је и у самом наслову експлицирано – *Будућност српске интерпункцијске терминологије* (159–166). Као неке од главних проблема, В. Брборић истиче неуједначеност постојеће интерпункцијске терминологије, чињеницу да многи термини нису уврштени у *Правопис*, постојање великог броја непотребних дублета и триплета и закључује да „број оних термина којима је потребна поправка није мали" (стр. 166). Рад *О комбинованим и удвојеним интерпункцијским знацима и терминима помоћу којих се означавају* (167–174) покреће питања која су често на маргинама ортографске проблематике: како заједно употребљавати упитник и узвичник и како употребљавати тачку, упитник и узвичник на крају реченице у комбинацији са наводницима, тј. знаком извода. Како аутор запажа, „релевантни приручници овде нису уједначени и пружају различите могућности и употребе и читања; дакле, ово није решено ни употребно ни терминолошки" (стр. 167). На пример, Белић прво пише узвичник па упитник (!?), *Правопис* из 1993. прво упитник па узвичник (?!), М. Дешић опет обрнуто: узвичник па упитник (!?) итд. Што се начина писања упитника и узвичника са знаком извода тиче, ту нема спора: наводници се увек пишу након ових знакова. Међутим, неуједначености поново постоје када је комбинација тачке и наводника посреди, што изазива велике проблеме при писању. В. Брборић у овом раду не само да покреће ово важно питање већ нуди и конкретна решења, што представља посебан допринос овог рада интерпункцијској проблематици. Последњи рад у књизи бави се још једним питањем на које до сада није скретано довољно пажње, а у питању су интерпункцијски знаци *црта* и *цртица*. У тексту под насловом *Црта и цртица – сличности и разлике* (175–180) аутор представља статус црте и цртице у лингвистичкој литератури и актуелним правописима, а затим таксативно наводи конкретне смернице за правописно исправно коришћење ових интерпункцијских знакова.

Након радова, следе одељци *Литература* (181–189), у којој заинтересовани читалац може пронаћи податке о свим важнијим правописима, правописним приручницима, као и о монографијама и радовима из ове области, и *Напомена о књизи* (191–192), у којој се дају прецизни библиографски подаци о свим радовима који су се нашли у овој књизи.

Као закључак о овој књизи може се констатовати да ће редови који су пред нама читаоцима пружити широк увид у историјат наше правописне проблематике, од победе Вукове реформе 1868. године до актуелног *Правописа српскога језика* из 2010. године, упознати их са најзначајнијим правописима и правописним приручницима који су обележили постко-дификацијски (поствуковски) период (нпр. *Српски правопис за школ-*

ску употребу Стеве Чутурила (1884), *Српски правопис за средње школе* Милана Петровића (1914), *Правопис српскохрватског књижевног језика* Александра Белића (1923), *Правопис српскохрватског књижевног језика* (1960), *Правопис српскога језика* из 1993. и 2010. године и сл.) и пружити целовиту слику о томе како су се поједина ортографска решења временом мењала. На многа питања су у овој монографији дати ваљани одговори, али су многа и само назначена и покренута и тек чекају на своја коначна решења. Сигурно је то да ће књига *О српском правопису* проф. др Вељка Брборића бити добар путоказ како у самом идентификовању постојећих проблема, неуједначености и недоумица, тако и у њиховом адекватном решавању и уједначавању.

Весна С. Николић

Путеви народне књижевности у настави

(Милорад Дашић, „Народна књижевност у наставним плановима и програмима", Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2016., стр. 204)

Својеврсну анализу статуса и заступљености народне књижевности у средњошколским програмима, са акцентом на проблем њене рецепције, мада је предмет ауторовог интересовања и статус народне књижевности у основној школи, Милорад Дашић је аналитички изложио у својој књизи „Народна књижевност у наставним плановима и програмима". Књига Милорада Дашића садржи следећа поглавља: 1. *Увод – циљеви и задаци рада*, 2. *Место и улога народне књижевности у настави*, 3. *Народна књижевност у наставним програмима за средњу школу (Наставни планови и програми за средњошколско образовање после Другог светског рата, Народна књижевност у наставним програмима за гимназије и заједничке основе усмереног образовања после Другог светског рата, Народна књижевност у актуелним наставним програмима – Наставни програми за основну школу, Наставни програми за гимназију)*, 4. *Народна књижевност у уџбеницима и приручницима за средњу школу и методикама наставе (Народна књижевност у читанкама после Другог светског рата, Народна књижевност у савременим читанкама, Народна књижевност у актуелним школским приручницима, Народна књижевност у школским издањима историја и теорија књижевности, Народна књижевност у методикама наставе)*, 5. *Савремена рецепција народне књижевности у средњој школи (Питања затвореног типа – Питања са само једним тачним одговором, Питања са више тачних одговора, Питања отовреног типа), Ставови према народној књижевности*, 6. *Закључак*, 7. *Прилози (Прилог I: Родови и*

врсте усмене, народне књижевности, Прилог II: Тест и анкета за ученике београдских гимназија), 8. *Литаратура и извори*.

У уводном делу аутор говори о томе да се народна књижевност у савременом добу може посматрати са два аспекта – услова у којима је настала и записа који егзистира у другачијим, пре свега културно-историјским условима у односу на аутентичне, изворне. Аутор истиче да су период и околности које се одликују постојањем и употребом писма маргинализовале положај усменог стварања, његовог преношења као и временску удаљеност која се односи на усмену културу. Како је тежиште Дашићевог рада са једне стране статус народне књижевности у плановима и програмима за средњу школу, а са друге проблем рецепције, он за циљ овога рада поставља једну врсту обавезности предмета Српски језик у основној и Српски језик и књижевност у средњој школи да ученика као реципијента упути у проучавање народне књижевности у савременом добу.

У поглављу *Место и улога народне књижевности у настави* аутор истиче неопходност проучавања усмене књижевности коју увек ослушкује ауторска, потребу уважавања естетских, сазнајних, васпитних и практичних домета усмене књижевности, тим пре што је она задовољавала све принципе који су за колектив били пожељни и прихватљиви, чиме су се препоручивали одређени обрасци који су моделовали реални свет. Као основни циљ бављења народном књижевношћу у школи аутор инсистира на обучавању ученика да на ваљан начин приступе проучавању поетике усменог стваралаштва чему треба да претходи читање текста који ће бити полазиште за свеопште разумевање поетике усмене књижевности. У циљу што ваљаније ученичке припреме за час и њихове адекватне рецепције, Милорад Дашић истиче неопходност наставничког ангажовања у смислу избора репрезентативних текстова који би требало да буде потпомогнут адекватном методичком и дидактичком апаратуром у уџбеницима и приручницима. Као додатну активност наставника аутор истиче неопходност наставничког охрабривања ученика који треба да добије улогу сарадника у циљу доживљајног и аналитичко-синтетичког проучавања. Вишеструку корист у проучавању усмене књижевности аутор налази у чињеници да се она проучава у првом разреду средње школе, а њена сврсисходност се даље уочава кроз тумачење одабраних примера на којима се ученици упознају са другим прозним и поетским жанровима, текстовима ауторске књижевности и шире стварности.

Статусом народне књижевности у наставним програмима за средњу школу Милорад Дашић се бави примењујући хронолошки принцип. Најпре разматра садржај наставних планова и програма после Другог светског рата где као битан моменат истиче увођење обавезног осмогодишњег образовања почетком педесетих година 20. века, што је довело до значајних

промена у наставним плановима и програмима. Највећа промена уочава се у чињеници да је проучавање народне књижевности било предвиђено у петом разреду, што одговара данашњем првом разреду средње школе. Проучавање се у том стадијуму заснивало на тематском проучавању које је обухватало петнаест тема, при чему се нису наводили наслови дела која је требало обрадити у настави. У даљим анализама наставних планова и програма аутор уочава да је статус народне књижевности непостојан и не баш увек повољан, од тога да бављење народном књижевношћу није предвиђено као посебна програмска целина, преко тематског проучавања, до конкретизације текстова из народне књижевности, чиме је у средњошколски програм уведен принцип хронолошког проучавања књижевности. Пратећи проучавање народне књижевности у основној школи, Дашић уочава свеприсутност текстова из народне књижевности у програмским садржајима од првог разреда, али са малом могућношћу проширивања обавезног корпуса песама. У својим разматрањима, када је реч о програмским садржајима из народне књижевности у основној школи, аутор уочава и терминолошке недоследности, посебно у погледу дела народне прозе у нижим разредима основне школе, терминолошких одређивања и класификација народних епских песама, статуса записа Вука Стефановића Караџића о народним певачима. Због хронолошког принципа организације наставе књижевности у гимназијама и средњим школама уопште, извесно је да се проучавање народне књижевности завршава у првом разреду, па стога аутор поставља питање да ли је добро завршити проучавање народне књижевности на узрасту од петнаест година. Дашић даље уочава да се у средњошколском образовном систему народној књижевности приступа из различитих углова јер се појмови везани за народну књижевност налазе и у другимј целинама, а такав тренд проузрокован је суштинским неревидирањем садржаја у последњих више од 20 година.

Народном књижевношћу у уџбеницима и приручницима за средњу школу Милорад Дашић се бави у неколико сегмената. Аутор прати заступљеност и методички приступ народној књижевности, избор текстова и жанровске класификације, доминантност читанки у настави српског језика чије су ауторке Љиљана Николић и Босиљка Милић, приручницима Драгутина А. Стефановића и Вукашина Станисављевића. Посебан аспект Дашићевог рада чини истраживање статуса народне књижевности у савременим читанкама. Поред већ наведених, аутор у разматрање узима и „Читанку за први разред" Душка Бабића. Део рада обухвата и анализа актуелних средњошколских приручника, при чему аутор посебну пажњу посвећује приручницма „Књижевност и српски језик за први разред гимназија и средњих школа" Петра Пијановића и „Одабране интерпретације – приручник за средње школе и гимназије (I–IV разред)" Оливере Раду-

ловић. Предмет Дашићевог интересовања јесте и заступљеност народне књижевности у школским издањима историја и теорија књижевности. Он истиче „Историју књижевности за први разред средње школе" аутора Јована Деретића, Злате Бојовић и Марије Митровић у којој је творац поглавља о народној књижевности Јован Деретић. У делу „Теорија књижевности" Ива Тартаље, како сматра Милорад Дашић, ученици имају прилику да се упознају са особинама народне књижевности у оквиру општих разматрања о књижевности као изразу људског духа. Следећа теорија књижевности коју аутор узима у разматрање јесте „Теорија књижевности са теоријом писмености" Драгише Живковића при чему указује на дуготрајност њене употребе у настави књижевности. У том смислу Дашић успоставља неку врсту временске трансферзале у којој истиче да је аутор Иво Тартаља у односу на Драгишу Живковића у својим разматрањима на која се настава књижевности у средњој школи ослања, направио значајан напредак. Народна књижевност веома значајно место заузима и у методикама наставе. Аутор се подробно бави „Методиком наставе српског језика и књижевности" аутора Милије Николића, истичући да је то и данас један од главних уџбеника. Предмет ауторове анализе је и „Методика наставе српског језика и књижевности у разредној настави" аутора Вука Милатовића, „Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси" аутора Павла Илића, „Методика креативне наставе српског језика и књижевности" аутора Симеона Маринковића, „Методика књижевног одгоја и образовања" Драгутина Росандића. Аутор закључује да је заступљеност народне књижевности у методикама наставе српског језика и књижевности сразмерна њеној заступљености у наставним програмима, при чему наставнике упућује и на коришћење литературе која се посебно бави методичким приступом народној књижевности, а као пример наводи књигу Зоне Мркаљ која је посвећена проучавању народних приповедака и предања.

Истражујући савремену рецепцију народне књижевности у средњој школи, Милорад Дашић указује да су уџбеници, приручници и свака друга литература само помоћно средство. Он сматра да се кључ успешне и ваљане ученичке рецепције заснива на интеракцији између ученика и наставника у самој учионици у процесу разноврсних сарадничких активности у савлађивању постављених задатака и остваривању жељених циљева. Као потврду резултата до којих је дошао, Милорад Дашић наводи активности које је сам имао. Његове активности заснивале су се на установљавању познавања основних чињеница о природи народне књижевности и захтевностима које она за разумевање поставља. Своје емпиријско истраживање Дашић је спровео међу ученицима првог и четвртог разреда трију београдских гимназија који припадају, како аутор наводи, великим урбаним срединама са хетерогеном популацијом. Ми-

лорад Дашић је ученичку рецепцију народне књижевности испитивао кроз питања затвореног типа, а у табеларном приказу и у облику графикона наводи питања са само једним тачним одговором и питања са више тачних одговора. Исти принцип применио је трагајући и за резултатима постигнутим кроз одговоре на питања отвореног типа. Аутор се даље бави испитивањем ученичких ставова према народној књижевности на основу десет иницијалних тврдњи које су ученици на различите начине образлагали. Резултати истраживања и у овом случају приказани су табеларно и у облику графикона.

На крају свог рада који одликује коришћење обимне грађе, доследност, прецизност и нескривен критички однос према свим облицима извора за проучавање народне књижевности у настави, посебно у средњој школи, Милорад Дашић изводи следеће закључке: народна књижевност је најстарији вид уметности речи, уврштена је у готово све наставне програме за гимназије и школе за усмерено образовање од Другог светског рата до данас, актуелни наставни програми по питању народне књижевности неизмењени су преко 20 година, присуство народне књижевности у методикама наставе сразмерно је присуству текстова у наставним програмима, у данашње време једини извор ученичких знања о народној књижевности јесте школско читање. На крају, аутор, након исцрпног бављења статусом и рецепцијом народне књижевности у школском систему, износи низ релевантних препорука које имају своје емпиријско и теоријско утемељење, а у циљу ширег и квалитетнијег проучавања народне књижевности у настави са једне, и омогућавања препознавања и вредновања њених естетских квалитета са друге стране.

Књига Милорада Дашића додатно је обогаћена разноврсним и драгоценим прилозима: *Родови и врсте усмене (народне) књижевности, Тест и анкета за ученике београдских гимназија, Ставови о народној књижевности.*

Аутор је навео и исцрпну литературу и изворе: 1) *Читанке, уџбеници и приручници*, 2) *Наставни планови и програми*, 3) *Извори, збирке, антологије*, 4) *Методичка литература*, 5) *Књижевнонаучна литература*.

Пред крај овог рада треба напоменути да се у књизи Милорада Дашића, која је његов магистарски рад, не налазе разматрања везана за читанке новијег датума као што су оне издавачких кућа „Klett", „Нови Логос", Завод за уџбенике, што је и разумљиво, будући да је своја истраживања Дашић реализовао у тренутку када читанке наведених издавачких кућа или нису биле заокружена целина или су чекале на одобрење за употребу у наставној пракси од стране просветних власти. Свакако, новопридошли уџбеници и они који ће настати након доношења нових закона како о стандардима квалитета уџбеника тако и о самим уџбеницима, сигурно

ће бити повод за отварање неких нових питања у оквиру теме којом се Дашић бавио у свом магистарском раду.

Пред будућим читаоцима налази се књига за коју се са сигурношћу може рећи да је у себи сажела сву разноврсност, хетерогеност и комплексност досадашњих проучавања народне књижевности у школском систему. Аутор Милорад Дашић поред неспорног критичког духа и научне заснованости својих ставова које је у раду изложио, наставницима књижевности на свим нивоима образовног процеса задао је задатак сталног личног преиспитивања при припремама за тумачење методских јединица из корпуса народне књижевности и сугерисао потребу за очувањем традиционалног у модерном.

Др Душица М. Миљовић

ТАКМИЧЕЊА ДРУШТВА

Правилник о установљењу награде „Проф. др Слободан Ж. Марковић”

1.

Награда **„Проф. др СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ”** установљена је на ванредној Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије, одржане 22. 10. 2015. године, у знак сећања на професора Слободана Ж. Марковића, професора Филолошког факултета Универзитета у Београду, који је до краја свог живота био трајно утемељен у рад Друштва за српски језик и књижевност Србије.

2.

Као књижевни историчар и професор књижевности за децу, уградио је своје знање и несебичан рад у покретање и оснивање многих научних и културних институција, задужбина, великих издавачких подухвата у српској књижевности и многих културних манифестација, које су обогатиле духовни живот Србије својим квалитетом и трајањем. Од посебног су значаја школске акције које је осмислио и подржавао професор Марковић, као што су: Читалачка значка, којом су деца подстицана на темељна знања школске и домаће лектире; такмичење у познавању Вуковог живота и рада (у Лозници); награда „Десанка Максимовић” за најуспешнију средњошколску збирку песама и слично.

3.

У Друштву за српски језик и књижевност Србије професор Слободан Ж. Марковић обављао је дужност председника, уредника часописа „Књижевност и језик”, покретача библиотеке „Књижевност и језик”, члана Управе Друштва, и на тој дужности је, као веома ангажован члан, остао до краја живота. Као делегат нашег Друштва обављао је дужност председника Савеза славистичких друштава Југославије и члана Међународног комитета слависта. На 15. Међународном конгресу слависта у Минску 2013. проглашен је за почасног члана МКС-а.

4.

С обзиром на то да је професор Слободан Ж. Марковић **од покретања такмичења литерарних секција и дружина основних и средњих школа у Србији (1996. године) до ове године био члан Републичке комисије,** у својству представника задужбине „Десанка Максимовић", стога је одлучено да се установи награда **„Проф. др СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ"**, која ће се додељивати најбољим секцијама и дружинама на Републичком такмичењу, на основу прописаних пропозиција, за постигнуте изузетне резултате у категорији основних и средњих школа.

5.

Награда – диплома **„Проф. др СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ"** и књиге – додељиваће се сваке године на Зимском семинару. Такође, професори који воде стручни рад ових секција, понеће ову награду – дипломе и књиге – за свеобухватан допринос раду литерарних секција, за најбоља уметничка остварења у протеклој школској години, као допринос српској култури и образовно-васпитним циљевима наставе српског језика и књижевности.

Републичка комисија
1. Проф. др Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва, председник Комисије
2. Босиљка Милић, секретар Друштва, секретар Комисије
3. Мр Злата Златановић, члан Управе Друштва
4. Мср Мина Ђурић, члан Управе Друштва
5. Бранка Максимовић, члан Управе Друштва

26. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа

Тршић, 28. мај и 29. мај 2016. године
1. Именовање Организационог одбора (у прилогу).
2. Именовање Централне комисије за Републичко такмичење (у прилогу).
3. Именовање Ревизионе комисије (у прилогу).
4. Именовање Комисије за преглед тестова на основу евентуалних појединачних приговора, након такмичења:
   Основна школа: Катарина Беговић, Милан Стакић, Александар Милановић
   Средња школа: Милорад Дешић, Милан Стакић, Вељко Брборић

5. Организација у Тршићу – Вукова спомен школа, директор Перо Тривковић (припрема учионица, распоред по учионицама, дежурство, рад на компјутерима, штампање материјала и Билтена; ручак за ученике и комисије; излет за наставнике/пратиоце до Троноше; Центар за културу – Дајана Ђедовић, организација 42. Сабора и помоћ директору Тривковићу).
6. Припрема тестова, умножавање тестова, паковање тестова; паковање према распореду у учионицама: Вељко Брборић, Александар Милановић, Милан Стакић, Катарина Беговић, Милан Крсмановић.
7. Излет у Троношу: Јадранка Милошевић, Верица Ракоњац Павловић.
8. Комисија за дешифровање и организационе послове: Милан Шиповац, Саша Јефтић, Томислав Матић, Јасмина Станковић, Јагода Жунић, Миљана Кравић.
9. Дипломе: штампање и потписивање: Милан Крсмановић, Вељко Брборић, Зона Мркаљ.
10. Писање диплома: Бранка Максимовић, Злата Златановић, Снежана Бојић, Верица Ракоњац Павловић.
11. Провера докумената и срећивање награда: Марија Запутил, Бојана Милорадовић, Весна Николић, Саша Јефтић, Никола Радосављевић.
12. Сатница Програма (у прилогу).
13. Трошкови организације и награда: Друштво, Школа, Центар, Вукова задужбина, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство културе.
14. Смештај (ноћење) у Тршићу – до 30 места о трошку Друштва.
15. Награде учесницима: ученицима и наставницима: поклони Друштва, поклони Вукове задужбине, поклони издавача-спонзора (Едука, Клет, Нови Логос).
16. Превоз за чланове Београдске подружнице (у организацији Друштва, индивидуални трошак школа које шаљу учеснике Републичког такмичења: ученике и њихове наставнике).

Дана 28. маја (субота), полазак за пријављене ђаке и наставнике из Београда у 7 ч. испред Вазнесењске цркве у Адмирала Гепрата. Вођа пута – Јасмина Станковић.

Дана 29. маја (недеља), полазак за пријављене ђаке и наставнике средњих школа из Београда у 7 ч. испред Вазнесењске цркве у Адмирала Гепрата. Вођа пута – Владимир Милојевић.

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

- Зона Мркаљ, председник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Вељко Брборић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Александар Милановић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Милорад Дешић, Централна комисија, Филолошки факултет, Београд.
- Милан Стакић, Централна комисија, Филолошки факултет, Београд.
- Љубомир Поповић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Душан Иванић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Љиљана Бајић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Перо Тривковић, директор Вукове спомен школе, Тршић.
- Дајана Ђедовић, Културно-просветни центар „Вук Караџић", Лозница.
- Босиљка Милић, секретар Друштва, Пожаревац.
- Злата Златановић, члан Надзорног одбора Друштва, Београд.
- Оливера Радуловић, члан Управе Друштва, Филозофски факултет, Нови Сад.
- Јасмина Станковић, председник Београдске подружнице наставника српског језика.
- Бранка Максимовић, члан Управе Друштва, Београд.
- Верица Ракоњац Павловић, члан Управе Друштва, Београд.
- Милка Андрић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Београд.
- Јадранка Милошевић, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд.
- Љубомир Милутиновић, Вукова задужбина, Београд.
- Вукосава Живковић, Земунска гимназија, Београд.
- Милан Крсмановић, технички секретар Друштва, Београд.

ОРГАНИЗАЦИЈА ТАКМИЧЕЊА

Такмичење Друштва из српског језика и језичке културе ушло је у Програм такмичења Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и финансирано је из Буџета.

Организатор такмичења: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Реализатор такмичења: Вукова спомен школа у Тршићу.

Покровитељ такмичења: Вукова задужбина.

Организатор Ђачког Вуковог сабора: Културно-просветни центар „Вук Караџић", Лозница.

Спонзори такмичења: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије; Министарство културе Републике Србије; Филолошки факултет Универзитета у Београду; ИК „Едука", ИК „Klett" и „Нови Логос"; Orpheus, Нови Сад; Чигоја штампа, Београд.

ПРОГРАМ ТАКМИЧЕЊА (САТНИЦА)
Тршић, 28. мај и 29. мај 2016. године

9.00–10.00

Долазак у Тршић и дочек учесника.

10.15–10.45

Свечано отварање такмичења (у школи је изложба пројекта „Негујмо српски језик", под покровитељством Министарства културе и Филолошког факултета Универзитета у Београду)

10.45–11.00

Улазак ученика у учионице.

11.00–12.30 Попуњавање тестова.

11.00–16.00 Наставници/пратиоци одлазе у обилазак Троноше и на ручак (први дан, вођа обиласка је Јадранка Милошевић; други дан вођа је Верица Ракоњац Павловић).

Наставници, који то желе, могу у овом периоду учествовати у Калиграфској радионици, коју у Тршићу води колегиница Јасмина Пивнички.

12.00–13.00 Ручак за чланове комисија (у трпезарији школе).

13.00–14.00 Ручак за ученике.

13.00 Комисије прегледају тестове, припремају Билтен, дипломе и награде за награђене ученике и наставнике.

14.00–17.00

Програм Вуковог сабора.

17.00

Саопштавање резултата 26. републичког такмичења, додела диплома и награда такмичарима и наставницима који су освојили 1, 2. и 3. место.

Напомена:
Сатница важи за оба дана.

Комисије за прегледање тестова на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе основних школа, Тршић, 28. маја 2016. године

Члан комисије	Назив школе	Општина
Седми разред:		
Душица Мињовић	ОШ „Младост”	Нови Београд
Бојана Буњевац	ОШ „Милан Мијалковић”	Јагодина
Елеонора Остојић	ОШ „Јосиф Панчић”	Београд
Вида Никић	ОШ „Андра Савчић”	Ваљево
Снежана Премовић	ОШ „Браћа Вилотијевић”	Краљево
Зорица Лазић	ОШ „Јеврем Обреновић”	Шабац
Анђелка Петровић	Математичка гимназија	Београд
Оливера Лабудовић	ОШ „Филип Филиповић”	Чачак
Ивана Стојановић	ОШ „Доситеј Обрадовић”	Пожаревац
Зорка Радовић	ОШ „Херој Иван Мукер”	Смедеревска Паланка
Осми разред:		
Снежана Цветковић	ОШ „Нада Матић”	Ужице
Тијана Миленковић	ОШ „Милутин и Драгиња Тодоровић”	Крагујевац
Светлана Штолба	ОШ „Милош Црњански”	Нови Сад
Мирјана Плавшић Ђорђевић	ОШ „Ћирило и Методије”	Београд
Оливера Костић	ОШ „Свети Сава”	Владичин Хан
Ксенија Суђић	ОШ „Свети Сава”	Бачка Паланка
Марија Вељковић	ОШ „Жарко Зрењанин”	Качарево
Наташа Васић	ОШ „Змај Јова Јовановић”	Београд
Сузана Петровић	ОШ „Иван Горан Ковачић”	Ниш
Биљана Ајдачић	Гимназија	Ивањица

Ревизионе комисије:
СЕДМИ РАЗРЕД и ОСМИ РАЗРЕД
Никола Радосављевић
Катарина Беговић
Весна Николић
Оливера Радуловић
Маријана Богдановић
Миљана Кравић
Милан Алексић
Слободан Новокмет
Одговоран: Александар Милановић

Комисија за дешифровање:
1. Јасмина Станковић
2. Јагода Жунић
3. Милан Шиповац
4. Томислав Матић
5. Бошко Сувајџић

Одговоран: Милан Крсмановић

Комисија за исписивање диплома:
1. Бранка Максимовић
2. Злата Златановић
3. Снежана Бојић
4. Спасоје Мијановић (као помоћ, Јасмина Пивнички)

Информатичка подршка: Милан Шиповац

КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И РЕВИЗИЈУ СРЕДЊОШКОЛСКИХ ТЕСТОВА 29.05.2016. ГОДИНЕ

КОМИСИЈЕ ПРВО ПРЕГЛЕДАЈУ ПРВИ И ТРЕЋИ РАЗРЕД, А ЗАТИМ ДРУГИ И ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

1. Драгана Ћећез Иљукић, Филолошка гимназија, Београд
2. Сања Штрбац, Земунска гимназија
3. Обренка Давидовић, Карловачка гимназија
4. Виолета Кецман, Пета београдска гимназија
5. Лидија Чолић, Зрењанинска гимназија
6. Катица Бабић, Митровачка гимназија
7. Људмила Пендељ, Филолошка гимназија
8. Софија Ширадовић, Тринаеста београдска гимназија
9. Душица Антанасковић, Математичка гимназија, Београд
10. Сузана Јовановић, Гимназија Пирот

Ревизионе комисије:
ПРВИ, ДРУГИ, ТРЕЋИ И ЧЕТВРТИ РАЗРЕД
Никола Радосављевић
Катарина Беговић
Весна Николић
Маријана Богдановић
Вукосава Живковић
Миљана Кравић
Слободан Новокмет
Бошко Сувајџић
Одговоран: Вељко Брборић

Комисија за дешифровање:
1. Јасмина Станковић
2. Јагода Жунић
3. Милан Шиповац
4. Томислав Матић
5. Милорад Дашић

Одговоран: Милан Крсмановић

Комисија за исписивање диплома:
1. Бранка Максимовић
2. Злата Златановић
3. Снежана Бојић
4. Спасоје Мијановић (као помоћ, Јасмина Пивнички)

Одговорна: Верица Ракоњац Павловић
Информатичка подршка: Милан Шиповац

5 AVE G

Такмичење „Књижевна олимпијада”

Увод

Друштво за српски језик и књижевност Србије већ две деценије успешно реализује Такмичење из српског језика и језичке културе, уз помоћ и потпору Министарства просвете и Вукове задужбине. Поред овог такмичења, Министарство просвете подржава и такмичење за најбољи средњошколски писмени задатак, као и надметања литерарних и лингвистичких секција. Иако су резултати ученика средњих школа и гимназија у надметању за најбољи писмени задатак значајан показатељ на који начин се средњошколци баве књижевношћу, колико је читају и како је тумаче, Друштво за српски језик и књижевност Србије сматрало је да књижевност, као област предмета Српски језик, заслужује још већу пажњу, те да ученици могу да се такмиче и у томе колико познају, разумеју и примењују књижевну терминологију; колико су упознати са биобиблиографским подацима о писцима; да ли владају језичкостилском терминологијом; колико познају историју и теорију књижевности, као и књижевну критику; колико је у њиховом корпусу знања присутно и познавање секундарне литературе (поред примарних текстова лектире).

О Књижевној олимпијади

Књижевна олимпијада се организује на свим нивоима такмичења, на начин како се то изводи на Такмичењу из српског језика и језичке културе. У том смислу, Друштво прави тестове за нивое општинског, окружног и Републичког такмичења, а у Карловачкој гимназији ово такмичење се спроводило као у школи-домаћину, у два дана. Првог дана такмиче се ученици **седмог и осмог разреда основне школе**, а другог дана тестове решавају ученици **сва четири разреда гимназије и средњих стручних школа** (према пропозицијама такмичења то би били ученици који би се пласирали на Републички ниво – претпоставља се до 250 учесника). Карловачка гимназија је љубазно понудила да буде школа-домаћин (као што је то школа у Тршићу, за потребе Такмичења из српског језика и језичке културе) и самоиницијативно поднела захтев за одобрење средстава за део извођења Књижевне олимпијаде Покрајинском секретаријату за образовање, управу и националне заједнице. Друштво је, након увида у тај захтев, сугерисало да буду измењене одређене појединости у општим подацима о програму/пројекту:

Назив програма: Књижевна олимпијада (за ученике седмог и осмог разреда ОШ, све разреде гимназије и средњих стручних школа);

Циљ програма: Популаризација предмета Српски језик и књижевност; развијање ученичких знања, вештина и способности у областима Читање и Књижевност;

Датум реализације:

- школско такмичење (током фебруара);
- општинско такмичење (почетак марта);
- окружно такмичење (почетак априла);
- Републичко такмичење (почетак маја).

Место реализације Републичког такмичења: Карловачка гимназија;

Циљна група: ученици седмог и осмог разреда ОШ и свих разреда гимназија и средњих стручних школа.

Образложење:

Пошто је Друштво било обавезно да сачини експозе Министарству просвете, науке и технолошког развоја у коме је образложило све детаље у вези са овим такмичењем, **те је такмичење и одобрено**, неопходно је да се као организатори такмичења појаве: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Друштво за српски језик и књижевност Србије и Карловачка гимназија.

Карловачка гимназија прихвата да буде домаћин овог такмичења и за ученике основних школа, а не само за ученике гимназија и средњих стручних школа, и обезбеђује предвиђена средства од Покрајинског секретаријата. Напомињемо да учесници-такмичари неће ноћити у Карловцима (те домаћин неће имати обавезу да их смести, већ само да их угости током дана такмичења), јер ће се првог дана такмичити основне, а другог дана средње школе.

Ако Карловачка гимназија сматра да је важно да у оквиру Књижевне олимпијаде постоји и „ревијални део", због немогућности организовања садржаја такмичења из говорне и писане културе на нивоу целе Србије (као што је то био случај у пилот-такмичењу), предлажемо да се на сајту Гимназије објави конкурс за најуспелију драмску представу, рецитовање или сличне активности, где би заинтересоване гимназије из Србије слале Карловачкој гимназији CD-ове које би посебне комисије прегледале и одабрале неколико најбољих наступа. Те екипе могу да буду гости Гимназије који би испратили такмичење из књижевности у Карловцима, приказали своје умеће и такође добили награде.

Организација такмичења

1. Координатори воде процес такмичења и координирају активности:
Милан Алексић за ОШ а Славко Петаковић за СШ

Они од 10:15 до 10:45 у зборници објашњавају упутство за дежурне професоре и план рада.

2. Сви професори који су одређени за рад у комисијама за дежурство /прегледање/ревизију/дешифровање дужни су да се пријаве да су стигли и да учествују у раду комисија за које су одређени од 9:00 до 10:00 часова. Евиденцију врше – Милан Шиповац за средњу школу; Мина Ђурић за основну школу.
3. Од 10:15 до 10:45 у зборници Карловачке гиманзије координатори објашњавају упутства и план рад за тај дан такмичења. За сваку учионицу одређује се један дежурни наставник од оних који су у њој дежурни, који је председник Комисије за дежурство те учионице. Приликом прозивке по учионицама председник Комисије за дежурство сваке учионице преузима на потпис материјал за ту учионицу. На исти начин онај који је преузео тестове по окончању израде теста координаторима враћа тестове на потпис.
4. **Дежурни наставници на потпис преузимају**:
   А) коверат запечаћен у којем су тестови а на којем је залепљен списак за учионицу у којој дежурају;
   Б) упутство за дежурне наставнике;
   В) сатницу такмичења.
5. **Дежурни током првих 45 минута**
   09. маја 2015: СШ – Славко Петаковић, Зона Мркаљ, Мина Ђурић, Томислав Матић, Боса Милић, Зорица Несторовић.
   10. маја 2015: ОШ – Милан Алексић, Зона Мркаљ, Милан Шиповац, Милан Крсмановић, Боса Милић, Зорица Несторовић.
6. **Дежурни током других 45 минута**
   09. маја 2015: СШ – Славко Петаковић, Бранка Јакшић Провчи, Марта Анђелић, Саша Јефтић.
   10. маја 2015: ОШ – Милан Алексић, Оливера Радуловић; Душица Мињовић, Саша Јефтић.

Комисије које пакују књиге и додају књиге на уручењу:
ОШ: Саша Јефтић, Марија Запутил, Милорад Дашић, Душица Мињовић.
СШ: Саша Јефтић, Марија Запутил, Јасмина Станковић, Јагода Жунић.

Комисија која пише дипломе
ОШ:
7. разред: Верица Ракоњац Павловић, Злата Златановић;
8. разред: Бранка Максимовић, Милорад Дашић.

СШ:
1. разред: Верица Ракоњац Павловић, Злата Златановић;
2. разред: Бранка Максимовић, Јагода Жуњић
3. разред: Душица Мињовић; Марта Анђелић
4. разред: Олга Сабо, Зорица Несторовић

Програм при додели награда воде:
СШ: Саша Јефтић
ОШ: Мина Ђурић

На уручењу награда су сви који то желе. Награде ученицима и професорима уручују:

- **ОШ**:
  - Бошко Сувајџић, Зона Мркаљ и в. д. директора Карловачке гимназије Гордана Радовић за прву награду
  - Боса Милић, Славко Петаковић и Милан Алексић за другу награду
  - Милорад Дашић, Бранка Јакшић Провчи и Оливера Радуловић за трећу награду

СШ:
- Александар Милановић, Зорица Несторовић и в.д. директора Карловачке гимназије Гордана Радовић за прву награду
- Бошко Сувајџић, Оливера Радуловић и Зона Мркаљ за другу награду
- Славко Петаковић, Милан Алексић и Боса Милић за трећу награду

Упутство дежурним наставницима

На вратима учионица истакнут је списак ученика-учесника *Књижевне олимпијаде* који у њој полажу тест. Такође су одређене и комисије за дежурства у свакој учионици. Приликом пријављивања доласка на такмичење, сваки именовани члан комисије за дежурство дужан је да се јави Централној комисији и обавести је о своме доласку. Именује се председник комисије за дежурства за сваку појединачну учионицу. Председник сваке појединачне комисије за дежурство преузима тестове за учионицу у којој дежура на потпис од члана Централне комисије такмичења.

1. **Прозвати све ученике и утврдити бројно стање.** Заокружити број испред имена и презимена присутних ученика-учесника, направити белешку о томе колико је ученика присутно а колико одсутно и на крају рада, са тестовима, предати председнику Централне комисије (или члану Централне комисије задуженом за ту активност).
2. Позвати све ученике **да одложе своје ствари на страну** (на место у учионици које одреди комисија) **и да испразне клупе**.
3. **Ученици не смеју приликом полагања теста поред себе имати мобилни телефон.**
4. **Замолити ученике да отворе своје ђачке књижице** и ставе испред себе на клупу.
5. **На свакој клупи испред сваког ученика треба да буде један коверат у којем се налази непопуњен идентификациони листић. Замолити ученике да коверат отворе и провере да ли се у њему налази непопуњен идентификациони листић.**
6. **Објаснити ученицима процедуру попуњавања идентификационих листића:**
   - **Замолити ученике да одмах ЧИТКО** упишу **само своје личне податке на идентификационе листиће** (своје име и презиме; општину, округ и школу из којих долазе; разред и одељење које похађају и име и презиме предметног наставника, а не пратиоца), **попуњене листиће да ставе у коверте које не затварају и оставе их на клупи** до предаје рада – теста.
   - Напоменути ученицима да **шифру не уносе нигде: ни на идентификациони листић, ни на коверат, ни на тест.**
   - Напоменути ученицима да на тесту и коверти **нигде не смеју написати своје име и презиме или било који други лични податак.**
   - Шифру приликом предаје теста одмах уноси дежурни наставник и то тако што шифру одмах записује на идентификациони листић, листић ставља у коверат и коверат лепи

скидајући самолепљиву траку, затим шифру записује на тест (на предвиђено место) и на лице затворене коверте. Сви ови подаци – и на идентификационом листићу и на коверти и на тесту – морају бити исписани хемијском оловком плаве или црне боје.

7. **Председник Комисије отвара затворен коверат са тестовима пред свим учесницима такмичења у учионици** и чланови Комисије – дежурни наставници деле тест ученицима. Ученици одмах прегледају техничку страну теста, па уколико има примедби пријављују дежурним наставницима (који преко дежурног ученика у ходнику јављају Централној комисији, у чијој је надлежности овај проблем).
8. Упозорити ученике–учеснике такмичења да у току рада **одговоре уписују обичном оловком, а на крају рада, дефинитивне одговоре треба да упишу хемијском плавом или црном оловком** (**не црвеном!**). **Такође, сви они одговори који буду написани графитном оловком, неће бити уважени. Биће прегледани само они одговори који су написани плавом или црном хемијском оловком.**
9. **Прецртавани одговори се не признају**. Случајне погрешке (а не упозорења других) парафирају дежурни наставници.
10. **Разговор међу учесницима** такмичења и консултовање повлаче **удаљавање са такмичења.**
11. **Завршене тестове** ученици-учесници предају са отвореном ковертом у којем се налази њихов попуњени идентификациони листић. **Дежурни наставник том приликом одмах уписује шифру на тест ученика, на идентификациони листић који враћа у коверат и коверат затвара уклањањем лепљиве траке и лепљењем, и на лице коверта. Ученик нигде не уписује шифру.**
12. **Након истека времена предвиђеног за израду теста, све тестове и коверте предати председнику Централне комисије уз потпис** (или члану Централне комисије задуженом за ту активност). Такође обавезно предати и тестове оних ученика–учесника који нису дошли као и коверте и листиће који су били намењени за те ученике.
13. **Нико сем утврђених чланова Централне комисије** (именује се при преузимању такмичарског материјала) **не сме да улази у учионице.**
14. **У случају потребе, дежурне ученике треба послати по чланове Централне комисије, који ће бити у Наставничкој зборници.**

ЦЕНТРАЛНА КОМИСИЈА

Обавештење 1

Према календару такмичења из књижевности „Књижевна олимпијада” за школску 2015/2016. годину, републички ниво овог такмичења за ученике основних школа требало је да се одржи у Сремским Карловцима и то у суботу, 14. маја 2016. године, а за ученике средњих школа и гимназија у недељу, 15. маја 2016. године.

Међутим, како је, на наше велико задовољство, скоро 900 ученика основних школа задовољило високи праг пролазности на овом такмичењу, Карловачка гимназија у Сремским Карловцима, нажалост, не располаже адекватним простором који је неопходан за реализацију такмичења за седми и осми разред основне школе у овогодишњем броју. Стога смо били принуђени да пронађемо решење.

Како је Филолошки факултет Универзитета у Београду у могућности да нам обезбеди простор 15. априла 2016. године (у недељу) за такмичење једног броја ученика основних школа (у овом случају њих 505 који похађају седми разред), да би ово такмичење почело у истом тренутку и за ученике осмог разреда (који би били смештени у Карловачкој гимназији у Сремским Карловцима – њих 388), тражили смо одобрење Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије да се првог дана такмичења, у суботу, 14. маја 2016. године, надмећу ученици средњих школа (њих има око четири стотине), а другога дана, у недељу, 15. маја 2016. године, ученици основне школе.

У том случају, другог дана такмичења, у недељу, 15. маја 2016. године, домаћини такмичења за основну школу били би: седмацима и њиховим наставницима Филолошки факултет у Београду, а осмацима и њиховим наставницима Карловачка гимназија у Сремским Карловцима.

Како нам је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Србије дало сагласност да се ротирају термини Републичког такмичења из књижевности „Књижевна олимпијада” за основну и средњу школу (допис под деловодним бројем 601–00–63/1/2016–06; датум 15.04.2016. године), молимо вас да све школе које припадају вашој Школској управи обавестите о следећем:

1. Републичко такмичење из књижевности „Књижевна олимпијада” за ученике средњих школа и гимназија одржаће се у суботу, 14. маја 2016. године у Сремским Карловцима, у Карловачкој гимназији са почетком у 10:00 часова.
2. Републичко такмичење из књижевности „Књижевна олимпијада” за ученике основних школа одржаће се у недељу, 15. маја 2016. године са почетком у 10:00 часова и то:

- **за ученике седмог разреда** Републичко такмичење „Књижевна олимпијада” биће одржано **у Београду**, на Филолошком факултету Универзитета у Београду (Студентски трг 3)
- **за ученике осмог разреда** Републичко такмичење „Књижевна олимпијада” биће одржано у **у Сремским Карловцима**, у Карловачкој гимназији.

Свима се захваљујемо на разумевању и надамо се добром дружењу и високим резултатима.

Обавештење 2

Комисија Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије у саставу: проф. др Зона Мркаљ, проф. др Бошко Сувајџић, проф. др Зорица Несторовић, проф. др Славко Петаковић и доц. др Милан Алексић, одговорила је на појединачне приговоре који су пристигли након такмичења „Књижевна олимпијада” (за ученике основних и средњих школа) и одговори ће бити прослеђени на појединачне адресе до среде, 25. маја.

Како је изузетне резултате учесника овог такмичења прекрило велико незадовољство, пре свега у вези са питањима која се тичу правописа, додатно је реаговано у 7. разреду (који је у овом такмичењу најмлађи разред), да се ученици не би демотивисали и одустали од даљег читања и учења науке о књижевности. Одлучено је да се одговори на питања отвореног типа, који су суштински тачни, а оцењивани као нетачни јер нису били у складу с правописном нормом (после појединачног појма наведеног вели-

ким словом, или исказа, обавезно се ставља тачка), ипак признају. Након завршетка ове ревизије, ученици ће преко својих школа бити обавештени о резултатима које су остварили, а уколико буде још награђених ученика и наставника (што очекујемо), они ће своје дипломе и поклоне моћи да преузму у просторијама Друштва у периоду од 1. до 15. јуна 2016. године, радним данима од 11.00 до 14.00 ч.

Да би се олакшало припремање свих нас за наредни круг такмичења, Управа Друштва у ужем саставу решила је да предложи на састанку Скупштине Друштва (крајем јуна) да једна од централних тема Републичког зимског семинара за наставнике српског језика и књижевности 2017. године буде правопис, уз пленарна предавања, увођење више радионица на тему правописа и такмичења и организовање округлог стола посвећеног правопису и језичким недоумицама.

У том смислу молимо наставнике да нам на нове електронске адресе (које ће бити уведене, посебно за потребу комуникације у вези са проблемима на такмичењима, најдаље до почетка наредне школске године) шаљу све сугестије, питања, предлоге, недоумице... да бисмо заједничким снагама предупредили немиле ситуације везане за организацију такмичења и поједина такмичарска питања.

Наши предлози за предупређивање пропуста са претходних такмичења у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, наћи ће се у новом Информатору Републичког зимског семинара 2017.

У нади да ћемо се сви заједно изборити за квалитетнија и праведнија такмичења и још боље такмичарске резултате и постигнућа у оквиру наше струке и професије.

Срдачно,
Чланови Централне комисије такмичења
„Књижевна олимпијада”

Обавештење 3

Друштво за српски језик и књижевност Србије донело је одлуку, сходно пропозицијама, да ученици који су прошле школске године стекли право учешћа ове школске године на неки од виших нивоа такмичења, не могу учествовати на нижем рангу такмичења од оног за који су стекли пласман. **Ко је учествовао на градском, има директни пласман на општинско такмичење, а ко је учествовао на републичком такмичењу, има директни пласман на градско и од тих нивоа полази.**

Чланови Друштва су ову одлуку донели на основу Правилника о такмичењима, али и на основу чињенице да је било ученика који су на нижим нивоима такмичења освајали мали број бодова, непримерен учеснику вишег ранга.

Обавезни смо да поштујемо то правило ове школске године и на Књижевној олимпијади и на Такмичењу из српског језика и језичке културе.

НАПОМЕНА:

Пошто је у Друштво у претходном периоду стигло више захтева да се размотри могућност да се ученицима, који имају директан пласман на виши ниво такмичења, омогући учествовање и на нижим нивоима ради добијања дипломе (јер се школе по општинама рангирају на основу освојених диплома на општинским такмичењима, а ученицима се те дипломе бодују), одобрава се општинским активима да ученицима, директно пласираним на виши ранг такмичења, издају на општинском нивоу сертификате о директној пролазности, према пропозицијама, а на основу прошлогодишњег пласмана. Ови сертификати могу се једнако вредновати као и дипломе за освојено једно од три места на општинским такмичењима.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА – О ДРУШТВУ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Друштво за српски језик и књижевност основали су 1910. године Александар Белић, Павле Поповић и Јован Скерлић. Његовим радом, који је прекидан само за време ратова (1914–1919. и 1941–1946) руководили су председници Јован Скерлић, Павле Поповић, Александар Белић, Михаило Стевановић, Драгољуб Павловић, Димитрије Вученов, Ђорђе Бајић, Слободан Марковић, Живојин Станојчић, Јован Деретић, Радоје Симић, Васо Милинчевић, Петар Пешут, Љубомир Поповић, Милорад Дешић, Душан Иванић, Вељко Брборић, Бошко Сувајџић и Александар Милановић.

Сада је председник *Друштва* Зона Мркаљ, заменик председника Ана Батас, потпредседници Александар Милановић, Зорица Несторовић, Вељко Брборић и Бошко Сувајџић, секретар Босиљка Милић. Часопис Друштва *Књижевност и језик у школи* покренут је 1953, а први број је изашао 1954. године. Од 1956. године часопис носи данашњи назив („Књижевност и језик"). Средњошколски часопис „Свет речи" (за српски језик и књижевност) излази од 1997. године.

Друштво има своју библиотеку намењену научним радницима, наставницима и професорима (преко 50 издања стручних књига и додатна издања тестова за вежбање) који се баве проучавањем и наставом српског језика и књижевности, те тако доприноси истраживачкој и стваралачкој настави српског језика и књижевности.

Значајан је податак да је Друштво један од организатора традиционалног *Републичког зимског семинара* наставника српског језика и књижевности у основним и средњим школама (до сада је одржано 57 семинара) и семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, акредитованог од 2000. године.

Од 1990. године одржавају се такмичења (школско, општинско, окружно и републичко) из српског језика и језичке културе, као и такмичења из књижевности ученика средњих школа Србије, такмичења литерарних дружина и секција основних и средњих школа Србије и такмичења лингвистичких секција основних и средњих школа Србије.

Излази годишње

Издавач
Друштво за српски језик и књижевност Србије

За издавача
Зона Мркаљ, председник Друштва за
српски језик и књижевност Србије

Главни и одговорни уредник
Зона Мркаљ

Уредници
Зона Мркаљ, председник Друштва
Вељко Брборић, потпредседник Друштва
Босиљка Милић, секретар Друштва

Коректура
Марија Запутил

Припрема и штампа
Чигоја
ШТАМПА
e-mail: office@cigoja.com
www.chigoja.co.rs

Тираж
600 примерака

ISSN 2560-3388

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41

ЛЕТОПИС Друштва за српски језик и књижевност Србије / главни и одговорни уредник Зона Мркаљ. - Год. 1, бр. 1 (2016)- . - Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2017- (Београд : Чигоја штампа). - 24 cm

Годишње.
ISSN 2560-3388 = Летопис Друштва за српски језик и књижевност Србије
COBISS.SR-ID 229011980